

ABS. 1.80.8.

18

13

18.11.17

10
J

Ja^s Napier

Latham

Strathaven

Q. CURTII RUFI
Historiarum

LIBRI.

EDINBURGI,

apud ROBERTUM FREEBARNIUM Typo-
graphum Regium. M.DCC.XXXI.

1811

LIBRARY OF
SCOTLAND
1811

D E

Q. CURTIO RUFO ESTIMONIA.

*Suetonius Tranquillus in Indice excellentium
Rhetorum, lib. llo ejus mutilo in MSS. præposito:*

Q. CURTIUS RUFUS.

C. Cornelius Tacitus. Annal. XI.

NE tamen miles otium exueret, inter Mo-
sam Rhenumque, trium & viginti milli-
um spatio, fossam perduxit (Corbulo,)
qua incerta Oceani vetarentur, insignia
en triumphii indulgit Cæsar (Claudius,) quam-
bellum negavisset. Nec multo post CURTIUS
RUFUS eundem honorem adipiscitur, qui in agro
Latiaco recluserat specus quærendis venis, ar-
ti. Unde tenuis fructus, nec in longum fuit.
legionibus cum damno labor; effodere rivos,
que in aperto gravia, humum infra moliri, quia
actus miles, & quia plures per provincias tole-
antur, componit occultas litteras nomine exer-
tum, precantium imperatorem, ut quibus per-
surus esset exercitus, triumphalia ante tribueret.
otigine † CURTII RUFII, quem gladiatore geni-
quidam prodidere, neque falsa promiserim, &

Al. Maciaco, vel Mazyaco, Vid. Lips. Saturn. ii.
Quinti addit Catanæus.

vera exequi pudet. Postquam adolevit, sectator Quæstoris cui Africa obtigerat, dum in oppido Adrameto vacuis per medium diei porticibus secretè agitatur, oblata ei species muliebris ultra modum huiusmodi manum, & audita est vox; Tu es, Rufe, qui hanc provinciam pro consule venies. Tali omnia in spem sublatus, digressusque in urbem, & lausitatione amicorum, * simulacri ingenio, Quæsturam & mox nobiles inter candidatos Præturam, Principis suffragio assequitur, cum hisce verbis Tiberius dedecus natalium ejus velavisset: CURTIO RUFUS VIDETUR MIHI EXSENATUS. Longa post hac senectæ & adversus superiores tristi adulatione, arrogans minoribus, inter pares difficillè Consulare imperium, triumphi insignia, ac postremo Africam obtinuit: atque ibi desumptus, fatale præsagium implevit.

C. Plinius Cecilius Secundus Epistol. Lib. VII.

Epist. XXVII. ad Suram De Curtio Rufo.

ET mihi discendi, & tibi docendi facultatem otium præbet. Igitur perquam velim scire, esse phantasmata, & habere propriam figuram, numenque aliquod putes inane seu vanam ex metu nostro imaginem capere. Ego ut esse credam, imprimis ducor, quod audio accidisse CURTIO RUFO. Tene adhuc & obscurus obtinenti Africam comes haberat; inclinato die spatiabatur in porticu; offert ei mulieris figuræ humana grandior, pulchriorque perterrita, Africam se futurorum prænunciam dixit iturum eum Romam, honoresque gesturum, atque etiam cum summo imperio in eandem provinciam reversurum, ibique moriturum. Facta sunt omnia. Præterea accedenti Carthaginem, egredientique naves, eadem figura in littore occurrere narratur. Ipse certe implicatus morbo, futura præteritis, adversis secundis auguratus, spem salutis, nullo suorum desperante, projecit.

* singulari citat Catanæus.

IN Q. CURTIUM,

De rebus gestis Alexandri Magni
Regis Macedonum,

SUPPLEMENTI

LIBER I.

PHILIPPUS MACEDO (qui primus omnium regum ejus gentis, Macedoniae regnum, subacta tota Graecia, ad summam potentiam evexit) Amyntae, viri prudentissimi, omnibusq; imperatoriis virtutibus instructi, filius fuit. Is Amyntas ex Eurydice uxore tres filios susceperat, Alexandrum, Peram, & Philipbum Alexandri Magni patrem, atque filiam Euryonem. Infidius autem Eurydices foris, quae nuptias generi, mariti morte pacta, occidendum virum, regnumque adultero tradendum ceperat, oppressus fuisset, ni filia pellicarum magis, & sceleris consilia prodidisset. Post mortem Amyntae, Alexander, major natu filius, regno potuit esse. Qui inter initia regni, cogente sane ultimo necessitatis telo, bellum ab Illyris pacta mercede, datoque Philippo fratre obside, redemit. In-
fecto quoque tempore, pereundem obsidem cum
urbani gratiam pacis reconciliat. Quae res Phi-
lippo

lippo ad maxima egregiæ indolis incrementa profu-
 Siquidem tota custodiendi pueri cura Epaminondæ
 strenuissimo Thebanorum duci, atque Philoſop-
 præſtantiffimo, hac conditione demandata eſt,
 commiſſum ſibi puerum diligenter ſervaret, & ſuo
 mo ſtudio in id juxta incumberet, ut moribus pri-
 cipe dignis atque honeſtis diſciplinis quam opti-
 imbueretur. Eovebat ea tempeſtate laudatiſſim
 princeps domi filio ſuo Epaminondæ præceptore
 Pythagoricum, ſub quo Philippus multum profec-
 Interea temporis Aléxander, inſidiis matris Eur-
 dices adpetitus, occubuit: tamen antea Amynta
 in ſcelere deprehenſa propter communes libero
 ignarus iſſdem quandoque exitioſam fore, pepe-
 cerat. Frater quoque ejus Perdiccas, ſimili inſi-
 arum fraude, relicto parvulo filio, decipitur. S-
 idem tempus, Philippus commodum è custodia el-
 pſus, diu, non Regem, ſed tutorem pupilli eg-
 At ubi graviora bella imminebant, ſerumque a-
 xilium in exſpectatione infantis erat, compulſus
 populo, regnum Macedonicum male affectum, cum
 bellicis artibus, tum philoſophiæ præceptis præmi-
 nitus, adprehendit, anno CCCC. ab urbe condit
 Olympiade CV. Circa prima itaque regni primo-
 dia, rerum infinita multitudine in diverſas trahen-
 partes, finitimis undique in Macedoniam irruen-
 bus populis, bellisque veluti conſpiratione quada-
 ad opprimendam Macedoniam, multarum gentium
 ex diverſis locis, uno tempore, conſluentibus, R-
 Philippus cautius omnino agendum eſſe conſidera-
 (omnibus enim par eſſe non poterat,) alia interp-
 ſita pactione composuit, alia redemit, facillimis ag-
 greſſis, ut militum trepidos firmaret animos, & ſi-
 hoſtium contemptum deimeret. Præmium illi cum
 Athenienſibus certamen fuit, quibus per inſidia
 victis, metu gravioris belli, cum interficere poſſe
 omnes incolumes ſine pretio dimiſit: quæ res illi
 magnam & gratiam & auctoritatem conſiliavit. cap-
 tis deinde Peronibus, bellum in Illyrios tranſtulit
 ibi multis hoſtium millibus cæſis, Larifficam urbem
 nobiliſſimam cepit.

Hinc Thessalos, non cupiditate prædæ, sed quod
 arcitui suo robur Thessalorum equitum adungere
 fiebat, nihil minus quam bellum metuentes, ado-
 rar. Quibus ex improviso præoccupatis, atque in
 festatem reductis, jungendo equitum peditumque
 acillimas turmas & copias, invictissimum fecit ex-
 ercitu. Quibus rebus feliciter gestis, Olympiada,
 Ptolemy Regis Molossorum filiam, uxorem ducit,
 nuptias altore virginis Arisba, Rege Mo-
 lossorum, qui sororem Olympiadis, Troadam, in
 matrimonio habebat: quæ causa illi exitii malorum-
 que omnium fuit. Nam dum regni incrementa af-
 fectate Philippi se acquiraturum sperat, proprio re-
 gno ab eodem privatus, in exilio consenuit. Post
 nuptias autem Philippus per quietem visus est con-
 spicis alto insignem affixisse bullam, cujus scul-
 ptura, quemadmodum is existimaverat, Leonis ha-
 beret imaginem. Quod vates ita sunt interpretati:
 Nam quidem esse gravidam, animosum quoque &
 bellicis natura præditam infantem parituram. De-
 inde cum Philippus urbem Methonem expugnaret,
 ista sagittæ dextrum amisit oculum. Nihilominus
 pacem deprecantibus dedit, mitisque etiam
 adversus victos fuit. Pagas etiam capiens, imperio
 adjecit. Triballorum quoque gentem, & quic-
 quid præterea terrarum in proximo erat, invadens,
 omnia uno velut impetu devicit. Debellatis finiti-
 mis, atque confirmato jam Macedoniæ regno, cum
 penum redisset, natus est ipsi Alexander filius ex
 Olympiade uxore, VII idus Aprilis, dicit Plutar-
 chus: ab eo autem qui illum in Latinum convertit,
 tribitur, circa idus Augusti: quod sane, cujus sit
 autor, dubium est. Porro Philippus, veluti è spe-
 cie quadam, libertati omnium infidatus, Græco-
 rum civitates, quæ dominandi libidine singulæ im-
 perare cogitaverant, omnes in suam redegit pote-
 statem. Inferioribus enim contra superiores sua-
 rum certamina, omnibus ad invicem callido inci-
 dentis, à Thebanis etiam (qui tamen antea cum, tan-
 quam hostem, repellere conabantur) contra Lace-
 demonios & Phocenses, qui, templo Apollinis spo-
 liato,

liato, milites conduxerant, necessitate urgente, electus, oppressis sacrilegis, magnamque inde apud omnes nationes gloriam adeptus, omnium ad unum efficitur dominus ac princeps, & victos pariatque victores servitutem subire coëgit: Inde Cappadociam trajiciens, captis & occisis finitimi Regibus, universam provinciam imperio Macedonum adjecit. Olyntho quoque expugnata, Thraciam vastavit. Nam cum eum fratres duo Thraciæ Reges de terminis regni ambigentes, disceptationum iterum judicem eligerent, Philippus ad iudicium vel ad bellum, inopinantibus fratribus, instructo exercitu venit, & utrumque regno, de quo disceptabatur, spoliavit. Omnes sane Principes docens, concordiam maximum ad conservanda imperia atque principatus stabiliendos, adminiculum esse.

Alexander autem factus annorum duodecim, bellis bellicis admodum delectari, & excelsæ inde manifestissima proferre indicia cœpit. Cumque æqualibus nonnulli ex eo percunctarentur, ad Olynthum numquid stadium libens decertaret? (plurimum enim pedum celeritate pollebat;) Libens quidem, inquit, si decertaturos mecum Reges habereturus. Olim cum forte, absente Philippo, legati à Persarum rege venissent, eos, cum hospitum consuetudine captos, jucundissima sibi familiaritate conjunxit: admirantes quod is nihil aut humile aut puerile sciscitaretur, sed aut viarum longitudinem, aut superiorum itinerum modos perquirebat: multa super Rege, qualis in hostes esset, non super Persis, quæ vires, aut quæ esset potentia, agitabat. Quas res admirati legati, late diffusa Philippi gravitatem nihil præ hujus pueri indolis & majore quam ætas pateretur animi magnitudinem duxerunt. Quoties à Philippo aut nobile quoddam captum oppidum, aut memorabili prælio parva victoria nunciabatur, haud magnopere lætabatur: ceterum ad suos agebat æquales, Omnia, ô pueri, geritor, occupabit, ita ut ne vobiscum grande ullum ac insigne facinus ostentare mihi sit reliquum. Ne enim ipsum ulla illecebrarum, aut pecuniarum, sed for-

utis ac gloriæ cupido tenebat: quoque majores
 patre facultates acciperet, eo se minora gerere
 se existimabat. Quocirca, crescente dominio, ge-
 nedis præclaris rebus materiam magna ex parte ex-
 istum iri ratus, non opes, non deliciarum usus,
 tum certamina & pugnas ardebat, & principatum,
 de sibi, ob virtutem, gloriam, nominisque im-
 mortalitatem (quæ spes nec Alexandrum, nec quem-
 am alium bonum, nunquam fefellit) compararet,
 ctabat. Quamobrem ipsius cura, compluribus
 par erat) nutritoribus, pædagogis, ac præcep-
 tibus est demandata. In primis tamen Aristoteli,
 cujus disciplina decem ferme annis informatus

Eodem ferè tempore Philippus Delphos misit,
 consulens de successore, reponsumque tale accepisse
 unt: is demum tuo imperio omnique orbe poti-
 er, quemcumque Butephalus sessorem passus fu-
 t. Erat autem Bucephalus equus forma spect-
 lis atque ferocissimus, quem Philonicus Thes-
 ps Philippo XIII. talentis emerat. Hunc diu
 Philippus sub claustris præferratis asservari iussit:
 anhit tamen ita ferns, ut plane nullus eum ne tan-
 te quidem ausus fuerit. Quare factum est, ut
 in Philippus temoveri atque abjici jussit. Ale-
 xander vero cum forte adesset, Qualem, inquit, isti
 aum perdunt, dum eo per imperitiam ac mol-
 tem uti nesciunt? Cumque mira arte sine verbe-
 us tractasset equum, tandemque consensum ad-
 xsum admississet, tum calcibus usus est, ac mol-
 er flexis habenis quum equum reduxisset, descen-
 ntis caput exosculatus pater, emissis lacrymis, A-
 d, inquit, ô fili, tibi par regnum quære, quando
 am Macedonia non capit. Præfagit vir prudens,
 in excelsæ indoli non suffecturam paternam ditio-
 em. Post hæc Philippus toti Græciæ bellum in-
 tre statuit, ad quod percommodum ratus, si By-
 antium, nobilem & maritimam urbem, in pote-
 tem redegisset, eandem sibi resistentem obsidione
 axit, relicto domi ad regni curam filio Alexandro,
 in XVI. annos nato. Hæc urbs à Pausania Spart-
 norum rege condita, à Constantino postmodum

gloria opibusque aucta atque renovata, &, non
ino Constantinopolis dicta, circiter MCL. an-
sacratissimi Imperii sedes totiusque Orientis ca-
fuit. Nunc tamen (proh dolor!) foedissimæ at-
impiissimæ Turcarum gentis imperio subjacet.
ut at Philippum redeam; Exhaustis in obsidione
pibus, pyriticam aggreditur, centumque septuag-
ta navium spolia rapuit, atque militibus suis di-
buit. Ne autem in unius urbis obsidione tantus
ercitus teneretur, profectus cum fortissimis, mul-
Cherionesi urbes expugnavit; filium deinde A-
xandrum XVIII. annos natum, virtutis & pro-
pitudinis in rebus agendis manifestissimæ, ut i
patris militia tyrocinii rudimenta deponeret, ad-
accerfivit. Cum quo in Scythiam prædandi cau-
more negotiantium, impensas belli alio bello re-
cturus, est profectus. Eaque expugnata, vigi-
millia puerorum ac feminarum capta, pecoris ma-
na vis, auri argentique nihil. XX. millia no-
lium equarum ad genus faciendum, in Macedon-
am missa sunt. Sed revertenti à Scythia Philip-
Triballi occurrunt, negantes se transitum daturo
ni portionem accipiant prædæ. Hinc iurgium, m-
& prælium, in quo ita in femore vulneratus
Philippus, ut per corpus ejus equus interficeretur.
Cum omnes occisum putarent, præda amissa e-
Quamprimum ex vulnere convaluit, diu dissim-
latum bellum Atheniensibus infert: Cujus cam-
Thebani se junxere, metuentes, ne, victis Athen-
ensibus, veluti vicinum belli incendium, ad se tras-
fret. Inita societate inter civitates paulo ante in-
festissimas, legionibus totam fatigant Græciam
communem hostem communibus viribus summo
vendum putantes. Quædam civitates mortæ, Ath-
piensibus sese jungunt: quædam autem belli metu
ad Philippum traxit. in hac pugna Philippus Alexan-
dram filium alteri cornu præfecit. Ubi laudatissim-
herois virtus clarissime emicuit. Talem enim in
eadem pugna se præstitit, ut non inferior patre, in-
etiam nulli secundus extiterit; postea quoque eam
victoriam sibi invidia ac fraude patris præreptam fu-

conquestus sit. Commisso itaque apud Chæro-
 am prælio, etsi Athenienses numero militum lon-
 præstarent, à Macedonibus tamen, continuo
 diuturno bellandi usu exercitatissimis, vincuntur.
 In autem immemores pristinae gloriæ cecidere.
 dies universæ Græciæ & gloriam dominationis,
 vetustissimam libertatem finit. Ceterum cum
 Philippus semper erga Alexandrum optime affectus
 sit, tandem ex Cleopatra noverca, Olympiadi
 perinducta, discordia orta est. Causam adhibuit
 malus avunculus Cleopatræ: qui cum in nuptiis
 Medones exhortaretur, deos orarent, ut ad regni
 sessionem legitimus ex Philippo & Cleopatra
 fieretur hæres: excandescens Alexander, O im-
 bum caput, inquit, nos vero tibi nothi vide-
 ri? simulque in eum coniecit poculum. Insur-
 gens inde pater contra Alexandrum, stricto eum
 ferro: ictus tamen inclinatione corporis, ab
 Alexandro evitatus, inanis excidit. Tunc Alexan-
 der convitiis patrem adortus, receptam Olympi-
 ad matrem secum in Epirum duxit. Eum tamen
 Philippus, exprobrata sibi à Demarato Corinthio hac
 causa discordia, paulo post multis precibus ægre
 revocavit. Inter hæc nuptias Cleopatræ filix, &
 Alexandri fratris Olympiadis, quem, pulso Arisba-
 sem Epiri fecerat, Philippus celebrat. Dies erat
 magnificèntia duorum Regum, & collocantis
 eum, & uxorem ducentis, insignis. Sed nec lu-
 xum celebritas deerat, ad quorum spectaculum
 Philippus, cum sine custodibus medius inter duos
 Alexandros, filium generumque, procederet, Pau-
 sanias, nobilis ex Macedonibus nemini suspectus a-
 ccessens, occupatum angustiiis Philippum in tran-
 situ obtruncavit, diemque lætitiæ destinatum, fœ-
 da luctu funeris fecit. Hic puer stuprum per in-
 iuriam passus ab Attalo fuerat, qui eum ebrius po-
 tuit tanquam vile scortum, libidini cōvivariuin sub-
 iecit. De quo, Philippo conquestus, qui multam
 æm ex rei turpitudine est motus, sed Attalo,
 magnam familiaritatem, & quod ejus opera tunc
 spectaretur, ut noceret, induci haud potuit. Erat e-
 tiam

tiam Attalus, ob Cleopatram, proxime a Rege
matrimonium acceptam artissima ei junctus cog
tione, copiarumque in Asiam præmissarum dux
erat delectus; vir in rebus bellicis egregiæ fo
rodinis. Idcirco Rex potius, ut Pansaniæ anim
justissimo dolore incensum mulceret, est conat
datisque ei magnis muneribus, loco insuper ho
stioræ, inter corporis sui custodes, honoravit.
ille implacabili ardens ira, decrevit, non tantum
eo qui sibi injuriam intulisset, sed & qui ulcisci i
tam noluisse, pœnam sumere. Vixit Philippus
nos XLVII; regnavit XXV. Macedonum Rex
cessimus tertius, cui maximæ opes erant instrume
bellorum; divitiarum quæstu quam custodia so
tior: itaque inter quotidianas rapinas semper in
erat. Misericordia in eo & perfidia pari jure di
ctæ. Nulla apud eum turpis ratio vincendi; bla
dus pariter & infidiosus alloquio: qui plura prom
teret quam præstaret; in seria & jocosa artifex.
amicitias utilitate, non fide colebat. Gratiam sing
in odio, instruere inter concordantes odia, ap
utramque gratiam quærere sollemnis illi consuetu
Inter hæc eloquentia & insignis oratio acuminis
solertia plena, ut nec ornatui facilitas, nec facilis
inventionum decisset ornatns,

U P P L E M E N T I

I N Q. C U R T I U M

L I B E R II.

ANNO ab urbe condita CCCXXVI,
 mortuo Philippo, Alexander filius (ob
 magnitudinem rerum gestarum Ma-
 gnus appellatus,) vigesimo ætatis an-
 no plenum invidia, & gravissimis odi-
 is ac periculis undique circumseptum
 sequutus est imperium. Nec enim vicinæ barba-
 rum provincie & nationes modeste servitutem fe-
 bant, avita vero dominia patriolque principatus
 sectabant. Primo omnium autem quotquot pater-
 cedis causa fuerant, gravibus affecit poenis. De-
 de sepulturæ ejusdem maximam impendit curam.
 principatum vero multo melius quam quisquam e-
 stimasset, confirmavit. Juvenis enim, atque obæ-
 tem adhuc teneram, ab aliquibus contemptui ha-
 tus, vulgus ipsum humanissimis sermonibus ita in
 benevolentiam traxit, ut & spem maximam om-
 bus faceret, & metum simul atque contemptum
 universis demeret. Macedonibus immunitatem
 incertarum rerum, præter militæ vacationem, de-
 dit. Quo facto tantum sibi conciliavit favorem, ut
 si corpus, non virtutem, alii vtro nomen Regis
 suum immutatam esse dicerent. Et cum initio ru-
 stus undique contra ipsum exorti essent, audacia,
 animi constantia incredibili, citissime motus om-
 s compressit. Profectus deinde Corinthum in Pe-
 lopo-

loponesum, generali totius Græciæ consilio, contra
 Persas (quorum erat eo tempore summum in ter-
 ris imperium, quippe Græcæ sæpe multis cladi-
 bus affixerant) Imperator est designatus. Siquide-
 m patet ejus idem bellum inchoaverat, morte tam-
 præventus, consummare hand potuerat. In hujus
 belli apparatu, nunciatur, Athenienses, Thebanos
 & Lacedæmonios, ab eo ad Persas defecisse, aucto-
 remque ejus defectionis, magno auri pondere à Per-
 sis corruptum, Demosthenem oratorem extitisse. Quo-
 bus motibus occursurus, tanta celeritate instructo
 paratoque exercitu Græciam oppressit, ut quem ve-
 nire non senserant, videre se vix crederent. In
 transitu hortatus Thessalos, beneficiorum patris com-
 monefaciens, commemorata etiam veteri cognati-
 one, quæ sibi cum illis per Herculem esset, termi-
 nibusque humanissimis, ut magna à se sperarent
 persuasos induxit, ut, communi totius Thessaliæ
 decreto, universæ gentis dux crearetur, omniaque
 vestigalia atque redditus suos ei traderent. Tanto
 autem in juvene celeritas, tamque efficax in rebus
 agendis diligentia, omnes cui per contemptum al-
 eo erant alienati perterrefecit. Athenienses itaque
 sienti primi defecerunt, ita etiam primi poenitere
 coeperunt; pueritiam Alexandri antea spretam su-
 pra virtutem veterum ducum extollentes, missisque
 legatis bellum deprecabantur. Quibus auditis &
 graviter increpatis, bellum remisit. In ea legatio-
 ne Demosthenem quoque fuisse ferunt, sed cum ce-
 teris ad Alexandrum non pervenit: siquidem à Cy-
 therone Athenas reversus est: sive correptus timo-
 re, quod frequenter Philippum cum suis vituperas-
 set, atque in sua republica contra Macedones ver-
 ba fecisset, sive ut Regi Persarum (à quo magnam
 anti summam, ut Macedonum causam oppugnaret
 accepisse dicebatur) omnem de se suspicionem exi-
 meret. Hoc quoque ipsi ab Æschine exprobatum
 ajunt, qui in oratione quadam de acceptis muneribus
 ita dicit: In præsens sanè regiam auram sum-
 ptus hanc suppeditat. Sed hoc deinceps hand suffi-
 ciet, cum nullæ opes moribus improbis satis esse
 possint.

essint. Alexander sedatis motibus qui in Græcia
ant exorti, antequam in Asiam cum exercitu tra-
ceret, per Thraciam iter faciens, Pæones, Tribal-
los, Illyrios, aliosque finitimos petere instituit, quos
vis rebus studere acceperat. Nam quod regno e-
tum finitimi, tum maxime insidi erant, minime
negligendos censuit, præsertim cum in tam longin-
quis a domo regiones cum exercitu profecturus es-
set. Ex Amphipoli igitur cum copiis profectus in
Thracas, (quos Græci Autonomos vocant, nullius
imperio, nullius legibus obnoxios,) decem dierum
viæ ad Hæmum montem pervenit: ubi, circa a-
gros angustias, negotiatorum atque Thracum in-
ventam manum collectam obviam habuit. Insede-
bat montis verticem, curribusque pro vallo, qua
tebat aditus, utebantur: inde pugnaturi, si ne-
cessitas postulasset. Sin autem ex adversa montis
parte peterentur, currus in Alexandri phalangem
ignis impetu erant immisuri: quod & fecerunt.
Milites ab Alexandro edocti, alii laxatis ordi-
bus, alii corpora humi strata sentis contegentes,
periculum omne devitarunt. Hinc alacriores facti,
fienti clamore in hostes feruntur, eosque uno im-
petu superavere. Alexander, protinus superato ju-
per Hæmum montem in Triballos ad flumen
Syrmum profectus est, Syrmus Triballorum Rex e-
rat: is cognito Alexandri adventu, uxores ac pu-
eros, ceteramque imbellem turbam, ad Danubium
insulam Peucam confestim misit, quo & Thra-
ces Triballis finitimi se receperant. Nec multo post
ipse Syrmus eodem fugit. Reliqua Triballorum
multitudo ad alteram insulam se contulerat, eo in-
sulo, ex quo pridie Alexander moverat, sitam. A-
lexander Triballos repetens, hostes ex silvis in a-
gros provocatos superat, tribus millibus cæsis, re-
liquis in fugam coniectis, paucisque captis. Post
hec pugnam Alexander ad Danubium profectus,
insulam, in quam Triballi ac Thraces confuge-
rant, contendit: cui tamen Barbari summa vi re-
stiterunt: quod erat iis facilius, quoniam & naves
paræ erant, & insulæ maxima pars prærupta, ac
præ-

præceps, & fluminis cûrsus, utpote in angusto conclusus, concitator. Quapropter, Alexander ab his inde navibus, trajecto noctu flumine, MCCCC equitibus, peditibusque IV. millibus, Getas (quorum circiter IV. millia equitum, peditumque supra X. millia prohibendi animo in adversâ ripa armatos viderat) petit. Quo factò territi Getæ, primum quidem impetum sustinuerunt. Res proinde ingentis audaciæ illis visâ, Alexandrum tam facili una nocte Danubium, omnium Europæ fluminum amplissimum, atque altissimum, nullo ponte injectum transisse. Confugientibus igitur illis in silvarum & lituâdines atque latebras, Rex urbem vacuum noctu cepit, soloque æquavit. Huc loci venire legati à ceteris Danubiâ accolis, à Syrmo Triballorum Rex atque Germanis, ad Alexandrum, ut cum eo amicitia fœdus inirent. Quibus in fidem & amicitiam acceptis, è Germanis quæsit, Quidnam in humanis rebus præ ceteris extimescerent: ratus nominis sui magnitudinem ante omnia ipsis formidolosam videri. Illi hoc se imprimis timere responderunt ne forte in sese aliquando cælum rueret. Alexander nihil motus responsi superbia, tantum adiecit Germanos superbos esse, eosque domum remissos. Inde in Agrinos & Pæonas iter persequenti nunciatum est, Clitum Bardyleis ab eo defecisse, Glauciamque Taulantiorum Regem se ei coniunxisse. Erant & qui nunciarent fore, ut Autariatæ ipsi in itinere adorirentur. Proinde negotio de Autariatis Lagaro Agrianorum Regi (qui patri Philippi admodum carus, Alexandro quoque perquam familiaris erat) commisso, insuper Cyna sorore, ubi Pelam reuertisset, ultro in uxorem promissa, ipse Clitum Glauciamque magna celeritate contendit, eosque vario prælio vicit atque prostravit. Hac genti, superveniunt nuncii, multos in Græcia novas moliri, civitatesque non paucas, & in primis Thebanos, ab eo defecisse. Qua re motus Alexander, in Macedoniam est revertis, ut factum in Græcia tumultum reprimeret. Thebanis autem, coratibus præsidium Macedonicum ex arce Thebas

nam Cadmeam vocant) depellere, ipsamque, præ-
fossis & munitissimo vallo cinctam, obsidenti-
bus Rex cum exercitu magnis itineribus profectus,
longe à Thebis cum omnibus copiis insedit. I-
que Thebanorum duces, quoniam Alexander præ-
sensem omnium advenerat, ac incertum erat, ut-
rum auxilia, sicuti à nonnullis civitatibus petie-
rent, illis adventura essent, de belli ratione consul-
tæ cœperunt. Omnibus tandem consentiensibus
discrimen subire constituerunt. Sed rex suos
cœnuit, illis spatium pœnitendi mutandique con-
siliæ exhibens, nullo pacto futurum existimans, ut
civitas contra tantas copias esset pugnatura. Ha-
bat enim ultra XXX. millia peditum, equitum
ad III, millia, omnes laboribus bellicis exerci-
tissimos. Quorum virtuti confisus, Persicum bel-
lus susceperat. Sane si Thebani temporum fortu-
cedentes, pacem petiissent, Rex eorum postula-
bentissime annuisset. Nam tum mirifico studio
Persas in Asiam transire properabat. Cum ta-
men armis, non precibus, uti decrevisset, Alexan-
der Macedones ad prælium instruxit. A Thebanis,
contra hostes numero longe superiores, summis vi-
sibus atque impigre decertatum est. Interim Mace-
donibus, qui custodiæ Cadmeæ arcis præerant, à
pergæ invadentibus, circumventi Thebani, in ipsa
civitate ceciderunt. Capta civitas & direpta, urbs e-
versa funditus est. Qua quidem in re ea spes idque
consilium extitit Alexandro, ut hujusmodi casu ac
dolore compressi Græci, quietius cum abesset age-
rent: cum alioqui incusantibus Thebanos sociis
accensibus ac Platæensibus morem gerere gratifi-
cari concupisceret. Plures sex millibus oppetie-
rent. Triginta millia vendidit, ex quibus quadringen-
tam quadraginta talentorum argenti summam co-
llectam. Pindari vatis tamen stirpi pepercit; summum
in doctos favorem manifestissimo exemplo testatus.
omittendum videtur, quod hic rerum gesta-
tum Alexandri scriptores de Timoclea referunt.
tam insignem Thebanam feminam Thracins qui-
dam dux constuprasse dicitur, quumque post id eam
posce-

posceret pecuniam, solus à muliere ad puteum ductus fuisse, in quo diceret pretiosiora rerum suarum occultari. Ducem igitur super os putei spectandi causa inclinatum, illa in profundum detulit; superneque injectis lapidibus oppressit. Ob facinus adductam ad se in vinculis feminam, percunctatus est Alexander quænam esset? Ea impetrata, Thægenis, inquit, sum soror, qui contra Philippum electus imperator, fortiter pugnavit pro Græciæ libertate occubuit. Magnanimitatem mulieris & constantiam admiratus Rex liberam cum filio dimisit. Athenienses Thebarum cum sum moleste & cum summa commiseratione ferretes, profugis portas contra Regis edictum aperuerunt. Quam rem ita graviter tulit Alexander, secunda legatione, denuo bellum deprecantibus demum remisit, ut oratores & duces, quorum ducia toties rebellassent, sibi dedantur. Eo tamen eorum res est deducta, ut, retentis oratoribus, duces in exilium agerentur, qui confestim ad Darii Regem Persarum profecti sunt. Ceterum coactis Isthmo Græcis, & expeditionem in Persas decernentibus, Alexandro plures Philosophi, & oratores occurrunt, præter Diogenem Cynicum, qui tunc versabatur Corinthi, & Alexandrum parvi faciem in Cranio habitabat: miratus Alexander, ad eum in sole apricantem venit, rogans, reine cujusque indigeat? ac ille, Ut paulum, inquit, à sole distas. Quo responso Alexandrum adeo delectatum ferunt, ut ad suos conversus dixerit, se Diogenem esse velle, si Alexander non esset.

Rebus Græciæ compositis, adventante vere, ipse quoque Græcia cum Macedonia Anapatro (cui ex amicis maxime fidebat) commissis, ad Hellespontum cum exercitu profectus, in Asiam incredibili ardore mentis accensus trajecit. Cum autem delatis continerem essent, primus Alexander, jactans velut in hostilem terram, coniecit, armatusque, in navi tripudianti similis, profuit, atque hostias edidit, præcatus, ne se Regem illæ terræ inviter accipiant. Inde hostem petens, milites à populac-

Alexander prohibuit; parcendum suis rebus præfate, nec perdenda ea quæ possessuri venerint. In exitu ejus fuerunt XXXII. millia peditum, nona V. millia equitum, navesque CLXXX. Hac parva manu universam terrarum orbem utrum admirabilis quod vicerit, an quod aggredi ausuerit, incertum est: cum ad tam periculosam, non juvenes robustos, nec primo ætatis flores veteranos, plerisque etiam emeritæ militiæ cum patre patruique militaverant, elegit, non tam milites, quam militiæ magistratos electos res. Ordines quoque nemo nisi sexagenarius, ut si principia castrorum cerneret, senatum illicius præfæ Republicæ videre diceret. Ita nemo in prælio fugam, sed omnes victoriam his conceperant, nec in pedibus eniquam spes, in lacertis fuit. Alexander deinde passim per sacrificiis, maxime apud Troiam ad Achillis tum, in quem genus ex materna linea referebat, ob id felicissimum adolescentem prædicans, et suarum virtutum præconem Homernum invenit, ad interiora Darii regis Persarum contendit. Darius Arsanis filium, qui decimus quartus pro, totius orientis monarchiam tenebat, hac illimum causa aggredi voluit, quod a patre suo Philippo tributum requisiverat. Darius autem, minus superba, contumeliosa, atque imperiosissimæ legatione, se Regem Regum, consanguineorum, Alexandrum vero famulum suum appellans, Satrapis suis id negotii dederat, ut insatiantem Philippi adolescentulum (sic enim eum contemptum appellabat) verberibus puerilibus vicer casum, indutumque post veste purpurea, vinculum traderent, navibusque una cum naufructibus, omnes ejus milites ad ulteriora mari ubi transportarent. Qui mandatum Regis exequentes, ad Granicum amnem (qui Troadem Propontide determinat) magna manu, videlicet centi millibus peditum, & pari equitum numero confluxerunt, & præruptam fluminis ripam, Alexandro omnino transiendum erat, obsederunt.

runt. Alexander, etiamsi præsentissimum periculum instare cerneret, quippe cum suis ex inferis atque instabili loco (erat enim cum udus, tum cum lubricis,) utpote ex flumine adversus hostes eminenti ripa stantes, dimicandum foret: suæ men fortunæ ac virtuti, simulque fortitudini mirum confusus, annem trajecit. Et primo quid non spernenda difficultate pressus, tandem tam hostes non tam sua arte, quam virtute Macedonum, vicit atque prostravit. In eo conflictu Persarum viginti millia peditum, & CCL. equitum cæsa; Macedonum non plus triginta novem interfecti sunt. Ea pugna magnum ad res Alexandri momentum peperit. Sardeis enim maritimi Barbarum imperii propugnaculum cepit, iisque ac ceteris Lydiæ populis, ut legibus uterentur suis, coegit. Ephesum, quarto post pugnam die, elata inde præ metu præsidio, occupavit. Interim Magnesia & Trallibus legati venerunt, urbium suarum deditionem pollicentes; ad quas in fidem recipiendas Parmenionem cum duobus millibus & quingentis mercenariis, parique Macedonum numerum equitibus ex amicis circiter ducentis, misit. Mithridatem deinde sibi resistentem oppugnavit: eaque citus: versus Halycarnassum iter ingreditur. Omnibus interjacentibus oppidis primo impetu capta; Halycarnassum urbem permunitam obsedit, eamque non sine labore expugnatam, solo æquavit. Ingressus Cariam, Ada Cariæ Regina, (quæ regno Orontobate, quem Darius miserat, pulsa, nihil quæquam in tota Caria, præter Alinda, ejus provincie urbem munitissimam, tenebat,) Alexandro obviam processa, Alindis urbe tradita, eum in filium adoptavit. Rex nec liberalitatem femine, nec filii nominis aspernatus, urbem eidem custodiendam reliquit. Ita deinde Caria subacta, memor accepti beneficii eam universam Adæ imperio subjecit. Hinc in Lyciam & Pamphyliam tendit, eo consilio, ut oram ritima ad Phœniciam & Ciliciam usque in potestatem redacta, navales copias hostibus inutiles redderet. Devictisque rebellibus Pisidiæ populis, suæ

mentis ardore, nec minori alacritate, adversus Darium, quem cum multis militantium milibus adventare constabat, contendens, Phrygiam, in quam exercitus traducendus erat, est ingres-

QUINTI CURTII

D E

REBUS GESTIS

Alexandri Magni Regis Macedonum

L I B E R I I I.

B R E V I A R I U M L I B R I.

Ælenarum urbe & arce recepta, primariam Phrygiæ urbem Alexander ingreditur: in ea fatalem Gordii nodum solvit, ac deinde obvius Dario ire statuit.

exercitus Persici Instratus, de quo quum Darii Charidemus Atheniensis, verum liberumque consulisset judicium, capite mulctatus est.

tempore Persarum Regum, orto Sole demum progentium; tum copiarum Alexandri descriptio.

desertas ab Arsane Darii præfecto Ciliciæ fau- Alexander opportune occupat.

um in Cydnum flumen abluendi corporis gratia intempestive descendisset, gravissimo morbo peripitur Rex ipse.

en à sîdo sapientique medico Philippo, cui à toto

toto exercitu ingentes gratiæ habentur, pristina valetudini mox restituitur.

7. Vegetior factus, Darium aggredi cogitat, Sennemque Persam imprudentia delinquentem, cidi jubet.
8. Darii ante pugnam consilia, tum exercitus Persici consternatio: proximæ internecionis prælagit.
9. Utriusque exercitus membra præcipua, & collatio.
10. Alexandri oratio ad milites.
11. Pugna cruenta in qua 100000 peditum ac 10000 equum Persarum occumbunt: reliquis fessis, gatisque, Castris Darii ingenti præda potitur Alexander.
12. Matris, & uxoris Darii, nec non aliarum nobilium captivarum luctum, ob Regem, quem perhibant interfectum, regio prorsus animo levat Alexander.
13. Darii gazam immensam, cum ingenti nobilitate numero, Parmenioni proditorie Damasci prædictus tradit.

INTER hæc Alexander, ad conducendam ex Peloponneso militem Cleodro cum pecunia missò, Lyciæ Paphlitiæque rebus compositis, ad urbem Carianas exercitum admovit. Media illa tempestate incenia interfuscebat Melissa amnis, fabulosis Græcorum catminibus indutus. Fons ejus ex summo montis cacumine exorrens, in subjectam petram magno strepitu aquarum cadit: inde diffusus, circumjectos rigat campos, liquidus, & suas duntaxat undas trahens. Unde color ejus placido mari similis, locum potius mendacio fecit: quippe traditum est, nympha amore amnis retentâ, in illa rupe consistere. Ceterum quamdiu intra muros fluit, nomen suum retinet. At cum extra munimenta se evolvit, mare vi ac mole agentem undas, Lycum appellat Alexander. quidem urbem destitutam à suis intra arcem vero, in quam confugerant, oppugnare ad-

caduceatorem præmisit, qui dēnuntiaret, ni-
 tent, ipsos ultima esse passuros. Illi caducea-
 in turrim, & situ & opere multum editam,
 Altam, quanta esset altitudo, intueri iubent, ac
 are Alexandro, non eadem ipsum & incolas
 atione munimenta metiri: se scire, inexpug-
 s esse: ad ultimum pro fide morituros. Cete-
 ut circumfideri arcem, & omnia sibi in dies
 a viderunt esse, sexaginta dierum inducias
 ut, nisi intra eos auxilium Darius ipsis misis-
 derent urbem: postquam nihil inde præsidii
 atur, ad præstitutam diem permittere se Regi.
 remunt deinde legati Atheniensium, peten-
 capri apud Granicum amnem redderentur si-
 le non hos modo, sed etiam ceteros Græcos,
 i suis iussurum respondit, finito Persico bel-
 iterum Dario imminens, quem nondum Eu-
 am superasse cognoverat, undique omnes co-
 ntrahit, tons viribus tanti belli discrimen a-
 f. Phrygia erat, per quam ducebatur exerci-
 turibus vicis quam urbibus frequens. Tunc
 et quandam nobilem Midæ regiam, Gordium
 est urbi, quam Sangarius amnis præterflu-
 intervallo Pontico & Cilicio mari distan-
 ter hæc maria, angustissimum Asiæ spati-
 e comperimus, utroque in arctas fauces con-
 g terram. Quæ quia continenti adharet, sed
 ex parte cingitur fluctibus, speciem insulæ
 ac nisi tenne discrimen objiceret, maria,
 inc dividit, committeret. Alexander, urbe
 a ditionem redacta, Jovis templum intrat.
 um, quo Gordium Midæ partem vectum es-
 abbat, adspexit, cultu haud sane à vilioribus
 que usu abhorrens. Notabile erat vincu-
 frictum compluribus nodis in semetipsos im-
 & celantibus nexus. Incolis deinde affir-
 s, editam esse oraculo sortem, Asiæ potiturum
 inexplicabile vinculum solvisset, cupido
 nimo sortis ejus explendæ. Circa regem e-
 rrygum turba, & Macedonum; illa expli-
 cūlpenfa, hæc sollicita ex temeraria Regis
 fidu-

fiducia: quippe series vinculorum erat ita adstrata ut unde nexus inciperet, quoque se conderet, ratione, nec visu percipi posset. Solvere aggredi iniecerat curam, ne in omen verteretur irritum ceptum. Ille nequiquam diu luctatus cum latibus nodis, nihil, inquit, interest quomodo videntur, gladioque ruptis omnibus loris, oraculum tem vel clusit, vel implevit. Cum deinde Darus ubicunque esset, occupare statuisset: ut à tergita relinqueret, Amphoterum classi ad oram Hæsponti, copiis autem præfecit Hegelochum; Lesbos & Chium, & Coum, præsidiiis hostium liberata. His talenta ad belli usum quingenta attributa. Antipatrum, & eos, qui Græcas urbes tuebantur, sexcenta missa. Ex fodere naves sociis imperavit quæ Hellesponto præsiderent. Nondum enim Memnonem vita excessisse cognoverat, in quem omni intenderat curas; satis gnarus, cuncta in expectare, si nihil ab eo moveretur. Jamque ad usum Ancyram ventum erat, ubi numero copiarum instructo, Paphlagoniam intrat. Huic juncti erant Egei, unde quidam Venetos trahere originem credunt, omnisque hæc regio paruit Regi, datisque omnibus, tributum (quod ne Persis quidem tulisset) pendere ne cogerentur, impetraverunt. Calas regionem præpositus est: ipse, assumptis qui ex Macedonia nuper advenerant, Cappadociam petiit.

2. At Darus, præcuncta Memnonis morte, secus quam par erat, motus, omnia alia statuit ipse decernere, quippe quæ per duces acta erant, cuncta damnabat: ratus pluribus, quam omnibus abfuisse fortunam. Igitur castra Babylonem positis, quo majore animo capessendum bellum, universas vires in conspectum dedit: cum dato vallo, quod decem milium armatorum multitudinem caperet, Xerxis exemplo, numerum armarum iniit. Orto sole, ad noctem agmina, sicut scripta erant, intravere vallum, inde emissæ paverant Mesopotamiæ campos; equitum pedumque propemodum innumerabilis turba, maiorem quam pro numero speciem gerens. Persarum

tum millia, in quibus eques triginta millia im-
 pat. Medi decem equitum, quinquaginta millia
 tum habebant. Barcanorum equitum duo mil-
 lia, armati bipennibus, levibusque scutis ce-
 rimaxime speciem reddentibus; peditum decem
 millia pari armatura sequebantur. Armenii qua-
 ranta millia miserant peditum, additis septem
 milibus equitum. Hyrcani egregii, ut inter illas
 gentes, sex millia expleverant, equis militatura.
 Bactres quadraginta millia peditum armaverant.
 Arabibus habebant ferro præfixæ hastæ, quidam li-
 gnæ igni duraverant; hos quoque duo millia e-
 quum ex eadem gente comitata sunt. A Caspio
 octo millium pedester exercitus venerat: du-
 centi equites. Cum his erant ignobiles Asiæ gen-
 tes, duo millia peditum, equitum duplicem parave-
 numerum. His copiis triginta millia Græco-
 mercedè conductæ, egregiæ juventutis, adjectæ.
 Nam Bactrianos, & Sogdianos, & Indos, ce-
 que rubri maris accolas, ignota etiam ipsi gen-
 nomina, festinatio prohibebat acciri. Nec quie-
 ra illi minus, quam multitudo militum, defuit;
 et tum universæ aspectu admodum lætus, pur-
 tis solita vanitate spem ejus instantibus, con-
 sis ad Charidemum Atheniensem belli peritum,
 pro exilium infestum Alexandro (quippe Athe-
 rejubente eo, fuerat expulsus) percunctari cœ-
 Satissne ei videretur instructus ad obterendum
 mun. At ille, & suæ sortis & regiæ superbix o-
 ra: Verum, inquit, & tu fortan audire nolis,
 sed, nisi nunc dixero, alias nequaquam confite-
 re. Hic tanti apparatus exercitus, hæc tot genti-
 & totius Orientis excita sedibus suis moles, fi-
 as potest esse terribilis: nitet purpura, aurum
 fulget armis & opulentia, quantam qui oculis
 subjecere, animis concipere non possunt. Sed
 lonum acies torva sanè & inculta, clypeis ha-
 re immobilis, cuneos, & conferta robora viro-
 regit. Ipsæ phalangem vocant peditum stabilo-
 ra. Vir viro, armis arma conferta sunt; ad nu-
 merantis intenti, sequi signa, ordines servare

didicere. Quod imperator, omnes exaudiunt: sistere, circuire, discurrere in cornu, mutare gnem, non duces magis quam milites callent. ne auri argentique studio teneri putes, adhuc disciplina paupertate magistra stetit. Fatigatus cubile est: cibus, quem occupant, satiat, et pora somni arctiora quam poëtis sunt. Jam Thali equites & Acarnanes, Ætolique, invicta manus, fundis, credo, & hastis igne duratis, relentur: pari robore opus est. In illa terra, quæ genuit, auxilia quaerenda sunt. Argentum istoc quæ aurum, ad conducendum militem mitte. Dario mite ac tractabile ingenium, nisi etiam suam naturam plerumque fortuna corrumpere. Ita veritatis impatiens, hospitem ac supplicem, maxime utilia suadentem, abstrahi iussit ad caput supplicium. Ille, ne tum quidem libertatis oblatus. Habeo, inquit, paratum mortis meæ ultorem, periret pœnas mei consilii sprete ipse, contra quem bi suasi. Tu quidem licentia regni subito mutatum documentum eris posteris, homines, cum se perferre fortunæ, etiam naturam dediscere. Hæc verberantem, quibus erat imperatum, jugulant. deinde pœnitentia subiit Regem: ac vera dei confessus, eum sepeliri iussit.

3. Thymodes erat Mentoris filius, impiger juvenis cui præceptum est à Rege, ut omnes peronos milites, in quos plurimum habebat spei, à Pharnabazo acciperet; opera eorum usurus in bello. si Pharnabazo tradit imperium, quod ante Mentori dederat. Anxium de instantibus curis, agitata etiam per somnum species imminentium rerum, ve illas ægritudo, sive divinatio animi prælagi accersit. Castra Alexandri magno ignis fulgore lucere ei visa sunt, & paulo post Alexander ad eum ad ipsum in eorum vestis habitu, quo ipse fuisset; deinde per Babylonem vectus, subito enim ipse quo oculis esse subductus. Ad hæc vates variis interpretatione curam distrinxerant: alii lætum Regi somnium esse dicebant, quod castra hostium arderent, quod Alexandrum, deposita regia videretur.

Persico & vulgari habitu perductum esse vidit.
 Quidam non ita augurabantur: quippe illustri-
 acedonum castra visa, fulgorem Alexandro por-
 dere, quem regnum Asiæ occupaturum esse,
 ad ambigere: quoniam in eodem habitu Darius
 et, cum appellatus est rex. Vetera quoque om-
 ni- ut sit, sollicitudo revocaverat. Darium enim
 principio imperii vaginam acinacis Persicam ius-
 mutare in eam formam, qua Græci uterentur,
 unusquæ Chaldeos interpretatos, imperium Per-
 m ad eos transiturum, quorum arma esset imi-
 s. Ceterum ipse & vatum responso, quod ege-
 rit in vulgus, & specie, quæ per somnum obla-
 rat, admodum lætus, castra ad Euphratem mo-
 jubet. Patrio more Persarum traditum est,
 sole demum procedere. Die jam illustri signum
 bernaculo regis buccina dabatur, super taber-
 nulum, unde ab omnibus conspici posset, imago
 crystallo inclusa fulgebat. Ordo autem agni-
 terat talis: Ignis, quem ipsi sacrum & æternum
 bant, argenteis altaribus præferebatur. Magi
 imi patrium carmen canebant. Magos trecenti
 xaginta quinque juvenes sequebantur, punice-
 niculis velati, diebus totius anni pares numero;
 pe Persis quoque in totidem dies descriptus est
 as, Currum deinde Jovi sacratum albentes ve-
 nt equi; hos eximie magnitudinis equus, quem
 appellabant, sequebatur. Aureæ virgæ, & al-
 vestes, regentes equos adornabant. Haud pro-
 rant vehicula decem, multo anro argentoque
 ca. Sequebatur hæc equitatus duodecim genti-
 variis armis & moribus. Proximi ibant, quos
 æ immortales vocant, ad decem millia: cultus
 entis barbaræ non alios magis honestabat. Il-
 reos torques, illi vestem auro distinctam habe-
 manicatasque tunicas, gemmis etiam adorna-
 Exiguæ intervållo, quos cognatos regis appel-
 decem & quinque millia hominum. Hæc ve-
 rba muliebriter propemodum eulta, luxu ma-
 quam decoris armis conspicua erat. Dorypho-
 cabantur. Proximum his agmen, soliti vestem

excipere regalem. Hi currum regis anteibant, ipse eminens vehebatur. Utrumque currus deorum simulacra ex auro argentoque expressa corabant. Distinguebant internitentes gemmæ, ex quo eminebant duo aurea simulacra talia: quorum alterum pacis, alterum belli effigiem. Inter hæc auream aquilam, pinnas edenti similem, sacraverant. Cultus regis, internia, luxuria notabatur. Purpureæ tunicæ molle album intextum erat. Pallam auro distinctam rei accipitres, velut rostris inter se occurrerent dornabant, & zona aurea muliebriter cinctus, nacem suspenderat, cui ex gemma erat vagina darim Persæ regium capitis vocabant insigne: cerulea fascia albo distincta circuibat. Currum cem millia hastatorum sequebantur: hastas argenteas exornatas, spicula auro præfixa gestabant. De lævaque regem ducenti ferme nobilissimi principes quorum comitabantur. Horum agmen claudere triginta millibus peditum, quos equi regis quatuor genti sequebantur. Intervallo deinde unius feriat matrem Darii Syfigambin currus vehebat; & filio erat conjux. Turba seminarum reginas comitatum equis vestabatur. Quindecim inde, quæ mamaxas appellant, sequebantur. In his erant liberi Regis, & qui educabant eos, spadonumque hæc non sane illis gentibus vilis. Tum regis per trecentæ sexaginta vehebantur, & ipsæ regali tu, ornatuque. Post quas pecuniam Regis sexcenti muli & trecenti cameli vehebant: præsidio fastidiorum prosequente. Propinquorum amicorum conjuges huic agmini proximæ, lixarumque & ceterorum greges vehebantur. Ultimi erant cum suis, quæ ducibus, qui cogerent agmen, leviter ante. Contra, si quis aciem Macedonum intueretur, equis acies erat; equis, virisque, non auro, non disto veste, sed ferro atque ære fulgentibus. Agmen stare paratum, & sequi, nec turba, nec sarcinis grave; intentum ad ducis non signum modo sed nutum. Et castris locus, & exercitui comitatus præpetebant. Ergo Alexandro in acie miles non de-

Darius autem tantæ multitudinis Rex, loci, in
 pugnavit, angustis redactus est ad paucitatem,
 in hoste contempserat. Interea Alexander,
 stamine Cappadociæ præposito, Ciliciam petens,
 omnibus copiis in regionem, quæ castra Cyri
 ellatur, pervenerat. Stativa illic habuerat Cyrus,
 adversus Croesum in Lydiam exercitum duce-
 Aberat ea regio quinquaginta stadia ab aditu,
 Ciliciam intramus; Pylas incolæ dicunt archissi-
 fauces: munimenta quæ manu ponimus natq-
 situ imitante. Igitur Arsanes, qui Ciliciæ præ-
 reputans quid initio belli Memnon suavisset,
 ndam salubre consilium sero exsequi statuit: ig-
 ferroque Ciliciam vastat, ut hosti solitudinem
 at: quicquid usui esse potest, corrumpit: steri-
 nudum solum, quod tueri nequibat, relictu-
 Sed longe utilius fuit, angustias aditus qui
 tiam aperit, valido occupare præsidio, jugam-
 opportune itineri imminens obtinere, unde in-
 s subeuntem hostem aut prohibere, aut oppri-
 e potuisset. Tunc paucis, qui callibus præhede-
 , relictis, retro ipse concessit, populator terræ,
 in à populationibus vindicare debuerat. Ergo
 relictæ erant, proditos se rati, ne conspectum
 lem hostis sustinere voluerunt, quum vel pau-
 es locum obtinere potuissent. Namque perpe-
 jugo montis asperi ac prærupti Cilicia includi-
 quod quum à mari surgat, veluti sinu quo-
 flexaque curvatum, rursus altero cornu in di-
 am litus excurrit. Per hoc dorsum, qua maxi-
 introrsum mari cedit, asperi tres aditus, & per-
 asti sunt, quorum uno Cilicia intranda est, cam-
 cis eadem, qua vergit ad mare, planiciem ejus
 ris distinguuntibus rivis, Pyramus & Cydnus,
 et amnes fluunt. Cydnus non spatio aquarum,
 liquore memorabilis: quippe leni tractu à fon-
 s labens, puro solo excipitur. Nec torrentes
 rrunt, qui placide manantis alveum turbent.
 ne incorruptus, idemque frigidissimus, quippe
 a riparum amœnitate inumbratus, ubique fon-
 s suis similis in mare evadit. Multa in ea re-

gione monumenta vulgata carminibus vetustaderat: Monstrabantur urbium sedes Lyrnissi & bes: Typhonis quoque specus, & Coryciorum, ubi crocum gignitur, ceteraque in quibus nihil præter famam duraverat. Alexander iungi, quæ Pylæ appellantur, intravit; contentus locorum situm, non alias magis dicitur aditus esse felicitatem suam, obrui potuisse vel confitebatur, si fuissent, qui in subeuntes procerent. Iter vix quaternos capiebat armatos. De montis imminebat viæ non angustæ modo, sed rumque præruptæ, crebris oberrantibus rivis ex radicibus montium manant. Thracas tamen viter armatos præcedere iusserat. Scrutarique cone occultus hostis in subeuntes erumperet. Scitariorum quoque manus occupaverat jugum: tentos arcus habebant, moniti, non iter ipsos sed prælium. Hoc modo agmen pervenit ad urbem Tarson, cui tum maxime Persæ subiciebantur, ne opulentum oppidum hostis invaderetur. ille, Parmenione ad inhibendam incendium curâ pedita manu præmissâ, postea quam Barbaræ ventu suorum fugatos esse cognovit, urbem conservatam intrat.

5. Mediam Cydnus amnis, de quo paulo antea dictum est, interfuit; & tunc æstas erat, cuius calor non aliam magis quam Ciliciæ oram vaporis accendit: & diei fervidissimum tempus erat. Pulvere ac sudore simul perfusum Regem vitavit liquor fluminis, ut calidum adhuc ablueret. Itaque veste deposita, in conspectu minis (decorum quoque futurum ratus si ostendisset suis, levi ac parabili cultu corporis se essententum) descendit in flumen, vixque ingressus toto horrore artus rigere cœperunt: pallor suffusus est, & totum propemodum corpus calor reliquit. Expiranti similem, ministri excipiunt, nec satis compotem mentis in talisculum deferunt. Ingens sollicitudo, & periculus in castris erat. Flentes querebantur in impetu cursuque rerum, omnis ætatis ac incho-

Minam Regem, non in acie saltem, non ab ho-
 dejectum, sed abluentem aqua corpus ereptum
 & extinctum: instare Darium, victorem an-
 iam vidisset hostem. Sibi easque terras, quas
 pres peragrassent, repetendas: Gonia aut ipsos,
 hostes populos: per vastas solitudines, etiam-
 mo insequi velit, euntes, fame atque inopia
 illari posse. Quem signum daturum fugienti-
 quem ausurum Alexandro succedere: Jam ut
 Belleropontum fuga penetrarent, classem qua
 seant, quem præparaturum? Rursus in ipsum
 em misericordia versa, illum florem juventæ, il-
 vim animi, eundem Regem & commilitonem
 illi à se & abripi, immemores sui querebantur.
 Et hæc liberius meare spiritus cœperat: alleva-
 Rex oculos, & paulatim redente animo cir-
 stantes amicos agnoverat. Laxataque vis morbi
 hoc solum videbatur, quia magnitudinem mali
 æbat. Animum autem ægritudo corporis urge-
 quippe Darium quinto die in Ciliciam fore
 ciabatur. Vincitum ergo se tradi, & tantam vi-
 am eripi sibi è manibus, obscuraque & ignobi-
 lorte in tabernaculo extinguere sos querebatur.
 missisque amicis pariter & medicis: In quo me,
 it, articulo rerum mearum fortuna deprehen-
 cernitis. Scirepitum hostium armorum exau-
 videor: & qui ultro inægli bellum, jam provo-
 Darius ergo, cum tam superbas literas scribe-
 fortunam meam in consilio habuit: sed acquie-
 scit, si mihi arbitrio meo curari licet. Lenta reme-
 & segnes medicos non expetunt tempora mea.
 mori strenue, quam tarde convallescere, mihi
 us est. Proinde, si quid opis, si quid artis in
 scis est, sciant, me non tam mortis, quam belli
 edium quærere. Ingentem omnibus incusserat
 em tam præcepti temeritas ejus. Ergo pro se
 que precari cœpere, ne festinatione periculum
 teret, sed esset in potestate medentium. Inexper-
 remedia haud injuria ipsis esse suspecta, quum ad
 faciem ejus etiam à latere ipsius pecuniæ sollicita-
 hostis. Quippe Darius mille talenta interfectori
 Alexan-

Alexandri daturum se pronunciari iusserat. Id ne ausurum quidem quemquam arbitrabatur riri remedium, quod propter novitatem possi-
suspectum.

6. Erat inter nobiles medicus è Macedonia secutus, Philippus, natione Acarnan, fides ad-
dum regi; puero comes, & custos salutis datum non ut regem modo, sed etiam ut alumnum caritate diligebat; is non præceps se, sed stren-
gum remedium afferre, tantamque vim morbi per-
medicata levaturum esse promisit. Nulli proinde
ejus placebar præter ipsum, cujus periculo per-
batur. Omnia quippe facilius, quam moram
peti poterat. Arma & acies in oculis erant,
etiam in eo positam esse arbitrabatur, si ta-
ante signa stare potuisset: id ipsum, quod post-
terium medicamentum sumpturus esset (ita
medicus prædixerat) ægre ferens. Inter hæc
mentionem fidissimo purpuratorum litteras accipit
bus ei denunciabat, ne salutem suam Philippo
mitteret: mille talentis à Dario, & spe nuptæ
sororis ejus esse corruptum. Ingentem animi
cirundinem litteræ incusserant, & quicquid in u-
que partem aut metus aut spes subjecerat, in
æstimatione pensabar. Bibere perseverem? ut
nenum datum fuerit, ne immerito quidem, qui
acciderit, evenisse videatur? Damnum medici
in tabernaculo ergo me opprimi patiar? At
est, alieno me mori scelere, quam metu r-
Diu animo in diversa versato, nulli, quid scri-
esset, enunriat, epistolamque sigillo annuli se-
presso, pulvino, cui incubabat, subjecit. Inter
cogitationes biduo absumpto, illuxit à medici
stinatus dies. Et ille cum poculo, in quo me-
mentum diluerat, intravit. Quo viso, Alexan-
levato corpore in cubitum, epistolam à Parme-
ne missam sinistra manu tenens, accipit pocu-
& haurit interritus: cum epistolam Philippum
te juber, nec à vultu legentis movit oculos;
aliquas conscientię notas in ipso ore posse depr-
dere. Ille epistola perfecta, plus indignationis,

ris ostendit: projectisque amiculo & litteris
lectum: Rex, inquit, semper quidem spiritus
ex te pependit, sed nunc vero (arbitror) sa-
& venerabili ore trahitur. Crimen parricidii,
mihi objectum est, tua salus diluet. Servatus
est, vitam mihi dederis, oro, quaesoque: omisso-
metu, patere medicamentum concipi venis.
paulisper animum, quem sollicitudine intem-
perata amici sane fideles, sed moleste seduli, tur-
baverunt. Non securum modo hæc vox, sed etiam læ-
ta Regem, ac plenum bonæ spei fecit. Itaque si-
ne inquit, Philippe, tibi permisissent, quo maxi-
mo modo animum velles experiri meum, alio pro-
prie voluisses: Sed certiore, quam expertus es, ne-
cesses quidem. Hæc epistola accepta, tamen, quod
gras, bibi: & nunc credo, re non minus pro tu-
a, quam pro mea salute esse sollicitum. Hæc
dictus, dextram Philippo offert. Ceterum tanta
medicaminis fuit, ut quæ secuta sunt, crimina-
tionem Parmenionis adjuverint. Interclusus spiri-
tus meabat, nec Philippus quidquam inexper-
tissimè commisit. Ille fomenta corpori admovit, ille tor-
mentum nunc cibi, nunc vini odore, excitavit. At-
que stat primam mentis compotem esse sensit, modo
visus, sororumque, modo tantæ victoriæ appro-
quantis admonere non destitit. Ut vero medica-
mentum se diffudit in venas, & sensim toto corpo-
re subritas percipi potuit: primo animus vigorem
recuperavit, deinde corpus quoque expectatione maturi-
tate recuperavit. Quippe post tertium diem, quam-
vis hoc statim fuerat. in conspectum militum venit.
et avidius ipsum Regem, quam Philippum intu-
itur exercitus: pro se quisque dexteram ejus am-
plexus, grates habebant, velut præsentì Deo. Nam-
quid haud facile dictu est, præter ingentem illi gen-
tibus Reges suos venerationem, quantum hujus-
modi Regis vel admirationi dediti fuerint, vel
grate flagraverint. Jam primum nihil, nisi di-
cæ opæ, aggredi videbatur. Nam cum esset præ-
stantissime fortuna, temeritas in gloriam cesserat:
quoque vix tantis matura rebus, sed abunde

de sufficiens, omnia etiam ejus opera honesta quæ leviora haberi solent, plerumque in re magis gratiora vulgo sunt; exercitatio corporis intactos, cultus habitusque paululum à privato rens, militaris vigor, quæ ille vel ingenio de vel animi artibus, ut pariter carus ac vener esset, effecerat.

7. At Darius nuncio de adversa valetudine accepto, celeritate quanta poterat tam grave ad Euphratem contendit: junctoque eo per quinque tamen diebus trajet it exercitum, Cæ occupare festinans. Jamque Alexander viribus potius receptis, ad urbem Solos pervenerat: editus, ducentis talentis, nomine multa, et arci præsidium militum imposuit. Vota deinde salute suscepta, per ludum atque otium redde stendit, quanta fiducia Barbaros sperneret: Æsculapio, & Minervæ ludos celebravit. Spem nuncius lætus affertur ex Halycarnasso; Persæ à suis esse superatos, Myndios quoque & Cæ & pleraque tractus ejus suæ facta ditionis. Ipse dicto spectaculo ludicro, castrisque motis, & Pæ amne ponte juncto, ad urbem Mallon pervenit: de alteris castris ad oppidum Castabalum. Ibi menio Regi occurrit, quem præmiserat ad randum iter saltus, per quem ad urbem Isson mine penetrandum erat. Atque ille angustis occupatis, & præsidio modico relicto, Isson e desertam à Barbaris ceperat. Inde progressus turbatis qui interiora montium obsidebant, per cuncta firmavit: occupatoque itinere, sicut ante dictum est, idem & auctor & nuncius Isson deinde Rex copias admovit. Ubi cæ habito, utrumne ultra progrediendum fore ibi opperendi essent novi milites, quos ex Media adventare constabat: Parmenio, non aliter cum prælio aptiorem esse censebat: quippe illiusque Regis copias numero futuras pares, angustiarum multitudinem non caperent, planities camposque esse vitandos, ubi circumiri, ubi piti acie opprimi possent: timere, ne non v

um, sed lassitudine sua vincerentur. Persas
 res subinde successuros si laxius stare potuiss-
 Facile ratio tam salubris consilii accepta est.
 e inter angustias saltus hostem opperiri statuit.
 in exercitu Regis, Sisenes Persas, quondam à
 re Ægypti missus ad Philippum, domisque,
 ni honore cultus, exilium patria sede muta-
 secutus deinde in Asiam Alexandrum, inter
 a socios habebatur. Huic epistolam Cretensis
 obsignatam annulo, cuius signum haud sane
 herat, tradidit. Nabarzanes Prætor Darii mi-
 ram, hortabaturque Sisenem, ut dignum ali-
 nobilitate ac moribus suis ederet; magno id
 ad Regem honori fore. Has litteras Sisenes,
 e innoxius, ad Alexandrum sæpè deferre ten-
 Sed cum tot curis apparatusque belli Regem
 et urgeri, aprius subinde tempus expectans,
 ionem initi scelesti consilii præbuit. Namque
 ea, priusquam ei redderetur, in manus Ale-
 pervenerat, lectamque eam, ignoti annuli
 impresso, Siseni dari iusserat, ad æstimandam
 Barbari. Qui quia per complures dies non
 e Regem, scelesto consilio eam visus est sup-
 e, & in agmine à Cretensibus haud dubie
 Regis occisus est.

Namque Græci milites, quos Thymondas à
 abazo acceperat, præcipua spes, & propemo-
 nica, ad Darium pervenerant. Hi magnopere
 bant, ut retro abiret, spaciososque Mesopota-
 campos repeteret. Si id consilium dampnaret,
 divideret saltem copias innumerabiles, non sub
 fortunæ iectum totas vires regni cadere pate-
 Minus hoc consilium Regi, quam purpura-
 tis displicebat: anticipem fidem? & mercede
 em prodicionem imminere, & dividi non ob
 copias velle, quam ut ipsi in diversa digressi,
 à commissum esset, traderent Alexandro. Ni-
 tius fore, quam circumdatos eos exercitu toto
 relis; documentum non inultæ perfidiæ futu-
 At Darius, ut erat sanctus & mitis, se vero
 in facinus negat esse facturum, ut suam secu-

eos fidem, suos milites jubeat trucidari. Quo-
 inde amplius nationum exterarum, salutem
 crediturata sibi, si tot militum sanguine im-
 manus? Neminem stolidum consilium capite
 debere. Defuturos eos, qui suaderent, si
 periculum esset. Denique, ipsos quotidie ad-
 cari in consilium, variasque sententias dicer-
 tamen melioris fidei haberi, qui prudentius
 rint. Itaque Græcis nunciari jubet, ipsum q-
 benevolentia illorum gratias agere: ceterum
 troire pergat, haud dubie regnum hostibus tr-
 rum. Fama bella stare: & eum qui recedat,
 re credi. Trahendi vero belli vix ullam esse
 nem. Tantæ enim multitudini, utique cum
 hyemæ instaret, in regione vasta, & invicem
 atque hoste vexata, non suffectura alimenta
 dividi quidem copias posse, servato more ma-
 qui-universas vires semper discrimini belloru-
 tulerant. Et hercule, terribilem antea Rege
 absentia sua ad vanam fiduciam elatum, postea
 adventare se senserat, cautum pro temerario fa-
 delituisse inter angustias saltus, ritu ignobilit-
 rarum, quæ, strepitu præcrenantium audito,
 rum latebris se occulnerunt. Jam etiam val-
 nis simulatione frustrari suos milites. Sed no-
 plius ipsum esse passurum detrectare certamen
 illo specu, in quem pavidi recessissent, oppressi
 esse cunctantes. Hæc magnificentius jactata,
 verius. Ceterum pecunia omni, rebusque p-
 fissimis, Damascum Syriæ, cum modico præsid-
 litum missis, reliquas copias in Ciliciam duxit
 sequentibus, more patrio, agmen conjuge & u-
 Virgines quoque cum parvo filio comitabante
 trem. Forte eadem nocte & Alexander ad fi-
 quibus Syria aditur, & Darinus ad eum locum,
 Amanicas Pylas vocant, pervenit. Nec dubit-
 Persæ, quin Issore relicta, quam ceperant, Maces
 fugerent. Nam etiam sancti quidam & inv-
 qui agmen non poterant persequi, excepti e-
 Quos omnes, instinctu purpuratorum, barbar-
 ritate sævientium, præcisis adustisque manibus
 cum

duci, ut copias suas noscerent, satisque omni-
 spectatis nunciare, quæ vidissent, Regi suo jus-
 Motis ergo castris, superat Pyramum amnem, in
 is, ut credebat, fugientium hæsurus. At illi,
 tum amputaverat manns, ad castra Macedonum
 erant, Darium, quam maximo cursu posset, se-
 nunciantes. Vix fides habebatur. Itaque spe-
 ctores, in maritimas regiones præmissos, explo-
 jubet, ipse ne adesset, an præfectorum aliquis
 em tribuisset universi venientis exercitus. Sed
 speculatores reverterentur, proculingens mul-
 to conspecta est. Ignes deinde totis campis col-
 ce cœperunt, omniaque velut continenti incen-
 dardere visa, cum incondita multitudo maxime
 ter jumenta laxius tenderet. Itaque eo ipso
 metari suos castra jussit, lætus, quod omni
 tiverat voto, in illis potissimum angustiis decer-
 um esse. Ceterum, ut solet fieri, cum ultimi
 minis tempus adventat, in sollicitudinem ver-
 ducia est. Illam ipsam fortunam, quæ adspi-
 res tam prospere gesserat, verebatur: nec in-
 ex his quæ tribuisset sibi, quam mutabilis es-
 eputabat. Unam superesse noctem, quæ tanti
 minis moraretur eventum. Rursus occurre-
 majora periculis præmia: & sicut dubium esset
 nceret, ita illud utique certum esse, honeste
 am magna laude moritarum. Itaque corpora
 es curare jussit, ac deinde tertia vigilia instru-
 & armatos esse. Ipse in jugum editi montis as-
 t, multisque collucentibus facibus patrio more,
 scium Diis præsidibus loci fecit. Jamque ter-
 sicut præceptum erat, signum tuba miles ac-
 at, itineri simul paratus & prælio: strenneque
 procedere, oriente lucē pervenerunt ad an-
 as, quas occupare decreverant. Darium tri-
 inde stadia abesse, præmissi judicabant. Tunc
 tere agmen jubet, armisque ipse sumptis aci-
 ordinabat. Dario adventum hostium pavidi a-
 es nunciaverunt: vix credenti, occurrere eti-
 quos ut fugientes sequebatur. Ergo non me-
 is omnium animos formido inceslerat; quippe
 C
 itinari

itinere quam prælio aptiores erant, raptimque capiebant. Sed ipsa festinatio discurrentium, que ad arma vocantium, majorem metum incitavit. Alii in jugum montis evaserant, ut hostium agmina inde prospicerent: equos plerique frænabant; cors exercitus, nec ad unum intentus imperio vario tumultu cuncta turbaverat. Darius in montis jugum cum parte copiarum occupare statuit & à fronte; & à tergo circumirurus hostem: armari quoque, quo dextrum ejus cornu tegebatur, illos objecturus, ut undiqueurgeret. Præter viginti millia præmissa cum sagittariorum maxime Pyramum amnem, qui duo agmina interfuerat transire, & objicere sese Macedonum copiis iussit. Si id præstare non possent, retrocedere in montem & occulte circumire ultimos hostium. Ceteri destinata salubriter omni ratione, potentior fortiter discussit: quippe alii præ metu imperium exequi non audebant, alii frustra exequiebantur, quia partes labant, summa turbatur.

9. Acies autem hoc modo stetit: Nabarzanes quitatu dextrum cornu tuebatur, additis funditorum sagittariorumque viginti ferme millibus. In eo Thymondas erat, Græcis peditibus mercede conductis triginta millibus præpositus. Hoc erat habebat robur exercitus, par Macedonicæ phalangis acies. In laevo cornu Aristomedes Thessalus viginti millia Barbarorum peditum habebat. In sublimi pugnacissimas locaverat gentes. Ipsum Regem eodem cornu dimicaturum tria millia delectorum quitum assueta corporis custodiæ, & pedestris armis quadraginta millia sequebantur. Hyrcani dei Medique equites: his proximi ceterarum gentium equites dextra laevaque dispositi. Hoc agmen, si dictum est, instructum sex millia jaculatorum funditorumque antecedeabant. Quicquid in illis agminibus adiri poterat, impleverant copiarum: cornua hinc à jugo, illinc à mari stabant; uxorem matremque Regis, & aliam seminarum gregem, in medium agmen acceperant. Alexander phalangem, cui nihil apud Macedonas validius erat, in fronte co-

It. Dextrum cornu Nicanor Parmenionis filius
atur: huic proximi stabant Cœnos, & Perdic-
& Meleager, & Ptolemæus, & Amyntas, sui
que agminis duces. In lævo, quod ad mare
inebat, Craterus & Parmenio erant: Sed Cra-
terus Parmenioni parere iussit. Equites ab utro-
cornu locati: dexterum Macedones Thessalis ad-
tis, lævum Peloponneses tuebantur. Ante
aciem posuerat funditorum manum, sagitta-
admixtis; Thraces quoque & Cretenses ante
ibant, & ipsi leviter armati. Atiis, qui præ-
a Dario jugum montis infederant, Agrianos
fuit, ex Græcia nuper advectos. Parmenioni
præceperat, ut quantum posset, agmen ad
extenderet, quo longius abesset montibus, quos
paverant Barbari. At illi, neque ob stare veni-
us, nec circumire prætergressos ausi, fundito-
maxime aspectu territi, profugerant. Eaque
ntum Alexandro agminis latus, quod ne su-
e incesceretur timuerat, præstitit. Triginta &
armatorum ordines ibant, neque enim latius ex-
aciem patiebantur angustia. Paulatim deinde
ate sinus montium & majus spatium aperire
erant, ita ut non pedes solum pluribus ordini-
cedere, sed etiam à lateribus circumfundi pos-
inguitatis.

Jam in conspectu, sed extra teli jactum, utra-
cies erat, cum priores Persæ inconditum & tru-
stulere clamorem. Redditur & à Macedoni-
major, exercitus impar numero, sed jugis mon-
vastisque saltibus percussus; quippe semper
jecta nemora petraque, quantamcunque acce-
pocem, multiplicato sono referunt. Alexander
prima signa ibat; identidem manu suos inhi-
ne impensius ob nimiam festinationem conci-
bitu capefferent prælium. Cumque agmini ob-
eret, varia oratione, ut cujusque animis aptum
milites alloquebatur. Macedones tot bellorum
ropa victores, ad subigendam Asiam, atque ul-
Orientis, non ipsius magis, quam suo ductu
ctos, inveterata virtutis admonebat. Illos ter-

rarum orbis liberatores, emensosque olim Hero
 & Liberi patris terminos, non Persis modo, sed
 am omnibus gentibus imposituros jugum. Macce
 num Bactra & Indos fore; minima esse, quæ r
 intuerentur, sed omnia victoria parari. Non in
 ruptis petris Illyricorum, & Thraciæ saxis ster
 laborem fore; spolia totius Orientis offerri.
 gladio futuram opus. Totam aciem suo pa
 fluctuantem umbonibus posse propelli. Victo
 hæc Atheniensium Philippus pater invocabatur,
 mitæque nuper Bæotiæ, & urbis in ea nobiliss
 ad solum dirutæ species representabatur an
 jam Granicum amnem, jam tot urbes aut expu
 tas, aut in fidem acceptas, omniaque quæ post
 gum erant strata, & pedibus ipsorum subjecta,
 morabat. cum adierat Græcos, admonebat, a
 gentibus illata Græciæ bella: Darii ptius, de
 Xerxis insolentiæ, aquam ipsam, terramque pe
 lantiam, ut neque fontium hanstam, nec solito
 bos relinquerent. Dein Denm templa ruinis &
 nibus esse deleta. Urbes eorum expugnatas, fo
 ra humani divinique juris violata referebat.
 ricos vero & Thrakas, rapto vivere assuetos,
 em hostium, auro purpuraque fulgentem, in
 jubebat, prædam, non arma gestantem. Irent
 imbellibus feminis aurum viri eriperent. Ad
 montium suorum juga, nudosque colles, & pe
 tno rigentes gelu, ditibus Persiarum campis ap
 que mutarent.

11. Jam ad teli jactum pervenerant, cum Pe
 rum equites ferociter in lævum coram hostium
 vestri sunt. Quippe Darius equestri prælio decere
 optabat: phalangem Macedonici exercitus robur
 conjectans. Jamque etiam dextram Alexandri
 nu circuibatur: quod ubi Macedo conspexit, du
 alis equitum ad jugum montis jussis subistere,
 teros in medium belli discrimen strenue trans
 Subductis deinde ex acie Thessalis equitibus, A
 festum eorum occulte circuire tergum suorum
 bet, Parmenionique conjungi, & quod is impera
 impigore exsequi. Jamque ipsi in medium Pe

Undique circumfusi, egregie se tuebantur: conferti, & quasi coherentes, tela vibrare non erant. Simul ut erant emissâ in eosdem contentia implicabantur, levique & vano ictu paucâ hostem, plura in humum innoxia cadebant. Ergo cominus pugnam coacti conferere, gladios imere stringunt. Tum vero multum sanguinis fuit: duæ quippe acies ita cohercebant, ut armis pulsarent, mucrones in ora dirigerent: non ideo, non ignavo cessare tum licuit: collato pede, si singuli inter se dimicarent, in eodem vestigiis stabant, donec vincendo locum sibi facerent. Cum demum ergo promovebant gradum, cum hostem prostraverant. At illos novus excipiebat adversarius fatigatos. Nec vulnerati, ut alias solent, non poterant excedere, cum hostis instaret à fronte, ergo sui urgerent. Alexander, non ducis magis, quam militis, munera exsequebatur, opimum decus pro Rege expetens: quippe Darius curru sublimis sedebat, & suis ad se ruendum, & hostibus ad desendum, ingens incitamentum. Ergo frater de Oxathres cum Alexandrum instare ei cerneret, milites, quibus præerat, ante ipsam curram Regis dedit, armis & robore corporis multum super ceteros eminent, animo vero, & pietate in paucissimis. Undique prælio clarus, alios improvidi instantes destravit, alios in fugam avertit. At Macedones, circa Regem erant, mutua adhortatione firmati, cum ipso in equitum agmen irrumpant. Tum velut similis ruinæ strages erat. Circa curram Darii stabant nobilissimi duces, ante oculos Regis egregio morte defuncti, omnes in ora proni, sicut dicuntur, procubuerant, adverso corpore vulneribus acceptis. Inter hos Aricies, & Tronantes, & Paces Prætor Ægypti, magnorum exercituum præfecti, noscitabantur: circa eos cummulata erat pedum equitumque obscurior turba. Macedonum quoque, non quidem multi, sed promptissimi tamen, cæsi sunt. Inter quos Alexandri dexterum laevum leviter mucrone perstrictum est. Jamque, qui periculum yehabant, equi confossi hastis, & dolore efferti,

ferati, jugum quatere, & Regem curru exentere perant: cum ille, veritus ne vivus veniret in stium potestatem, desilit, & in equum, qui ad hoc quebatur, imponitur: insignibus quoque Imp- ne fugam prodcerent, indecore abjectis. Tum ceteri dissipantur metu; & quæ cuique patebat fugam via, erumpunt, arma jacentes, quæ ante ad tutelam corporum sumpserant: adeo patet etiam auxilia formidabat. Instabat fugientibus equ- à Parmenione missus, & forte in id cornu om- fuga abstulerat. At in dextro Persæ Thessalos equ- vehementer urgebant. Jamque una ala ipso in- tu proculcata erat, cum Thessali strenue circum- equis dilapsi, rursus in prælium redeunt, & spars- in compositosque victoriæ fiducia Barbaros inge- cæde prosternunt. Equi pariter equitesque Pe- rum, serie laminarum graves, agmen, quod cel- tate maxime constat, ægre moliebantur: quippe circumagendis equis suis Thessali multos occupa- rant. Hac tam prospera pugna nunciata, Alex- der non ante ausus persequi Barbaros, utrinque in victor instare fugientibus cæpit. Haud amplius Ro- gem quam mille equites sequebantur: cura inge- multitudo hostium caderet. Sed quis aut in victo- aut in fuga copias numerat? Agebantur ergo à paucis pecorum modo: & idem metus, qui cogere fugere, fugientes morabatur. At Græci, qui in- rii partibus steterant Amynta duce (Prætor hic alexandri fuit, nunc Transfuga) abrupti à ceter- haud sane fugientibus similes evaserant. Barbari longe diversam fugam intenderunt, alii qua recte- iter in Persidem ducebat: quidam circuitus, rupes saltusque montium occultos petivere: pauci cas- Darii. Sed jam illa quoque hostis victor intraverat omni quidam opulentia ditia. Ingens auri argenti que pondus, non belli, sed luxuriæ apparatus, r- ripuerant milites. Cumque plus rapcerent, pass- strata erant itinera villioribus sarcinis, quas in co- paratione meliorum avaritia contempserat. Jamq- ad feminas perventum erat, quibus, quo cariora e- namenta sunt, violentius detrahebantur: nec co- potib-

bus quidem vis ac libido parcebat. Omnia plarumque, prout cuique fortuna erat, castra reverunt: nec ulla facies mali deerat; cum per omnes ordines ætatesque victoris crudelitas ac licentia vagaretur. Tunc vero impotentis fortunæ spectari conspici potuit, cum ii, qui tum Dario tabernaculum exornaverant, omni luxu & opulentia instructum, eadem illa Alexandro, quasi veteri domo reservabant. Namque id solum intactum omnia milites; ita tradito more, ut victorem victi in eis tabernaculo exciperent. Sed omnium oculos nosque in semet converterant, captiva mater, luxque Darii. Illa non majestate solum, sed et ætate venerabilis: hæc formæ pulchritudine, nec quidem sorte corrupta, acceperat in sinum filium, nondum sextum ætatis annum egressum, in tanta fortunæ, quantam paulo ante pater ejus gerat, genitum. At in gremio anus aviæ jacebat adultæ virgines duæ, non suo tantum, sed illicet mœrore etiam confectæ. Ingens circa eam novam seminarum turba constiterat, laceratis crinibus, abscissaque veste, pristini decoris inmemores; cinas, dominasque veris quondam, tunc alienis minibus vocantes. Illæ suæ calamitatis oblitæ, pro cornu Darius stetisset, quæ fortuna discriminis esset, requirebant. Negabant, se captas, si viveret. Sed illum, equos subinde mutantem, longius ab abstulerat; in acie autem cæsa sunt Persarum virorum centum millia: decem vero millia interfecta equitum. At ex parte Alexandri quatuor & viginti saucii fuere, triginta omnino & duo ex viris desiderati sunt, equitum centum quinquaginta interfecti. Tantulo unpendio ingens victoria erat.

2, Rex, qui diu Darium persequendo fatigatus, posteaquam & nox appetebat, & cum ascendendi spes non erat, in castra paulo ante à suis castra pervenit. Invitari deinde amicos, quibus maxime assueverat, jussit; quippe summa duntaxat in femore perstricta, non prohibebat interesse convivio. Tum repente è proximo tabernaculo la-

gubris clamor, barbaro ululatu, planctuque per-
tus, repulantes conterruit. Cohors quoque,
excubabat ad tabernaculum Regis, verita ne ma-
motus principium esset, armare se cœperat. Cui
subiti pavoris fuit, quod mater uxorque Darii,
captivus mulieribus nobilibus, Regem, quem in-
fectum esse credebant, ingenti gemitu ejulati
dessebant. Unus namque è captivis spadon
qui sorte ante ipsarum tabernaculum steterat,
culum, quod Darius (sicut paulo ante dictum
ne cultu proderetur, abiecerat, in manibus
qui repertum ferebat, agnovit: ratusque, inter-
detractum esse, falsum nuncium mortis ejus at-
rat. Hoc mulierum errore comperto, Alexan-
dri fortunæ Darii, & pietati earum illacrymasse fe-
cit. Ac primo Mithrenem, qui Sardeis prodiderat,
tum Perlicæ linguæ, ire ad consolandas eas jussit.
Veritas deinde, ne proditor captivarum iram
remque renovaret, Leonatum ex purpuratis
misit, jussum indicare, falso lamentari eas Da-
rii vivum. Ille cum paucis armigeris in tabernacu-
lum in quo captivæ erant, pervenit, missumque
Rege, nunciare jubet. Atque, qui in vestibulo es-
sent armatos conspexere, rati actum esse de domo
in tabernaculum currunt, vociferantes, adesse
premam horam, missosque - qui occiderent ca-
ptivas. Itaque ut quæ nec prohibere possent, nec admi-
nisterent, nullo responso dato, tacite opperieba-
ntur victoris arbitrium, Leonatus, expectato diu
quod introduceret, posteaquàm nemo procedere aud-
re, relictis in vestibulo satellitibus, intrat in tabe-
naculum. Ea ipsa res turbaverat feminas, quod
ipsæ, non admissus, videbatur. Itaque mater
conjug provoluta ad pedes orare cœperunt, ut,
nisi quam interficerentur, Darii corpus ipsis pe-
more sepelire permetteret: sanctas supremo
gem officio se impigre morituras. Leonatus
vivere Darium, & ipsas non incolumes modo,
etiam apparatu pristinae fortunæ Reginas fore.
Tandem mater Darii allevari se passa est. Alexan-
dri postero die cum curam sepeliendis militibus im-

et, quorum corpora invenerat, Persarum quonobilissimis eundem honorem haberi jubet; maxime Darii permitti, quos vellet, patrio more selet. Illa paucos arcta propinquitate conjunctos habitu presentis fortunæ humani iussit; apparatus funerum, quo Persæ suprema officia celebrant, invidiosum existimans, cum victores haud prece cremantur. Jamque iactis defunctorum corporibus solutis, præmittit ad captivas, qui nunciaret ipsum venire. Inhibitaque comitantium turribernaculum cum Hephæstione intrat. Is longæphonium amicorum carissimus erat Regi: cum et pariter educatus, secretorum omnium arbiter, et status quoque in admonendo eo non alius jus habuit, quod tamen ita usurpabat, ut magis à rege commissum, quam vindicatum ab eo videretur; & libertate par erat Regi, ita corporis habita præstant. Ergo Regina illum Regem esse ratæ, suo more trahere sunt. Inde ex spadonibus captivis, quis Alexander esset monstrantibus, Sysigambis advoluta pedibus ejus; ignorationem nunquam antea visis excusans. Quam manu allevans Rex, Non est, inquit, mater: nam & hic Alexander est. Cident, si hac contentia animi ad ultimum vitæ reverare potuisset, feliciorum fuisse crederem, non visus est esse, cum Liberi patris imitaretur triumphum, ab Hellesponto usque ad Oceanum omnes gentes victoria emensus: si vicissetトロセクト superis, atque iram mala invicta: si abstinuisset inter lasciviis amicorum, egregiosque bello viros, et gentium secum domitores, indicta causa, vellet occidere. Sed nondum fortuna se animo infuderat. Itaque orientem eam, moderate & clementer tulit, ad ultimam, magnitudinem ejus cepit. Tum quidem ita se gessit, ut omnes et cum reges, & continentia & clementia vinceatur: Virgines, & Reginas excellentis formæ, sanctè habuit, quam si eodem quo ipse, parente forent. Conjugem ejusdem, quam nulla æque suæ pulchritudine corporis vicit, adeo ipse nonavit, ut summam adhibuerit curam, nequis cap-

tivo corpori illuderet. Omnem cultum reddi-
nis iussit, nec quidquam ex pristinae fortunae
gnificentia captivis, praeter fiduciam, defuit. It
Syligambis, Rex, inquit, mereris, ut ea prece-
tibi, quae Dario nostro quondam precaræ suæ
& (ut video) dignus es, qui tantum Regem
felicitate solum, sed etiam æquitate superaveris.
quidem marrem me & Reginam vocas, sed ego
nam famulam esse confiteor. Et præteritæ for-
fastigium capio, & præsentis jugum pati possi.
Tua interest, quantum in nos licuerit, si id po-
clementia, quam sævitia, vis esse testatum.
bonum animum habere eas iussit: Darii deinde
linum collo suo admovit. Atque nil ille consp-
tunc primum à se visi contritus, cervicem
manibus amplectitur. Motus ergo Rex constat-
pueti, Hephæstionem intuens, quam vellem, inq-
Darius aliqua ex hac indole hausisset! Tum ta-
naculo egressus, tribus aris in ripa Pyrami am-
Jovi, atque Herculi, Minervæque sacratis, Syr-
petit, Damascum, ubi Regis gaza erat, Parmenionem
præmisso.

13. Atque is, cum præcessisse Darii fartapam co-
perisset, veritus ne paucitas suorum sperneret
accersere majorem manum statuit: Sed forte in-
ploratores ab eo præmissos incidit nomine Mard-
qui ad Parmenionem perductus, literas ad Alex-
dram à Præfecto Damasci missas, tradit ei: nec
bitare eum, quin omnem regiam suppellectilem et
pecunia traderet, adjecit. Parmenio, asservari eq-
sio, litteras aperit: in quæis erat scriptum, ut ma-
re Alexander aliquem ex ducebus suis mitteret ci-
mann exigua. Itaque recognita, Mardum datis
mitibus ad proditorem remittit? Ille è manibus
stodientium lapsus, Damascum ante lucem intra-
Turbaverat ea res Parmenionis animum insidias
mentis, & ignotum iter sine duce non audebat
gredi. Felicitati tamen Regis sui confusus, ag-
lites, qui duces itineris essent, excipi iussit: quic-
celeriter repertis, quarto die ad urbem perven-
jam meruente Præfecto, ne sibi fides habita n-
ess-

It. Igitur, quasi parum mugimentis oppidi fidens, ex solis ortum pecuniam regiam, quam gazam Persæ vocant, cum pretiosissimis rerum effecti jubet, eam simulans, revera ut prædam hosti offerret. Multa millia virorum feminarumque excedentem castris sequebantur; omnibus miserabilis turba, præter eum, cujus fidei commissa fuerat: quippe prædam major proditoris merces foret, objicere hosti optabat gratiorem omni pecunia prædam, nobiles viros, prætorum Darii conjuges, liberosque, præter ceteros urbium Græcarum legatos, quos Darius, velut præce tutissima, in proditoris reliquerat manibus. Regibus Persæ vocant humeris onera portantes; ærum frigus tolerare non possent, quippe & prope subito nivem effuderat, & humus rigebat gelu, adstrictas vestes, quas cum pecunia portabant, & purpura insignes, induunt, nullo prohibere auso, cum fortuna Regis etiam humillimis, in eam licentiam faceret. Præbuere ergo Parmenionem non spernendi agminis speciem, qui intentiore castra suos quasi ad justum prælium paucis adhiorum, equis calcaria subdere jubet, & acri impetu hostem invchi. At illi, qui sub oneribus erant, cunctis illis, per metum capeffunt fugam. Armati quoque, qui eos persequiebantur, eodem metu arma capere, ac nota diverticula petere cœperunt. Prætor quoque quasi & ipse contreritus, simulans, cuncta opere compleverat. Jacebant totis campis opes prætoris. Illa pecunia stipendio ingenti militum præparata: Ille cultus tot nobilium virorum, tot illum feminarum: aurea vasa, aurei fræni, tabernacula regali magnificentia ornata: vehicula quoque à suis destituta ingentis opulentia plena; facies præstantibus tristis, si qua res avaritiam morderetur: quippe tot annorum incredibili, & fidem credente fortuna cumulata, tunc alia stirpibus diradata, alia in cœnum demersa eruebantur. Non reciebant prædantium manus prædæ. Jamque cetera ad eos, qui primi fugerant, ventum erat. Fecerat pleræque parvos trahentes liberos ibant; inter ceteros tres fuere virgines, Ochi, qui ante Darium

regnauerat, filia, olim quidem ex fastigio patris
 rerum mutatione detracta, sed tum sortem earum
 crudelius aggravante fortuna. In eodem gregem
 quoque, ejusdem Ochi fuit, Oxatrisque (fratris
 hic erat Darni) filia, & conjux Artabazi princeps
 purpuratorum: & filius cui Illioneo fuit nomen
 Pharnabazi quoque, cui summum imperium in
 timæ oræ Rex dederat, uxor cum filio excepta
 Mentoris filia tres, ac nobilissimi ducis Memnonis
 conjux, & filius: vixque ulla domus purpurati
 tantæ cladis experta. Lacedæmonii quoque, &
 thenienses, societatis fide violata, Persas secuti
 ristogiton, Dropides, & Elutherius, inter Archa-
 enses genere famaque longe clarissimi. Lacedæ-
 monii, Perisippus, & Onomastorides, cum Orontide
 & Callicratide, non quoque domi nobiles. Summa
 cuniarum signata fuit talentorum duo millia & sex-
 ginta; tacti argenti pondus quingenta, æquæ
 Præterea XXX millia hominum, cum septem milibus
 jumentorum, dorso onera portantium, erant
 sunt. Ceterum Dii tantæ fortunæ proditorum
 pulturæ celeriter debita poena persecuti sunt. Ne-
 que unus à consensu ejus, credo Regis vicem eo-
 in illa sorte reueritus, interfecti proditoris caput
 Darnium tulit, opportunum solatium prodito: quod
 pe & ultus inimicum erat, & nondum in omnium
 animis memoriam majestatis suæ exolevisse cernere

UINI CURTII

LIBER IV.

BREVIARIUM LIBRI.

Alexander litteris à Dario superbe scriptis regie respondet. Abdolonymum Sidoniis regem præfecit. Amyntas transfuga, miro modo à Persis ipsis occiditur. Variæ variis locis præferuntur Daria clades.

Tyrii, Alexandrum accipere recusantes, obfidantur.

Quibus belli eventibus Tyri obsidio nobilitatur, tandem Tyrus, vi capta, maximaque hominum rage corrupta, luctuoso deformatur incendio.

Darii iterata de pace ad Alexandrum submissior oratio: qua repudiata, Græci Alexandrum coronæ aureæ donant: ille autem, per præfectos, multam in potestatem suam redigit provincias.

Ad bellum dum se accingit Darius, Alexander eam expugnat: ejusque præfectum Batum crucis afficit supplicio.

Profectio, & varia Alexandri quæsitæ ad Jovis ammonis oraculum.

Ægypto Alexandria condita, variæque Alexandri bellicæ expeditiones.

Darius ad Arbellas pervenit, eoque invito Alexander Granicum superat.

Milites, ob Lunæ defectum turbatos; per Ægyptios vates confirmat Alexander: Persas vastas conjicit in fugam. Darii uxor captiva, maxime

rore confecta, supremum diem claudit, unde
 xandri lacrymæ, suspensiones, luctus & vota.

11. Pacem tertio quaesitam Darius non impet-
 imo ad deditiorem, aut ad bellum ab Alexan-
 provocatur.

12. Ad prælium dum Persarum ingens exer-
 paratur, Macedones Panico quodam defuncti-
 rore, arma alacriter capeffunt.

13. Consilia de nocturno prælio Parmenionis &
 lypercontis Alexander damnat: somnoque
 ctus interrito vultu suos ad pugnam accendit.

14. Alexandri ad Græcorum, Dariique ad Persarum
 exercitus, ante pugnam orationes.

15. Cruenti ad Arbellas prælii descriptio. V.
 Alexander Darium victum persequitur.

16. Parmenio in discrimine constitutus, Ale-
 drum retrahit. Tandem integra victoria per
 Macedones, reliquos Persas, multis suorum
 libus desideratis, fuga sibi querere salutem
 gunt.

DARIUS tanti modo exercitus
 qui triumphantis magis, quam
 cantis more, curru sublimis in
 prælium, per loca quæ prope im-
 lis agminibus compleverat, jam
 nia, & ingenti solitudine vasta,
 ebat. Pauci Regem sequebantur: nam nec ec-
 omnes fugam intenderant; & deficientibus e-
 cursum eorum, quos Rex subinde mutabat, ar-
 re non poterant. Unchas deinde pervenit, ubi
 cepere eum Græcorum quatuor millia, cum qui
 ad Euphratem contendit, id demum credens
 ipsius, quod celebritate prætipere potuisset. At
 xander Parmenionem, per quem apud Damascum
 recepta erat præda, iussum eam ipsam, & cap-
 diligenti asservare custodia, Syriæ, quam Cœles-
 cant, præfecit. Novum imperium Syti, non
 belli cladibus satis domiti, aspernabantur: sed
 riter subacti, obedienter imperata fecerunt.
 dus quoque insula deditur regi. Maritimam ta-

in, & pleraque longius etiam à mari recedenti-
lex ejus insulæ Strato possidebat: quo in fidem
pro, castra movit ad urbem Marathon. Ibi illi
ræ à Dario redduntur: quibus ut superbe scri-
vchementer offensus est. Præcipue cum mo-
quod Darius sibi Regis titulum, nec eundem
andri nomini adscripserat. Postulabat autem
is, quam petebat, ut accepta pecunia quantam-
que rota Macedonia caperet, matrem, ac conjun-
liberosque restitueret. De regno, æquo, si
a, Marte contenderet. Si saniora consilia tan-
pati potuisset, contentus patrio, cederet alieni
rii finibus, socius amicusque esset. In ea se si-
& dare paratum, & accipere. Contra Alexan-
in hunc maxime modum rescripsit: Rex Ale-
er Dario. Ille, cujus nomen sumpisti, Darius,
os, qui oram Helleponti tenent, coloniasque
orum Ionias, omni clade vastavit: cum ma-
deinde exercitu mare trajecit, illato Macedo-
& Græciæ bello. Rursus Rex Xerxes gentis e-
m, ad oppugnandos nos cum immanium Bar-
am copiis venit: qui navali prælio victus,
onium tamen reliquit in Græcia, ut absens
ne popularetur urbes, agros ureret. Philip-
pero parentem meum quis ignorat ab his in-
cum esse, quos ingentis pecuniæ spe sollicita-
vestri? Impia enim bella suscipitis, & cum
ris arma, licitamini hostium capita, sicut tu
ne talentis mille, tanti exercitus Rex, percus-
in me emere voluisti. Repello igitur bellum,
fero. Et Diis quoque pro meliore stantibus
magnam partem Asiæ in ditionem redegi-
te ipsum acie vici, quem etsi nihil à me im-
oportebat, quod petieras, utpote qui ne
videm in me jura servaveris; tamen si vene-
plex, & matrem, & conjugem, & liberos,
petio recepturum te esse promitto. Et vince-
consultare victis scio. Quod si te nobis com-
times, dabimus fidem impune venturam.
ero, cum mihi scribes, memento non solum
e, sed etiam tuo, scribere. Ad hanc perfe-
ren-

rendam Therſippus miſſus; ipſe in Phœnicen deſcendit, & oppidum Biblon traditum re-
 Inde ad Sidonā ventum eſt, urbem vetuſtate
 que conditorum inclytā. Regnabat in ea S-
 Datii opibus adjutus: ſed quā deditiōem
 popularium, quā ſua ſponte fecerat, regno
 indignus, Hephæſtionique permiſſum, ut que
 faſtigio Sidones digniſſimum arbitrantur, c-
 tueret Regem. Erant Hephæſtioni hoſpites,
 inter ſuos juvenes, qui facta ipliſ potestate re-
 di, negaverunt quemquam patrio more in id-
 gium recipi, niſi regia ſtirpe ortum. Adm-
 Hephæſtio magnitudinem aniſi ſpernentis,
 alii per ignes ferrumque peterent. Vos q-
 maſti virtute, inquit, eſtote, qui primi int-
 ſtis, quanto majus eſſet regnum faſtidire,
 accipere. Ceterum date aliquem regiz ſtirpi
 meminere, à vobis acceptum habere ſe reg-
 At illi, cum multos imminere tantæ ſpei cern-
 ſingulis amicorum Alexandri ob nimiam regis
 piditatem adolantes, ſtatunt, neminem eſſe
 rem, quā Abdolonymum quendam, longa
 cognatione ſtirpi regiz annexum, ſed ob in-
 ſuburbanum hortum exigua colentem ſtipe.
 ei paupertatis, ſicut plerique, probitas erat:
 tuique operi diurno, ſtrepitum armorum, q-
 tam Aſiam concuſſerat, non exaudiebat. Sub-
 inde, de quibus ante dictum eſt, cum regiz
 inſignibus hortum intrant, quem forte, ſteril-
 bas eligens, Abdolonymus repurgabat. Tunc
 ge eo ſalutato, alter ex his, Habitus, inquit,
 quem cernis in meis manibus, cum iſto ſc-
 permutandus tibi eſt. Abiſne corpus illuvie
 que ſordibus ſqualidum. Cape Regis animuſ
 in eam fortunam, quā dignus es, iſtam con-
 tiam profer. Et cum in regali ſolio reſidebis
 neciſque omnium civium dominus, cave obli-
 ris huius ſtatus, in quo accipis regnum: imo
 lo, propter quem. Sornio ſimilis res Abdol-
 videbatur. Interdum, ſatiſne ſani eſſent, q-
 proterve ſibi illuderent, percunctabatur.

anti squalor ablatus est, & injecta vestis pur-
pureoque distincta, & fides à jurantibus facta
jam Rex iisdem comitibus in regiam perve-
nit. Fama, ut solet, strenue totas urbes discurret:
in studium, aliorum indignatio eminebat. Di-
vis quisque humilitatem inopiamque ejus a-
micos Alexandri criminabatur. Admitti eum
protinus jussit, diuque contemplatus, Corpo-
rū, habitus, famæ generis non repugnat:
pet scire, inopiam qua patientia tuleris. Tum
Itinam, inquit, eodem animo regnum pati
a. Hæ manus sufficere desiderio meo: nihil
mihi nihil defuit. Magnæ indolis specimen ex
sermone Abdolonymi cepit. Itaque non Stra-
tomo regiam supellectilem attribui ei jussit,
peraque etiam ex Persica præda: regionem quo-
rum appositam, ditioni ejus adjecit. Interea A-
lexas, quem ad Persas ab Alexandro transfugisse
scius, cum quatuor millibus Græcorum, ipsum
se persecutus, fuga Tripolim pervenit: Inde,
ves militibus impositis, Cyprum transmisit: &
in illo statu rerum id quemque, quod occu-
pare, habiturum arbitraretur, velut certo jure pos-
sedit, Ægyptum petere decrevit. Utrique Regi
& semper ex ancipiti mutatione temporum
mens, hortatusque milites ad spem tantæ rei,
Sabacem Prætozem Ægypti occidit. Te in acie:
rum præsidium, & sine duce esse, & invali-
di Ægyptios semper Prætoribus eorum infen-
ro sociis ipsos, non pro hostibus æstimaturos.
a experiri necessitas cogebat, quippe cum pri-
pes fortuna destituit, futura præsentibus vi-
r esse potiora. Igitur conclamant, duceret,
videretur. Atque ille intendum animis, dum
derent, ratus, ad Pehusii ostium penetrat, si-
as, à Dario se esse præmissum. Potitus ergo
i, Metaphin copias promovit: ad cujus famam
alii, vanæ gens, & novandis quam gerendis
rebus, ex suis quisque vicis urbibusque ad
posum concurrunt, ad delenda præsidia Persa-
qui territi, tamen spem obtinendi Ægyptum
non

non amiserunt. Sed eos Amyntas prælio su-
in urbem compellit, castrisque positis victo
populandos agros eduxit, ac velut in medio
omnibus, hostium cuncta agebantur. Itaq-
zeces, quanquam infelici prælio suorum
territos esse cognoverat: tamen palantes, &
riæ fiducia incautos ostentans, perpulit, ne-
rent ex urbe erumpere, & res amissas recu-
Id consilium non ratione prudentius, quam
felicius fuit. Ad unum omnes cum ipso duc-
si sunt. Has pœnas Amyntas utrique Regi
nihilò magis ei, ad quem transfugerat, fidens,
illi, quem deseruerat. Darii prætores, qui
apud Isson superfuissent, cum omni manu, e-
gientes secuta erat, assumpta etiam Cappado-
Paphlagonum juventute, Lydiam recuperare
bant. Antigonus Prætor Alexandri Lydiæ præ-
qui, quanquam plerosque militum ex præsi-
Regem dimiserat, tamen Barbaris spretis in-
suos eduxit. Eadem illinc quoque fortuna pe-
fuit: tribus præliis alia atque alia regione co-
sis, Persæ funduntur. Eodem tempore clas-
cedonum, ex Græcia accita, Aristomenem,
Hellesponti oram recuperandam à Dario cra-
sus, captis ejus aut demersis navibus, su-
A Milesiis deinde Pharnabazus Præfectus E-
classis pecunia exacta, & præsidio in urbem
introducito, centum navibus Andrum, & in-
phum petit: eas quoque insulas præsidiis oc-
pecunia mulctat. Magnitudo belli, quod a-
lentissimis Europæ Asiæque Regibus in sper-
us orbis occupandi gerebatur, Græciæ quo-
Cretæ arma commoverat. Agis Lacedæmon-
Rex octo millibus Græcorum, qui ex Cilicia
gi domos repetierant, contractis, bellum Anti-
Macedoniæ præfecto moliebatur. Cretenses,
illas partes secuti, nunc Spartanorum, nunc
donum præsidiis occupabantur. Sed leviora in-
los snere discrimina, unum certamen, ex quo
ra pendebant, intuente fortuna.

1. Jam rota Syria, jam Phœnice quoque, e-

Macedonum erant: habebatque Rex castra in
enti, à quo urbem angustum fretum dirimit.
& claritate & magnitudine ante omnes urbes
Phœnicæque memorabilis, facilius societatem
adri acceptura videbatur, quam imperium. Co-
gitur autem legati donum afferebant, com-
que large & hospitaliter ex oppido adduxe-
Ille dona, ut ab amicis, accipi iussit, benig-
legatos allocutus, Herculi (quem præcipue
colerent) sacrificare velle se dixit. Macedo-
reges credere, ab illo Deo ipsos genus duce-
vero, ut id faceret, etiam oraculo monitum.
respondent, esse templum Herculis extra ur-
in ea sede quam Palætyron ipsi vocant. Ibi
Deo sacrum rite facturum. Non tenuit i-
Alexander, cuius alioquin potens non erat. I-
vos quidem, inquit, fiducia loci, quod insu-
politus, pedestrem hunc exercitum spernitis;
vi ostendam, in continenti vos esse. Proin-
is licet, aut intraturum me urbem, aut op-
urum. Cum hoc responso dimissos monere
ceperunt, ut Regem, quem Syria, quem
ce recepisset, ipsi quoque urbem intrare pa-
er. At illi, loco satis fidi, obsidionem ferre
erunt: namque urbem à continenti quatuor
tum fretum dividit, Africo maxime objectam,
ex alto fluctus in littus evolvens: nec acci-
operi, quò Macedones continenti insulam
parabant, quidquam magis, quam ille ven-
destabat. Quippe vix leni & tranquillo mari
angi possunt. Africus vero prima quæque con-
ulsu illisa mari subruit: nec ulla tam firma
est, quam non exedant undæ per nexus ope-
manantes, &, ubi acrior status extitit, summi
fastigio superfusæ. Præter hanc difficulta-
land minor alia erat: muros turresque urbis
um mare ambiebat. Non tormenta, nisi è na-
procul excussa, emitti, non scalæ mœnibus
eri poterant. Præceptis in salum murus pede-
ceperat iter: naves nec habebat Rex, &
evissent, pendentes & instabiles missilibus ar-
ceri

ceri poterant. Inter quæ, haud parva dictorum
riorum fiduciam accendit, Carthaginensium
ad celebrandum anniversarium sacrum mo-
tunc venerant: quippe Carthaginem Tyrus
derunt, semper parentum loco culti. Horte
Pœni cœperunt, ut obsidionem forti auim-
rentur; brevi Carthagine auxilia ventura:
ea tempestate magna ex parte Punicis classi-
ria obsidebantur. Igitur bello decreto per-
turresque tormenta disponunt, arma junior-
vidunt, opificesque, quorum copia urbs ab-
in officinas distribuunt. Omnia belli appa-
punt: ferrea quoque manus (harpagonas)
quas operibus hostium injicerent, corvique
tuendis urbibus excogitata, præparabantur.
cum fornacibus ferrum, quod excudi oppo-
impositum esset, admotisque follibus ignem
accenderent, sanguinis rivi sub ipsis flammis
se dicuntur. Idque omen in Macedonum
verterunt Tyrus. Apud Macedonas quoque
forte panem quidam militum frangeret, in
sanguinis guttas notaverant. Territoque Ri-
ristander peritissimus vatum respondit, si es-
cus cruor fluxisset, Macedonibus id triste fo-
Contra, cum ab interiore parte manaverit
quam obsidere destinassent, exitium portende-
lexander cum & classem procul haberet, &
obsidionem magno sibi ad cetera impedimen-
deret fore, caduceatores, qui ad pacem eos te-
lerent, misit: quos Tyrus contra jus gentium
sos præcipitaverunt in alnum. Atque ille
tam indigna nece commotus, urbem obside-
it. Sed ante jacienda moles erat, quæ urbe-
tinenti committeret. Ingens ergo animos
desperatio incessit, cernentium profundum
quod vix divina ope possit impleri: quæ
vasta, quas tam proceras arbores posse reper-
hauriendas esse regiones, ut illud spatium
reretur, & exaltuare semper fretum; quoque
voluerit inter insulam & continentem, hos-
furere. At ille haudquaquam rudis tractans

nimos, speciem sibi Herculis in somno oblata pronunciat, dexteram porrigentis: illo dum aperiente, in urbem intrare se visum. Iuc caduceatores interfectos, gentium jura violarebat. Unam esse urbem, quæ cursum vinorari ausa esset. Ducibus deinde negotium ut suos quisque castiget: satisque omnibus pacis, opus orsus est. Magna vis saxorum adhaerens erat, Tyro vetere præbente: materies ex monte ratibus & turribus faciendis vehabaturque à fundo maris in altitudinem montis creverat: nondum tamen aquæ fastigium attingebat: & quo longius moles agebatur à littore, magis quicquid ingerebatur, præaltum absorbere: cum Tyrii, parvis navigiis admotis, librium exprobrabant, illos, armis inclytos, sicut Jumenta, onera gestare. Interrogabant quid major Neptuno esset Alexander. Hæc sectatio alacritatem militum accendit. Jam molulum moles aquam eminebat, & simul agilitudo crescebat, urbi que admovebatur: cum magnitudine molis, cujus incrementum eos scellerat, conspecta, levibus navigiis nondum sum opus circuire cœperunt: missilibus eos, qui pro opere stabant, incesserunt. Multis apud vulneratis, cum & remove, & applicas in expedito non esset, ad curam se servandi ab opere converterant. Igitur ex his coria velaque iussit obtendi, ut extra teli essent, aliquasque turres ex capite molis è quibus in subeuntes scaphas tela ingeri. Contra, Tyrii navigia procul à conspectu à littori appellunt; expositisque militibus, ut saxa gestabant, obtruncant. In Libano Arabum agrestes, incompósitos Macedonas, triginta fere interficiunt, paucioribus caecæ res Alexandrum dividere copias coëgit, Et citius assidere uni urbi videretur, operi Persearumque præfecit: ipse cum expedita Arabiam petit. Inter hæc Tyrii navem magnitu-

gitudine eximia, saxis arenaque à puppi
tam, ita ut multum prora emineret, bitur
sulphure illitam remis concitaverant: & co
gnam vim venti vela quoque concepissent,
ter ad molem successit. Tunc prora ejus a
remiges desiliere in scaphas, quæ ad hoc ipsu
paratæ sequebantur. Navis autem, igne co
latius fundere incendium cœpit, quod, priu
posset occurrì, turres, & cetera opera in cap
lis posita comprehendit. At qui desilierant
va navigia, faces & quidquid alendo igni ap
rat, in eadem opera ingerunt. Jamque non
Macedonum turres, sed etiam summa ta
conceperant ignem: cum ii, qui in turribus
partim haurirentur incendio, partim armis
in mare semetipsi immitterent. At Tyrî, co
pere eos, quam interficere mallerent, natantib
nus stipitibus saxisque lacerabant, donec de
impune navigiis excipi possent: nec incendie
opera consumpta, sed forte eodem die vehem
or ventus motum ex profundo mari illisit m
lem, crebrisque fluctibus compages operis ve
tæ se laxavere, saxaque interfluens unda, m
opus rupit. Prorutis igitur lapidum cumulis
bus injecta terra sustinebatur, præceps in p
dum ruit, tantæque molis vix ulla vestigia in
ab Arabia rediens Alexander. Hic (quod in in
sis rebus solet fieri) alius in aliam culpam re
bat, cum omnes verius de sævitia maris quer
sent. Rex novi operis molem orsus, in adv
ventum, non latere, sed recta fronte direxit,
cetera opera velut sub ipso latentia ruebatur.
tudinem quoque aggeri adjecit; ut turres in
erectæ, procul teli jactu abessent. Totas autem
bores cum ingentibus ramis in altum jacie
deinde saxis onerabant. Rursus cumulo cornu
as arbores injiciebant. Tant humus aggeres
superque alia strue, saxorum arborumque cum
velut quoddam nexu continens opus junxerant.
Tyrû, quidquid ad impediendam molem exco
poterat, sequiter exsequebantur. Præcipuum

rat, qui procul hostium conspectu subibant
occultoque lapsu ad molem usque penetra-
alcibus palmites arborum eminentium ad se-
es: quæ ubi secutæ erant, pleraque secum
fundum dabant: tum levatos onere stipites
que arborum hand ægre moliebantur. De-
cum opus, quod stipitibus fuerat innixum,
ento lapsu, sequebatur. Ægro animi Ale-
& utrum perseveraret an abiret, satis in-
lassis Cypro advenit. Eodemque tempore
r, cum Græcis militibus in Asiam nuper ad-
centum & octoginta navium classem in duo
cornua. Lævum Pythagoras Rex Cyprio-
um Cratæo tuebantur: Alexandrum ip dex-
inqueremis regia vehebat. Nec Tyrîi, quan-
tasslem habebant, ausi navale inire certamen;
omnes ante ipsa moenia opposuerunt, qui-
invectus, ipsas demerit. Postera die, clas-
enia admota, undique tormentis, & maxi-
tum pulsu, muros quatit: quos Tyrîi ra-
structis saxis refecerunt. Interiorem quo-
rum, ut, si prior fessisset, illo se tneren-
dique orsi. Sed undique vis mali urgebat:
ntra teli jactum erat: classis moenia circui-
arrestri simul navalique clade obruebatur.
binas quadrimas Macedones inter se ita
nt, ut proræ cohærerent: puppes interval-
tum capere poterant, distarent. Hoc pnp-
ervallum, antennis asseribusque validis de-
superque eos pontibus stratis, qui militem
nt, impleverant; sic instructas quadrimas
m agebant: inde missilia in propugnantes
ntur tuto, quia proris miles tegebatur.
ox erat, cum classem, sicuti dictum est, pa-
ticuire urbem jubet: jamque naves urbi un-
movebantur, & Tyrîi desperatione torpe-
m subito spissæ nubes intendere se cælo, &
lucis internitebat, effusa caligine, extin-
Tum inhorrescens mare paulatim levâri,
trius vento concitatum, fluctus ciere, &
navigia collidère. Jamque scindi coeperant
vian-

vincula, quibus connexæ quadririmes erant tabulata, & cum ingenti fragore in profundum milites trahere. Neque enim conferta ulla ope in turbido regi poterant. Miles manatarum, remex militis officia turbabat, in hujusmodi casu accidit, periti ignaris pauci quippe gubernatores alias imperare soliti, tamen mortis iussa exsequebantur. Tandem reitinacius everberatum mare, veluti eripientis vigia classicis cecidit, appulsæque sunt littori pleraque. Iisdem diebus forte Carthaginenses gati triginta superveniunt; magis obsessis se quam auxilium: quippe domestico bello Populæ pediti, nec de imperio, sed pro salute dimicant. Syracusani tunc Africam urebant, procul Carthaginis muris locaverant castra, tamen defecere animis Tyrii, quanquam ab utroque spe destituti erant, sed conjuges liberosque hændos Carthaginem tradiderunt: fortius quod accideret laturo, si carissimam sui partem ex communis periculi sortem habuissent. Cumque civibus concioni indicasset, oblatam esse penam sibi speciem Apollinis, quem eximia recolere, urbem descreptis, molemque à Mæabus jactam in salo, in silvestrem saltum esse: tam: quanquam auctor levis erat, tamen a priora credenda prout, metu aurea catena desimulacrum, atque Herculis, cujus numindicaverant, inscruere vinculum, quasi illo pollinem retenturi. Syracusis id simulacrum xerant Poeni, & in majore locaverant patriis que aliis spoliis urbium à semet captarum Carthaginem magis quam Tyrum ornaverant: crum quoque, quod quidem Diis minime esse crediderunt, multis seculis intermissum, nudi auctores quidam erant, ut ingenuus puer non immolaretur. Quod sacrilegum verius, sacrum, Carthaginenses, à conditoribus trusque ad excidium urbis suæ fecisse dicunt: nisi seniores obstitissent, quorum consilio cugebantur, humanitatem dira superstitio vicis-

efficacior omni arte intrinsecus necessitas, non
 modo præsidia, sed quædam etiam nova ad-
 t. Namque ad amplianda navigia, quæ mu-
 abibant, validis asseribus corvos & ferreas ma-
 cam uncis ac falcibus illigaverant, ut, cum
 ento asseres promovissent, subito laxatis funi-
 njicerent. Unci quoque & falces ex iisdem as-
 sis dependentes, aut propugnatores, aut ipsa
 ia lacerabant. Clypeos vero æneos multo ig-
 rebant, quos repletos fervida arena canoque
 o, è muris subito devolvebant, nec ulla pe-
 nagis timebatur. Quippe ubi loricam corpus-
 fervens arena penetraverat, nec ulla vi excu-
 verat, & quicquid attigerat, perurebat: jaci-
 que arma, laceratis omnibus, queis protegi-
 ant, vulneribus inulti patebant. Corvi vero
 reæ manns tormentis emissæ, plerosque rapi-

Hic Rex fatigatus, statuerat, soluta obsidione,
 tam petere: quippe cum Asiam ingenti cele-
 percussisset, circa muros unius urbis hære-
 ot maximarum rerum opportunitate dimissâ,
 am tam discedere irritum, quam morari pu-
 Famam quoque, quæ plura quam armis ever-
 ratus leviores fore, si Tyrum, quasi tektum
 se vinci, reliquisset. Igitur ne quid inexper-
 mitteret, plures naves admoventi jubet, dele-
 te militum imponi. Et forte bellua inusitatæ
 audinis, super ipsos fluctus dorso eminens,
 dem quam Macedones jecerant, ingens cor-
 plicuit, diverberatisque fluctibus allevans se-
 trumque conspecta est. Deinde, à capite mo-
 rsus alto se immergit: ac modo super undas
 as magna sui parte, modo superfusus flucti-
 ndita, haud procul munimentis urbis emer-
 risque lætus fuit belluæ adspectus. Macedo-
 r jaciendo operi monstrasse eam auguraban-
 tyrii, Neptunum occupati maris vindicem ar-
 belluam ad molem brevi profecto ruituram:
 omine eo, ad epulas dilapsi, oneravere se
 gno graves, orto sole navigia conscendunt,

redimita coronis floribusque: adeo victoriæ nomen modo, sed etiam gratulationem præcepit. Forte Rex classem in diversam partem agi iussit triginta minoribus navigiis relictis in littoribus quibus Tyrii duobus captis, cetera ingenti terrorant metu: donec suorum clamore audito, Alexander classem littori, à quo fremitus acciderat, accessit. Prima è Macedonum navibus quinquerem veloxitate inter ceteras eminens, occurrit: qui conspexere Tyrii, dux è diverso in latera evehctæ sunt; in quarum alteram quinqueremidem concitata, & ipsa rostro icta est, & illam tenuit. Jamque ea, quæ non cohærebat, rostro impetu evehcta in aliud quinqueremis latus hebatur, cum opportunitate mira triremis è Alexandri, in eam ipsam, quæ quinqueremi inebat, tanta vi impulsæ est, ut Tyrius gubernator in mare excuteretur è puppi. Plures deinde Macedonum naves superveniunt; & Rex quoque accessit; cum Tyrii inhibentes remos, ægre evadentem navem quæ hærebat, portumque omnia simul vigia repetunt. Confestim Rex insequutus, potest quidem intrare non potuit, cum procul è muris missilibus submoveretur: naves autem omnes aut demersit, aut cepit. Biduo deinde ad quod dato militibus, iussisque & classem & machinasriter admove, & undique territis instare, in altissimam turrim ascendit: ingenti animo, paulo majore; quippe regio insigni, & armis fulgibus conspicuus, unus præcipue telis, petebat & digna prorsus spectaculo edidit: multos è propugnantes hasta transfixit: quosdam etiam minus gladio clypeoque impulsos præcipitavit. Depe turris, ex qua dimicabat, muris hostium quodmodum cohærebat. Jamque crebris arietibus murum compage laxata, munimenta defecerant: classem intraverat portum, & quidam Macedones in turres hostium desertas evaserant: cum tot simul malis victi, alii supplices in templum acciunt, alii foribus ædium obsecratis occupant liberos mortis arbitrium; nonnulli revertunt in hostem.

ti tamen perituri. Magna pars summa tecto-
 obtinebat; saxa, & quidquid manibus fors de-
 t, ingērentes subeuntibus. Alexander, excep-
 qui in templa cōfugerant, omnes intēfici, ig-
 que tectis injici jubet. His per præcones pro-
 ciatis, nemo tamen armatus opem à Diis petere
 nuit. Pueri virginesque templa compleverant:
 in vestibulo suarum quisque ædium stabant,
 ta sævientibus turba. Multis tamen salutis fue-
 donii, qui intra Macedonum præsidia erant.
 urbem quidem inter victores intraverant, sed
 nationis cum Tyriis memores (quippe utram-
 urbem Agenorem condidisse credebant) mul-
 Tȳriorum etiam protegentes ad sua perduxere
 gia, quibus occūltatis, Sidona devecti sunt.
 edecim millia hoc furto subducta sævitix sunt.
 ntumque sanguinis fustum sit, vel ex hoc exi-
 ri potest, quod intra munimenta urbis, sex
 a armatorum trucidata sunt. Triste deinde spe-
 alum victoribus ira præbuit Regis. Duo millia,
 nibus occidendi defecerat rabies, crucibus affixi,
 ingens littoris spatium pependerunt. Cartha-
 niam legatis pepercit, addita denunciatione bel-
 uod præsentium rerum necessitas moraretur.
 is septimo mense, quam oppugnari cœpta e-
 capta est: urbs & vetustate originis, & cre-
 fortunæ varietate ad memoriam posteritatis in-
 s: condita ab Agenore, diu mare, non vici-
 modo, sed quodcunque classes ejus adierunt
 nis suæ fecit: &, si famæ libet credere, hæc
 literas prima aut docuit aut didicit. Colonix
 ejus pene orbe toto diffusæ sunt, Carthago in
 ia, in Bæotia Thebæ, Gades ad Oceanum. Cre-
 libero commeantes mari, sæpiusque adeundo
 is incognitas terras, elegisse sedes juventuti,
 tunc abundabant: seu quia crebris motibus ter-
 nam hoc quoque traditur) cultores ejus fatiga-
 ova & externa domicilia armis sibi met quærere
 antur. Multis ergo calibus defuncta, & post ex-
 m renata, nunc tamen longa pace cuncta refo-
 s, sub tutela Romanæ mansuetudinis acquiescit.

5. Iisdem ferme diebus Darii litteræ allatæ tandem ut Regi scriptæ. Petebat, ut filiam (Statyræ erat nomen) nuptiis Alexander sibi jungeret. Dotem fore omnem regionem inter lesponum & Halyn annem sitam: inde Orientis spectantibus terris contentum se fore. Si fortuitaret, quod offerretur, accipere, nunquam eodem vestigio stare fortunam, semperque hinc, quantamcunque felicitatem habeant, inviam tamen sentire majorem. Vereri se, ne avinundo, quas naturalis levitas ageret ad sidera, in puerili mentis affectu efferret. Nihil difficilius quam in illa ætate tantam capere fortunam: tas se adhuc reliquias habere, nec semper in ætatis posse deprehendi. Transseundum esse Alidro Euphratem, Tigrimque, & Araxen, & Euphen, magna munimenta regni sui. Veniendos campos, ubi paucitate suorum erubescendum Mediam, Hyrcaniam, Bactra, & Indos, Oceanocolas, quando aditurum, vel Sogdianos, & Chosios, nomine tantum notos? ceterasque gentes ad Caucasum & Tanaim pertinentes? Sene dum fore, tantum terrarum vel sine prælio obtinere. Se vero ad ipsum vocare desineret; namque hinc exitio esse venturum. Alexander his, quæ teras attulerant, respondit: Darium sibi alienum mittere; quod totum amiserit, velle partiri. sibi dari Lydiam, Joniam, Æolidem, Hellespontum, victoriæ suæ præmia: leges autem à victoribus dici, accipi à victis. In utro statu ambo esse solus ignoraret, quam primum Marte decerneret: se quoque, cum transisset mare, non Ciliciam aut Lydiam; quippe tanti belli exiguam habere mercedem; sed Persepolim, caput regni ejus, Ara deinde, Ecbatana, ultimique Orientis ora perio suo destinasse, quocunque ille fugere posset, ipsum sequi posse: desineret terrere finem, quem sciret maria transisse. Reges quidem in hæc scripserant. Sed Rhodii urbem suam perdiddebant Alexandro. Ille Ciliciam Socrati tradidit; Philota regioni circa Tyrum jussu præ-

n, quæ Coele appellatur, Andromocho Par-
 tradiderat; bello, quod supererat, interfutu-
 rex, Hephæstione Phœnices oram classe præ-
 i jussu, ad urbem Gazam cum omnibus co-
 nit. Iisdem fere diebus solemne erat Iudi-
 isthmiorum, quod conventu totius Græciæ
 atur. In eo concilio, ut sunt Græcorum tem-
 ingenia, decernunt, ut duodecim legaren-
 Regem, qui ob res pro salute Græciæ ac li-
 gestas, coronam auream donum victoriæ
 t. Iidem paulo antè incertæ famæ captave-
 auram, ut quocunque pendentes animos in-
 portuna, sequerentur. Ceterum non ipse mo-
 obibat urbes, imperii jugum adhuc recu-
 sed Prætores quoque ipsius, egregii duces,
 ue invaserant. Calas Paphlagoniam, Anti-
 Lycaoniam, Balacrus, Idarne Prætor Darii
 co, Miletum cepit: Amphoterus & Hegilo-
 centum sexaginta navium classe, insulas inter
 um atque Aliam in ditipnem Alexandri rede-
 Tenedum quoque receptum, incolis ultro
 bus. Statnerant & Chion occupare. Sed
 bazus Darii Prætor, comprehensis qui res ad
 onas trahebant, rursus Apollonidi & Athenag-
 narum partium viris, urbem eam modico
 o militum tradit. Præfecti Alexandri in ob-
 urbis perseverabant: non tam suis viribus,
 ipsorum, qui obsidebantur, voluntate: nec
 opinio. Namque inter Apollonidem, & du-
 tum, orta seditio, irrumpendi in urbem oc-
 am dedit. Cumque porta effracta cohors Ma-
 am intrasset, oppidani olim consilio proditio-
 nato, aggregant se Amphotero & Hegilocho,
 amque præsidio cæso, Pharnabazus cum A-
 de & Athenagora vincti traduntur; XII,
 es cum suo milite ac remige; præter eas tri-
 aves, & pyratice lembi, Græcorumque tria
 Persis mercede conductæ. His in supple-
 m copiarum suarum distributis, pyratique
 o affectis, captivos remiges adjecere classi
 porte Aristonicus Methymeorum Tyrannus,

cum pyraticeis navibus, ignarus omnium quæ Chium acta erant, prima vigilia ad portus accessit: interrogatusque à custodibus, quis Aristonicum ad Pharnabazum venire, respondit, Pharnabazum quidem jam quiescere, & non se tum adiri: ceterum patere socio atque hosti portum, & postero die Pharnabazi copiam affirmant. Nec dubitavit Aristonicus primis intrare. Secuti sunt ducem pyratice lembi: ad applicant navigia crepidini portus, obicitur gilibus claustrum, & qui proximi extubabant, eisdem excitantur: nulloque ex his auso repere, omnibus catenæ injectæ sunt: Amphiothen inde, Hegilochoque traduntur. Hinc Macedones transiere Mitylenem, quam Chares Atheniensis per, occupatum duorum millium Persarum subsidio tenebat; sed cum obsidionem tolerare posset, urbe tradita pactus est, ut incolumi liceret. Imbrum petit. Deditis Macedones perierunt.

6. Darius desperata pace, quam per litteras totque impetrari posse crediderat, ad reparandum res, bellumque impigre renovandum intendit: ceteros ergo copiarum Babyloniam convenire; Euxum quoque Bactrianorum ducem, perquam magis posset exercitu coacto, descendere ad se jubet. Bactriani autem inter illas gentes promptissimi, ridis ingeniis, multamque à Persarum luxu accipientibus, sibi haud procul Scytharum bellicose gente, & rapto vivere assueta, semperque inerrant. Sed Bessus, suspecta perfidia; haud sancto animo in secundo se continens gradu, Regnum abbat. Nam cum regnum affectaret, proditio, omnia id assequi poterat, timebatur. Ceterum Alexander, quam regionem Darius petiisset, omni circumstigans, tamen explorare non poterat: morandam Persarum, arcana Regum mira celantiam non metus, non spes elicit vocem, qua prodant: culta: vetus disciplina Regum, silentium vite perlo sauxerat. Lingua gravius castigatur, quam probum: nec magnam rem sustineri posse cred-

ni tacere grave sit: quod homini facillimum
 est esse natura. Ob hanc causam Alexander
 tam, quæ apud hostem gererentur, ignarus, ur-
 bazam obsidebat. Præerat ei Baris, eximix in-
 fidei, modicoque præsidio murus in-
 operis tuebatur. Alexander æstimato loco-
 citu agi cuniculos iussit, facili ac levi humo ac-
 te occultum opus, quippe multam arenam
 ex mare evomit, nec laxa cotesque, quæ inter-
 specus, obstabant, Igitur ab ea parte, quam
 ni conspicerere non possent, opus orsus, ut à
 seius averteret, turres muris admoventi jubet.
 Idem humus admoventis inutilis turribus, de-
 fabulo, agilitatem rotarum morabatur, & ta-
 turrium perfringebat: multique vulneraban-
 pane, cum idem recipiendis, qui admoventi-
 bus labor eos fatigaret. Ergo receptui sig-
 o, postero die muros corona circumdari iussit.
 ne sole, prius quam admoventer exercitum,
 Denique exposcens, sacrum patrio more faci-
 Eorte prætervolans corvus, glebam, quam
 nus ferebat, subito amisit: quæ cum Regis
 incidisset, resoluta defluxit. Ipsa autem avis
 cima turre consedit. Illita erat turris bitu-
 ac sulphure, in qua alis hærentibus frustra se
 conatus, à circumstantibus capitur, digna
 de qua vates consulerentur, & erat non
 ea superstitione mentis. Ergo Aristander
 xima fides habebatur, urbis quidem excidium
 illo portendi; ceterum periculum esse, ne
 alius acciperet. Itaque monuit, ne quid co-
 peret. Ille, quanquam unam urbem sibi, quo
 securus Ægyptum intaret, obstare ægre fe-
 tamen paruit vati, signumque receptui dedit.
 nimus crevit obsessis: egressique porta, rece-
 ps inferunt signa: cunctationem hostium fore
 occasionem rati. Sed acrius quam constantius
 in inierunt: quippe ut Macedonum signa
 agi videre, repente sistunt gradum. Jamque
 gem præliantium clamor pervenerat, cum,
 mati periculi hæud sane memor, lorica ca-

men, quam raro induebat, amicis orantibus sit, & ad prima signa pervenit. Quo conspectus quidam Darii miles, majus fortuna suus ausus, clypeo gladium tegens, quasi transgenibus Regis advolvitur. Ille assurgere supplicemque inter suos iussit. At gladio Barbari nunc in dextram translato, cervicem appetit, qui exigua corporis declinatione evitato ictu, num manum Barbari lapsam amputat gladii nunciato in illum diem periculo (ut arbitrabatur) defunctus. Sed, ut opinor, inevitabile est, quippe dum inter primores promptius dimicgitra ictus est, quam per lorica adactam, sit in humero, medicus ejus Philippus evellit. rursus deinde sanguis manare coepit; omnibus testis quia quam alte penetrasset telum, lorica ob non cognoverat. Ipse, necoris quidem colorato, suppressi sanguinem, & vulnus obligavit. Diu ante ipsa signa, vel dissimulato vel victo cecidit, cum suppressus paulo ante sanguine dicamento, quo retentus erat, manare latius & vulnus, quod recens adhuc dolorem non erat, frigente sanguine intumuit. Linqui dein nimo, & submitti genu coepit; quem proximo ceptum in castra receperunt. Et Batis interstratus, urbem ovans victoria repetit. At Agder, nondum percurato vulnere, aggerem, quoniam altitudinem aequaret, extruxit, & per cuniculis muros subruere iussit. Oppidani ad nunc fastigium murorum, novum extruxere mentum, sed ne id quidem turres aggeri imaequare poterat. Itaque interiora quoque urbis festa telis erant. Ultima pestis urbis fuit, cum subrutus murus; per cujus ruinas hostis intravit. Ducebat ipse Rex antesignanos, & dum incursavit, saxo cruce ejus affigitur. Innixus tamen nondum prioris vulneris obducta cicatrice, & primores dimicant: ira quoque accensus, quo in obsidione urbis ejus acceperat vulnera. In egregia edita pugna, multisque vulneribus comminus, deseruerant sui: nec tamen segnius pro-

bat, lubricis armis, suo pariter atque hosti-
guine: cum undique telis circumducto Ale-
xandro, insolenti gaudio juvenis elatus, alias virtu-
tiam in hoste miratus: Non ut voluisti, in-
porieris, Bari: sed quidquid tormentorum in
m inveniri potest, passurum esse te cogita-
on interrito modo, sed contumaci quoque
intuens Regem, nullam ad minas ejus red-
ocem. Tum Alexander, Viderisne obstina-
tacendum? inquit? num genu posuit? num
em vocem misit? Vincam ramen silentium, &
aliud, certe gemitu interpolabo. Iram deinde
in rabiem, jam tum peregrinos ritus nova su-
fortuna, Per talos enim spirantis lora tra-
nt, religatumque ad currum traxere circa ur-
qui; gloriantem Rege, Achillem, à quo genus
duceret, imitatum se esse poena in hostem ca-
Cecidere Persarum Arabumque citca decem
nec Macedonibus incruenta victoria fuit.
certe non tam claritate urbis nobilitata est,
eminato periculo Regis, qui Ægyptum adire
os, Amyntam cum decem triremibus in Ma-
am ad inquisitionem novorum militum milit-
ne præliis etiam secundis atterebantur copie,
rumque gentium militi minor, quam domes-
les habebatur.

gyptii, olim Persarum opibus infensi, quip-
e & superbe imperitatum sibi esse credebant,
m adventus ejus crexerant animos: utpote
myntam quoque transfugam, & cum precario
venientem, læti recepissent. Igitur ingens
ado Pelusium, qua intraturns Rex videbatur,
erat. Atque ille septimo die, posteaquam à
opias moverat, in regionem Ægypti, quam
astra Alexandri vocant, pervenit. Deinde pe-
us copiis Pelusium petere jussis, ipse cum ex-
delectorum manu, Nilo amne vectus est. Nec
ere adventum ejus Persæ, defectione quoque
iti. Jamque hand procul Memphi erat, in cu-
esidio Astaces prætor Darii relictus, Oxio am-
erato, octoginta talenta Alexandro, omnem-
que

que regiam supplectilem tradidit. A Mem-
dem flumine vectus, ad interiora Ægypti per
compositisque rebus, ita ut nihil ex patrio
orum more mutaret, adire Jovis Ammonis co-
statuit. Iter, expeditis quoque & paucis vi-
bile, ingrediendam erat: terra cæloque
penuria est: steriles arenæ jacent: quas non
solis accendit, fervido solo exorente vestigia
rabilis æstus existit: luctandumque est non
cum ardore & siccitate regionis, sed etiam
necissimo sabulo, quod præaltum, & vestigia
ægre moluntur pedes. Hæc Ægyptii vere
jactabant. Sed ingens cupido animum stimu-
lans deundi Jovem, quem generis sui auctorem, ha-
tentis mortali fastigio, aut credebat esse, ad-
volebat. Ergo cum iis, quos ducere secum
secundo amne descendit ad Marcotim palus.
legati Cyrenensium dona attulere: pacem,
diret urbes suas, petentes. Ille donis acceptis
citiusque conjuncta, destinata exsequi pergit.
mo quidem, & sequenti die, tolerabilis labor
nondum tam vastis nudisque solitudinibus
jam tamen sterili & emotiente terra. Sed
ruere se campi alto obruti sabulo, haud secus
profundum æquor ingressi, terram oculis
bant. Nulla arbor, nullum culti soli occurrebat
gium. Aqua etiam defecerat, quam utribus
devexerant, & in arido solo ac fervido sabulo
erat. At hæc sol omnia incenderat, siccaque
dusta erant omnia; cum repente, sive illud
munus, sive casus fuit, obductæ cælo nubes
dere solem; ingens æstu fatigatis, etiam si ad-
ficeret, auxilium. Enimvero ut largam
imbrem excusserunt procellæ, pro se quisque
pere eum, quidam, ob sitim impotentes sui,
que hianti captare coeperunt. Quatriduum per
solitudines absumptum est. Jamque haud pe-
raculi sede aberant, cum complures corvi
occurrunt, modico volatu prima signa anteco-
& modo humi recidebant, cum lentius agnos-
derit, modo se pennis levabant, antecedente

monstrantium ritu. Tandem ad sedem con-
 ta Deo ventum est. Incredibile dictu, inter
 solitudines sita undique ambientibus ramis,
 densam umbram cadente sole conteſta est:
 ex fontibus, dulcibus aquis passim manantibus,
 vivas. Cæli quoque mira temperies, verno
 maxime similis, omnes anni partes pari-
 tate percurrit. Accolæ sedis sunt ab Oriente
 Æthiopum: Meridiem versus, Arabes spe-
 ciosæ Troglodytis cognomen est. Horum regio
 rubrum mare excurrit. At qua vergit ad
 nem, alii Æthiopes colunt, quos Scenitæ
 Septentrione Nasamones sunt; gens Syrti-
 giorum spoliis quæstiuosa. Quippe obsident
 & æstu destituta navigia notis sibi vadis oc-
 cident. Incolæ nemoris, quos Ammonios vocant,
 in turguriis habitant: medium nemus pro arce
 triplici muro circumdatum. Prima muni-
 tionum veterem regiam clausit. In proxima
 eorum, cum liberis & pellicibus, habitant,
 que Dei oraculum est, Ultima munimenta,
 armigerorumque sedes erant. Est etiam
 Ammonis nemus: in medio habet fontem: a-
 gelis vocant. Sub Incis ortum tepida manat:
 die, cum vehementissimus est calor, frigida
 quit: inclinato in vesperam, calescit: media
 arvida exæstuat; quoque propius nox vergit
 , multum ex nocturno calore decreſcit, do-
 ipsum diei ortum assueto tepore languescat,
 pro Deo colitur, non eandem effigiem ha-
 um vulgo Diis artifices accomodaverunt.
 o tenus, arieti similis est habitus; smarag-
 nimis coagmentatus. Hunc, cum responsum
 navigio aurato gestant sacerdotes, multis
 pateris ab utroque navigii latere penden-
 equuntur matronæ virginesque patrio mo-
 ditum quoddam carmen canentes; quo pro-
 avem credunt, ut certum edat oraculum
 quidem Regem, propius aduentem, maxi-
 mæ à sacerdotibus filium appellat, hoc no-
 parentem Jovem reddere affirmant. Ille

vero & accipere se ait, & agnoscere, humi
oblitus. Consuluit deinde, an totius orbis in
fatis sibi destinaret pater. Vates, æque in
tionem compositus, terrarum omnium rector
ostendit. Post hæc institit quætere, an
parentis sui interfectores pœnas dedissent.
dos, parentem ejus negat ullus scelere pos
ri: Philippi autem omnes interfectores lu
plicia; adjecit, invictum fore, donec exce
Deos. Sacrificio deinde factò, dona & Sacer
& Deo data sunt, permissumque amicis, ut
que consulerent Jovem. Nihil amplius quæ
quam an auctor esset sibi divinis honoribus
suum regem? Hoc quoque acceptum fore Jo
respondit, ut ipsi victorem Regem divino
colerent. Vere & salubriter æstimanti fide
culi, vana profecto responsa videri potuiss
fortuna, quos uni sibi credere coëgit, magna
te avidos gloriæ magis quam capaces facit.
igitur filium se non solum appellari passus
etiam jussit, rerumque gestarum famam di
gere vult, tali appellatione corrumpit. Et
nes, assueti quidem regio imperio, sed major
tatis umbra quam ceteræ gentes, immorta
affectantem contumacius, quam aut ipsis exp
ant Regi, aversati sunt. Sed hæc suo quoq
porire servantur. Nunc cetera exsequi perga

8. Alexander ab Ammone rediens, ut ad
tim paludem haud procul insula Pharo sitam
contemplatus loci naturam, primum in ipsi
statuerat urbem novam condere. Inde, ut
ait, magnæ sedis insulam haud capacem, eleg
loqum, ubi nunc est Alexandria, appellatione
hens ex nomine auctoris; complexus quidq
est inter paludem & mare, octoginta stadioru
ris ambitum destinat, & qui ædificandæ urbi pr
relictis, Memphin petit. Cupido, haud inju
dem, ceterum intempestiva, incesserat, non
ora modo Ægypti, sed etiam Æthiopiam in
Memnonis Titonique celebrata regia cogn
verustatis avidam traherat, pene extra te

Sed imminens bellum, cujus multo major erat moles, otiosæ peregrinationi tempora erat. Itaque Ægypto præfecit Æschylum Rhodæ & Peucesten Macedonem, quatuor millibus in in præsidium regionis ejus datis: claustra lûminis Polymenem tueri jubet, triginta ad remes datæ. Africæ deinde, quæ Ægypto est, præposuit Apollonius: vectigalibus et Africæ, Ægyptique Cleomenes. Ex finitibus commigrare Alexandriam jussis, novam magna multitudine implevit. Fama est, cum rîbis futuris muris polentam, ut Macedonum, destinasset, avium greges advolasse, & posse pastas. Cumque id omen pro tristi à plebesset acceptum, respondisse vates, magnam urbem advenarum frequentiam culturam: que eam terris alimenta præbituram. Rerum secundo amne deflueret, assequi copiosior Parmenionis filius, eximio ætatis flore is Alexandro carus, parvum navigium compluribus quam capere posset impositis. Inversa navis omnes destituit. Hector diu obluçtatus, cum madens vestis, & adstricti pedes natare prohiberent, in ripam ratiomanimis evasit: & ut primum fatigatus laxavit, quem metus & periculum intendit nullo adjuvante (quippe in diversum evasit alii) exanimatus est. Rex amissi ejus devèhementer afflictus est, repertumque corignifico extulit funere. Oneravit hunc dolorem mortis Andromachi, quem præfecerat vivum Samaritæ cremaverant. Ad cujus in vindicandum, quanto maxima celeritate contendit: advenientique sunt traditi tanti cauctores. Andromacho deinde Memnona est, affectis supplicio, qui prætorem interit. Tyrannos (inter eos, Methymæorum cum, & Chrysolaum) popularibus suis tragos illi ob injurias tortos necaverunt. Alium deinde, Rhodiorumque, & Chiorum ledit. Athenienses victoriam gratulabantur:

&, ut captivi Græcorum suis restituerentur.
Rhodii & Chii de præsidio querebant
omnes ea, quæ desiderare visi, impetraverunt
tylenæis quoque, ob egregiam in partes sua
& pecuniam, quam in bellum impenderant,
reddidit, & magnam regionem finibus corn-
cit. Cypriorum quoque Regibus, qui &
defecerant ad ipsum, & oppugnantem Tyrum
runt classem, pro merito honos habitus est.
terois deinde classis præfectus ad liberandam
missus, (namque & Persarum & pyratarum
pleræque ejus insulæ obsidebantur,) ante om-
ne a pyraticeis classibus vindicare jussus: qui
noxium prædonibus erat, in bellum utroque
converso. His compositis, Herculi Tyrio
craterem, cum triginta pateris, dicavit: im-
que Dario, iter ad Euphratem pronunciari.

9. At Darius, cum ab Ægypto divertisset
eam hostem comperisset, dubitaverat, utrum
Mesopotamiam subsisteret, an interiora regni
teret, haud dubie potentior auctor præsens
ultimis gentibus impigre bellum capebentem
ægre per Præfectos suos moliebatur. Sed, ut
auctoribus fama vulgavit, Alexandrum cum
bus copiis, quamcumque ipse adisset regionem
titurum, haud ignarus, quam cum strenuo
omnia longinquarum gentium auxilia Bah-
contrahi jussit. Bactriani, Scythæque, & Indi
nerant. Nam & ceterarum gentium copia
bus simul adfuerunt. Ceterum cum dimidie
major esset exercitus, quam in Cilicia fuerat,
arma decrant, quæ summa cura comparaban-
quitibus equisque tegumenta erant ex ferre-
nis, serie inter se connexis: quæis antea præ-
la nihil dederat, scuta gladique adiciebant
quorum domandi græges pedibus distributi
major pristino esset equitatus: ingensque,
diderat, terror hostium, ducentæ falcatæ quæ
unicum illarum gentium auxilium, secuti.
Ex summo temoue hastæ præfixæ ferro emi-
Utrinque a jugo ternos direxerant glad-

radios rotarum plura spicula eminebant in
 am. Aliæ deinde falces summis rotarum or-
 bærebant, & aliæ in terram demissæ, quid-
 bvium concitatis equis fuisset, amputaturæ.
 modo instructo exercitu, ac perarmato, Baby-
 opias movit. A parte dextera erat Tigris, no-
 vius: lævam tegebat Euphrates: agmen Me-
 niaz campos impleverat. Tigri deinde supera-
 h audisset haud procul abesse hostem, Satro-
 equitum præfectum cum mille delectis præ-
 Mazæo prætori sex millia data, quibus ho-
 anstū annis arceret. Eidem mandatum, ut
 em, quam Alexander esset aditurus, popula-
 atque ureret: quippe credebat inopia debel-
 se, nihil habentem, nisi quod rapiendo oc-
 a. Ipsi autem commeatus, alii terra, alii
 mne subvehebantur. Jam pervenerant ad Ar-
 ricum, nobilem sua clade facturus. Hic com-
 un sarcinarumque maiore parte deposita, Ly-
 anem ponte iunxit, & per dies quinque, si-
 e Euphratem, trajecit exercitum. Inde Octo-
 gre stadia progressus, ad alterum amnem,
 nomen est, castra posuit. Opportuna expli-
 opiiis regio erat, equitabilis & vasta planiti-
 stirpes quidem & brevia virgulta opperiant
 liberque prospectus oculorum, etiam quæ
 cessere, permittitur. Itaque, si qua campi
 ant, iussit æquari, totamque fastigium exten-
 andro, qui numerum copiarum ejus, quan-
 cul conjectari poterat, æstimabant, vix se-
 dem, tot millibus cælis majores copias esse
 a. Ceterum omnis periculi, & maxime mul-
 contemptor, undecimis castris pervenit ad
 em: quo pontibus juncto, equites primos
 angem sequi jubet; Mazæo, qui ad inhiben-
 situm eum sex milibus equitum occurrerat,
 periculum sui facere. Pancis deinde, non
 em, sed ad reparandos animos, diebus datis
 renne hostem insequi cœpit, metuens ne
 regni sui peteret, sequendusque esset per
 i solitudine atque inopia vasta. Igitur
 L 2 quarto

quarto die præter Arbëllam penetrat ad T. Tota regio ultra amnem recenti fumabat iniquippe Mazzus, quæcumque adierat, haudquam hostis urebat. Ac primo, caligine, quæmus effuderat, obscurante lucem, insidiarum substitit. deinde ut speculatorum præmissi omnia nunciaverant, paucos equitum ad tentum vadum fluminis præmisit: cujus altitudo prima equorum pectora, mox ut in medium ventum est, cervices quoque æquabat, ne alius ad Orientis plagam tam violentus invehmuntorum torrentium non aquas solum, sed saxa secum trahens. Itaque à celeritate, quæ fuit, Tigris nomen est inditum, quia Persæ Tigrim sagittam appellant. Igitur pedes divisus in cornua circumdato equitatu, levatis capita armis, haud ægre ad ipsam alveum trat. Primus inter pedites Rex egressus in vadum militibus manu quando vox exaudire poterat, ostendit: sed gradum firmare vix rant, cum modo saxa lubrica vestigium fa modo rapidior unda subduceret. Præcipue labor eorum, qui humeris onera portabant, pe cum semetipsos regere non possent, in gurgites incommodo onere auferebantur. In sua quisque spolia consequi studet, major in quam cum ampe orta luctatio est, cum aliquinarum passim fluitantes, plerosque percut. Rex monere ut satis haberent arma retinere se redditurum. Sed neque consilium, neque rium accipi poterat. Obstrepebat hinc motus hunc, invicem riantium motus clamor. T qua leniore tractu annis aperit vadum, re: nec quidquam præter paucas sarcinas d tum est. Deleri potuit exercitus, si quis ante vincere. Sed perpetua fortuna avertit inde. Sic Granicum, tot millibus equitum peditu: ulteriore stantibus ripa, superavit: sic ang Ciliciæ callibus tantam multitudinem hostiu: dacie quoque, qua maxime viguit, ratio m test; quia antequam in discrimen venit, an

et. Mazæus si transcuntibus flumen superve-
ni, haud dubie oppressurus fuit incompósitos in-
demum etiam per armatos adequitare cœpit.
admodum equites præmiserat; quorum pauci-
Alexander explorata, deinde contemta, præ-
terea Pæonum equitum Aristona laxatis habenis
injussit. Insignis eo die pugna equitum, & præ-
terea Aristonis, fuit. Præfectum equitatus Persarum
pacem, directa in guttere hasta, transfixit, fu-
remque per medios hostes consecutus, ex equo
emitavit, & obluſtanti caput gladio dempsit, quod
tam magna cum laude ante Regis pedes posuit.
Biduo ibi Rex stativa habuit, in proximum
se iter pronunciari jussit. Sed prima fere vi-
si Luna deficiens primum nitorem sideris sui
perdidit: deinde sanguinis colore suffuso, lumen
obscuro fœdavit: sollicitisque sub ipsum tanti disci-
plina casum ingens religio, & ex ea formido qua-
dam concussa est. Diis invitis in ultimas terras trahi
cœrebantur. Jam nec flumina posse aditi, nec
pristinum præstare fulgorem. Vastas terras,
omnia occurrere, in unius hominis jactati-
onem, tot millium sanguinem impendi: fastidio esse
tam, abdicari Philippum patrem, cœlum vanis
orationibus peti. Jam pro seditione res erat,
ad omnia interritus, duces, principesque mi-
seri frequentes adesse prætorio, Aegyptiosque
quos cœli ac siderum peritissimos esse cre-
dere, quid sentirent, expromere jubet. At illi,
scirent, temporum orbem implere desti-
natas vices, Lunamque deficere, cum aut terram
periret, aut sole perimeretur, rationem quidem
perceptam non edocent vulgus: ceterum
stant, solem Græcorum, Lunam esse Persa-
rum: quoties illa deficiat, ruinam stragemque illis
portendi. Veteraque exempla recensent
regis Regum, quos adversis Diis pugnasse Lu-
na ostendisset defectio. Nulla res efficacias mul-
torem regit, quam superstitio: alioqui im-
mutabilia, mutabilis, ubi vana religione capta
melius vauibus, quam ducibus suis pareat. Igi-
tur

tur edita invulgos Ægyptiorum responsa, rursum
 spem & fiduciam erexere torpentes. Rex im-
 animorum utendum ratus, secunda vigilia e-
 movit. Dextra Tigrim habebat, à læva mo-
 quos Gordyæos vocant. Hoc ingressò iter, spe-
 tores, qui præmissi erant, sub lucis ortum, Da-
 adventare annuciaverunt: Instructo igitur milite
 composito agmine, antecedebat. Sed Persarum
 pleratores erant mille ferme qui speciem magni
 minis fecerant, quippe ubi explorare vera non
 sunt, falsa per metum augurantur. His cog-
 Rex cum paucis suorum allecutus agmen refu-
 tium ad suos, alios cecidit, alios cepit. equito-
 præmisit simul speculatum, simul ut ignem,
 Barbari cremaverant vicos, extinguere: qui
 fugientes raptim rectis acervisque frumenti in-
 rant flammæ, quæ cum in summo hæssissent, a-
 feriora nondum penetraverant. Extinguendo igitur
 ne, plurimum frumenti repertum est: copia
 rum quoque rerum abundare cœperunt. Ea res
 militi ad persequendum hostem animum ince-
 quippe urente & populante eo terram festinans
 erat, ne incendio cuncta præriperet. In rari-
 ergo necessitas versa: quippe Mazæus, qui ante
 otium vicos incenderat, jam fugere contentus,
 raque inviolata hosti reliquit. Alexander haud
 gius centum quinquaginta stadiis Darium a-
 compererat. Itaque ad satietatem quoque
 comineatum instructus, quatrinduo in eodem
 substitit. Interceptæ deinde Darii literæ sunt:
 bus Græci milites sollicitabantur; ut Regem in-
 ficerent, aut proderent; dubitavitque, an eas
 concione recitaret; satis confusus Græcorum que
 erga se benevolentia ac fidei. Sed Parmenio dis-
 ruit, non esse talibus promissis imbuendas aures
 litum: patere vel unius insidiis Regem; nihil
 esse avaritiæ. Securus consilii auctorem, castra
 vit. Iter facienti, Spado unus ex captivis, qui
 uxorem comitabantur, deficere eam nunciat, &
 spiritum ducere. Itineris continui labore animi
 ægritudine fatigata, inter socros & virginum

manus, collapsa erat, & deinde extincta. Id nunciatus alius supervenit. Et Rex haud secus, si parentis suæ mors nunciata esset, crebros gemitus, lacrymisque obortis, quales Darius fuisset, in tabernaculum, in quo mater erat Defuncto assidens corpori, venit. Hic vero reus est mœror, ut prostratam humi vidit, remalo priorum quoque admonita, receperat nimium adultas virgines, magno quidem mulieris solatio; sed quibus ipsa deberet esse. In conspectu erat nepos parvulus, ob id ipsi miserabilis, quod nondum sentiebat calamitatem maxima ex parte ad ipsum redundantem. Res Alexandrum inter suas necessitudines fletu solatia non adhibere, sed quærere. Cibo certe sat, omnemque honorem funeri patrio Per amore servavit; dignus hercule, qui nunc tantum mansuetudinis & continentiae ferat. Semel omnino eam viderat, quo die ista, nec ut ipsam, sed ut Darii matrem, viduamque pulchritudinem formæ ejus, viduæ habuerat incitamentum, sed gloriæ. Quibus, qui circa Reginam erant, Tyriotes trepidationem lugentium elapsus, per eam quæ, quia ab hoste averia erat, levius stabatur, ad Darii castra pervenit: exceptus vigilibus, in tabernaculum Regis perducitur, & veste lacerata. Quem ut conspexit, multiplici doloris expectatione commotus, quid potissimum timeret, incertus, vultus tenuit, nescio quod ingens malum præferens: miserum hominis auribus parcas, didici enim scelus, & sæpe calamitatis solatium est, nosse suam. Num, quod maxime suspicor, & meo, ludibria meorum nunciaturus es mihi, credo) ipsis quoque omni graviora supplicio. Tyriotes; Istud quidem procul abest, inquantuscunque enim Reginis honor ab iis, erant, haberi potest, tuis à victore servatus. Tu uxore tua paulo ante excessit è vita. Tum non gemitus modo, sed etiam ejulatus toris exaudiebantur. Nec dubitavit Darius quin

E 4 inter-

interfecta esset, quia nequisset contumelian ex-
clamatque amens dolore; Quod ego tantu
fas commisi, Alexander? quem tuorum prop-
rium necavi; ut hanc vicem sævitiae meae
Odisti me, non quidem provocatus. Sed fin-
stum intulisse te bellum: cum feminis ergo
debueras? Tyriotes affirmare per Deos patri-
hil in eam gravius esse consultum. Ingem-
tiam Alexandrum morti, & non parcius
quam ipse lacrymaretur. Ob hæc ipse aman-
mus in sollicitudinem suspicionemque re-
est; desiderium captivæ profecto à consuetud-
pri ortum esse conjectans. Submotis igitur a
uno duntaxat Tyriote retento, jam non fle-
suspirans, Videasne in te, Tyriote, locum
cio non esse? Tormenta jam hic erant, sed
spectaveris per Deos, si quid tibi tui Regi-
rentiae est; num, quod & scire expeto, & q-
pudet, ausus est & dominus & juvenis? Il-
stioni corpus offerre, Deos testes invocari
sanctæque habitam esse Reginam. Tandem
des facta est, vera esse quæ affirmaret Spado
te velato diu flevit: manantibusque adhu-
mis, veste ab ore rejecta, ad cælum man-
dens, Dii patrii, inquit, primum mihi stabi-
gnum: deinde, si de me jam transactum e-
cor ne quis Asiæ rex sit, quam iste tam ius-
stis, tam misericors victor.

11. Itaque, quanquam pace frustra bis
omnia in bellum consilia converterat; victu
continentia hostis, ad novas pacis conditio-
rendas, decem legatos, cognatorum princip-
fit: quos Alexander consilio advocato intro-
fit. E quibus maximus natus: Darium, in
pacem à te jam tertio peteret, nulla vis
sed iustitia & continentia tua expressit.
conjugem, liberosque ejus nisi quod sine ill-
captos esse non sensit. Pudicitiae earum, qu-
sunt, curam, haud secus quam parens, ago-
ginas appellas, speciem pristinae fortunæ
pateris. Vultum tuum video, qualis Da-

mitteremur ab eo: & ille tamen uxorem, tu
n luges. Jam in acie stares, nisi cura te sepul-
cris moraretur. Ecquid mirum est, si tam ab
animo pacem petit? Quid opus est armis,
quos odia sublata sunt? Antea imperio tuo
destinabat Halyin amnem, qui Lydian ter-
ram est, in dotem filiae offert, quam tibi tra-
dichum filium quem habes, pacis & fidei obfi-
retine. Matrem, & duas Virgines filias redde:
tribus corporibus XXX. millia talentorum au-
catur accipias. Nisi moderationem animi tui
haberem, non dicerem, hoc esse tempus,
pacem non dare solum, sed etiam occupare de-

Respice, quantum post te reliqueris, intue-
antur petas. Periculosum est prae grave im-
perium: difficile est continere quod capere non pos-
sidesne ut navigia, quae modum excedunt, re-
tineant? Nescio an Darius ideo tam multa a-
rat, quia nimis opes magnae jacturae locum fa-
ciat. Facilius est quaedam vincere, quam tueri;
hercule, expeditius manus nostrae rapiunt,
continent! Ipsa mors uxoris Darii te admo-
petest, manus jam misericordiae tuae licere,
licuit. Alexander legatis excedere taberna-
culis, quid placeret, ad consilium refert. Diu
quid sentiret, ausus est dicere, incerta Re-
spondere. Tandem Parmenio, Ante suasilem,
stivos apud Damascum redimentibus redde-
ngentem pecuniam potuisse redigi ex iis, qui
vincti virorum fortium occuparant manus.
ne magnopere censerem, ut unam anum &
tuehas, itinerum agminumque impedimenta,
sa millibus talentis auri permutes. Optimum
im occupari posse conditione, non bello: nec
quam alium inter Istram & Euphratem posse-
terras, ingenti spatio intervalloque discretas.
oniam quoque respiceret potius, quam Ba-
E Indos intruicetur. Ingrata oratio Regi fit-
oque, ut finem dicendi fecit, Et ego, inquit,
tam quam gloriam malleim, si Parmenio es-

fena. Nunc Alexander, de paupertate securus
 & me non mercatorem meminisse, sed Regem.
 Nihil quidem habeo venale: sed fortunam mihi
 utique non vendo. Captivos si placet reddi, ho-
 stius dono dabimus, quam pretio remitteremus.
 Introductis deinde legatis, ad hunc modum respon-
 dit. Nunciate Dario, gratiarum actionem apud ho-
 stes supervacaneam esse, & me, quæ fecerim clemen-
 ter & liberaliter, non amicitia ejus tribuisse; sed
 turæ meæ, nec adversus calamitates, sed adve-
 hostium vires contendere. Bellum cum captivis
 feminis gerere non solco: armatus sit opor-
 tet, quæm oderim. Quod si saltem pacem bona fide
 peteret, deliberarem forsitan an darem. Verum er-
 go, cum modo milites meos litteris ad prodi-
 um, modo amicos ad perniciem meam pec-
 sollicitet, ad internecionem mihi persequendus
 non ut justus hostis, sed ut percussor venis-
 sit. Conditiones vero pacis, quas fertis, si accepero,
 etorem cum faciunt. Quæ post Euphratem
 liberaliter donat. Ubi igitur me affamini? nec
 ultra Euphratem sum. Summum ergo donis, quod
 promittit, terminum castra mea transeunt. Ite
 me depellite, ut sciam vestrum esse quod cedis.
 Eadem liberalitate dat mihi filiam suam, nec
 quam scio alieni servorum ejus nupturam. Ma-
 tum vero mihi præstat, si me Mazeo generum po-
 nit. Ite, nunciate Regi vestro, & quæ ante
 & quæ adhuc habet, præmia esse belli. Hoc regi-
 te utrinque terminos regni, id quemque habet
 rum, quod proximæ lucis assignatura fortuna
 & me in Asiam non venisse, ut ab aliis acciperem
 sed ut aliis darem. Si secundus, & non par
 vellet haberi, facerem forsitan quæ petit. Ceterum
 nec mundus duobus solibus potest regi, nec
 summa regna salvo statu terrarum potest habere.
 Proinde aut deditionem hodie, aut in crastinum
 bellum paret, nec aliam sibi, quam expertus
 polliceatur fortunam. Legati respondent; Quod
 bellum in animo sit, facere eum simpliciter, quæ
 ipse pacis non frustraretur, ipsos petere, quam
 me

dimittantur ad Regem; cum quoque bel-
lari debere. Dimissi nunciant, adesse certa-

Ille quidem confestim Mazeum cum III. mil-
libus equitum, ad itinera, quæ hostis petiturus e-
sset præmisit. Alexander, corpori uxoris
multis persolutis, omnique graviore comitatu
eadem munimenta cum modico præsidio resis-
tere hostem contendit. Duo cornua divisa erant
in ; in utrumque latus equite circumdato:
munimenta sequuntur agmen præmissum. Deinde
Cythis equitibus Menidam jubet explorare, nu-
tius esset. At ille, cum Mazeus haud procul
esset, non ausus ultra procedere, nihil aliud
refremitum hominum hinnitumque equorum,
ille nunciat. Mazeus quoque conspectis pro-
ploratoribus, in castra se recepit, adventus
enim nuncius. Igitur Darius, qui in patentibus
decernere optabat, armari militem jubet, a-
ræ disponit. In lævo cornu Bactriani ibant
æ, mille admodum; Dacæ totidem, & Ara-
biique quatuor millia explebant. Hos cen-
teati currus sequebantur. Proximus quadri-
at Beslus cum VIII. millibus equitum, item
Anis, Massagetæ II. millibus agmen ejus clau-
de pedites his plurimum gentium non mixtos,
ex quibusque nationis, junxerant copias. Persas
cum Mardis, Sogdianisque, Ariobarzanes &
res ducebant. Illis partibus copiarum Orti-
seerat, à septem Persis oriundus; ad Cyrum
de nobilissimum Regem originem sui referens.
Quæ gentes, ne sociis quidem satis notæ, se-
ntur. Post quas quinquaginta quadrigas Phra-
tagno Caspianorum agmine antecedebat. In-
terique Rubri maris accolæ, nomina verius
auxilia, post currus erant. Claudebatur hoc
æ aliis falcatis curribus quinquaginta, quibus
num militem adjunxerat. Hunc Armenii
quiores vocant, Armenios Babylonii, utroque
elita, & qui montes Cossæorum incolebant,
antur. Post hos ibant Gortuæ, gentes qui-

dom Euboeæ, Medos quondam secuti, sed jam
 generes, & patrii moris ignari. Applicuerat
 Phrygas, & Cataonas. Parthorum deinde
 incolentium terras, quas nunc Parthi, Scythiæ
 feci, tenent, claudabant agmen. Hæc sinistra
 nu acies fuit: dextrum tenebat natio majoris
 menæ, Cadusique, & Cappadoces, & Syri, &
 di. His quoque falcati currus erant quinquag-
 Summa totius exercitus: equites CXLV. milia
 pedestris acies sexcenta milia expleverat. Hoc
 do instructi, decem stadia procedunt; iussique
 sistere armati, hostem expectabant. Alexander
 exercitum pavor, cuius causa non suberat, int-
 quippe lymphati trepidare cœperunt: omnium
 cœtera occulto metu percurrente. Cœli fulgor
 pore æstivo ardenti similis internitens, ignis præ-
 it speciem, flammæque ex Darii castris splen-
 veluti illatas temere præsidii credebant. Quo-
 percussis Mazeus, qui præsidebat itineri super-
 set, ingens clades accipi potuit. Ille segnis
 quem occupaverat, tumulo sedet; contentus
 lacesse. Alexander cognito pavore exercitus, lig-
 nt consistere Dari, ipsos arma deponere, ac
 re corpora iubet, admonens, nullam subiti ca-
 esse timoris, hostem procul stare. Tandem cor-
 tes sui, pariter arma & animos recipere, nec
 quam ex præsentibus tutius visum est, quam
 dem loco castra munire. Postero die Mazeus,
 cum delectis equitum in edito colle, ex quo M-
 donum prospiciebantur castra, confederat, sive
 tu, sive quia speculati modo iussus erat, ad Dari
 rediit. Macedones enim ipsum collem, quem
 rnerat, occupaverunt; nam & tutior planitie
 & inde acies hostium, quæ in campo explicata
 conspici poterat. Sed caligo, quam circa hu-
 effuderant montes, universam quidem rei fa-
 non abstulit: ceterum agminum discrimina, &
 ordinem, prohibuit perspicere. Multitudo inunda-
 rat campos, fremitusque tot millium, etiam
 cal stantium, aures impleverat. Fluctuare an-
 Rex, & modo suum, modo Parmenionis consili-

estimatione perpendere; quippe eo ventum
unde recipi exercitus, nisi victor aut sine
non posset. Movebat etiam eum multitudo
in respectu paucitatis suæ gentis. Sed inter-
preputabat, quantas res cum hac gente gessis-
santosque populos fudisset. Itaque, cum spes
vinceret, periculosius bellum differre ratus,
operatio suis cresceret: dissimulato eo merce-
equitem ex Pæonia præcedere jubet. Ipse
egem, sicut antea dictum est, in duo cornua
erat. Utrumque cornu equites tegebant.
nitidior lux, discussa caligine, aciem hosti-
enderat: & Macedones, sive alacritate, sive
expectationis, ingentem, pugnantium more,
clamorem. Redditus & à Persis nemora
circumjectas terribili sono impleverat.
contineri Macedones poterant, quin cursu
ad hostem contenderent. Melius adhuc ra-
alexander in eodem tumultu castra munire,
jaci jussit: strenueque opere perfecto, in ta-
ulum, ex quo tota acies hostium conspicie-
recessit.

Tum vero universa futuri discriminis facies
is erat: armis insignibus equi virique splen-
&, omnia interiore cura præparari, apud
solicitude Prætorum agmina sua intetequi-
ostendebat: ac pleraque inania, sicut fre-
ominum, equorum hinnitus, armorum in-
tatum fulgor, sollicitam expectatione men-
erbaverant. Igitur, sive dubius animi, sive
experiretur, consilium adhibet; quid opti-
actu esset exquirens. Parmenio peritissimus
aces artium belli, furto, non prælio, opus
debat: Intempesta nocte opprimi posse he-
cordes moribus, linguis; ad hæc & somno
oviso periculo territos, quando in nocturna
ione coituros? At interdin primum terribi-
ersuras facies Scytharum, Bactrianorumque,
as ora, & intonsas comas esse. Præterea e-
vastorum magnitudinem corporum. Vanis
bus militem magis quam justis formidinis
cau-

caulis moveri, deinde tantam multitudinem confundi paucioribus posse. Non in Ciliciæ angustis & in viis callibus, sed in aperta & lata planitie micandum fore. Omnes ferme Parmenioni fiebantur. Polypercon haud dubie in eo compositam victoriam arbitrabatur. Quem intuentem (namque Parmenionem nuper acrius quam increpitum, rursus castigare non sustinebat, trunculorum, inquit, & furum ista solertia quam præcipitis mihi; quippe illorum votum cum est, fallere. Meæ vero gloriæ semper, assentiam Darii, aut angustias locorum, aut fastidii noctis obitare non patiar: palam luce aggredium est. Malo me fortunæ poeniteat, quam viæ pudeat. Ad hæc illud quoque accedit: vagari Barbaros, & in armis stare, ut ne decipiam possint, compertum habeo. Itaque ad munus vos parate. Sic incitatos ad corpora commisit. Darius illud quod Parmenio suaserat, statim facturum esse, conjectans, frenatos equos, magnamque exercitus partem in armis esse, vigilias intentiore cura servari, iussérat. Ergo omnibus tota ejus castra fulgebant. Ipse cum duobus propinquisque agmina in armis stantium circuebat; Solem, Mithren, sacrumque & æternum, invocans ignem, ut illis dignam veteri gloria majestatemque monumentis fortitudinem inspirarent: & confecto si qua divinæ opis auguria humana concipi possent, Deos stare secum: illos nuper cedonum animis subitam incussisse formidinem, huc lymphatos ferri agique, arma jacentes. Intere Præsides Persarum imperii Deos debitas precibus cordibus poenas, nec ipsum ducem saniores, quippe ritu ferarum prædam modo, quam exeret, intuentem: in perniciem, quæ ante præposita esset, incurrere. Similis apud Macedones quoque sollicitudo erat, noctemque, velut in campis tamine edicto, metu egerunt. Alexander non magis territus, ad vota & preces Aristandri accurrere jubet. Ille in candida veste, verbenas præferens, capite velato præibat preces Regis

Minervam, Victoriâque propitiantis. Tunc
in sacrificio rite perpetrato, reliquum noctis
in tabernaculum rediit. Sed nec so-
capere, nec quietem pati poterat: modo è ju-
ventis aciem in dextrum Persarum cornu de-
te agitabat; modo recta fronte concurrere ho-
sterdum hæsitare, an potius in lævum torque-
reen. Tandem gravatum animi anxietate cor-
rior somnus oppressit. Jamque luce orta du-
accipienda imperia convenerant, insolito cir-
itorium silentio attoniti. Quippe alias accer-
sitos, & interdum morantes castigare assueve-
runt ne ultimo quidem rerum discrimine ex-
ta esse mirabantur, & non somno quiescere,
more marcere credebant: non tamen quis-
re custodibus corporis intrare tabernaculum
et, & jam tempus instabat; nec miles injussu
aut arma capere poterat, aut in ordines ire.
Parthenio cunctatus, cibum ut caperent, ipse
sciat. Jamque exire necesse erat: tunc de-
struit tabernaculum, sæpiusque nomine com-
on, cum voce non posset, facto excitavit.
Lux, inquit, est. Instructam aciem hostis ad-
tuus miles adhuc inermis expectat imperi-
bi est vigor ille animi tui? nempe excitare
solos. Ad hæc Alexander: Credisne me pri-
um capere potuisse, quam exonerarem a-
solicitudine, quæ quietem morabatur? Si-
ne pugne tuba dari jussit. Et cum in ea-
miratione Parthenio perseveraret, quod se-
tinuum cepisset: minime, inquit, mirum est.
on, cum Darius terras ureret, vicos excin-
nimenta corrumpere, potens mei non eram.
ero quid metuum, cum acie decernere pa-
cule vorum meum implevi: sed hujus quo-
sili ratio postea reddetur. Vos ire ad copi-
as quisque præest: ego jam adero, &, quid
en, exponam. Raro admodum admonitu a-
en, cum metus discriminis aderat, uri sole-
a quoque munimento corporis sumpto pro-
milites. Haud alias tam alacrem viderant
Regem,

Regem, & vultu ejus interrito, certam spem
 riæ augurabantur. Atque ille prompto val-
 copias jubet, aciemque disponit. In dextre
 locati sunt equites, quos agema appellant.
 his Clitus, cui junxit Philotæ turmas; cet-
 Praefectos equitum lateri ejus applicuit.
 Melcagri ala stabat, quam phalanx sequi-
 Post phalangem Argyraspides erant. His
 Parmenionis filius præerat: in subsidii cur-
 sua Cœnus. Post eum Orestes, Lyncestesque
 illos Polypercon, dux peregrini militis. Hu-
 minis Amyntas princeps erat. Philagus E-
 regebatur, in societatem nuper adscitos. Hæ-
 cornu facies erat. In lævo Craterus Pelopon-
 um equites habebat, Achæorumque, & Le-
 um, & Marcon turmis sibi adjunctis: hos
 equites claudabant, Philippo duce. Peditum
 equitatu tegebatur. Frons lævi cornu ha-
 Sed ne circumiri posset à multitudine, ultim-
 men valida manu cinxerat; cornua quoque
 is firmavit; non rectâ fronte, sed à latere
 ut si hostis circumvenire aciem tentasset, pa-
 gnat forent. Hic Agriani erant, quibus
 præerat, adjunctis sagittariis Cretensibus. U-
 ordines avertit à fronte, ut totam aciem or-
 niret. Illyrii hic erant, adjuncto milite
 conducto. Thracas quoque simul objecerat
 armatos, adeoque aciem versatilem posuit,
 ultimi stabant, ne circumirentur, certi tamen
 frontem circumduci possent. Itaque non
 quam latera, non latera munitiona fuere qu-
 ga. His ita ordipatis præcipit, ut si falcatos
 cum fremitu Barbari emitterent, ipsi laxati-
 nibus impetum occurrentium silentio exci-
 haud dubium, sine noxa transcursuros, si
 opponeret. Sin autem sine fremitu immisis-
 os ipsi clamore terrerent, pavidosque equ-
 utrinque suffoderent. Qui cornibus præera-
 tendere ea jussi, ita ut nec circumvenirentur
 citius starent, nec tamen mediam aciem e-
 rent. Impedimenta cum captivis, inter quo-

que Darii custodiebantur, haud procul ab am-
 edito colle constitit; modico praesidio reli-
 Lævum cornu sicut alias, Parmenioni tuen-
 datum: ipse in dextro stabat. Nondum ad te-
 ctam pervenerant, cum & quidam transfuga,
 ato maximo cursu poterat, ad Regem pervenit,
 cians, murices ferreos in terram defodisse Da-
 o, qua hostem equites emissurum esse credebat:
 rumque certo signo locum, ut fraus evitari à
 posset. Asservari transfuga iussu, duces convo-
 expositoque quod nunciatum erat, monet, ut
 onem monstratam declinent, equitemque peri-
 um edoceant. Ceterum hoc tantus exercitus ex-
 re non poterat, usum aurium intercipientem fre-
 u duorum agminum: sed, in conspectu omni-
 duces & proximum quemque interequitens al-
 eabatur.

4. Emenis tot terras in spem victoriæ, de qua
 licandum foret, hoc unum superesse discrimen;
 unicum hic amnem, Cilicizque montes, & Sy-
 a, Ægyptumque prætereuntibus raptas, ingem-
 spei gloriæque incitamenta referebat. Repre-
 hos ex fuga Persas pugnaturus, quia fugere non
 sent, tertium diem jam metu exsangues: armis
 oneratos, in eodem vestigio hære, nullum
 rationis illorum majas indicium esse, quam
 ad urbes, quod agros suos urerent: quicquid
 corripissent, hostium esse confessi. Nomina
 lo vana gentium ignotarum ne extimescerent;
 ne enim ad belli discrimen pertinere, qui ab
 Scythæ, quive Cadusii appellentur: ob id ip-
 s, quod ignoti essent, ignobiles esse: nunquam
 orari viros fortes: ac imbelles ex latebris suis e-
 os, nihil præter nomina afferre. Macedones vir-
 e affecutos, ne quis toto orbe locus esset, qui
 s viros ignoraret; intuerentur Barbarorum in-
 editum agmen: alium nihil præter jaculum ha-
 re, alium fanda saxa librare, paucis iusta arma
 . Itaque illinc plures stare, hinc plures dimi-
 viros: nec postulare se, ut fortiter capefferent
 alium, nisi ipse ceteris fortitudinis fuisset exem-
 plum;

plum; se ante prima signa dimicaturum spero se, quot cicatrices, totidem corporis icire ipsos, unum pene se prædæ communitem; in illis colendis ornandisque usurpariæ præmia. Hæc se fortibus viris dicere, dissimiles eorum essent, illa fuisse dicturum nisse eo unde fugere non possent, tot terrarum emensis, tot annibus montibusque post objectis, iter in patriam & penates manuendum. Sic duces, sic proximi militum insunt. Darius in lævo cornu erat, magno agmine delectis equitum peditumque stipatum tempseratque paucitatem hostis, vanam acie extentis cornibus ratus. Ceterum sicut curnebat dextera lævaque ad circumstantium oculos manusque circumferens; Terrarum, quas Oceanus hinc adluit, illinc claudit Helletus, paulo ante Domini, jam non de gloria, salute, &, quod salutis præponitis, de libertatandam est. Hic dies imperium, quo nullus plius vidit ætas, aut constituet aut finiet. Granicum minima virium parte cum hoste cimus. In Cilicia victos Syria poterat excipere gna munimenta regni Tigris atque Euphrasrant. Ventum est eo, unde pulsus ne fugæ locus est. Omnia tam diutino bello exhaurtergum sunt. Non incolas suos urbes, non res habent terræ. Conjuges quoque & liberi quantur hanc aciem, parata hostibus prædæ pro carissimis pignoribus corpora opponitis. mearum fuit partium, exercitum, quem per mensa planities vix caperet, comparavi: equa, distribui: commeatus, ne tantæ multitudessent, providi: locum in quo acies explicari elegi. Cetera in vestra potestate sunt. Ando vincere, famamque, infirmissimum adversites viros telum, contemnite. Temeritas est, adhuc pro virtute timuistis: quæ ubi primum petum effudit, velut quædam animalia amissileo, torpet. Hi vero campi deprehendere partem, quam Ciliciæ montes absconderant.

rafos, cornua extenta, mediam aciem va-
exhaustam. Nam ultimi, quos locavit a-
terga jam præbent: obteri inehercule equo-
regulis possunt, etiam si nil præter falcatos
eminifero: & bello vicerimus, si vincimus
nam ne illis quidem ad fugam locus est.
rhyphrates, illinc Tigris prohibet inclusos: &
ærea pro illis erant, in contrarium conversa
nostrum mobile & expeditum agmen est;
meda grave. Implicatos ergo spoliis nostris
sumus: eademque res & causa victoriæ erit,
nis. Quod si quem è vobis nomen gentis
recogitet, Macedonum illic arma esse, non
Multum enim sanguinis invicem hausi-
semper gravior in paucitate jactura est.
Alexander quantuscunque ignavis & timidus
potest, unum animal est, & si quid mihi cre-
merarium & vecors; adhuc nostro pavore,
ita virtute felicius. Nihil autem potest esse
hum, cui non subest ratio. Licet felicitas
videatur, tamen ad ultimum temeritati
cit. Præterea breves & mutabiles vices re-
cit, & fortuna nunquam simpliciter indul-
sitan ita Deorum fata ordinaverunt, ut Per-
imperium, quod secundo cursu per CCXXX.
ad summum fastigium evexerant, magno
concuterent magis, quam affigerent, admo-
ne nos fragilitatis humanæ, cuius nimia in
rebus oblivio est. Modo Græcis ultro bel-
rebamus; nunc in sedibus nostris propul-
satum. Jactamur invicem varietate fortunæ,
scilicet imperium; quia mutuo affectamus,
non capit. Ceterum si spes non subesset,
tamen stimulare deberet. Ad extrema
non est. Matrem meam, duas filias, Ochum
hujus imperii genitum; illos principes,
tolem Regiæ stirpis, duces vestros, Regum
sanctos habet: nisi, quod in vobis est, ipse
more parte captivus sum. Eripite viscera
vinculis, restituite mihi pignora; pro qui-
honori non recuso. Parentem, liberos (nam
con-

conjugem in illo carcere amisi) credite me
 nes tendere ad vos manus, implorare patris
 opem vestram, misericordiam, fidem ex
 servitute, ut compedibus, ut precario vobis
 liberetis. An creditis æquo animo iis ser
 rum Reges esse fastidiant: Video admove
 aciem: sed quo propius discrimen accedo,
 pus his quæ dixi, possum esse contentus
 vos per Deos patrios, æternamque ignem
 fertur altaribus, fulgoremque solis intra
 gni mei orientis, per æternam memori
 qui ademptum Medis Lydisque imperium
 Persidem intulit, vindicate ab ultimo ded
 men gentemque Persarum. Ite alacres, E
 ni, ut quam gloriam accepistis à majoribus
 posteris relinquatis. In dextris vestris iac
 tem, opem, spem futuri temporis geritis
 mortem quisquis contemserit: timidissimu
 que consequitur. Ipse non patrio more si
 etiam ut conspici possim, curru vehor. Na
 quo minus imitemini me, siue fortitudin
 plum, siue ignavix fuero.

15. Interim Alexander (ut demonstratur
 fuga) cum insidiarum locum circumiret,
 qui lævum cornu tuebatur, occurreret, ap
 liquum incedere jubet. Darius quoque cu
 um obvertit, Besso admonito, ut Massage
 tes in lævum Alexandri cornu invchi jub
 se ante se falcatos currus habebat, quos
 universos in hostem effudit. Ruabant lax
 nis aurigæ, quo plures, nondum satis pro
 petu, obtererent. Alios ergo hastæ multo
 temonem eminentes, alios ab utroque late
 sæ falces lacerare. Nec sensim Macedon
 bant, sed effusa turbaverant fuga ordines.
 quoque percussis metum incussit, mille
 ad diripienda hostis impedimenta circum
 sis: ratus, captivos quoque, qui simul affe
 tur, ruptos vincula, cum suis appropin
 vidissent. Non fefellerat Parmenionem, qu
 vo cornu erat. Propere igitur Polydama

um, qui & periculum ostenderet, & quid fieret, consuleret. Ille auditō Polydamante, incia, inquit, Parmenioni, si acie vicerimus, extra solum nos recuperaturos, sed omnia, istum sunt, occupaturos. Proinde non est quidquam virium subducatur ex acie, sed, ut Philippo patre dignum est, contempto sarcidamno, fortiter dimicet. Interim Barbari penta turbaverant, cælisque plerisque custodaptivi, vinculis ruptis, quidquid obvium ē, armari possent, rapiunt: & aggregati suquitibus, Macedonas ancipiti circumventos vadunt: lætique circa Sysigambim, vicisse ingenti cæde prostratos hostes, ad ultiam impedimentis exutos nunciant: quipem fortunam ubique esse credebant, & vīersas ad prædam discursisse. Sysigambis, bus captivis ut animum à mœrore allevaeodem, quo antea fuit, perseveravit: non a excidit ei, non oris color vultusve mutafed sedit immobilis; credo præcoce gaudio rtunam irritare, adeo ut, quid mallet, intræam fuerit incertum. Inter hæc Amyntas, as equitum Alexandri, cum paucis turmis impedimentis laturus advenerat, incertum, onfilio, an Regis imperio; sed non sustinuporum Scytharumque impetum, quippe vix certamine, effugit ad Regem; amissorum mentorum testis magis quam vindex. Jāma Alexandri vicerat dolor, & ne cura redi sua militem à prælio averteret, non imerebatur. Itaque Aretem, dncem hastas Sarisophoros vocabant,) adversus Scythas Inter hæc currus, qui circa prima signant aciem, in phalangem investiti erant, nes confirmatis animis in medium agmen. Vallo similis acies erat, junxerant hab utroque latere temere incurrentium illaant: circumire deinde currus, & propugnaæcipitare cœperunt. Ingens ruina equorum mque aciem compleverat. Hi territōs regere

gere non poterant: equi crebra jactatione cum, non jugum modo excusserant, sed eurus everterant: vulnerati interfectos tamen nec consistere territi, nec progredi debiles. Paucæ tamen evasere quadrigæ in ultimis, quibus inciderunt, miserabili morte peritis: quippe amputata virorum membra ceabant: & quia calidis adhuc vulneribus dolor, trunci quoque & debiles, arma tam omittebant, donec multo sanguine effuso in terram procumberent. Interim Aretes, Scytharum impedimenta diripiebat, duce occiso, gradibus instabat. Supervenere deinde missi à Dario Ariani, pugnaeque vertere fortunam. Macedonum primo impetu obtriti sunt: Alexander refugerunt. Tum Persæ clamorato, qualem victores solent edere, ferocitatem, quasi ubique profligatum, incursum Alexander territoscassigare, adhortari; prælium jam elanguerat, solus accendere; confectis tandem animis ire in hostem jubet. Rarus erat in dextero cornu Persarum: namque Ariani decesserant ad opprimenda impedimenta, itaque Alexander laxatos ordines invadit, in medio hostium invehitur. At qui in laevo cornu erant Persæ, spe, posse enim includi, agmina à tergo dimicantis opponunt. Ingensque exercitus in medio hærens adisset, ni equites, & calcaribus subditis, circumfusus Regi Bardiæ dormiti essent, aversosque cedendo in se obvertissent. Turbata erat utraque acies. Alexander a fronte & à tergo hostem habebat. Qui in laevo cornu instabant, ab Agrianis militibus premebantur Ariani, impedimentis hostium direptis, redire ordines suos recuperare non poterant. Plurimum abrupta à ceteris agmina, ubicumque ab hostibus fors miscuerat, dimicabant. Duo reges junctis agminibus prælium accendebant. Plures cadebant; par ferme utrimque numerus occidebatur. Castrum Darius, Alexander equo velut utrumque delecti tuebantur, sui immemores.

lo Rege nec volebant salvi esse, nec potest-
nam ante oculos sui quisque Regis mortem
ere ducebant egregium. Maximum tamen
um adibant, qui maxime timebantur: quippe
que cæli Regis expetebat decus. Ceterum,
brium oculorum, siue vera species fuit, qui
alexandrum erant vidisse se crediderunt pau-
super caput Regis placide volantem aqua-
on sonitu armorum, non gemitu morienti-
tam; diuque circa equum Alexandri, pen-
agis quam volanti similis, apparuit. Certe
ultander alba veste indutus, & dextra præ-
toream, militibus in pugnam intentis, a-
erstravit, haud dubium victoriæ auspici-
um. Ergo alacritas ac fiducia paulo ante territos
ad pugnam: utique postquam auriga Da-
ante ipsum sedens equos regebat, hasta
s est, nec aut Persæ, aut Macedones dubi-
quin ipse Rex esset occisus. Lugubri er-
ru, & incondito clamore, gemituque, to-
aciem adhuc æquo Marte pugnantium tur-
Cognati Darii, & armigeri, lævumque tu-
nu, in fugam effusæ, destituerant currum:
dextra parte stipati in medium agmen re-

Dicitur acinace stricto Darius dubitasse,
dedecus honesta morte vitaret. Sed emi-
tu, nondum omnem suorum aciem prælio-
em destituere erubescerebat. Dum inter spem
ationem hæsitat, sensim Persæ cedebant,
erant ordines. Alexander, mutato equo
(plures fatigaverat,) resistentium adver-
sat, fugientium terga. Jamque non pu-
cades erat, cum Darius quoque currum
fugam vertit. Hærebat in tergis fugienti-
sed prospectum oculorum nubes pulve-
cælum ferebatur, abstulerat. Ergo hand
m in tenebris errabant, ad sonum notæ
ignum subinde coeuntes. Exaudiebant ta-
tus habenarum, quibus equi currum ve-
ritidem verberabantur. Hæc sola fugien-
excepta sunt.

16. At in lævo Macedonum cornu, quæmenio, sicut ante dictum est, tuebatur, locum fortuna utriusque partis res gerebatur. cum omni suorum equitatu vehementer irurgebat Macedonum alas. Jamque abundantissime aciem circumvehi cœperat, cum Parmenionem equites nunciare jubet Alexandro: in quæmine ipsi essent, nisi mature subveniretur, se sisti fugam. Jam multam viæ processum imminens fugientium tergis, cum à Parmenione nuncius venit; refrenare equos jussus habebatur, agmenque constitit: frendentes Alexandro, eripi sibi victoriam è manibus, & Dardanium fugere, quam sequi se; interim ad superati Regis fama pervenerat. Itaque quævalidior erat, fortuna tamen partium terribilissimis languidius instabat. Parmenionem causam sua sponte pugnae remissam: serone vincendi strenue est usus. Thessalos cum se vocari jubet; ecquid, inquit, videtis, ferociter modo instabant, pedem referre favore perterritos? Nimirum nobis quoque nostri fortuna vincit, omnia Persarum casum sunt, quid cessatis? an ne fugientibus quæres estis? Vera dicere videbatur, & spes quoque crexerat, subditis calcaribus in hostem: & illi jam non sensim, sed citarecedebant: nec quidquam fugæ, nisi quæ nondum verterant, deerant. Parmenionem tamen, quænam in dextro cornu fortuna esset, repressit suos. Mazeus, dato fugæ spectato itinere, sed majore, & ob id tutiore Tigrim superat, & Babylonem cum reliquis exercitus intrat. Darius paucis fugæ ad Lycum amnem contenderat: quo trajecit an solveret pontem; quippe hostem re nunciabatur. Sed tot millia suorum, cum ad amnem pervenerant, ponte reciso, hostis fore videbat. Abeuntem, cum intactum pontem, dixisse constat. Malle insequi ter dare quam auferre fugientibus. Ipse

a fuga emensus, media fere nocte Arbela
 sit. Quis tot Indibria fortunæ, ducum agmi-
 ne eadem multiplicem, devictorum fugam,
 nunc singulorum, nunc universorum, aut a-
 ussequi queat, aut oratione complecti? Pro-
 prium seculi res in unum diem fortuna cumu-
 lant. Alii qua brevissimum patebat iter, alii diver-
 sus, & ignotos sequentibus calles petebant.
 pedesque confusi sine duce, armatis in-
 tegris debiles implicabantur. Deinde mi-
 dia in metum versa, qui sequi non poterant,
 autuos gemitus deserebantur. Sitis præci-
 pigatos & sancios exurebat, passimque omni-
 bus prostraverant corpora, præterfluentem a-
 nianti ore captantes, quam cum avide tas-
 taussissent, tendebantur extemplo præcordia
 te limo: resolutisque & torpentibus mem-
 bris supervenisset hostis, novis vulneribus ex-
 cutur. Quidam, occupatis proximis rivis, di-
 cunt longius, ut quidquid occulti humoris as-
 manaret, exciperent. Nec ulla adeo avia &
 cuna erat, quæ vestigantium sitim falleret.
 umis vero itineri vicis senum ululatus, femi-
 ne exaudiebantur, barbaro ritu Darium ad-
 gem claustrantium. Alexander, ut supra di-
 citur, inhibito suorum cursu, ad Lycum am-
 pervenerat: ubi ingens multitudo fugientium
 erat pontem, & plerique, cum hostis urgeret,
 sen se præcipitaverant, gravesque armis, &
 hac fuga fatigati, gurgitibus hauriebantur.
 non pons modo fugientes, sed ne amnis
 capiebat, agmina sua improvide subinde cu-
 tes: quippe ubi intravit animos pavor, id so-
 ciunt, quod primum formidare coeperunt.
 ter, instantibus suis abeuntem hostem sequi
 eret, hebetia tela esse, & manus fatigatas,
 e cursu corpora exhausta & præceps in no-
 ni tempus, causatus est; revera de larvo cor-
 od adhuc in acie stare credebat, sollicitus,
 ad ferendam opem suis statuit. Jamque si-
 vërterat, cum equites a Parmenione missi,

illius quoque partis victoriam hunciant. Scilicet eo die majus periculum adiit, quam dum eas reducit in castra. Pauci eam & incomprequebantur ovantes victoria. Quippe omnes aut in fugam effusos, aut in acie cecidissent. Cum repente ex adverso apparuit agminum, qui primo inhibere cursum, deinde cedonum paucitate conspecta, turmas in obviam citaverunt. Ante signa Rex ibat, dissimulato periculo; quam spreto. Nec defuit ei perperis dubiis rebus felicitas. Namque Præfectum equum avidum certaminis, & ob id ipsum incautum rudentem, hasta transfixit. Quo ex equo lapsissimum, ac deinde plures, eodem telo confodisse turbatos amici quoque, nec Persæ inulabant: quippe non universæ acies, quam hæ turbariarum manus, vehementius iniere certamen. Tunc Barbari, cum obscura luce fuga tutior videretur se, quam pugna, diversis agminibus abire. extraordinario periculo defunctus, incolumem reduxit in castra. Cecidere Persarum, quorum numerum victores finire potuerunt, millia XL. donum minus quam CCC. desiderati sunt. Certe hæc victoriam Rex majore ex parte virtuti, fortunæ suæ debuit: animo, non (ut antea vicit. Nam & aciem peritissime instruxit, & pristinissime ipse pugnavit, & magno consilio jaculans sarcinarum impedimentorumque contempsit. in ipsa acie summum rei videret esse discrimen. bioque adhuc pugnae eventu, pro victore se. Percussos deinde hostes fudit: fugientes, quod ardore animi vix credi potest, prudentius quam diu persecutus est. Nam, si parte exercitus in acie stante, instare cedentibus perseverasset, a culpa victus esset, aut aliena virtute vicisset. multitudinem equitum occurrentium extimuit. Et tunc aut fœde fugiendum, aut miserabiliter dnm fuit. Nec ducis quidem copiarum sua laudandi sunt, Quippe vulnera quæ quisque excepit, dicitur virtutis sunt. Hephæstionis brachium hasta

erdiccas, ac Cœrus & Menidas, sagittis proci-
si. Et; si vere æstimare Macedonas, qui tunc
volumus, fatebimur, & Regem talibus mi-
& illos tanto Rege fuisse dignissimos.

JINTI CURTII

LIBER V.

REVIARIUM LIBRI.

rio Mediæ fines ingresso, Arbella potitur A-
lexander, & Babylone, cujus situs, ampli-
& corrupti mores describuntur.

tibus præmia proponit, ut iis otium ex-
Susianam urbem ac Regum Persiæ thesau-
recipit, & Syfigambim solatur.

prum regione superata Madathem præfectum
milites & captivos, tum libertate, tum immu-
t. donat: Persidemque intrare cogitans, ab
barzane retrocedere cogitur.

ivo quodam iter paucis cognitum aperiente,
rum exercitum ipso Ariobarzane occiso de-
lexander.

Persepolim properans captivorum Græcorum
por M. liberat.

centissima Persepoli direpta, interiorem Per-
regionem petit, ac Matdorum demat gen-

ander in convivio à Thaïde, aliisque castren-
cortis impulsus, Persarum regiam incendit,
e persequi Darium statuit.

suos ad pugnam hortantis, oratio.

9. Variæ Magnatum sententiæ, ac tumultus, barzanis, qui cum Bello prodicionis sociaverat, consilium.
10. Bessi & Nabarzanis, de Dario prodendo, cidendo nefaria deliberatio, quam miris occultant.
11. Infidiæ proditorum Dario aperiuntur, eorum præsens tutumque respicit auxilium: ratus perire si salvum esse nollent sui.
12. Bessus Darium fictis verbis & lacrymis comprehendit, aureisque vinctum compedibus sordido vehiculo ad Alexandrum deduci.
13. Alexander, audito Darii periculo, ad exercitum contendit. Bessus autem cum multis aliis arma vultumque metuens victor, um, multis confossum vulneribus, relinquere sibi consulere conatur.
14. Darii corpus repertum Alexander lacryatur, & ad Syfigambim sepeliendum.

UÆ interim ducta imperio Alexandri vel in Græcia, vel in Thracia gesta sunt, si quæque in poribus reddere voluero, interdu sunt res Asiæ, quas nequidgam, mortemque Darii unius conspectum dari, & sicut inter se coherere pere ipso conjungi, haud paulo aptius videri. Igitur, quæ prælio apud Arbela conjunctæ ordiar dicere. Darius media fere nocte pervenit, eodemque magnæ partis anticoniac militum fugata fortuna compulerat. convocatis, exponit, haud dubitare se, quod Alexander celeberrimas urbes, agrosque omnium rerum abundantes, petiturus esset; Præparatam paratamque ipsum & milites ejus. Id suis rebus tali in statu salutis fore: quippe cum expedita manu petiturum. Ultima res intacta esse: inde bello vires haud ægre reparari. Occuparet sane gazam avidissima gens, & fame sariaret se auro, mox futura prædæ.

u, pretiosam suppellectilem, pellicesque, &c.
un agmina, nihil aliud fuisse quam onera
edimenta. Eadem trahentem Alexandrum,
antea vicisset, infectiorem fore. Plena omni-
operationis videbatur oratio: quippe Babylo-
nem opulentissimam dedi cernentibus: jam
in cetera ornamenta regni causamque belli,
in occupaturum. At ille docere pergit, non
dictu, sed usu necessaria in rebus adversis
esse. Ferro geri bella, non auro: viris,
non iumentis, omnia sequi armatos. Sic majore
percussos in principio rerum, celeriter pri-
reparasse fortunam. Igitur siue confirmatis
animis, siue imperium magis quam consili-
mentibus Mediæ fines ingressus est. Paulo
Alexandro Arbela traduntur, regia suppellectili
gaza repleta. Quatuor millia talentum fue-
re prætoriosæ vestes, totius (ut supra dict-
exercitus opibus in illam sedem congestis.
tibus deinde morbis, quos odor cadaverum
entium campis vulgaverat, maturius castra
Euntibus aperit se à læva Arabia odorum
nobilis regio. Campestre iter est; inter
& Euphratem tam uber & pinguis soli, ut
repelli pecora dicantur, ne satietas perimat.
utilitatis est humor, qui ex utroque amne
orto fere solo propter venas aquarum resap-
si amnes ex Armeniæ montibus profluunt,
no deinde aquarum divortio, iter, quod
percurrunt. Duo millia & quingenta sta-
di sunt, qui amplissimum intervallum circa
montes notaverunt. Idem cum Mediæ &
orum terras secare coeperunt, paulatim in-
eunt: & quo longius manant, hoc angus-
se spatium terræ relinquunt. Vicini maxi-
his campi, quos incolæ Mesopotamiam ap-
mediam namque ab utroque latere conclu-
eodem per Babyloniorum fines in Rubrum
rumpunt. Alexander quartis castris ad Men-
pervenit. Caverna ibi est, ex qua fons
a vium bituminis effundit: adeo ut satis
F 3 constet,

constet, Babylonios muros ingentis operis fontis bitumine interlitos fuisse. Ceterum, nem procedenti Alexandro Mazæus, qui ex urbem eam confugerat, cum adultis liberis occurrit; urbem seque dedens. Gratus adversus fuit Regi; quippe magni operis futura sidio tam manix urbis. Ad hoc vir illustris non promptus, famaque etiam proximo præbris, & ceteros ad deditiorem, sui incitamento exemplo videbatur. Igitur hunc quidem benignis liberis excepit. Ceteram quadrato agmine, se ducebat, velutin aciem irent, ingredi sue Magna pars Babyloniorum constitierat in avida cognoscendi novam Regem. Plures egressi sunt. Inter quos Bagophanes, arcis pecuniæ custos, ne studio a Mazæo vincere tantum iter floribus coronisque constraverat, altaris utroque latere dispositis, quæ non modo, sed omnibus odoribus cumulaverat, dona sequebantur, greges pecorum equos leones quoque & pardales caveis præferre Magi deinde suo more patrium carmen canentes, & statas temporum vices ostendere. Equi inde Babylonii, suo atque equorum cultu, arriam magis quam ad magnificentiam exactoribus. Rex armatis stipatus, oppidanorum post ultimos pedites ire iussit. Ipse cum urbem, ac deinde regiam, intravit. Postero collectilem Darii, & omnem pecuniam recepit. Ceterum ipsius urbis pulchritudo ac vetustas Regis modo, sed etiam omnium oculos in hanc immerito convertit. Semiramis camderat, vel (ut plerique credidere) Belus Regia ostenditur. Murus instructus latero etili, bitumine interlitus, spatium XXX. & pedum latitudinem amplectitur; quadrigæ occurrentes sine periculo commeari dicuntur. titudo muri C. cubitorum eminet spatium.

edibus, quam murus, altiores sunt. Totius
 ambitus CCCLVIII. stadia complectitur: sin-
 gulis stadiorum structuram singulis diebus per-
 fectis, memoriae proditum est, Aedificia non
 mota muris, sed fere spatium unius iugeris
 Ac ne totam quidem urbem tectis occupa-
 per XC stadia habitatur: nec omnia conti-
 net, credo, quia tutius visum est pluribus locis
 Cetera seruant, coluntque: ut si externa
 ruat, obsessis alimenta ex ipsius urbis solo
 strent. Euphrates interfuit, magnæque mo-
 dinibus coercetur. Sed omnium operum
 adinem circumveniunt cavernæ ingentes, in
 nem pressæ ad accipiendum impetum flumi-
 nis ubi appositæ crepidinis fastigium excessit,
 æta corripere, nisi essent specus, lacusque,
 perent. Coctili laterculo structi sunt; totum
 ramine astringitur. Pons lapideus, flumini
 us, jungit urbem. Hic quoque inter mira-
 rentis opera numeratus est: quippe Euphra-
 tem linum vehit, quo penitus ad fundamenta
 egesto, vix fulciendo operi firmum repe-
 ram. Arcæ autem subinde cumulatæ, & sa-
 lus pons sustinetur, annexæ morantur amnem:
 tentus acrius, quam si libero cursu mearet, il-
 Arcem quoque ambitu viginti stadia com-
 habet: triginta pedes in terram turrium fan-
 ta dimissa suat; ad octoginta summum muni-
 fastigium pervenit. Super arce, vulgatum
 um fabulis miraculum, pensiles horti sunt,
 in maiorum altitudinem æquantes, multa
 arborum umbra & proceritate amoni. Saxo-
 rum totum onus sustinent, instructæ sunt. Su-
 lis lapide quadrato solum stratum est patiens
 quam altam injiciunt, & humoris, quo rigant:
 e validas arborum sustinent moles, ut stipi-
 am octo cubitorum spatium crassitudine æ-
 an quinquaginta pedum altitudinem emine-
 frugiferæ æque sunt, ac si terra sua alerent,
 cum vetustas non opera solum manu facta,
 am ipsam naturam paulatim excedendo peri-
 mat:

mat: hæc moles, quæ tot arborum radicibus
 tor, tantique nemoris pondere onerata est, ita
 durat: quippe viginti lati parietes sustinent
 decim pedum intervallo distantes, ut procu-
 libus sylvæ montibus suis imminere videantur.
 riæ Regem Babylone regnantem hoc opus ex-
 litum; memoriæ proditum est, amore confu-
 ctum, quæ desiderio nemorum sylvarumque
 campestribus locis virum compulit, naturæ
 amoenitate hujus operis imitari. Dintius in
 be quam usquam constitit Rex, nec ullus
 disciplinæ militari magis nocuit. Nihil urbi
 corruptius moribus, nihil ad irritandas illici-
 que immodicas voluptates instructius. In
 conjugesque cum hospitibus stupro coire,
 pretium flagitii detur, parentes maritique
 tut. Convivales ludi toto Perfide, Regibus
 puratque cordi sunt. Babylonii maxime in
 & quæ ebrietatem sequuntur, effusi sunt. Fe-
 rum convivia ineuntium in principio mode-
 habitus: dein summa quæque amicula exant-
 latimque pudorem profanant. Ad ultimum
 auribus sit) ima corporum velamenta proji-
 nec meretricum hoc dedecus est, sed matron-
 virginumque, apud quas comitas habetur, v-
 corporis vilitas. Inter hæc flagitia exercitus il-
 mitor Asiæ per XXXIV. dies iaginat, ad ea
 sequebantur discrimina, haud dubie debilior
 rus fuit, si hostem habuisset. Ceterum quo
 damnum sentiret, identidem incremento nova
 Namque Amyntas Andromenis ab Antipatro
 donum peditum sex millia adduxit: CCCCC
 teræ ejusdem generis equites, cum his DC.
 cas, adjunctis peditibus suæ gentis tribus millia
 quingentis: & ex Peloponnesio mercenarius mi-
 quatuor millia advenerat, cum CCCLXX. equi-
 Idem Amyntas adduxerat quinquaginta princ-
 Macedonia liberos adultos, ad custodiam ci-
 ris: quippe inter epulas hi sunt Regis mi-
 iidemque equos ineunti præsum admovent
 nantemque comitantur, & vigiliarum vices

fores servant: magnorumque Præfecto-
 ducum hæc incrementa sunt, & rudimen-
 tur arci Babylonix Rex Agathone præfi-
 flo, cum septingentis Macedonum, trecen-
 mercede conductis: Prætores, qui regi-
 bylonix, & civitati præessent, Menetam,
 Blodorum reliquit: his duo millia peditum
 mille talentis data. Utrique præceptum, ut
 clementem milites legerent. Mazæum trans-
 Satrapia Babylonix donat. Bagophanem,
 rem tradiderat, sequi iussit. Armenia Mi-
 Sardinum proditori data est. Ex pecunia
 Babylonix Macedonibus equitibus sex-
 tennarii tributis: peregrinus eques quinge-
 cepit: ducenis pedestrium stipendium men-
 t.

is ita compositis, in regionem, quæ Satra-
 scatur, pervenit: fertilis terra, copia rerum,
 i commeatu abundans. Itaque diutius ibi
 it: ac ne desides otio dimitterent animos,
 dedit, præmiaque proposuit de virtute mili-
 tantibus. Octo, qui fortissimi iudicati essent,
 militum millibus præfuturi erant. Chiliar-
 cabant, tum primum in hunc numerum co-
 ributis. Namque antea quinquagenariæ co-
 erant, nec fortitudinis præmia gesserant.
 militum turba convenerat, egregio interfa-
 rtamini, testis eadem cuiusque factorum, &
 ribus lata sententiam; quippe verone an-
 nos cuique haberetur, ignorari non poterat.
 omnium virtutis causa donatus est Adarchi-
 or, qui omissum apud Halycarnassion à ju-
 s prælium, unus maxime accenderat: proxi-
 Antigenes visus est: tertium locum Ph-
 ingeus obtinuit: quartus Amyntæ datus est:
 s Antigonus, & ab eo Lyncestes Amyntæ
 ptimum locum Theodotus: ultimum obti-
 llanicus. In disciplina quoque militaris rei
 e à majoribus tradita, utiliter mutavit. Nam
 te equites in suam quisque gentem describe-
 seorsum a ceteris exempto nationum discrimi-

mine, Præfectos non utique suarum gentium delectos, attribuit. Tuba, cum castra moveret, signum dabat: cujus sonus plerumque multantium fremitu exoriente, haud satis dicebatur. Ergo pericam, quæ undique posset, supra prætorium statuit: ex qua eminebat pariter omnibus conspicuum. batur ignis noctu, fumus interdiu. Jam adituro, Abulites regionis ejus Præfectus Darii jussu, ut Alexandrum præda retinere sponte, filium obviam misit, traditurum se promittens. Benigne juvenem excepit. Reduce ad Choaspen amnem pervenit, delicti fama est) vehentem aquam. Hic Abulidonis regalis opulentia occurrat. Dromæ inter dona erant, velocitatis eximia: elephanti a Dario ex India acciti; non jam (ut speraverat) Macedonum, sed auxilium victi ad victorem transferente fortuna. Urbem intravit, incredibilem ex thesauris pecuniæ egressit, L. millia talentum argenti signati forma, sed rudi pondere. Multi Reges opes longa ætate cummlaverant liberis, potius ut arbitrabantur, quas una hora in exterminium intulit. Consedit deinde in Regem multo excelso, quam pro habitu corporis pedes enim immo gradum non contingere ex regis pueris mensam subdidit pedibus. Spadonem qui Darii fuerat, ingemiscentem cecidit Rex, causam mœstitiæ requisivit. Ille Darii vesci in ea solitam: seque sacramentum ad ludibrium recidentem, sine lacrymâ flere non posse. Subiit ergo Regem verecundandi hospitales Deos. Jamque subdnci jubet Philotas, minime vero hæc feceris, Rex, sed quoque accipe: mensam, ex qua libavit hostias, tuis pedibus esse subjectam. Rex, Persæ aditurus, Susam urbem Atchelao, & præsidium millium, tradidit. Xenophilo arcis custodia est, mille Macedonum ætate gravibus re arcis custodiæ jussis. Thesaurosum

missa. Satrapia regionis Susiæ restituta A-
trem quoque Darii & liberos, in eadem
nit. At forte Macedonicas vestes, multam-
ram dono ex Macedonia sibi missam, cum
enfecerant, tradi Sysigambi iussit. Omni
honore eam, & filii quoque pietate prose-
Admonere iussit, ut, si cordi quoque vestis
cere eam neptes suas assuefaceret, dono-
et dare. Ad hanc vocem lacrymæ obortæ,
animum aspernantis id munus: quippe
magis in contumeliam Persarum feminæ
quam admoveere lævæ manus. Nunciant,
ulerant, tristem esse Sysigambim: digna-
cusatione & solatio visa. Ipse ergo per-
am, &, Mater (inquit) hanc vestem qua
m, sororum non solum donum, sed etiam
Nostri decipere me mores: Cave, ob-
ntumeliam accipias ignorationem meam,
oris esse cognovi, ut spero, abunde ser-
Scio apud vos filium in conspectu matris
considerare nisi cum illa permisit: Quoties-
te veni, donec ut considerem annuères,
ecumbens venerari me sæpe voluisti, in-
icissimæ matri Olympiadi nomen debitum,

eto ejus animo Rex, quartis castris perve-
um: Pasitigrim incolæ vocant: oritur in
xiorum, & per L. stadia sylvestribus ri-
inter saxa devolvitur. Accipiunt deinde
p, quos clementiore alveo præterit, jam
ciens, DC. stadia sunt mollioris soli, per
tractu aquarum Persico mari se insinuat,
lamno superato, cum IX. millibus pedi-
grianis, atque Græcorum mercenariis,
l, additis millibus Thracum, in regio-
m pervenit. Finitima Susiæ est, & in pri-
em excurrit; arcum inter se & Susianos
inquens. Madathes, erat hujus regionis
aud sane temporum homo, quippe ul-
e experiri decreverat. Sed periti locorum
a doceat, occultum iter esse per calles, &
avet-

aversum ab urbe: si paucos misisset leviter super capita hostium evasuros. Cum conficisset, iidem itinerum fuerunt duces: milligenti mercede conducti, & Agriani fere mroni Præfesto dati, ac post solis occasum indi iussi. Ipse tertia vigilia castris motis, ortum superaverat angustias: casaque matibus & pluteis faciendis, ut, qui turres rent, extra teli iactum essent, urbem obsideret. Prærupta erant omnia saxis & cotibutis ergo vulneribus depulsi: ut quibus hoste solum, sed etiam cum loco dimisset, subibant tamen: quia Rex interconstiterat, interrogans tot urbium victi erubescerent hære in obsidione castelli ignobilis? simul jam inter hæc eminus per cum testudine objecta milites, qui, ut cederet, percellere nequiverant, tuebantur. Tauron super arcem urbis se cum fine ostendit: ad cuius conspectum, & assistium labare, & Macedones acris præliæperant. Anceps oppidanos malum nec sisti vis hostium poterat. Paucis addum, pluribus ad fugam animus fuit. pars in arcem concessit. Inde triginta omissis ad deprecandum, triste responsum redditur, non esse veniæ locum. Itaque ciorum motu percussis, ad Sysigambin irem, occulto kinere ignotoque hostibus, qui peterent, ut ipsa Regem mitigaret; hiri, parentis eam loco diligi colique. Et sororis filiam secum matrimonio junxerat propinqua cognatione contingens. Dia Symplicum precibus repugnavit; abnuentionem pro illis convenire fortunæ, in adjecitque, metuere sese ne victoris indafatigaret; sæpiusque cogitare, captivam quam reginam fuisse. ad ultimum victa, lixandrum ita deprecata est, ut ipsam excusadeprecaretur; petere se, ut illis quoque, sibi, ignosceret; pro necessario ac propi-

in hoste, sed supplicem tantum, vitam precationem clementiamque Regis, quæ tunc vel una hæc possit ostendere: non Madathi agnovit, sed omnes & deditos & captivos liberatque immunitate donavit: urbem reliquit: agros sine tributo colere permisit. A viario plura mater non impetrasset. Uxoriam gentem subactam, Susianorum Sattapæ condiditque cum Parmenione copias, illum iteri itinere procedere jubet: ipse cum expeditione jugum montium cepit, quorum per dorsum in Persidem excurrit. Omni hac vastata, tertio die Persidem, quinto angustias illi Susidas Pylas vocant) intrat. Arias has cum quindecim millibus peditum occidit; rupes abscissas, & undique præruptas: cum cacuminibus extra teli jactum Barbari de industria quieti, & paventibus similes, præ arctissimas fauces penetratetagmen. Quod contemptu sui pergere vident, tum vero immensæ magnitudinis saxa per montium prona deorsum, quæ incussa sæpius subjacentibus petris vi incidebant: nec singulos modo, sed agrotocerebant. Fundis quod excussi lapides, præter, ingerebantur undique: Nec id miserrimis viris erat, sed quod multi ferarum velut in fovea deprehensi, cæderentur. Ira in rabiem versa, eminentia saxa complexi, hostem perveniant, alius alium levantes conascendere: ea ipsa multorum simul manibus, & convulsa, in eos, qui commoverant, vent: Nec stare ergo, nec niti, nec testudinem protegi poterant, cum tantæ molis onestellerent Barbari. Regem non dolor modo, sed pudor temere in illas angustias conjecti angebat. Inviclus ante eam diem fuerat, sinistra ausus; impune Ciliciæ fauces intraveri quoque novum iter in Pamphyliam aperit. Tunc hæsitabat deprehensa felicitas, nec medium erat, quam reverti, qua venerat. signo receptui dato, densatis agminibus,

scutisque super capita confertis, retro evadere ex angustis jubet: triginta fuere stadia, quasi sunt.

4. Tum castris undique aperto loco positis consultare modo quid agendum esset, sed vix que adhiberi cœpit à superstitione animi. Sed tunc prædicere Aristander, cui rum plurimum debatur ex vatibus, poterat? Itaque damnum tempestivis sacrificiis, peritos locorum ostendebat. Medium iter ostendebant, tutum atque: sed Rex dimittere milites insepultos jubebat, ita tradi more, ut vix ullum militum solemne esset munus, quam humandi suos. vos ergo quos nuper exceperat, vocari jubebat, quos erat quidam, Græcæ, Persicæque linguarum, qui frustra eum in Persidem montium exercitum ducere affirmat: sylvestres esse et singulis pervios, omnia contegi frondibus, atque arborum ramos sylvas committere. Persis ab altero latere perpetuis montium clauditur, quod in longitudinem MDC. stadia latitudinem CLXX. procurrit. Hoc dorsum casu monte ad Rubrum mare pertinet; quod scit mons, aliud munimentum, fretum, est. Planities deinde sub radicibus montium procumbit: fertilis terra, multisque atque urbibus frequens. Araxes annis campos multorum aquas torrentium evolvidum. Medus à mari, ad meridiem versus annis eo quem recepit, evahitur: gignit herbarum non alius est aptior; quicquid alluvibus vestiens. Platani quoque & populi corporas, ita ut procul visentibus continuatur montibus nemora riparum. Quippe otus annis, presso in solum dilabitur alveo, nentque colles, ipsi quoque frondibus læti humore subeunte. Regio non alia rota abrior habetur: temperatum cœlum, hinc primum jugum opacum & umbrosum, quod erat: illinc mare adjunctum, quod modice terras fovet. His expositis, caput in terra

audire an oculis comperta haberet, quæ
? pastorem se fuisse, & omnes eos calles
risse respondit; his captum, semel à Persis
sa, iterum ab ipso. Subit animum memoria
oraculo editæ sortis: Quippe consulenti re-
m erat, ducem in Persidem ferentis viæ Ly-
avem fore. Igitur promissis, quanta & præ-
ecessitas exigebat, & ipsius fortuna capiebat,
um, armari jubet Macedonum more & quod
erteret, monstraret iter, quamvis arduum &
a, evasurum se esse cum paucis: nisi forte
a, quo ipse pecoris causa esset, Alexandrum
oria & perpetua laude ire non posse; etiam
nians docere captivus, quam difficile iter es-
ximè agnatis. Tum Rex, Prædem me, in-
cipe, steminem eorum, qui sequuntur, re-
um irò, qua duces. Cratero igitur ad custo-
diendum relicto, cum peditibus, quæis assue-
de iis copiis, quas Meleager ducebat, & sa-
ducentis, & equitibus mille, præcepit, ut
um specie manente; plures de industria ig-
i imperaret, quo magis Barbari crederent
Regem in castris esse. Ceterum, si forte A-
anes cognovisset, per callium anfractus eum
& ad occupandum iter suum partem copi-
entasset opponere; Craterus in eum illato
retineret ad propius periculum conversum.
Sin autem ipse hostem sefellisset, & sal-
upasset, cum trepidantium Barbarorum tu-
exandisset persequentium Regem, id ipsum
o pridie pulsi fuerant, ne dubitaret ingre-
pe vacuum fore, hostibus in semet avertis.
tia vigilia, silenti agmine, ac ne tuba qui-
o signo, pergit ad demonstratam iter calli-
adiu alimenta portare militem iusserat levi-
atum. Sed præter invias rupes, ac præru-
vestigium subinde fallentia, nix cumula-
o ingredientiæ fatigabat. Quippe velut in-
elati hauriebantur, & cum à commilitoni-
rentur, trahabant magis adjuvantes, quam
antur. Nox quoque, & ignota regio, ac
G 1 dux,

dux, incertum, an satis fidus, multiplicabatur, si custodes fessissent, quasi feras bestios posse deprehendi. Ex unius captivi vel anima pendere & Regis salutem, & suam. Tenere in jugum. A dextera iter ad ipsum barzanem erat: hic Philotam & Cœnum cœmynta & Polyperconte, expeditam habentium reliquit; monitos ut, quia eques pecmixtus, & quam pinguissimum esset solum, buli fertile, sensim procederent. Duces erant ris de captivis dati. Ipse cum armigeris, quam agema appellant, ardua semita, sed à stationibus hostium remota, multa cum vine processit. Medius erat dies, & fatigatis riam quies. Quippe tantumdem itineris suquantum ementi erant, sed minus, præcipue ardui. Ita refectis cibo somnoscum secunda vigilia surgit, & cœtera quidem hæ præterit. Ceterum, qua se jugum montis latum ad planiora demittit, ingens vorago cavata torrentium, iter ruperat. Ad hæc arami alius alio implicati & cœnantes, ut perobjecerant sepem. Desperatio igitur ingerit ut vix lacrymis abstinere, incesserat. Pobscuritas terrori erat. Nam etiamsi qua si tenebant, continenti fronde tectæ arbor spicere prohibebant. Ne aurium quidem pœrerat: silvas quatiente vento, quæ concut ramis majorem quam pro flatu sonum res. Tandem expectata lux omnia, quæ terribil fecerat, minuit. Circumiri brevi spatio peluvies, & sibi quisque dux itineris cœper. Evadunt ergo in editum verticem: ex quo statione conspecta, strenue armati à tergo dunt nihil tale metuentibus. Quorum pacongrredi ausi erant, cæsi sunt. Itaque hientium gemitus, hinc ad suos recutrentiurabilis facies, integros quoque, antequam dexperirentur, in fugam avertit. Fremitu in castra, quæ Craterus præerat, illato, pandas angustias, in quibus pridie hæsitara

pr. Simul & Philotas Polyperconte Amy-
 & Cæno, diversum iter ingredi iussis, alium
 em intulit Barbaris. Ergo undique Macedo-
 nis fulgentibus, ancipiti malo oppressi, me-
 le tamen prælium edunt, ut opinor, ignavi-
 que necessitas acuit, & sæpe desperatio spei
 est. Nudi complectebantur armatos, & in-
 corporum mole secum ad terram detrahentes,
 in telis plerosque fodiebant. Ariobarzanes
 XL. ferme equitibus, & quinque milibus
 in stipatus, per mediam aciem Macedonum
 alto suorum atque hostium sanguine erupit,
 solim urbem caput regionis occupare festi-
 Sed à custodibus urbis exclusus, consecutis
 e hostibus, cum omnibus fugæ comitibus,
 ato prælio cecidit. Craterus quoque raptim
 e acto supervenit.

Rex eodem in loco, quo hostium copias fu-
 castra communit; quanquam enim undique
 hostes victoriam concesserant, tamen præal-
 acipitesque fossæ, pluribus locis objectæ, ab-
 ant iter, sensimque & cante progrediendum
 jam non hostium, sed locorum fraude susce-
 Procedenti ei litteræ redduntur à Tyridate
 e regis pecuniæ, indicantes, eos qui in urbe
 audiro ejus adventu, diripere velle thesan-
 properaret occupare; expeditum iter esse,
 nam Araxes amnis interfuat. Nullam virtu-
 regis istius magis, quam celeritatem laudave-
 relictis enim pedestribus copiis, tota nocte
 equitibus itineris tanto spatio fatigatis ad A-
 prima luce pervenit. Vici erant in propin-
 quibus direptis ac dirutis, pontem ex materi-
 um subditis saxis strenue induxit. Jamque
 procul urbe erant, cum miserabile agmen,
 pauca fortunæ exempla memorandum, Regi
 rit. Captivi erant Græci ad quatuor millia fe-
 mos Persæ vario suppliciorum modo affece-
 Alios pedibus, quosdam manibus auribusque
 tratis, iniustisque Barbararum litterarum no-
 in longum sui ludibrium reservaverant, &

cum se quoque alienæ ditionis esse cernerent, nolentes Regi occurrere, non prohibuerant. In tanta simulacra, non homines videbantur, nec quam in illis præter vocem poterat agnosci. res igitur lacrymas commovere, quam profundius ipsi: quippe in tam multiplici varisque fortunarum gulorum, intuentibus similes quidem, sed tam dispares pœnas, quis maxime miserabilis esse querere non poterat. Ut vero Jovi illi tandem Græciæ ultorem aperuisse oculos conclamavere, operari supplicio affecti sibi videbantur: Rex, abscissas quas profuderat lacrymis, bonum habere amicum jubet; visuros urbes suas, conjugesque: & deinde duo ab urbe stadia communis. Græci exierant vallo, deliberaturi, quid potissimum à Rege peterent. Cumque aliis sedes in Asia rogare, & reverti domos, placeret: Euctemon ita locutus eos fertur. Nos, qui modo ad opem petendam tenebris & carcere procedere erubuimus, ut nunc est, supplicia nostra, quorum nos pudeat mori an pœniteat, incertum est; ostentare Græciæ tantum latum spectaculum cupimus. Atque optime meritis ferunt, qui abscondunt: nec ulla est tam familiaris infelicitibus patria, quam solitudo; & superioris oblivio. Nam qui multum in suorum clemencia ponunt, ignorant quam celeriter lætitiæ inarescant. Nemo fideliter diligit, quem amittit; nam & calamitas quæstula est, & superba incertitas. Ita suam quisque fortunam in consilio habet, cum de aliena deliberat: & nisi mutuo miserum miser, olim alius alii potuissimam esse fastidire. Quid mirum est, fortunatos semper parem querere? Obsecro vos, olim vita defuncti, queramus cum, in quo hæc semesa membra obruamus, & horribiles cicatrices celet exilium. Iugrati pro conjugibus, quas juvenes duximus, revertentur. Liberi in flore & ætatis & rerum, & fratres agnoscent ergastuli detrimenta! & quanta pars nunc tot obire terras potest? procul Europa in ultimum Orientis relegari, senes, debiles, maiore membrorum parte mutilati, tolerabimus scilicet quæ ad

victores fatigaverunt? Conjuges deinde, aptis fors & necessitas unicum solatium ap- parvosque liberos, trahimus nobiscum, an- imus? Cum his venientes nemo agnoscere Relinquemus ergo extemplo præsentia pig- cum incertum sit, an visuri simus ea quæ s? Inter hos latendum est, qui nos miseros ceperunt. Hæc Euctemon. Contra Theæte- tieniensis orsus est dicere: Neminem pium corporis suos æstimaturum, utique servitia non natura calamitosos: Dignum esse om- ni, qui erubesceret fortuita: tristem eum de- citate ferre sententiam, & desperare miseri- am, quam ipse alteri denegaturus sit. Deos ipsi nunquam ausi optare forent: offerre n, conjuges, liberos, & quicquid homines a æstimant, vel morte redimunt. Quin illi carere erumperent, alium domi esse cœli- um, alium lucis aspectum. Mores, sacra: lim- commercium etiam à Barbaris expeti, quæ in- ipsi omitturi sint sua sponte, non ob aliud calamitosi, quam quod illis carere coacti est- e certe rediturum ad penates, & in patriam, que beneficio Regis usurum. Si quos contra- liberorumque, quos servitus coëgisset ag- e, amor detineret, relinquerent, quibus nil carius est. Pauci hujus sententiæ fuere. Cæ- consuetudo, natura potentior, vicit. Consen- petendum esse à Rege, ut aliquam ipsis at- ter sedem. Centum ad hoc lecti sunt; quos- der ratus, quod ipse præstare cogitabat, pe- s jumenta, inquit, assignari, quæ vos vehet- & singulis vestrum mille denarium dari jussit. redieritis in Græciam, præstabo ne quis sta- tum, si hæc calamitas absit, vestro credat est- iorem. Illi, obortis lacrymis terram intue- ti, nec aut erigere vultus, aut loqui aude- Tandem Rege tristitiæ causam exigente, Euc- similia iis, quæ in consilio dixerat, respon- atque ille, non fortunæ solum eorum, sed ex- poenitentia misertus, terna millia denarium

singulis dari iussit. Denæ vestes adjectæ armenta cum pecoribus ac frumento data; serique attributus iis ager posset.

6. Postero die convocatos duces copiarum nullam infestiorē urbem Græcis esse, quam veterum Persidis Regum. Hinc illa agmina infusa: hinc Darium prius, deinde Europæ impium intulisse bellum. Excidendum esse majoribus. Jamque Barbis oppido, qua quemque metus agebat, rant; cum Rex phalangem nil cunctatus. Multas urbes refertas opulentia regia partiguarat: partim in fidem acceperat. Sed nuncius divitiarum vicere præterita: in hanc totius opes congesserant barbari: aurum, argentum, cumularum erat; restis ingens modus: sum non ad usum modo, sed ad ostentationem comparata. Itaque inter ipsos victores ferocabatur: pro hoste erat qui pretiosorem occurrat prædam. Et cum omnia, quæ reperire capere non possent (nam res non occupantur sed æstimabantur,) lacerabant regias vestes quisque partem trahentes: dolabris pretiosa vasa cædebant: nihil neque intactum erat, tegrum ferebatur. Abrupta simulacrorum bra ut quisque avellerat, trahebat; neque solum, sed etiam crudelitas, in capta urbe est. Anro argentoque onusti, vilia captivos pora trucidabant, passimque obvii cædebantur antea pretium sui miserabiles fecerat: multos hostium manus voluntaria morte occupant. pretiosissima vestimentum induti è maris semetipsum conjugibus ac liberis in præceps iactantes, ignes, quod paulo post facturis hostis vicissubjecerant ædibus ut cum suis vivi cremarentur. Tandem suis Rex corporibus, & cultu ferre abstinere iussit. Ingens pecuniæ captivæ traditur, prope ut lidem excedat. Cæterum de aliis quoque dubitamus, aut credimus, in urbis gaza fuisse C. & XX. millia talentorum quæ vehenda (namque ad usus belli secum

revera) jumenta & camelos à Sufis & Bactrianis contrahi jussit. Accessere ad hanc pecuniam captis Pasergadis sex millia talentorum. Pasergadam urbem condiderat, quam Alemander Præfectus ejus Globares tradit. Rex arcem illis, tribus millibus Macedonum præsidio relicta, Carthidem tueri jubet. Tyridati quoque, quam tradiderat, servatus est honos quem Asianum habuerat; magnaue exercitus parte, & mentis ibi relictis, Parmenionem, Craterum misit. Ipse cum mille equitibus, peditumque edita manu, interiorem Persidis regionem, ubi Vergiliarum fidus petit: multisque imbecillitate & prope intolerabili tempestate vexatus, tandem tamen, quo intenderat, perseveravit. Quod erat ad iter perpetuis obstitum nivibus, rigoris vis gelu astrinxerat. Locorum squalliditudo, invidiam fatigatum militem terrenarum rerum terminos se videre crederet. Omnia vasta, atque sine ullo humani vestigio attoniti intuebantur: & antequam quævis & cælum ipsos deficerent, reverti jussit. Rex castigare territos supersevit. Ceteri quoque equo desiliit, pedesque per nivem & congelatam glaciem ingredi coepit. Erubuerunt non pauci amici, deinde copiarum duces, ad ultimos milites. Primusque Rex dolabra glaciem percussit, iter sibi fecit. Exemplum Regis ceteris fuit. Tandem propemodum invias sylvas, humani cultus rara vestigia, & passim pecorum greges reperere: & incolæ, qui in montibus habitabant, cum se callibus invisiis esse credidissent, ut conspexere hostium agmina, perfectis, qui fugientes sequi non poterant, montes & obstitos nivibus petiverunt. Inde quia captivorum paulatim feritate mitigata, se se Regi, nec in deditos gravius consultum. Tandem deinde agris Persidis, vicisque compluribus in potestatem, ventum est in Mardorum bellicosissimam, & multum à ceteris Persisque abhorrentem. Specus in montibus fodi-

unt, in quos se, ac conjuges & liberos condn cornu aut ferarum carne vescuntur. Ne quidem pro naturæ habitu molliora ingenia. Comæ prominent hirtæ, vestis super genua eda vinciunt frontem: hoc & ornaamentum & telum est. Sed hanc quoque gentem idenæ impetus domuit. Itaque trigesimo die, quam a Persèpoli profectus erat, eodem redna deinde amicis cæterisque pro cuiusque dedit. Propemodum omnia, quæ in ea urbat, distributa.

7. Cæterum ingentia animi bona, illam in qua omnes Reges antecessit, illam in subpericulis constantiam, in rebus molliendis & disque velocitatem, in deditos fidem, in clementiam, in voluptatibus, permissis quousitatis, tempestantiam; haud tolerabili vinditate fœdavit. Hoste & angulo regni retum quum maxime bellum, super iubaetis vicerat, novumque imperium aspernantibus, e inibat convivia, quibus feminæ invaserant quidem quas violari nefas esset, quippe plicentius quam decebat, cum armato vivortæ. Ex his una Thais, & ipsa temulenta, mam apud omnes Græcos inturum gratiamat, si regiam Persarum jussisset incendi: Elare hoc eos, quorum urbes Barbari delessebrio scorto de tanta re ferente sententiam, uniter, & ipsi mero onerati, assentiuntur. Rex fuit avidior, quam patientior. Quin igitur ulcGræciam, & urbi faces subdimus? Omnes irant mero, itaque surgunt temulenti ad incendiandam urbem, cui armati pepercerant. Prunignem regis injecit; tum convivæ & ministricelque. Multa cedro ædificata erat regia: quoriter igne concepto, late fudit incendium. Qbi exercitus, qui haud procul urbe tendebat, spexit, fortuitum ratus, ad opem ferendam erit. Sed ut ad vestibulum regis ventum est, regem ipsum adhuc aggerentem faces. Omittur, quam portaverant, aqua, aridam mater

nam jacere coeperunt. Hunc exitum habuit
 totius Orientis, unde tot gentes ante jura pe-
 patria tot Regum, unusquisque quondam Græ-
 tor; molita mille navium classem, & exerci-
 tibus Europa inundata est, contabulato mari
 &, perfossisque montibus, in quorum specus
 immissum est. Ac ne longa quidem ætate,
 cadidum ejus secuta est, resurrexit. Alias ur-
 tuere Macedonum Reges, quas nunc habent
 Hujus vestigium non inveniretur, nisi A-
 ganis ostenderet. Maud procul incenibus fin-
 unde urbem fuisse XX. stadiis distantem cre-
 agis, quam sciunt adcole. Pudebat Macedo-
 in præclaram urbem à commensabundo Rege
 esse. Itaque res in serium versa est, & im-
 tant sibi, ut crederent illo potissimum modo
 elendam. Ipsum, ut primum gravatam e-
 mentem quies reddidit, poenituisse constar,
 se: majores poenas Persas Græcis daturos
 si ipsum in solio regiaque Xerxis respicere
 essent. Postero die Lycio, itineris, quo Per-
 traverat, duci, triginta talenta dono dedit.
 regionem Mediæ transiit, ubi supplemen-
 torum militum è Cilicia occurrit. Peditum
 quinque millia, equites mille: utrisque Pla-
 niensis præerat. His copiis auctus, Darium
 statuit.

Et jam Ecbatana pervenerat, caput Mediæ.
 hanc nunc tenent Parthi: eaque æstiva a-
 sedes est. Adire deinde Bactra decreve-
 veritus ne celeritate Alexandri occupare-
 consilium iterque mutavit. Aberat ab eo A-
 stadia CII. IJ. sed jam nullum interval-
 latus celeritatem ejus satis longum vide-
 itaque prælio magis quam fugæ se præpa-
 Triginta millia peditum sequebantur: in
 Græcorum erant quatuor millia; fide erga
 ultimum invicta. Funditorum quoque
 aniorum manus quatuor millia expleverat;
 III. millia & CCC. equites erant, ma-
 trianorum. His Bellus præerat Bactrianæ

regionis præfectus. Cum hoc agmine Dari-
latum declinavit via militari, jussis præcede-
impedimentorum custodibus. Consilio deinde
vocato, Si me cum ignavis, inquit, & plu-
lemcunque vitam morte honesta æstimantibus
tuna junxisset, tacerem potius, quam frustra
consumerem. Sed majore quam vellem do-
ro, & virtutem vestram, & fidem expertus
etiam committi debco, ut dignus talibus ami-
quam dubitare, an vestri adhuc similes sit
tot millibus, quæ sub imperio fuerunt meo-
victum, his fugientem persequuti estis. Fi-
stra, & constantia, ut Regem me esse cred-
cit. Proditores & transfugæ in urbibus o-
gnant, non hercule qui tanto honore digni-
antur; sed ut præmiis eorum vestri solliciti
nimi. Meam tamen fortunam quam victor
laistis sequi: dignissimi, quibus, si ego non
Dii pro me gratiam referant: & me hercu-
rent. Nulla erit tam furda posteritas, nec
ingrata fama, quæ non in cælum vos debi-
dibus ferat. Itaque, etiam si consilium fuga
multum abhorret animus, agitatillem, vestra
virtute fectus, obviam illem hosti. Quousque
in regno exulabo, & per fines imperii mei
externum & advenam Regem? cum liceat
belli fortunam, aut reparare, quæ amissæ,
nesta morte defungi? Nisi forte satius est e-
re victoris arbitrium, & Mazæi & Mithreatis
plo precarium accipere regnum nationis ut
jam malit ille gloriæ suæ, quam iræ, obseq-
Dii siverint, ut hoc decus mei capitis aut
mihi quisquam, aut condonare possit: nec
perium vivus amittam: idemque erit reg-
qui & spiritus, finis. Si hic animus, si
nulli non parva libertas est, nemo è vobis
um Macedonum, nemo vultum superbum
geretur. Sua cuique dextra aut ultionem totum
pariet, aut finem. Equidem quænam versati-
tuna sit, documentum ipse sum. Nec imma-
tiores vices ejus exspecto. Sed si justa ac p-

persantur, fortibus tamen viris licebit honeste
Per ego vos decora majorum, qui totius o-
regna cum memorabili laude tenuerant,
os viros, quibus stipendium Macedonia quon-
tulit, per tot navium classes in Græciam mis-
er tot trophæa Regum oro, & obtestor, ut
ate vestra gentisque dignos spiritus capiat, is
em constantia animorum, qua præterita to-
s, experiamini quidquid deinde fors rulerit.
te in perpetuum aut victoria egregia nobili-
ant pugna.

Hæc dicente Dario, præsentis periculi species
in simul corda animosque horrore perstrinx-
at aut consilium suppetebat, aut vox; quum
erns vetustissimus amicorum, quem hospitem
Philippi sæpe diximus: Nos vero, inquit,
tissima vestium induti, armisque quanto ma-
ultu possumus, adornati, Regem in aciem
ur, ea quidem mente, victoriam ut spere-
mortem non recusemus. Assensu excepere
hanc vocem. Sed Nabarzanes, qui in eodem
etate cum Besso, inanditi antea facinoris so-
dinita, Regem suum per milites, quibus am-
perant, comprehendere & vincere decreve-
ea mente, ut si Alexander ipsos insequutus
tradito Rege vivo, inirent gratiam victoris;
profecto cepisse Darium æstimari, si an-
in effugere potuissent, interfecto Dario, re-
ubi occuparent, bellumque renovarent. Hoc
ilium cum din voluissent, Nabarzanes ad-
stariæ spei præparans: Scio me, inquit, sen-
esse dicturum prima specie handquaquam
tuis gratam: Sed medici quoque graviores
asperis remediis curant: & gubernator, u-
ragium timeret, jactura, quicquid servati po-
dimit. Ego tamen, non ut damnum qui-
cias, suadeo, sed ut te, ac regnum tuum sa-
tione conserves. Diis adveſſis bellum ini-
pertinax fortuna Persas nrgeret non desi-
ovis initiis & ominibus opus est. Auspici-
imperium alii trade interim, qui tamdiu Rex
appel-

appelleretur, donec Asia decedat hostis; victor
 de regnum tibi reddat. Hoc autem brevi fu-
 ratio promittit. Bactra intacta sunt. Indi-
 ge in tua potestate: tot populi, tot exercitus
 equitum pedumque millia ad renovandum
 vires paratas habent, ut major belli moles sit
 quam exhausta sit. Quid ruinas bellarum
 in perniciem non necessariam? Fortium vi-
 est, magis mortem contemnere, quam odisse.
 Sæpe tædio laboris ad vilitatem sui compelli-
 ignavi: At virtus nihil inexpertum omittit.
 ultimum omnium mors est, ad quam non pa-
 satis est. Proinde si Bactra, quod tutissimum
 ceptaculum est, petimus, præfectum regionis
 Bellum, Regem temporis gratia statuamus;
 positis rebus, iusto Regi tibi fiduciarum re-
 imperium. Haud mirum est, Darium non
 rælle animo, quanquam tam impie voci, que
 nefas subesset, læbebat. Itaque, pessimum,
 mancipium, reperisti optatum tibi tempus
 parricidium aperires? Strictoque acinace inter-
 rus videbatur: ni propere Bellus Bactrianique
 stium specie, cæteram; si perseveraret, vinc-
 cuntesissent. Nabarzanes interim elapsus, re-
 Bellus consequutus, copias, quibus præerant,
 tero exercitu secedere jubent; secretum
 consilium. Artabazus convenientem præien-
 tanz sententiam orsus, mitigare Darium, te-
 rum identidem admonens, coepit: Ferret æ-
 nimo qualiumcunque, suorum tamen, vel su-
 am, vel errorem. Instare Alexandrum ge-
 etiam si omnes præsto essent: quid futurum,
 sequuti fugam ipsius alienentur à Rege? Ea-
 rquit Artabazo, & quanquam movere castra
 erat, turbatis tamen omnium animis eodem
 co substitit. Sed attonitus moestitia simul &
 ratione, tabernaculo se inclusit. Ergo in
 quæ nullius regebantur imperio, varii animi
 motus erant; nec in commune, ut antea, co-
 batur. Dux Græcorum militum Patron ar-
 pere suos jubet, paratosque esse ad exsequi-

am. Persæ secesserant. Bessus cum Bactria-
t, tentabatque Persas abducere, Bactra, &
regionis opulentiam, simulque, quæ ma-
ris instarent pericula, ostentans. Persarum
et eadem fere fuit vox, nefas esse deserere Re-
Inter hæc Artabazus omnibus imperatoriis
atur officiis. Ille Persarum tabernacula cir-
horrari, monere nunc singulos, nunc uni-
non ante destitit, quam satis constaret, im-
facturos. Idem ægre à Dario impetravit, ut
caperet animumque Regis.

At Bessus & Nabarzanes olim agitarum sce-
qui statuunt, regni cupiditate accensi. Da-
em incolumi tantas opes sperare non pote-
quippe in illis gentibus Regum eximia ma-
; ad nomen quoque Barbari conveniunt,
næ veneratio fortunæ sequitur adversam.
impios animos regio, cui prærant, armis,
& ipatio locorum nulli earum gentium se-
tertiam partem Asiæ tenet. Multitudo ju-
exercitus, quos amiserat Darius, æquabat.
non illam modo, sed & Alexandrum sper-
inde vires imperii repetituri, si regionis
origisset. Diu omnibus cogitatis, placuit per
Bactrianos ad omne obsequium destinatos,
comprehendere, mittique nuntium ad Ale-
qui indicaret, vivum asservari eum. Si, id
debant, proditionem aspernatus esset, occi-
um & Bactra cum suarum gentium manu

Ceterum propalam comprehendi Darius
erat; tot Persarum militibus latis opem
Graecorum quoque fides timebatur. Itaque
poterant vi, fraude adsequi tentant. Pæ-
secessioni; simulare decreverant, & excu-
Regem consternationem suam. Interim
solicitarent, mittuntur. Hinc spe, hinc
bitares animos versant: ruinæ rerum il-
re capita, in perniciem trahi; cum Bactra
exceptura eos donis & opulentia, quan-
is concipere non possint. Hæc agitantibus
supervexit, siue Regis jussu, siue sua
sponte,

sponte, affirmans mitigatum esse Darium, dem illis amicitiae gradum patere apud Regem lacrymantes nunc purgare se, nunc Artabazare, ut causam ipsorum teneretur, precesqueret. Sic peracta nocte, sub lucis exortu Nabucum Bactrianis militibus in vestibulo pratorititulam selennis officii occulto scelere præferens, signo ad eundem dato, currum pristis conscendit, Nabarzanes, cæterique patrici cumbentes humi, quæ panlo post in vincunturi erant, sustinere venerari: lacrymas et nitentiae indices profuderant; adeo humaniis parata simulatio est. Preces deinde suadmotæ, Darium, natura supplicem, & mitcredere modo, quæ affirmabant, sed etiam tegerunt. Ac ne tum quidem cogitati sceleratit, quum intnerentur, qualem & Regemrum fallerent. Ille quidem securus percussistabat, Alexandri manus, quas solas timere fugere properabat.

11. Patron autem Græcorum dux præceut arma, quæ in sarcinis antea ferebantur,rent; ad omne imperium suum parati, & Ipse currum Regis sequebatur, occasione iralloquendi eum: quippe Bessi facinus præSed Bessus id ipsum metnens, custos verimcomes, à curru non recedebat. Diu ergocunctatus, ac sæpius sermone revocato, dem timoremque hæsitans, Regem intuebatut tandem advertit oculos, Bubacem spadoniter proximos currum sequentem, percontarunumquid ipse velit dicere? Patron, se voremotis arbitris, loqui velle cum eo reInususque propius accedere, sine interpretehand rudis Græcæ linguæ Darius erat:) Iquit, ex quinquaginta millibus Græcorumsumos pauci: omnis fortunæ tuæ comiteshoc statum idem, qui florente te fuimus; cque sedes elegeris, pro patria, & domesticpetituri. Secundæ adversæque tuæ resvere nos tecum. Per hanc fidem invictam

in nostris castris tibi tabernaculum statue,
poris tui custodes esse pariaris. Amisimus
a: nulla Baëtra sunt nobis, spes omnis in
am & in cæteris esset! Plura dici non atti-
astodiam corporis tui exterius & alienige-
depræcerem, si crederem alium posse præ-
Bessius, quamquam erat Græci sermonis i-
pamen stimulante conscientia indicium pro-
atronem detulisse credebat: & interpretis
elato sermone exempta dubitatio est. Da-
am, quantum ex vultu conspici poterat,
ne reterritus percontari Patrona causam consi-
afferet, cœpit. Ille non ultra differen-
sus: Bessius, Inquit, & Nabarzanes insidi-
bi, in ultimo discrimine & fortunæ tæx,
Hic dies aut parricidis, aut tibi futurus ul-
Et Patron quidem egregiam conservati Re-
am tulerat. Eludant licet, quibus forte ac-
humana negotia volvi agique persuasum est:
æterna constitutione crediderem, nexuque
a latentium, & multo ante destinatarum,
nemque ordinem immutabile lege percur-
arius certe respondit: Quamquam sibi Græ-
nilitum fides nota sit, nunquam tamen à po-
suis recessurum. Difficilius sibi esse dam-
am decipi. Quidquid fors tulisset, inter suos
male quam transfugam fieri: Sero se pe-
lvum esse sui milites nollent. Patron, de-
lute Regis ad eos, quibus præerat, rediit;
no fide experiri paratus.

Bessius occidendi protinus Regis impetum
at. Sed veritus, ne gratiam Alexandri, ni-
am tradidisset, inire non posset, dilato in
a noctem sceleris consilio, agere gratias
mod perfidi hominis insidias, jam Alexan-
spectantis prudenter canteque vitasset: Do-
a hosti laturum fuisse Regis caput; Nec mi-
pinem mercede conductum omnia habere
sine pignore, sine lare, terrarum orbis ex-
cipitem hostem, ad nutum licentium cir-
Purganti deinde se Deosque testes patrios
fidei

fidei suæ invocanti, Darius vultu assentiebat, dubius quin vera deferrentur à Græcis: sed rum ventum erat, ut tam periculosum esset dēdere suis, quam decipi. XXX. millia erant, inclinata in scelus levitas timebatur: IV. Patron habebat: quibus si credidisset salutē damnata popularium fide, parricidio excus videbat offerri. Itaque præoptabat immerito jure violari. Besso tamen insidiarum consilianti respondit: Alexandri sibi non minus tiam, quam virtutem esse perspectam. Qui proditionis ab eo præmium expectentē fidei neminem acriorem fore vindicentē que. Jamque nox appetebat, quum Persæ hūto armis positæ ad necessaria ex proximorēnda discurrunt. At Bactriani (ut impetrat à Besso) armati stabant. Inter hæc Dariūzum acciri jubet, expositisque, quæ Patron rat, haud dubitare Artabazus, quin transiens in castra Græcorum: Persas quoque perigato sequituros. Destinatus sorti suæ, & filii nullius salūbris patiens, unicam in illi opem, Artabazum ultimum illum visurus, tur, persususque mutuis lacrymis, inhaere avelli jubet; capite deinde velato, ne inter digredientem velut à Rege intueretur; in primum corpus abjecit. Tum vero custes adfueti, quib; Regis salutem vel periculo oportebat; lapsi sunt, armatis, quos jam credebant, haud rati se futuros pares. In tabernaculo solitudo erat, paucis (spadonibus quo discederent, non habebant) circum Regem. At ille remotis arbitris, diu aliud consilium animo volutabat. Jamque nem, quam paulo ante pro solatio petiverat, Bubacem vocari jubet; quem intuens, Id consulite vobis, ad ultimum Regi vestro a fide exhibita. Ego hic legem fieri mei. Forsitan mireris, quod vitam non finiam? lere quam meo mori malo. Post hanc vocem mita non modo tabernaculum, sed etiam c

Inrupere deinde alii, laceratisque vestibus,
 & barbaro ululatu Regem deplorare cœpe-
 runt, ad illos clamore perlato, artoniti me-
 arma capere, ne in Bactrianos incidere-
 rent. audebant, ne impie deserere Regem
 essent. Varius ac dissonus clamor sine duce, ac
 vario, totis castris referebatur. Bessus & Na-
 ntiaverunt sui, Regem à semetipso inte-
 esse. Planctus eos deceperat. Itaque citatis
 olant, sequentibus quos ad ministerium
 elegerant: & quum tabernaculum intra-
 regem vivere spadones indicabant, com-
 vincirique jussissent. Rex curru paulo
 us, & Deorum, à suis, honoribus cultus,
 rna ope admota, captivus fervorum suor-
 edidum vehiculum pellibus undique con-
 ponitur. Pecunia Regis & supellex, quasi
 rripitur: onustique præda per scelus ulti-
 a, fugam intendunt. Artabazus cum iis,
 o parebant, Græcisque militibus Parthi-
 bar; omnia tætiore parricidarum contuitu
 ræ promissis Bessi onerati, maxime quia
 s erat quem sequerentur, conjungere se
 agmen eorum tertio adsequuti die. Ne
 os Regi non haberetur, aureis compedi-
 a vinciunt, nova ludibria subinde excogi-
 tana. Et ne forte cultu regio posset ad-
 didis pellibus vehiculum intexerant. Ig-
 ra agebant, ne percussantibus in agmine
 posset; custodes procul sequebantur.
 ander, audito Darium movisse ab Echa-
 to itinere quod patebat in Mediam, fu-
 sequi pergit strenue. Tabas oppidum est
 enc ultima: ibi transfuga nuntiant, præ-
 ga Bactra petere Darium. Certiora deinde
 et Bagysthene Babylonio: non equidem
 Regem, sed in periculo esse aut mortis, aut
 u. Rex ducibus convocatis, Maximum,
 us, sed labor brevissimus superest. Darius
 destitutus a suis, aut victus, aut op-
 in illo corpore posita est victoria nostra:

& tanta res celeritatis est præmium. Omnes
 conciamant, paratos ipsos sequi: nec lo-
 periculo parceret. Igitur raptim agmen co-
 gis, quantum itineris modo ducit: ne nocturnæ
 quiete diuturnum laborem relaxante. Itaque
 genta stadia processit: perventumque erat
 in quo Darium Bessus comprehenderat.
 Darii interpres excipitur, corpore æger ru-
 rat agmen sequi, & deprehensus celeritate
 transfugam se esse simulabat. ex hoc acta
 Sed fatigatis necessaria quies erat. Itaque
 equitum sex millibus, trecentos, quos
 appellant, adjungit. Dorso hi graviora
 tabant: cæterum equis vehabantur: que-
 cusque posceret, pedestris acies erat. Ha-
 Alexandrum advenit Orsillos & Mythra-
 Bessi parricidium exili transfugerant: ne-
 que, stadia quingenta abesse Persas: ipsi
 iter monstraturos. Gratus Regi adventus
 rum fuit. Itaque prima vespere, ducibus
 cum expedita equitum manu monstratum
 greditur; phalange, quantum festinare per-
 jussa. Ipse quadrato agmine incedens,
 regebat, ut primi conjungi ultimis pos-
 centia stadia processerant, quum occur-
 lus, Mazæi filius, Syriæ quondam Prætor
 que transfuga, nuntiabat, Bessum hauri
 quam ducenta stadia abesse. Exercitum,
 nihil præcaveret, incompositum, in or-
 procedere: Hyrcaniam videri petituros.
 sequi, palantibus superventurum. Dariu-
 vere. Strenuo aliqui cupiditatem
 transfuga injecerat. Itaque calcaribus
 fuso cursu eunt. Jamque fremitus hosti-
 gredientium exaudiebatur, sed prospectus
 pulveris nubes. Paulisper ergo inhibuit
 nec consideret pulvis. Jamque conspecti
 erant, & abeuntium agmen conspexerat
 quam futuri pares, si Besso tantum an-
 prælium, quantum ad parricidium fuerat
 & numero Barbari præstabant, & robore

fatigatis certamen inituri erant. Sed no-
xandri, & fama, maximum in bello utique
am, pavidos in fugam convertit. Bessus, &
ceteros ejus participes, vehiculum Darii as-
pererunt hortari eum: ut conscenderet e-
um se hosti fuga eriperet. Ille deos ultores
curatur, & Alexandri fidem implorans, negat
illas velle comitari. Tum vero ira quoque
rela injiciunt in Regem, multisque confos-
peribus relinquunt. Jumenta quoque, ne
prosequi possent, convulnerant; duobus ser-
vum comitabantur, occisis. Hoc edito fa-
cit vestigia fugæ spargerent, Naharzanes
cum, Bessus Bastra paucis equitum comitanti-
bant. Barbari ducibus destituti, quaque-
vis spes ducebat, aut pavor, dissipabantur.
Cum tantum equites congregaverant se, incerti
sistere ne melius esset an fugere. Alexander,
repudatione comperta, Nicanorem cum e-
arte ad inhibendam fugam præmittit. Ipse
tris sequitur: tria ferme millia resistentium
at: reliquum agmen more pecudum jata-
batur, jubente Rege, ut cædibus abstineretur.
Activorum erat, qui monstrare Darii vehicu-
lum: singuli, ut quæque prehenderat, scruta-
re nec tamen ullum vestigium fugæ Regis ex-
festinantem Alexandrum vix tria millia
persecuta sunt. At in eos, qui lentius se-
re, incidebant universa fugientium agmina.
bile distu; plures captivi, quam qui cape-
rent: adeo omnem sensum territis fortuna
ecusserat, ut nec hostium paucitatem, nec
viem suam satis cernerent. Interim jumen-
Darium vehabant, nullo regente decesse-
rari via, & errore delata per quatuor sta-
diam valle constiterant, æstu simulque vul-
fatigata. Haud procul erat fons, ad quem
um a peritis Polystratus Macedo siti mace-
stet. Ac dum galea haustam aquam sorbet,
atorum deficientium corporibus infixæ con-
cliratusque confoisa potius, quam abacta
esse,

esse, semivivi hominis corpus, cum propin-
set, in sordido vehiculo pelibus coniecto
perit: atque Darium, multis quidem vi-
confossum, adhuc tamen spirantem, esse,
Qui applicito captivo, cum civem ex voce
set, id saltem præsentis fortunæ solatium
dixit, quod apud intellectarum locuturus,
incassum postremas voces emissurus; Hæc
xandro perferri jubet: Se nullis in eum mo-
officijs maximorum autem illi debitorem ne-
gere tamen ei maximas gratias pro benefici-
trem, conjugem liberotque suos impen-
vitam, & pristini status reverentiam digni-
concessam: sibi autem à cognatis atque am-
bus & regna & vitam dederit, illa omnia ere-
precari se, ut illi victori terrarum omnium
rium contingat. Ultionem sceleris erga
trati, non solum suæ, sed exempli omnium
gum causa, non negligere, illi cum decoro
utile futurum. Jamque deficiens aquam
quam allatam postquam bibit, Polystrato,
tulerat, Quisquis es mortalium, inquit, hoc
extremum universæ calamitatis genus accide-
tanto in me beneficio dignas tibi grates re-
queam; at referat Alexander: Alexandro
pro ejus summa in meos humanitate ac ci-
cui hoc fidei regis unicuique dextræ pignus
dabis. Hæc deinde item accepta Polystrati mi-
destituit. Quibus Alexandro nuntiatis, a
demortui perveniens, tam indignam illo
mortem lacrymas prosecutus est, demtaque
myde, corpus illius contexit, atque regio
cultu ad matrem Syfigambim, patrio regio-
sepeliendum, atque regis majorum suorum
inspiciendum, misit.

INTI CURTII

LIBER VI.

EVARIUM LIBRI.

inter Lacedæmonios atque Macedones de-
tio; & pax ab Alexandro victore Græcis,
bsente defecerant, concessa.

ter bello invictus, otio & deliciis frangi-
le rumor in castris, qui torpentem excitat.
ria Alexandri ad milites oratio, ut bel-
Asia inchoatum, persequantur & absol-

miri fluminis descriptio. Alexander Na-
per litteras salutem quærenti veniam pol-
Deinde mari Caspio & Hyrcaniæ proxi-
osdam Darii præfectos recipit in gratiam.
o summa cum animi benevolentia excep-
is qui Dariam adjuverant, parcit Alexan-
ardorum gente debellata, Amazonicæ cu-
ginæ petitioni satisfacit.

es Alexandri offenduntur moribus, qui,
nem averteret, ad bellum Bessio inferen-
tem convertit, quod & stratagemate in-
Satibarzanem, quod defecisset, primum
ar: Barbaros à montibus fortiter dispel-
ænam expugnat.

sonem in Alexandrum Dymnus Nicoma-
er Ceballipum fratrem Alexandro dete-
mors Dymni, qui ipse sibi manus in-

8. Amicorum regionum consilio Philotaonis filius, conjurationis antor, & partus, capitur, ac velato capite in regitur.
9. De conjuratione, adversus Philotamoria Alexandri ad milites oratio, corPhilotas adductus, defensionem parat.
10. Apologetica Philotæ oratio, qua accusatorem prolixè refellit.
11. Concio a quodam Beline accensa, isurgit. Is paulo post, ut se cruciatibus fectæ conjurationis circumstantias aperius alius qui accusantur, saxis à Nicomache

UGNÆ discrimen immit-
 catisque qui promptius
 magnam partem hostium
 Cœperant fugere victores
 avidius sequentes in pla-
 xere, multi cadebant.
 mum locus, in quo staret
 it, æquis viribus dimicatum est. Ita-
 tamen Lacedæmonios Rex eminebat,
 um modo & corporis specie, sed etiam
 animi, quo uno vinci non potuit. Un-
 cominus, nunc eminus, petebatur, dinc-
 cumferens, alia tela clypeo excipiebat,
 vitabat, donec hasta femora perfossa, p-
 guine effuso, destituere pignantem.
 suo exceptum armigeri raptum in castra
 jactationem vulnerum haud facile toler-
 tamen omisere Lacedæmonii pugnam, S-
 sibi quam hosti æquiores locum capere
 densatis ordinibus effusi, fluentem
 excepere. Non aliud discrimen vehe-
 isse, memoriæ proditum est. Duarum
 marum bello gentium exercitus pari-
 nabant. Lacedæmonii vetera, Mace-
 sentia decora intuebantur. Illi pro
 hi pro dominatione pugnabant. L-
 dux, Macedonibus locus dærat.

an multiplex casus, modo spem, modo me-
triusque partis augebat: velut de industria
tissimos viros certamen æquante fortuna,
angustiae loci, in quo hæserat pugna, non
tur totis congregi viribus. Spectabant ergo
quam inierant prælium, & qui extra teli ja-
ant, clamore invicem suos accendebant.
Laconum acies languescere, lubrica arma
sustinens, pedem deinde referre coepit
hoste, ac aperte fugere. Insequebatur dis-
factor, & emensus omne spatium quod acies
obtinuerat, ipsum Agim persequabatur.
Fugam suorum, & proximos hostium con-
leponi se jussit: expertusque membra, an
animi sequi possent, postquam deficere
pplitibus, semet excepit, galeaque strenue
clypeo protegens corpus, hastam dextra vi-
ultro vocans hostem, si quis jacenti spolia
nderet. Nec quisquam fuit, qui sustine-
us congregi. Procul missilibus appete-
a ipsa in hostem retorquens, donec lancea
tori infixa est, qua ex vulnere evulsa, incli-
e deficiens caput clypeo paulisper excepit;
inquentespiritu pariter ac sanguine, mori-
in arma procubuit. Cecidere Lacedæmo-
nque millia & CCCL: ex Macedoni-
amplius CIO. Cæterum vix quisquam,
us, revertit in castra. Hæc victoria non
modo, sociosque ejus, sed etiam omnes
nam belli spectaverant, fregit. Nec falle-
patrum, dissentire ab animis gratulantium
ed bellum finire cupienti, opus erat deci-
anquam fortuna rerum placebat, invidiam
uia majores res erant, quam quas Præfecti
aperet, metuebat; quippe Alexander ho-
voluerat; Antipatrum vicissè, ne tacitus
indignabatur: suæ demptum gloriæ existi-
niquid cecidisset alienæ. Itaque Antipater,
e nosset spiritum ejus, non est ausus ipse
ritrium victoriæ: sed concilium Græcorum,
placeret, consuluit. A quo Lacedæmonii,

nihil aliud, quam ut oratores mittere ad Eceret, precati, non gravate veniam de præter auctores, impetraverant; Megalorum urbs erat oblecta à defectione is & Ætolis, DXX. talenta dare iussis. exitus belli, quod repente ortum, prius nitum est, quam Darium Alexander apud superaret.

2. Sed ut primum instantibus curis la animis, militarium rerum, quam quietis patientior, excepere cum voluptates: & qu Persarum non fregerant, vitia vicerunt. stiva convivia, & perpotandi pervigilandi na dulcedo, ludique, & greges pellicum, externum lapsa sunt morem: quem æmula potioem suo, ita popularium animos oculeriter offendit, ut à plerisque amicorum haberetur, tenaces quippe disciplinæ suæ que parco ac parabili victu ad implenda nã sideria defungi, in peregrina & victarum mala impulerat. Hinc sæpius comparata ejus insidiæ, secessio militum, & liberior i tuas querelas dolor; ipsius deinde nunc suspiciones, quas excitabat inconsultus pã teraque his similia, quæ deinde dicentur. cum intempestivis conviviis dies pariter consumeret, satietatem epularum ludis i bat, non contentus artificum, quos è Græ taverat, turba; quippe captivæ seminarum tur suo ritu canere inconditum & abhorri grinis atribus carmen. Inter quæ nram conspexit mœstioem quam ceteras, & pã ribus tam verecunde reluctanter. Excel forma, & formam pudor honestabat. Dã terram oculis, & quantum licebat, or suspicionem præbuit Regi, nobilioem es ut inter convivales ludos deberet ostendã interrogata quænam esset, neptem se Q nuper regnasset in Persis, filio ejus genã respondit: uxorem Histaspis fuisse. Prã hic Darii fuerat; magni & ipse exercitu

in animo Regis tennes reliquias pristini morantur. Itaque fortunam regia stirpe genitæ, celebrè nomen reveritus, non dimitti modo, sed etiam restitui ei suas opes iussit; quoque requiri, ut reperto conjugem red- postero autem die præcepit Hephæstioni, ut captivos in regiam juberet adduci. Ubi sine nobilitate spectata, secrevit à vulgo, quod hebar genus. Mille hi fuerant, inter quos est Oxatres Darii frater, non illius fortuna, sed dolè animi sui clarior. XXVI. millia talenta præda redacta erant: è quæis XII mil- angiarum militum absumpta sunt. Par huic summa custodum fraude subtracta est. O- erat nobilis Perses, quia Dario capitali sup- tinatus, cohibebatur in vinculis. Huic libe- rpiam Mediæ attribuit, fratremque Darii re- cohortem amicorum, omni vetustæ clarita- te servato. Hinc in Parthienem perventum ignobilem gentem, nunc caput omnium, Euphratem & Tigrim amnes siti, Rubro tinantur. Scythæ regionem campestrema- occupaverunt, graves adhuc accolæ. Sedes in Europa, & in Asia. Qui super Bospho- nt, adscribuntur Asiæ. At qui in Europa vo Thraciæ latere ad Boristhenem, atque Tanaim alium amnem, recta plaga parti- natis Europam & Asiam medius interfuit: natus quin Scythæ, qui Parthos condidere, phoro, sed ex regione Europæ penetrave- os erat ea tempestate clara Hecatompylos, Græcis. Ibi stativa Rex habuit, commea- que advectis. Itaque rumorotiosi militis, hic auctore percrebuit, Regem conten- tis, quas gessillet, in Macedoniam pro- se statuissè. Discurrunt lymphatis similes oscula, & itineri sarcinas aptant; signum ederes, ut vasa colligerent. Totis castris hinc contubernales suos requirentium, nentium planstra, perfertur ad Regem. Fe- m rum rumori temere vulgato Græci milites, redire

redire iussi domos, quorum equitibus singulorum fena millia dono dederat. Iplis finem militæ adesse credebant. Haud secepar erat, territus Alexander, qui Indos atque ma Orientis peragraré statuisset, Præfectorum in Prætorium contrahit, obortisque lex medio gloriæ spatio revocari se, victquam victoris fortunam in patriam relaturum questus est: nec sibi ignaviam militum obDeorum invidiam, qui fortissimis viris subtriciæ desiderium admovissent, paulo post incum maiore laude famaue reedituris. Tpro se quisque operam suam offerre, diquæque poscere, polliceri militum quoquiam, si animos eorum leni & apta orationulcere voluisset. Nunquam infractos & recessisse, quoties ipsius alacritatem & taspiritus haurire potuissent. Ita se facturusspondit: illi vulgi aures præparent sibi. omnibus, quæ in rem videbantur, composiri ad concionem exercitum iussit, apud quorationem habuit:

3. Magnitudinem rerum, quas gessimus intuentibus vobis, minime mirum est & dquietis, & satietatem gloriæ occurrere, ut Illyrios, Triballos, Bæotiam, Thrâciam, Achæos, Peloponnesum, quorum alia ductus imperio auspicioque perdomni. Ecce orsi Hellepontum, Ionas, Æolidem servio impotentis exeminus. Cariam, Lydiam, ciam, Phrygiam, Paphlagoniam, Pamphiliâs, Ciliciam, Syriam, Phœnicen, Armenfidem, Medos, Parthienem, habemus in Plures provincias complexus sum, quam ceperunt: & nescio an enumeranti mihi ipsarum rerum multitudo subduxerit, I crederent satis certam esse possessionem quas tanta velocitate domimus, ego vates, ad penates meos, ad parentem fore ceteros cives, vel renitentibus vobis erut ibi potissimum parta vobiscum laude

ubi nos uberrima victoriæ præmia exspectant, liberorum, conjugum, parentumque lætitiæ, quies, rerum, per virtutem partarum, possessio. Sed in novo, & (si verum fateri) precario imperio, adhuc jugum ejus service subeuntibus Barbaris, tempore, mihi est, dum mitioribus ingeniis imbuuntur, eos mollior consuetudo permulceat. Fruges maturitatem statuto tempore expectant, atque illa sensus omnis expertia, tamen sua lege reguntur. Quid? creditis? tot gentes alterius in nomine assuetas, non sacris, non moribus, commercio linguæ nobiscum cohærentes, collegio domitas esse, quo victæ sunt? Vestris continentur, non suis moribus (& qui præterit, in absentia hostes erunt. Cum festis res est, quas captas & inclusas, quia ipsa natura non potest, longior dies mitigat. Et ego, tanquam omnia subacta sint armis, sunt in ditione Darii. Hyrcaniam Nabarcepavit. Bactra non solum possidet parthicus, sed etiam minatur. Sogdiani, Dahæ, Sæ, Sacæ, Indi sui juris sunt. Omnes hi erga nostra viderint, sequentur. Illi enim nationis sunt, nos alienigenæ & externi. Quæ enim quique parent placidius, etiam cum is qui magis timeri potest. Proinde, aut quæ omittenda sunt; aut quæ non habemus, qua. Sicut in corporibus ægris, milites, nihil vitiosum est, medici relinquunt: sic nos, obstat imperio, recidamus. Parva sæpe scintilla, magnum excitavit incendium. Nil postea despicitur: quem spreveris, valentior gentia facies. Ne Darius quidem hæreditarium accepit imperium, sed in sedem officio Bagoæ castrati hominis, admissus: ne quo labore credatis Bellum vacuum regnum esse. Nos vero peccavimus, milites, si Dahæ hoc vicimus, ut servo ejus traderemus imperium, qui ultimum ausus scelus, Regem suum e nostrâ opis egentem, certe cui nos victores

pepercissemus, quasi captivum in vinculis ad ultimum, ne à nobis conservari posset, Hunc vos regnare patiemini? quem equidem affixum videre festino, omnibus Regibus quæque fidei, quam violavit, meritas pœnas solvi. At hercule, si mox eundem Græcorum nris Hellepontum vastare nunciatum erit vobis dolore afficiemini, Bessum præmia vestræ victoria? Tunc ad repetendas res festinabitis arma capietis. Quanto antem præstaret res adhuc, & vix mentis suæ compotem, opprobrii Quatridui nobis iter superest, qui tot proceræ nives, tot annes superavimus, tot milia iuga transcurrimus: non mare illud, quæstuans iter fluctibus occupat, enntes nos non Ciliciæ fances, & angustiae includunt omnia & prona sunt. In ipso limine victoriamus. Pauci nobis fugitivi, & domini sui detectors supersunt. Egregium mehercule ob inter prima gloriæ vestræ numerandum, potest famæque tradetis: Darii quoque hostis, sine mortem ejus odio, parricidas esse vos ultos nem impium effugisse manus vestras. Hoc trato, quanto creditis Persas obsequentiorum cum intellexerint, vos pia bella suscipere; scelere, non nomini suo irasci?

4. Summa militum alacritate, jubentium quæque vellet, duceret, oratio excepta est. Memoratus impetum, tertioque per Parthienæ fines Hyrcaniæ penetrat; Cratæro relicto campis, quibus præerat, & ex manu, quam adducebat, additis sexcentis equitibus, & totis gittariis, ut ab incursione Barbarorum Parthi tueretur. Erigonum impedimenta, & modico dio dato, campestri itinere ducere jubet. In phalange & equitatu CL. stadia emensus, valle, qua Hyrcaniam advenit, communit. præaltis densisque arboribus umbrosum est vallis solum rigantibus aquis, quæ ex petris tibus manant. Ex ipsis radicibus montium amnis effunditur, qui tria fere stadia in long

as finit: deinde saxo, quod alveolum inter-
percutissus, duo itinera velut dispensatis aquis
Inde torrens & saxorum per quæ incurrit,
se violentior, terram præceps sabit. Per
stadia conditus labitur, rursusque, velut ex
se conceptus editur, & novum alveum in-
teriore sui parte spatiosior. Quippe latitudi-
ni. stadiorum diffunditur, rursusque angu-
coërcitus ripis iter cogit: tandem in al-
mum cadit, cui Rhidago nomen est. In-
ermabant, quæcunque dimissa essent in ca-
quæ propior est fonti, rursus, ubi aliud
aperit, existere. Itaque Alexander duos
qua subeant aquæ terram, præcipitari ju-
orum corpora, ubi rursus erumpit, ex-
tere, qui missi erant ut exciperent. Quar-
diem eodem loco quietem militi dederat,
eras Nabarzanis, qui Darium cum Bello-
erat, accipit; quarum sententia hæc erat:
non fuisse inimicum, imo etiam, quæ
et utilia esse, suavisse: & quia fidele consi-
gi dedisset, prope occisum ab eo. Agitati-
um, custodiam corporis sui contra jus fas-
grino militi tradere, damnata popularium
per ducentos & triginta annos inviolatam
suis præstitissent. Se in præcipiti & lu-
item, consilium à præsentī necessitate re-
Darium quoque cum occidisset, Bagoam
satione satisfecisse popularibus, quod insi-
interemisset. Nihil esse miseræ mortalibus
arius. Amore ejus ad ultima esse propul-
ea magis esse secutum, quæ coegisset ne-
quam quæ optasset. In communi calamita-
quemque habere fortunam. Si venire se
sine metu esse venturum. Non timere, ne
tam tantus Rex violaret. Deos à Deo falli
se. Cæterum, si, cum fidem daret, videretur
multa exilia patere fugienti. Patriam esse
ne vir fortis sedem elegerit. Nec dubitavit
ter fidem, quod Persæ modo accipiebant, da-
taram, si venisset, fore. Quadrato tamen
agmi-

agmine & composito ibat: speculatores subintrant, qui explorarent loca. Levis armatus erat agmen: phalanx eam sequebatur: post erant impedimenta: & gens bellicosa, & natus difficilis aditu, curam Regis intenderat. In perpetua vallis jacet, usque ad mare Caspiens. Duo terræ ejus veluti brachia ex media flexu modico sinum faciunt, Lunæ similem, cum eminent cornua nondum totum sidere implente. Cercæta, Mossyni, & Clava hæva sunt. Ab altera parte Leucosyri, mazonum campi, & illos qua vergit ad trionem; hos ad occasum conversa prospectare Caspium dulcius ceteris, ingentis magni serpentes alit: piscium longe diversus ab aliis quidam Caspium, quidam Hyrcanum ap. Alii sunt, qui Mæotim paludem in id cadunt: & argumentum afferunt; aquam, quod sit quam cetera maria, in solo paludis humectere. A Septentrione ingens in litus incumbit, longeque agit fluctus, & magnæ exæstivans stagnat. Idem alio cœli statu res se fretum, eodemque impetu, quo effusa relabens, terram naturæ suæ reddit, & quid didere non Caspium mare esse; sed ex Indiacaniam cadere, cujus sustigium (ut supra dictum) perpetua valle submittitur. Hinc Rex viginti processit, semita propemodum invia, cui sine minebat, torrentesque & eluvies iter morantibus nullo tamen hoste obvio penetravit, tandem ulteriora perventum est. Præter alios convorum tum copia regio abundabat, per quoque ingens modus nascitur, & uberrimè vendis uvis solum est, frequens arbor facies cuius habet, cujus folia multo melle tinguntur, si Solis ortum incolæ occupaverint, vel modico succo succus extinguitur. Triginta hic stacesserat, cum Phrataphernes ei occurrit, secum eos, qui post Darii mortem profugerant, Quibus benigne exceptis, ad oppidum Arvenit. Hic ei Cræterus & Erigonus occurrunt.

Tapurorum gentis Phradatem adduxerant, que in fidem exceptus, multis exemplo fuit iudiclementiam Regis. Satrapem deinde Hyrcanum Menapim, exul hic, regnante Ocho, ad eum pervenerat. Tapurorum quoque gentem ei reddidit.

Atque Rex ultima Hyrcaniae intraverat, cum is, quem Dario fidissimum fuisse supra diximus propinquis Darii, ac suis liberis, modicorum militum manu occurrit, dexteram obtulit Rex. Quippe & hospes Philippi tum, Ocho regnante, exularet, & hospitiora in Regem suum ad ultimum fides convincebat. Comiter igitur exceptus, Tu inquit, Rex perpetua felicitate floreas. Meris lætus hoc uno torqueor, quod præcæptum diu frui tua bonitate non possum. XC. annu agebat. Novem juvenes eadem ætate patrem comitabantur. Hos Artabazus Regis admovit, precatus ut tam diu viverent utiles Alexandro essent. Rex pedibus eorumque faciebat. Tunc admoventi sibi & equos iussit, ne ipso egrediente pedibus, quo vehi erubesceret. Deinde ut castra sunt Græcos, quos Artabazus adduxerat, conubet. At illi, nisi Lacedæmoniis quoque cetur, respondent, se quid agendum ipsis deliberaturos. Legati erant Lacedæmonio-ssii ad Darium: quo victo, applicaverant se mercede apud Persas militantibus. Rex, pansionum fideique pignoribus, venire eos fortunam, quam ipse dedisset, habituros. Stantes, plerisque consilia variantibus, tantaturos se pollicentur. At Democrates Atheniensis qui maxime Macedonum opibus semper ut, venia desperata, gladio se transfigit. Ceteri constituerant, ditioni Alexandri se ipsos committere: mille & D. milites erant. Præter hos & Darium missi & XC. in supplementum dis- missi miles, ceteri remissi domum, præter Lace- dæmonios, quos tradi in custodiam iussit. Mardo-
rum

ram erat gens confinis Hircaniæ, cultu vitæ
 & latrociniis assueta. Hæc sola nec legatos
 nec videbatur imperata factura. Itaque Ro-
 matus, si una gens posset efficere, ne invicem
 impedimentis cum præsidio relictis, invicem
 comitante procedit. Noctu iter fecerat, &
 ce hostis in conspectu erat: tumultus mag-
 prælium fuit. Deturbati ex collibus, quocum-
 verant, Barbari profuginat, proximique vi-
 colis deserti capiuntur. Interiora regionis
 sane adire sine magna vexatione exercitum.
 Juga montium, præaltæ sylvæ, rupesque in-
 piunt: ea quæ plana sunt, novo munimentis
 impedierant Barbari. Arborea densæ sunt
 dustria confixæ, quarum teneros adhuc rami
 flectunt, quos intortos rursus inferunt ter-
 velut ex alia radice latiores virent trunci. In-
 natura feret, adolescere non sinunt. Quip-
 alii quasi nexu conferunt: qui ubi multa fra-
 stigi sunt, operiunt terram. Itaque occultu-
 rum, velut laquei, perpetua sepe iter claudu-
 na ratio erat, cædendo aperire saltum. Sed
 que magni operis. Crebri namque nodi nu-
 stipites; & in se implicati arborum rami
 circulis similes, lento vimine frustrabant.
 Incolæ autem ritu ferarum vitgulta subie-
 tum quoque intraverant saltum, occultis
 hostem læcessabant. Ille venantium modo
 scrutatus, plerosque comedit: ad ultimum
 re saltum milites jubet, ut si qua pateret
 perent. Sed ignotis locis plerique oberraban-
 capti sunt quidam, inter quos equus Regis
 phalum vocabant) quem Alexander non eod-
 cæteras pecudes, animo aestimabat. Nam-
 nec in dorso insidere suo patiebatur aliun-
 gem, cum veller ascendere, sponte sua ge-
 mittens, excipiebat, credebaturque sentiri
 veheret. Majore ergo, quam decebat, in-
 ac dolore stimulatus, equum vestigari jubet
 interpretem pronunciari, ni reddidissent, re-
 esse victurum. Mac denuntiatione territi,

his equum adducunt. Sed ne sic quidem
e, cædi sylvas jubet, aggestaque humo e
e, plantiæ ramis impeditam exaggerari.
quantulum altitudinis opus creverat, cum
desperato regionem quam occupaverant,
nere, gentem suam dedidere. Rex obsidibus
Phradati tradere eos jussit. Inde quinque die
revertitur, Artabazum deinde, geminato
quem Darius habuérat ei, remittit domum.
ad urbem Hyrcaniæ, in qua regia Darii fuit,
erat; ibi Nabarzanes accepta fide occurrat,
entia ferens. Inter quæ Bagoas erat specie
spado, atque in ipso flore pueritiæ: cui &c
erat assuetus, & mox Alexander assuevit;
maxime precibus motus, Nabarzani ignovit.
supra dictum est, Hyrcaniæ finitima gens
am, circa Thermodoonta amnem, The-
incolentium campos. Reginam habebant
am, omnibus inter Caucasum montem,
a amnem imperitantem. Hæc cupidine
egis accensa finibus regni sui excessit; &
ud procul abesset, præmisit indicantes,
Reginam adeundi ejus, cognoscendique
Protinus facta potestate veniendi, cæ-
sublittere, CCC. foeminarum comitatu
Atque, ut primum Rex in conspectu
ipsa desiliit, duas lanceas dextra præ-
testis non tota Amazonum corpori obdu-
in læva pars ad pectus est nuda, cætera
stantur. Nec tamen sinus vestis, quem
gunt, infra genua descendit. Altera pa-
ta servatur, qua muliebris sexus liberos
eritur dextra, ut arcus facilius intendant,
erent. Interrito vultu Regem Thalestris
habitu ejus haudquaquam rerum fa-
oculis perlustrans: quippe omnibus Bar-
rporum majestate veneratio est; magne-
perum non alios capaces putant, quam
ia specie donare natura dignata est. Cæ-
errogata, num aliquid petere vellet: haud
latari, ad communicandos cum Rege li-
beros

beros se venisse; dignam, ex qua ipse regeret hæredes: feminini sexus se retenturam reddituram patri. Alexander, an cum ipse vellet? interrogat: & illa, causata, firmiter regnum reliquisse? petere perseverabat, non tam spei pateretur abire. Actior ad Veneris cupido, quam Regis, ut paucos dies perpulit. XIII. dies in obsequium desiderii sumpti sunt. Tum illa regnum suum, Regem, petiverunt.

6. Hic vero palam cupiditates suas solventiamque & moderationem, in altissima fortuna eminentia bona, in superbiam, ac vertit. Patrios mores, disciplinamque Mæ Regni salubriter temperatam, & civilem velut leviora magnitudinis sua ducens, Pergamæ, par Deorum potentie fastigium tulit. Jacere humi venerabundos ipsum, que servilibus ministeriis tot victores gubernare, & captivis pares facere expetebat: purpureum diadema distinctum albo, quod habuerat, capiti circumdedit, vestemque sumpsit: ne omen quidem veritus, quod insignibus, in devicti transiret habitum: se quidem Persarum spolia gestare dicere cum illis quoque mores induerat; superbus habitus animi insolentia sequebatur. Licetque, quas in Europam mitteret, veteris gemma obsignabat: iis, quas in Asiam Darii annulus imprimebatur; ut appareat animam duorum non capere fortunam. vero & equites, unaque principes militum nantes quidem, sed recusare non auctoritate ornaverant vestibus. Pellices CCC. & LX. quot Darii fuerant, regiam implebant, donum greges, & ipsi muliebria pati acquebantur. Hæc luxu, & peregrinis infirmitatibus veteres Philippi milites, rudis nationis accites, palam aversebantur; totiusque castri omnium sensus, ac sermo erat, plus auctoritatis, quam bello esse questum. Tum

fos, dedique alienis moribus, & externis:
horæ pretium, domos, quasi in captivo habi-
versutos; pudere jam sui, Regem victis,
factoribus similiorem, ex Macedoniæ Impe-
re Darii Satrapem factum. Ille non ignarus,
scipies amicorum, & exercitum graviter of-
fensam liberalitate donisque recuperare ten-
sed, opinor, liberis pretium servitutis in-
est. Igitur ne in seditionem res vertere-
m interpellandum erat bello, cujus mate-
rtine alebatur. Namque Bessus veste re-
cta, Artaxerxem appellari se jusserat, Scy-
& cæteros Tanais accolæ contraherat.
Satibarzanes nuntiabat, quem receptum in fi-
ogioni, quam antea obtinuerat, præfecit. Et
grave spoliis, apparatuque luxuriæ agmen
eretur, suas primum, deinde totius exerci-
nas, exceptis admodum necessariis, confer-
n medium. Planities spatiosa erat, in quam
onusta perduxerant. Expectantibus cun-
d deinde esset imperaturus, jumenta jussit
suisque primum sarcinis face subdita, cæ-
endi præcepit. Flagrabant exarentibus do-
næ ut intacta ex urbibus hostium rapè-
pe flammæ restinxerant, nullo sanguinis
audente deslere, quam regias opes idem
aretet. Brevis deinde oratio mitigavit do-
nabilesque militiæ, & ad omnia parati, læ-
sarcinarum potius, quam disciplinæ fecif-
m. Igitur Bactrianam regionem petebant.
nor, Parmenionis filius, subita morte cor-
magno desiderio sui affecerat cunctos. Rex
es inæstus, cupiebat quidem subsistere fu-
rurus, sed penuria commeatuum festinare
Itaque Philotas cum duobus millibus, &
relictus, ut iusta fratti persolveret: ipse
ad Bessum. Iter facienti ei litteræ affe-
sinitimis Satrapam; è quibus cognoscit,
quidem hostili animo occurrere eum exer-
cerum Satibarzanem, quem Satrapem Ari-
i præfecisset, desecisse ab eo. Itaque quam-

quam Bello imminebat, tamen ad Satibarzanem primendum præverti optimam ratus, levaturam, & equestres copias educit, totaque strenue facto itinere, improvitus hosti sup- Cuius cognito adventu Satibarzanes cum millibus equitum, (nec enim plures subito hi poterant.) Baëtra perfugit, cæteri proximi res occupaverunt. Prærupta rupes erat, erat occidentem; eadem, qua vergit ad orientiorem submissa fastigio, multis arboribus perennem habet fontem, ex quo largæ aquæ emanant. Circuitus ejus triginta & duo stadia comprehendit. In vertice herbidus campus. multitudinem imbellem considerare jubent: prærupta rupes erat, arborum truncos, & saxa obmurmurabant. XIII. millia armata erant. In horum cratero relicto, ipse Satibarzanem sequitur. Et, quia longius eum abesse cognoverat; agnoscendo eos, qui edita montium occupaverant. Ac primo repurgari jubet, quidquid possent: deinde ut occurrebant invicem cante ruptæque rupes, irritus labor videbatur natura. Ille ut erat animi semper oblectamentis, quum & progredi arduum, & periculosum esset, versabat se ad omnes cunctas res, aliud atque aliud, ita ut fieri solet, ut quæque damnamus, subjiciente animo: hoc quod ratio non potuit, fortuna consilium præstavit. Vehemens Favonius erat, & multiteriam ceciderat miles, aditum per saxa. Hæc vapore torrida inaruerat. Ergo adgredi arbores jubet, & igni dari alimenta: celestipitibus cumulatis fastigium montis æqualiter. Tunc undique ignis injectus cuncta compressam in ora hostium ventus ferebat: fœgens velut quædam nube absconderat cœlum, nabant incendio sylvæ, atque ea quoque, cuncta incendebat miles, concepto igne proxima adurebant. Barbari suppliciorum ultimum intermoveretur ignis, effugere tentabant; flamma dederat locum, hostis obstabat. V

de consumpti sunt. Alii in medios ignes; petras præcipitavere sese; quidam manibus se obtulerunt: pauci seminstulati venere statem. Hinc ad Craterum, qui Ariacacnam erat, redit. Ille, omnibus præparatis, Regis obavit adventum, captæ urbis titulo, sicut parciens. Igitur Alexander turres admoventi inque adpectu territi Barbari, è muris superius tendentes, orare cœperunt, iram in Sacrum defectionis auctorem reservaret; super semet dedentibus parceret. Rex data venia, conditionem modo solvit, sed omnia sua incolis. Ab hac urbe digresso, supplementum nominum militum occurrit. Zoilus quingentos equos Græcia adduxerat: tria millia ex Illyrico miserat. Thessali equites centum & tria milia Philippo erant. Ex Lydia duo millia, peregrinus miles, advenerant: trecenti ejusdem sequebantur. Hæc manu ad Gangas pervenit. Bellicosa natio est. Satrapæ Bazaentes, sceleris in Regem summi participis. Is suppliciorum, quæ metuerat, metu, in Indiam.

nonum diem stativa erant, quum externa territus modo Rex, sed invictus, intestino crebatur. Dymnus, modicæ apud Regem gratiæ & gratiæ, exoleti, cui Nicomacho erat amore flagrabat, obsequio uni sibi dediti relictus. Is, quod ex vultu quoque perspicere similis attonito, remotis arbitris cum jussit in templum, arcana se & silenda afferens: suspensumque expectatione permutatam, & pignora utriusque animi rogat, & jurejurando, quæ commisisset, silentio am. Et ille ratus, nihil, quod etiam cum regendum foret, indicaturum, per præcos jurat. Tum Dymnus aperit, in tertius infidias Regis comparatas, seque ejus conatus viris, & illustribus esse participem. Venis auditis, se vero fidem in parricidio constanter abnuit, nec ulla religione, ut

scelus tegat, posse constringi. Dymnus &
 & metu amens, dextram exoleti complexus
 crymans, orare primum, ut particeps confilii
 risque fieret. Si id sustinere non posset, atque
 proderet se, cuius erga ipsum benevolentia
 alia hoc quoque haberet fortissimum pignus
 caput suum permisisset fidei adhuc inexper-
 ultimum avertari scelus perseverantem me-
 tis terret: ab illo capite conjuratos pulchro
 facinus inchoaturos. Alias deinde effoemina
 muliebriter timidum, alias proditorem ama-
 pellas, nunc ingentia promittens, inter
 regnum quoque, versabat animum tanto
 procul abhorrentem: strictum deinde gladi-
 do illius, modo suo admovent jugulo, su-
 dem & infestus expressit tandem, ut non
 lentium, sed etiam operam polliceretur.
 abunde constantis animi, & dignus, qui
 esset, nihil ex pristina voluntate mutave-
 se captum Dymni amore simulabat nihil.
 Sciscitari deinde pergit, cum quibus tantum
 cietatem inisset. Plurimum refert, quales
 memorabili operi admoturi manum essent:
 amore, & scelere male fanns, simul gratias
 mul gratulatur, quod fortissimus juvenum
 bitasset se jungere Demetrio corporis custo-
 colao, Nicanori. Adjicit his Aphoebetam
 num, Archepolim & Amyntam. Ab hoc
 dimissus Nicomachus, ad fratrem (Cebal-
 nomen) quæ acceperat, desert. Placet ipse
 sterc. in tabernaculo, ne si regiam intrasset
 suetus adire Regem, conjurati proditos
 sciscerent. Ipse Ceballinus ante vestibulum
 (neque enim propius aditus ei patebat)
 opperens aliquem ex prima cohorte amicum
 introduceretur ad Regem. Forte cæteris
 unus Philotas Parmenionis filius, incertum
 ob causam, substiterat in regia. Hunc C-
 ore confuso magnæ perturbationis notas
 rens, aperit, quæ ex fratre compererat
 cunctatione Regi nuntiare jubet. Philotas

citus intrat ad Alexandrum: multoque in-
 te aliis rebus consumpto sermone, nihil eo-
 rum ex Ceballino cognoverat, nuntiat. Sub-
 itum eum prodeuntem in vestibulo regiae exci-
 mis, an mandatum exsequutus foret, requi-
 sit, non vacasse sermoni suo Regem, causa-
 cessit. Postero die Ceballinus venienti in-
 praesto est; intrantemque admonet pridie
 dicatae cum ipso rei. Ille, curae sibi esse, re-
 ac ne tum quidem Regi, quae audierat,
 Cœperat Ceballino esse inspectus. Itaque
 ta interpellandum ratus, nobili juveni, Me-
 t ei nomen, supra armamentarium posito,
 lus pararetur, indicat. Ille, Ceballino in
 ntario abscondito, protinus Regi, corpus
 anti, quid ei index detulisset, ostendit. Rex,
 orchendendum Dymnum missis satellitibus,
 ntarium intrat. Ibi Ceballinus gaudio ela-
 boeo te, inquit, incolumem ex impiorum
 ereptum. Percunctatus deinde Alexander,
 tenda erant, ordine cuncta cognoscit. Rur-
 nstitit quærere, quotus dies esset, ex quo
 huius ad eum detulisset indicium? Atque il-
 ce, jam tertium esse; existimans, haud in-
 fide tanto post deferre, quae audierat, vin-
 jussit. Ille clamitare cœpit, eodem tem-
 pimento, quo audisset, ad Philotam decur-
 eo percontaretur. Rex item quærrens, an
 adisset? an institisset ei, ut perveniret ad
 verante eo affirmare quae dixerat, manus
 tendens, manantibus lacrymis, hanc sibi
 mo quondam amicorum relata gratiam
 ur. Inter hæc Dymnus, haud ignarus
 causam arcefferetur à Rege, gladio, quo
 cinctus, graviter se vulnerat, occursumque
 inhibitus perfertur in regiam. Quem in-
 x, quod, inquit, in te, Dymne, tantum
 nefas, ut tibi Macedonem regno dignior
 me quoque ipso videretur? Illum jam de-
 rox. Itaque edito gemitu, vultuque à con-
 regis averso, subinde collapsus exstinguitur.

Rex, Philotæ venire in regiam iussu, Cebalino inquit, ultimum supplicium meritis, si in meum præparatas insidias biduo texit, humanis reum Philotam substituit, ad quem per indicium detulisse se affirmat. Quo propior amicitie me contingis, hoc majus est delicti tui facinus: & ego Ceballino magis Philotæ id convenire fateor. Faventem habebam, si, quod admitti non oportuit, saltent potest. Ad hoc Philotas haud sane trepidus nimis vultu æstimeretur, Ceballinum quidem sermonem ad se detulisse; sed ipsum tantummore nihil credidisse respondit: veritum, non inter amatorem & exoletum, non sine periculis, detulisset. Quum Dymnus interemerem sum, qualiacunque erant, non fuisse reum. Complexusque Regem orare cœpit, ut prævitam potius, quam culpam, silentii tamen facti ullius, intueretur; haud facile dixerim, deritne ei Rex, an altius iram suppresserit. tram reconciliatæ gratiæ pignus obtulit, temptum magis, quam celatum indicium erari sibi dixit.

8. Advocato tamen consilio amicorum, Philotas adhibitus non est, Nicomachum id jubet. Is eadem, quæ detulerat ad Regem, exposuit. Erat Crateris Regi charus in parte Philotæ ob æmulationem dignitatis adversus que ignorabat, sæpe Alexandri auribus nimitione virtutis, atque operæ gravem fuisse: non quidem sceleris, sed contumaciæ tamen actum. Non aliam premendi inimici occasio- tiorem futuram ratus, odio suo pietatis pro- speciem: Utinam, inquit, in principio quod- jus rei nobiscum deliberasses. Suasilemus, lotæ velles ignoscere, patereris potius igr- uo, quantum deberet tibi, quam usque ad- metum adductum, cogeres potius de periculo quam de tuo cogitare beneficio. Ille enim insidiari tibi poterit; tu non semper poteris- te ignoscere. Nec est, quod existimes e-

facinus ausus est, venia posse mutari. Scit
a misericordiam consumpserunt, amplius spe-
m posse. At ego, etiam si ipse vel poeniten-
beneficio tuo victus, quiescere volet; pa-
us Parmenionem, tanti ducem exercitus, &
ata apud milites tuos auctoritate, haud mul-
ta magnitudinis tuæ fastigium positum, scio
no animo salutem filii sui debiturum tibi.
n beneficia odimus. Meruisse mortem con-
det. Superest, ut malit videri injuriam ac-
quam vitam. Proinde scio, tibi cum illis
e esse pugnandam. Satis hostium superest,
persequendos ituri sumus: latus à dome-
stibus muniri. Hos si submoves, nihil me-
externo: hæc Craterus. Nec cæteri dubita-
an conjurationis indicium: suppressurus non
nisi auctor aut particeps. Quem enim pi-
bonæ mentis, non amicum modo, sed ex
lebe, auditis, quæ ad eum delata erant,
rinus ad Regem fuisse cursurum? Ne Ce-
videm exemplo, qui ex fratre comperta
tiasset, Parmenionis filium, præfectum e-
omnium arcanorum Regis arbitrum simu-
m, non vacasse sermoni suo Regem, ne in-
n internuntium quæreret. Nicomachum,
quoque Deum adstrictum, conscientiam
pnerare properasse. Philotam, consumpto
m jocumque pene toto die, gravatum esse
eba ad caput Regis pertinentia, tam longo
in supervacuo inserere sermoni. At enim
idisse talia deferentibus pueris: cur igitur
a biduum, tanquam indicio haberet fidem?
alum fuisse Ceballinum, si delationem ejus
e. In suo quemque periculo magnum a-
habere; quum de salute Regis timeretur,
esse debere; vana quoque deferentes ad-
Omnes igitur quæstionem de eo, ut par-
teleris indicare cogeretur; habendam esse
e. Rex, admonitos, ut consilium silentio
x, dimittit. Pronuntiari deinde iter in po-
tem jubet, ne qua novi initi consilii dare-
tur

tur nota. Invitatus est etiam Philotas ac ipsi epulas, & non cœnare modo, sed etiam hariter colloqui cum eo, quem damnaverant. Secunda deinde vigilia, luminibus et cum paucis in regiam cœunt Hephæstion, terus, & Cœnus, & Erigyus. Hi ex amicis migeris autem Perdicas & Leonatus. Perperatum, ut qui ad prætorium excubabant vigilarent. Jam ad omnes aditus dispositi equites quoque itinera obsidere jussi; non Parmenionem, qui tum Mediæ magnisque præerat, occultus evaderet. Attarras autem trecentis armatis intraverat regiam. Hunc satellites traduntur, quorum singulos denari sequebantur. Ii ad alios conjuratos concedendos distributi sunt. Attarras cum trecentis Philotam missus, clausum aditum domus intrat, quinquaginta juvenum promptissimè. Nam ceteros cingere undique domum jussu occulto aditu Philotas posset elabi. Illi tunc curitate animi, sive fatigatione resolutum oppresserat; quem Attarras torpentem adprehendit. Tandem ei sopore discusso quum incensum catenæ; Vicit, inquit, bonitatem tuam, Regum acerbitas. Nec plura loquutum in latro in regiam adducunt. Postero die Regi omnes armati eblirent. Sex millia fere milia nuerant: præterea turba lixarum calonnæ pleverant regiam. Philotam armigeri ageregebant, ne ante conspici posset a vulgo. Rex alloquutus milites esset. De capitali vetusto Macedonum modo inquirebat ex pace erat vulgi. Nihil potestas Regum valuisse prius valuisse auctoritas. Igitur primus cadaver infertur, plerisque, quid patrasse casu extinctus esset, ignaris.

9. Rex deinde in concionem procedit, ferens dolorem animi. Amicorum quoque exspectationem hand parvam fecerat. Missa in terram vultu, attonito stupentibus stetit. Tandem recepto animo, Pene, inquit

cornu hominum scelere vobis ereptus sum. providentia & misericordia vivo: Conspectus-
ter venerabilis coëgit, ut vehementius par-
traherem: quoniam spiritus, uno unus vitæ
actus est, tot fortissimis viris, & de me op-
eritis, referre adhuc gratiam posse. Interru-
ptionem militum gemitus, obortæque sunt
& lacrymæ. Tum Rex; Quanto, inquit,
in animis vestris motum excitabo, quum
sceleris auctores ostendero, quorum mentio-
ne reformido; & tanquam salvi esse pos-
siminibus abstineo. Sed vincenda est memo-
ria caritatis, & conjuratio impiorum civi-
legenda. Quomodo autem tantum nefas si-
Parmenio, illa ætate, tot meis, tot parentis
ritus devinctus, omnium nobis amicorum
iustus, ducem se tanto scelere præbuit. Mi-
nus Philotas Pencilum, & Demetrium, &
Gymnum, cuius corpus adspicitis, ceterosque
a mentis, in caput meum subornavit. Fre-
ndique indignantium, querentiumque tota
obstrepebat, qualis solet esse multitudinis,
me militaris, ubi aut studio agitur, aut ira.
Hucus deinde, & Metron, & Ceballinus pro-
pæ quisque detulerat, exponunt. Nullius
indicio Philotas particeps sceleris destinaba-
que indignatione pressa vox indicum silen-
pra est. Tum Rex, Qualis, inquit, ergo a-
dis videtur, qui hujus rei delatum indici-
ipsum suppressit? Quod non fuisse vanum,
exitus declarat. Incertam rem deferens,
non timuit. Ceballinus ne momentum
temporis distulit exonerare se, ut eo, ubi
irrumperet. Philotas solus nihil timuit,
didit. O magni animi virum! Ille, si Re-
culo comproveretur, vultum non mutaret?
tantæ rei sollicitus non audiret? Subest
a silentio facinus, & avida spes regni præ-
animum ad ultimum nefas impulit. Pater
præst. Ipse apud multos copiarum duces
repotens viribus, majora, quam capit, spi-
rat.

rat. Orbitas quoque mea, quod sine libe
spernitur. Sed errat Philotas. In vobis
parentes, consanguineos habeo: Vobis sal
bus esse non possum. Epistolam deinde Pa
nis interceptam, quam ad filios Nicanorem
lotam scripserat, recitat; haud sane indicio
vioris consilii præferentem. Namque sum
hæc erat: Primum vestri curam agite, de
strorum: sic enim, quæ destinavimus, effi
Adjecitque Rex, sic esse scriptam, ut si ve
pervenisset, à consiliis posset intelligi; si ve
cepta esset, falleret ignaros. At enim U
quum cæteros participes sceleris indicaret,
tam non nominavit. Hoc quidem illius no
centiæ, sed potentiæ indicium est, quod
timetur etiam, à quibus prodi potest, ut q
se fateantur, illum tamen celent. Cæterum
tam ipsius indicat vita. Hic Amyntæ, qui m
sobrinus fuit, & in Macedonia capiti inec
comparavit insidias, socium se & consiliam
xit. Hic Artalo, quo graviorem inimicum no
sororem suam in matrimonium dedit. Hic
scripsisset ei, pro jure tam familiaris usu
amicitiæ, qualis sors edita esset Jovis Ammo
culo, sustinuit rescribere mihi, Se quidem g
ri, quod in numerum Deorum receptus esse
terum misereri eorum, quibus vivendum e
eo, qui modum hominis excederet. Hæc s
am animi pridem alienati à me, & inviden
riæ meæ indicia: quæ quidem, milites, q
licuit, in animo meo pressi. Videbar cui
partem viscerum meorum abrumpere, si,
tam magna conculceram, viliores mihi facere
jam non verba punienda sent; linguæ to
pervenit ad gladios. Hos (si mihi creditis) I
in me acuit; si ipsum dimisero, quo me co
milites? cui caput meum credam? Equitatu
mæ exercitus parti, principibus nobilissimæ
tutis unum præfeci: salutem, spem, victori
am fidei ejus, tutelæque commisi: patrem
fastigium, in quo me ipsi posuistis, admovi

nulla opulentior regio est, tot civium so-
 que millia, imperii ejus, ditionique subjec-
 titudinem petieram, periculum exitit. Quam
 in acie occidissem, potius hostis præda,
 vis victima? nunc servatus ex periculis,
 a timui, in hæc incidi, quæ timere non de-
 beris identidem à me, milites, petere, ut sa-
 pe parcam. Ipsi mihi præstare potestis, quod
 ut faciam. Ad vestras manus, ad vestra
 refugio: invitis vobis salvus esse nolo: vo-
 bis non possum, nisi vindicor. Tum Philo-
 tatis post tergum manibus, obsoleto ami-
 ctum jussit induci. Facile apparebat, mo-
 ram miserabili habitu, non sine invidia pau-
 conspecti. Ducem equitatus pridie vide-
 bant, Regis interfuisse convivio: repente
 in modo, sed etiam damnatum, imo vinctum,
 atur. Subibat animos Parmenionis quoque,
 tis, tam clari civis, fortuna, qui modo du-
 cis, Hectore & Nicanore, orbatus, cum eo,
 aliquum calamitas fecerat, absens diceret
 Itaque Amyntas, Regis prætor, inclinan-
 misericordiam concionem rursus aspera in
 in oratione commovit: Proditos eos esse
 : neminem ad conjugem suam, neminem
 am, & ad parentes fuisse rediturum: velut
 corpus, dempto capite, sine spiritu, sine
 in aliena terrâ ludibrium hostis futhros.
 aquam pro spe ipsius Amyntæ oratio grata
 et, quod conjugum, quod patriæ admoni-
 tiores ad cætera munia exsequenda fecisset.
 cenus, quamquam Philotæ sororem matri-
 tecum conjunxerat, tamen acrius, quam
 in in Philotam invecus est, parricidam esse
 patriæ, exercitus, clamitans: saxumque,
 terre antè pedes jacebat, arripuit, emissurus
 : ut plerique credidere, tormentis subtra-
 piens. Sed Rex manum ejus inhibuit, di-
 citus causam debere fieri potestatem reo, nec
 dicari passurum se, affirmans. Tum dicere
 Philotas, siue conscientia sceleris, siue peri-

culi magnitudine amens & attonitus: non re oculos, non hincere audebat. Lacrymis manantibus, linquente animo, in eum à quibatur, incubuit: absterfisque amiculo ejus paulatim recipiens spiritum ac vocem, dictu debatur. Jamque Rex intuens eum, Macinquit, de te judicaturi sunt: quero, an patrone sis apud eos usus: Tam Philotas: Macedones, inquit, plerique adsunt, quos quæ dicam, percepturos arbitror, & eadem fuero usus, qua tu egisti: non ob aliud, quam ut oratio tua intelligi posset à pluribus. Rex, cequid videris, odio etiam patrii sermonotam veneri? Solus quippe fastidit eum diciane dicat, utrumque cordi est; dum memiæque illam à nostro more, atque sermone rere. Atque ita concione excessit.

10. Tam Philotas: Verba, inquit, innocerire facile est; modum verborum misere difficile. Atque inter optimam conscientiam, quissimam fortunam destitutus, ignoro, quæ & animo meo, & tempori paream. Abest optimus canis: max jndex: qui cur me ipse noluerit, non me hercule excogito; eum que cognita causa tam damnare me liceat, absolvere; non cognita vero liberari ab non possum, qui à præsente damnatus sum, quamquam victi hominis non supervacua, sed etiam invida detensio est, quæ judicem cere videtur, sed arguere, tamen utcumque dicere, memet ipse non deseram, nec totum ut damnatus etiam mea sententia videar. E cujus criminis reus sim; non video. Inter o tos nemo me nominat: de me Nicomach dixit: Cæballinus plus, quam audierat, se potuit. Atqui conjunctionis caput me fuisse Rex. Potuit ergo Dymnus cum præterire sequebatur: præteritum cum quarenti soco falso fuerim nominandus: quo facilius, qui tor, posset impelli. Non enim detecto facinmen meum præterit, ut posset videri socio

Nicomachus, quem taciturnum arcana de se credebat, confessus, aliis nominatis, me subtrahebat. Quæso, cominilitones, si Ceballino non adisset, nihil me de conjuratis scire, nam hodie dicerem causam nullo me nosse? Dymnus sane & vivat adhuc, & velit dicere: Quid cæteri? Qui de se confitebuntur, videlicet subtrahent? Maligna est calamitas, quæ noxia, cum qui suo supplicio cruciatur, sit alieno. Tot conscii, ne in equuleum qui positi, verum fatebuntur? Atqui nemo parituro, nec cuiquam moriturus, ut opinor. Quia crimen, & ad unum revertendum mihi rem delatam ad te tacuisti? cur tam securitatem vixisti? hoc quaecunque est, confesso mihi, ne es, Alexander, remisisti: dextram tuam sibi reconciliati pignus animi, convivio quoque fuit. Si credidisti mihi; absolutus sum: si non, dimissus. Vel iudicium tuum serva. Proxima nocte, qua digressus sum à mentibus, feci? quod novum facinus delatum ad te, animus tuum? Gravi sopore adquiescentem me malis indormientem meis inimici excitaverunt. Unde & parricidæ, & propter alta quies somni? Scelerati conscientia nocte, quum dormire non possint, agitant eum, non consummato modo, sed & cogitato. At mihi securitatem primam innocentem, deinde dextra tua obtulerant: non timui, alienæ crudelitati apud te liceret, quam tuæ. Sed ne te mihi credidisse poeniteat, ne deferretur à pnero, qui non testem, unus indicii exhibere poterat, impleturus metu, si cœpisset audiri. Amatoris, & scortatoris interponi aures meas credidi infelix, & si suspectam habui, quod non ipse deferret, tum potius subornaret. Timui, ne negaret se Ceballino; & ego viderer multis amicum fuisse periculi causa. Sic quoque quem meum inimicum, inveni, qui mallet perire me, solum esse. Quid inimicitiarum credis

ris excepturum fuisse, si infantes laceffissem
 enim Dymnus se occidit? num igitur facturum
 divinare potui? Minime. Ita; quod solus
 dicio fidem fecit, id me, quum à Ceballino
 pellatus sum, movere non poterat. At herc
 confcins Dymno tanti sceleris fuissẽm, bidu
 proditos esse nos, dissimulare non debui; C
 nus ipse tolli de medio nullo negotio potuit,
 que post delatum indicium, quo petiturus
 cubiculum Regis solus intravi, ferro quiden
 ctus. Cur distuli facinus? an sine Dymno no
 ausus? Ille igitur princeps conjurationis fuit
 illius umbra Philotas latebam, qui regnum
 donicum affecto. Et quis è vobis corruptus e
 pis? quem ducem, quem præfectum impensi
 lui? Mihi quidem objicitur, quod societate
 trii sermonis asperneret, quod Macedonum me
 stidiam. Sic ergo imperio, quod dedignor,
 neo. Jam pridem nativus ille sermo com
 aliarum gentium exolevit; tam victoribus,
 victis peregrina lingua discenda est. Nam ut
 que ista me magis lædunt, quam quod Am
 Perdicæ filius, insidiatus est Regi; cum que
 amicitia fuerat mihi, non recuso defendere,
 trem Regis non oportuit diligi à nobis. S
 tem in illo fortunæ gradu positam etiam ve
 necesse erat; utrum, quæso, quod non di
 reus sum? an impiorum amicis infantibus q
 moriendum est? Quod si æquum est, cur
 vivo? si injustum, cur nunc demum occide
 enim scripsi, misereri me eorum, quibus viv
 esset sub eo, qui se Jovis filium crederet. F
 micitia, veri consilii periculosa libertas, v
 decepistis! vos, quæ sentiebam, ne reticere
 pulistis! Scripsisse me hæc fateor Regi, non
 ge; non enim faciebam invidiam, sed pro eo
 bam. Dignior mihi Alexander videbatur, qu
 stirpem tacitus agnosceret, quam qui prædi
 jactaret. Sed quoniam oraculi fides certa est,
 us causæ meæ testis. Retinete me in vinculi
 consulitur Hammon in arcanum, & occultu

rerim, qui Regem nostrum dignatus est fi-
eminem eorum, qui stirpi suæ insidiati sunt,
patietur. Si certiora oraculis creditis esse tor-
ne hanc quidem exhibendæ veritatis fidem
t. Solent rei capitis adhibere vobis paren-
pos fratres ego nuper amisi: patrem nec
re possum, nec invocare audeo; quum &
eti criminis reus sit. Parum est, tot modo
um parentem, in unico filio acquiescentem
me orbari, ni ipse in rogam meum imponi-
go carissime pater, & propter me morieris,
an. Ego tibi vitam adimo, ego senectutem
tinguo? Quid enim me procreabas infeli-
erlantibus Diis; an ut hos ex me fructus
es, qui te manent? Nescio, adolescentia
rior sit, an senectus tua. Ego in ipso ro-
atis eripior, tibi carnifex spiritum adimet,
fortuna exspectare voluisset, natura repo-
Admonuit me patris mei mentio, quam ti-
cunctanter, quæ Ceballinus detulerat ad
care debuerim. Parmenio enim cum audis-
enim à Philippo medico Regi parari, deter-
a voluit epistola scripta, quo minus medica-
biberet, quod medicus dare constitnerat.
ditum est patri meo? num ullam auctori-
us literæ habuerunt? Ego ipse, quoties,
eram, detuli, cum ludibrio crudelitatis re-
m. Si & quum indicamus, invisi, &, quum
suspecti sumus; quid facere nos oportet?
unus è circumstantium turba exclamasset,
itis non insidiari: Philotas, Recte, inquit,
es, dicis. Itaque si insidiatus sum, poenam
ecor: & finem facio dicepdi, quoniam ul-
ta gravia sunt visa anribus vestris. Abdu-
ade ab iis, qui custodiebant eum.

at inter duces manu strenuus Belon qui-
cis artium & civilis habitus rudis, vernis
humili ordine, ad eum gradum, in quo
promotus: qui tacentibus ceteris, stoli-
a ferox, admonere eos cœpit, quoties suis
diversioris, quæ occupassent, proturbatus
esset,

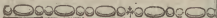
esset, ut purgamenta servorum Philotæ recur-
 tur eo, unde commilitones expulisset: auro,
 roque vehicula ejus onusta totis vicis fletisse
 in vicina quidem diversorii quemquam con-
 num receptum esse: sed per dispositos, et
 somnum habebat, omnes procul relegatos,
 mina illa murmurantium inter se, silentio
 quam sono, excitaretur. Indibrid ei fuisse
 homines, Phrygasque & Paphlagonas app-
 qui non erubesceret, Macedo nata, homi-
 guæ suæ per interpretem audire. Cur Ham-
 consuli veller? eundem Jovis arguisse men-
 Alexandrum filium agnoscentis: scilicet ver-
 invidiosum esset, quod Dii offerrent. Cum
 retur capiti Regis & amici, non consului
 Jovem: nunc ad oraculum mittere, dum pa-
 sollicitaretur, qui præsit in Media; & pecu-
 jus custodia commissa sit, perditos homine-
 cietatem sceleris impellat. Ipsos missuros
 culum, non qui Jovem interrogent, quod e-
 cognoverint: sed qui gratias agant, qui v-
 incolumitate Regis optimi persolvant. Tu
 universa concio accensa est, & à corporis
 bus initium factam, clamantibus, discerpent-
 se parricidam manibus eorum. Id quidem
 tas, qui graviora supplicia metneret, haud
 quo animo audiebat: Rex in concionem re-
 live ut in custodia quoque torqueretur, si-
 ligentius cuncta cognosceret, concilium in-
 rum diem distulit: & quamquam in vesp-
 clinabat dies, tamen amicos convocari ju-
 catetis quidem placebat, Macedonum mor-
 saxis. Hephæstion autem & Craterus &
 tormentis veritatem exprimendam esse dixer-
 illi quoque, qui aliud iusserant, in horum
 tiam transeunt. Consilio ergo dimisso, Hep-
 cum Cratero & Creno ad questionem de
 habendam consurgunt. Rex Cratero arce
 sermone habito, cujus summa non edita est
 timam diversorii partem secessit, & remon-
 tris in multam noctem questionis expectav-

tortores in conspectu Philotæ omnia crude-
stramenta proponunt. Et ille ultro: Quid
inquit, Regis inimicum, interfectorem,
item occidere? quid questione opus est?
volui. Craterus exigere, ut quæ confi-
in tormentis quoque diceret. Dum corri-
um obligantur oculi, dum vestis exuitur,
jura, Deos patrios nequidquam apud sur-
invocabat. Per ultimos deinde cruciatus,
amnatas, & inimicis in gratiam Regis tor-
as, laceratur. Ac primo quanquam hincig-
ic verbera, jam non ad quæstionem, sed ad
ingerebantur, non vocem modo, sed etiam
habuit in potestate. Sed postquam intu-
corpus ulceribus, flagellorum ictus nudis
incussos ferre non poterat, si tormentis ad-
modum essent, dicturum se, quæ scire ex-
pollicetur. Sed finem quæstioni fore, ju-
per Alexandri salutem, volebat, remove-
tortores. Et utroque impetrato Cratero, in-
c quid me velis dicere. Illo indignante lu-
rursusque revocante tortores, tempus pe-
bit, dum reciperet spiritum, cuncta quæ sci-
laturus. Interim equites, nobilissimus quis-
ii maxime, qui Parmenionem propinqua
ne contingebant, posteaquam Philotam tor-
ma vulgaverat, legem Macedonum veriti,
eram erat, ut propinqui eorum, qui Regi
erant, cum ipsis necarentur: alii se inter-
alii in devios montes vastasque solitudines
ingenti per tota castra terrore diffuso: do-
tumultu cognito, legem se supplicii con-
ontium remittere edixit. Philotas verone-
ilacio liberare se à cruciatu voluerit, anceps
ra est: quoniam & vera confessis, & falsa
as, idem doloris finis ostenditur. Cæterum,
inquit meus, Hegelocho quam familiariter
non ignoratis. Illam dico Hegelocham,
acie cecidit. Ille omnium malorum nobis
sit. Nam cum primum Jovis filium se sa-
bolit Rex: id indigne ferens ille, Hunc igi-
tur

tar Regem agnoscimus, inquit, qui Philippe dignatur patrem? actum est de nobis, si ista ti possumus. Non homines solum, sed etiam os despicit, qui postulat Deus credi. Amisimus Alexandrum, amisimus Regem; incidimus in biam, nec Diis, quibus se exæquat, nec hominibus, quibus se eximit, tolerabilem. Nostrogine Deum fecimus, qui nos fastidiat? qui tur mortalium adire concilium? Credite me nos, si viri sumus, à Diis adoptabimur. Quamvis enim huius Alexandrum, quis deinde Archimedes Perdiccam occisos ultus est? hic quidem rectoribus patris ignovit. Hæc Hegelochus dixit per cornam: & postero die prima luce à pæcerfor. Tristis erat, & me mœstum videbatur. dieramus enim quæ sollicitudinem incuterent, quæ ut experiremur, utrumne vino gravatus disset illa an altiore concepta consilio, accersit placuit, ac venire: eodemque sermone ultro citro, adjecit, se, si ve auderemus duces esse, mas à nobis partes vindicaturum: si ve decessimus, consilium silentio esse resturum. Partheni, vivo adhuc Dario, intempestiva res videbatur non enim sibi, sed hosti esse occisuros Alexandrum. Dario vero sublato, præmium Regis occisi & totum Orientem intersectoribus esse cessit. Approbatoque consilio, in hæc fides data est cepta. Quod ad Dymnum pertinet, nihil scire hæc confessus, intelligo, non prodesse mihi prorsus sceleris expertus sum. Illi rursus torquentis, cum ipsi quoque hastis os oculosque everberarent, ut hoc quoque crimen confiteri expressere. Exigentibus deinde, ut ordinem tanti sceleris exponeret: cum diu Baëtra retinebat Regem viderentur, timuisse respondit, ne LXX. natus annos, tanti exercitus dux, tantæ cuniarum custos, interim extingueretur, ipsique nato tantis viribus, occidendi Regis causa non festinasse ergo se, dum præmium haberet inibus. Representasse consilium; cuius patrem autorem si crederent, tormenta, quanquam

posset, tamen non recusare. Illi collocuti,
 delictum videri, ad Regem revertantur, qui
 e, & quæ confessus erat Philotas, recita-
 tum, quia ingredi non poterat, iussit affer-
 ri agnoscante eodem, Demetrius, qui pro-
 pteris particeps esse arguebatur, producit:
 confirmatione animique pariter constantia, &
 opinens, quidquam sibi in regem cogitatum
 tormentis etiam deposcebat in semetipsum.
 Philotas, circumlatis oculis incidere in Ca-
 lam haud procul stantem, propius eum
 accedere. Illo perturbato, & recusante tran-
 sivit: Patieris, inquit, Demetrium mentiri,
 te excruciaris? Calix vox sanguisque defece-
 rit. Macedones Philotam inquinare innoxios
 accipiebantur, quia nec à Nicomacho, nec ab
 eorum, cum torqueretur, nominatus esset a-
 lius: qui ut præfectos Regis circumstantes se
 demetrium. & semetipsum id facinus cogi-
 tantes confessus est. Omnes ergo à Nicomacho no-
 mine more patrio dato signo, saxis obruerunt.
 non modo salutis, sed etiam vitæ periculo
 erat Alexander. Quippe Parmenio & Phi-
 lippus principes amicorum, nisi palam fontes; sine
 spe totius exercitus non potuissent dam-
 nare: neque anceps quæstio fuit. Dum inficiatus
 Philotas, crudeliter torqueri videbatur: post con-
 spexit Philotas ne amicorum quidem misericor-

Q U I N T I C U R T

L I B E R V I I.

B R E V I A R I U M L I B E

1. **A**lexander Lyncestem majestatis reum curat. Deinde in Amyntam & Simmiam lotæ amicos inquit, qui suam innocentiam oratione tuentur.
2. Amynta & fratribus in gratiam receptis, mas à rege jussus, in Mediam celeriter per Parmenionem interfici curat. Unde inde seditio, quæ tandem extinguitur.
3. Varios populos sub jugum mittit Alexander septendecim diebus cum exercitu Caucasum perat.
4. Bessus de bello adversus Alexandrum, in Persiam consultat, sapientique Cobaris consilio acquiescit: Interim Rex Bactra pervenit Græcorum defectione, & Satibarzane fingitamine occiso, advenit ei nuncius.
5. Exercitus Alexandri siri liberatus Oxumque industrie trajicit. Bessus dolo captus ad Alexandrum adducitur: à quo & Darii fratri Oxum cisgendas traditur.
6. Barbarorum & Macedonum benevolentiam expugnat urbes. Sed & Alexandriam adducit amnem, brevissimoque temporis spatio.
7. De bello Scythis inferendo Alexander vulnerè cum suis init consilium. Aristander

voluntati extorum accomodat significata. Remus à Spitamene per insidias cum duobus in millibus, & CCC. equitibus à Dahis in-
ur: quod callide admodum dissimulat A-
er.

exercitus ad bellum accingitur, Scytharum
adveniunt, ac de pace prorsus egregiam ad-
idrum orationem habent.

ander legatis dimissis, Tanaim trajecit: bel-
gythis infert: & cum victis benigne agit.

anorum nobilium invictus animus: Bess-
sum: novo milite auctus Alexandri exerci-

am urbem amplissimam, situ naturaque
inexpugnabilem, ad deditionem cogit A-
er.

PHILOTAM sicut recentibus sceleris
ejus vestigiis jure affectum supplicio
censuerant milites: ita, posteaquam
desierat esse quem odissent, invidia in
misericordiam vertitur. Moverat &
claritas juvenis, & patris ejus sene-
ctus, atque orbitas. Primus Asiam
Regi, omnium periculorum ejus particeps,
alteram in acie cornu defenderat. Phi-
loque ante omnes amicus, & ipsi Ale-
xandri fidus, ut occidendi Attalum non alio
modo uti mallet. Horum cogitatio subibat e-
jus, sed utique voces ferebantur ad Re-
gem: ille haud sane motus, satisque prudens
negotio discuti, edicit ut omnes in vestibulo
præsto afforent. quos ubi frequentes adesse
vidit, in concionem processit. Haud dubie ex
his Apharias postulare cœpit, ut Lyncestes
inter, qui, multo antequam Philotas Regem
occidere, exhiberetur. A duobus indici-
bus (supra diximus) delatus, tertium jam an-
te diebatur in vinculis. Eundem in Philip-
po eadem conjurasse cum Pausania, pro-
positum fuit: sed quia primus Alexandrum Regem
salu-

salutaverat, supplicio magis, quam crimine
exemptus. Dum quoque Antipatri soceri ejus
justam Regis iram morabantur. Cæterum, re
soporatus dolor: quippe veteris periculi me
presentis cura renovabat. Igitur Aléxander
studia educitur, jussusque dicere, quanquam
triennio meditatus erat defensionem, tam
sitans & trepidus, pauca ex iis quæ com
protulit: ad ultimum non memoria solus
etiam mens eum destituit. Nulli erat dubium
trepidatio conscientix indicium esset, non
rix vitium. Itaque ex iis, qui proxime aff
obluantem adhuc oblivioni, lanceis oc
runt: cujus corpore ablato, Rex introducit
Amyntam & Simmiam. Nam Polemon rex
ex fratribus, cum Philotam torqueri co
set, profugerat. Omnium Philotæ amici
carissimæ fuerant, ad magna & honorata
ria illius maxime suffragatione producti: m
ratque Rex summo studio ab eo consiliat
Nec dubitabat hujus quoque ultimi consilii
participes. Igitur olim esse sibi suspectos
sua litteris, quibus esset admonitus, ut ab
lutem suam tueretur: cæterum se invitum
ra credentem, nunc manifestis indicis
jussisse vinciri. Nam pridie quam detegeret
lotæ scelus, quin in secreto cum ipso fuisset
posse dubitari. Fratrem vero qui profugeret
Philotas torqueretur, aperuisse fugæ causam
per præter consuetudinem, officii specie,
longius cæteris, admovisse semetipsum late
nulla probabili causa: seque mirantem quo
vice sua tali fungerentur officio, & ipsa trepi
ne eorum perterritum, strenue ad armiger
proxime sequebantur, recessisse. Ad hoc
dere, quod cum Antiphanes scribe equitum
myræ denuntiasset, pridie quam Philotam
deprehensum esset, ut ex suis equis, mo
to, daret iis qui amississent suos: superbe
disse, nisi incepto desisteret, brevi iciturn
ipse esset. Jam linguæ violentiam, temere

orum, quæ in semetipsum jacularentur, id esse, quam scelerati animi indicem ac quæ si vera essent, idem meruisse eos pilotam: si falsa, exigere ipsum ut re-Productus deinde Antiphanes, de equis etis, & adjectis etiam superbe minis in-omyntas, facta dicendi potestate: Si ni-nt, interest Regis, peto ut, dum dico, vin-ter. Rex solvi utrumque jubet: deside-Amyntæ ut habitus quoque redderetur, ar-iceam dari jussit: quam ut læva compre-ritato eo loco, in quo Alexandri corpus e jacuerat, Qualiscunque, inquit, exitus-æ, Rex, confitemur, prosperum tibi de-astiorum fortunæ imputaturos. Sine præ-umns causam; liberis corporibus animis-um etiam, in quo te comitari solemus, Causam non possumus, fortunam timere Te quæso, permittas mihi id primum quod à te ultimam objectum est. Nos, onis, adversus majestatem tuam habiti-ascii sumus nobis. Dicerem, jam pridem invidiam, nisi periculum esset, ne alia acta crederes blanda oratione purgari. etiamsi milites tui vel in agmine defi-fatigati, vel in acie periclitantis, vel in o ægri & vulnera curantis, aliqua vox set accepta, merueramus fortibus factis, ea tempori nostro imputare, quam ani-quid accidit tristius, omnes rei sunt: nostris, quæ utique non odimus, in-venimus manus: parentes liberis si occur-grati & inveni sunt. Contra, cum do-nur, cum præmiis onusti revertimur, nos potest? quis illam animorum alacri-enere? Militantium nec indignatio, nec erata est. Ad omnes affectus impetu-tuperamus, laudamus, miseremur, iras-cunque præsens movit affectio, mo-adire & Oceanum libet, modo con-berorum patriæque memoria occurrit.

Sed

Sed has cogitationes, has inter se collo-
voces, signum tuba datum finit. In si-
nes quisque currimus, & quidquid in
tabernaculo conceptum est, in hostium e-
capita. Utinam Philotas quoque intra v-
casset, Proinde ad id revertar, propter qu-
mus. Amicitiam, quæ nobis cum Philota
non inficior, ut expetisse quoque nos,
que ex ea fructos percepisse constet. An-
menionis, quem tibi proximum esse voluisti
omnes pene amicos tuos dignatione vincen-
tum à nobis esse miraris? Tu hercule (si v-
dire vis) Rex, hujus nobis periculi causa es.
nim alius effecit, ut ad Philotam decurre
placere vellent tibi? Ab illo traditi, ad
dum amicitia tua ascendimus. Is apud te
jus gratiam expetere, & iram timere posse
non propemodum in tua verba, tui omne
eunte juravimus, eosdem nos inimicos a-
habitueros esse, quos tu haberes? hoc sacram-
tatis obstricti adversamur scilicet, quem tu
præferebas? Igitur si hoc crimen est, tu pau-
centes habes, imo hercule neminem. Om-
Philota amici esse voluerant: totidem, qui
bant, esse non poterant. Ita si à consciis an-
dividis, nec ab amicis quidem separabis illos
esse voluerunt. Quod igitur conscientia
dicium? ut opinor, quia pridie familiariter
arbitris, locutus est nobiscum. At ego pos-
possem, si pridie quicquam ex vetere vita
mutassem. Nunc vero, si, ut omnibus di-
quoque qui suspectus est, fecimus; consue-
et crimen. Sed equos Antiphani non de-
pridie quam Philotas detectus est, huc
Antiphani res erat, qui si nos suspectos fa-
quod illo die equos non dederim, sed
quod eos desideraverat, purgare non pote-
ceps enim crimen est inter retinentem, &
tem, nisi quod melior est causa suum non
quam poscentis alienum. Cæterum, Re-
decem habui, è quibus Antiphanes octo ja-

is, qui amiserant suos. Omnino duos ipse
quos cum vellet abducere homo super-
certe iniquissimus, nisi pedes militare
retinere cogebar. Nec inficias eo, liberi ho-
mo locutum esse me cum ignavissimo, &
in militiae suae usurpante, ut alienos equos
suis distribuatur. Hinc enim malorum ventum
verba mea eodem tempore & Alexandro excu-
Antiphani. At hercule mater de nobis ini-
scripsit. Utinam prudentius esset sollicita
& non inanes quoque species anxio animo

Quare enim non adscribit metus sui cau-
nique non ostendit autorem; quo facto di-
stro mota, tam trepidas tibi literas scripsit.
In conditionem meam! cui forsitan non pe-
est tacere quam dicere? Sed utcumque ces-
sit, malo tibi defensionem meam displicere,
masam. Agnosces autem quæ dicturus sum.
eminiisti, cum me ad perducendos ex Ma-
milites mitteres, dixisse te, multos inte-
nes in domo tuæ matris abscondi. Præcepi-
mihi, ne quem præter te intuerer, sed de-
militiam perducerem ad te. Quod equi-
& liberius, quam expediebat mihi, exe-
imperium tuum. Gorgiam, & Heca-
Gorgatam, quorum bona opera uteris, in-
t. Quid igitur iniquius est, quam me, qui,
paruisse, jure daturus fui poenas, nunc
parui? Neque enim ulla alia matri tuæ
di nos causa est, quam quod militatem
iebri præposuimus gratiæ. Sex millia Ma-
peditum, & DC. equites adduxi: quorum
ura me non erat, si militiam detrectanti-
gere voluissem. Sequitur ergo, ut, quia
r hanc causam irascitur nobis, tu mitiges
qui ira ejus nos obtulisti.

hæc Amyntas agit, forte supervenerunt
ejus Polemonem, de quo ante dictum
tem consecuti victum reducebant. In-
vix inhiberi potuit, quin protinus suo
in cum jaceret. Atque ille sano inter-

ritus; Nihil, inquit, pro me deprecor, me-
fratrum innocentiae fuga imputetur mea.
defendi non potest, meum crimen sit. Hoc
id ipsum melior est causa, quod ego, qui p-
suspectus sum. Hæc elocuto universa conscia
sa est. Lacrymæ deinde omnibus manare
runt, adeo in contrarium repente mutatis,
lum pro eo esset quod maxime læserat.
erat primo ætatis flore pubescens, quem inte-
res tormentis Philotæ contrubatos alienus
abstulerat. Desertum eum à comitibus, & h-
tem inter revertendi fugiendique consiliu
secuti erant, occupaverunt. Is tum flere co-
os suum converberare, mæstus non suam
sed propter ipsum periclitantium fratrum.
ratque jam regem, non concionem modo: se-
erat implacabilis frater, qui terribili vultu
eum. Tum, ait, demens, lacrymare debuera
equo calcaria subderes, fratrum desertor, &
torum comes. Miser, quo, & unde, fugiebas
cisti ut reus capitis, accusatoris uterer verb
peccasse se, sed gravius in fratres, quam in
ipsum, fatebatur. Tum vero, neque la-
neque acclamationibus, quibus studia sua mu-
prophetetur, temperaverunt. Una vox erat par-
consensu, ut insontibus & fortibus viris p-
Amici quoque, data misericordiae occasione
surgunt, stentisque Regem deprecantur.
lento facto, Et ipse, inquit, Amyntam mi-
tentia fratresque ejus absolvo. Vos autem
nes, malo beneficii mei oblivisci, quam
vestri meminisse. Ea fide redite in gratia
cum, qua ipse vobiscum revertor. Nihil qua-
essent, excussissem, valde dissimulatio mea
cta esse potuisset. Sed satius est purgatos esse
suspectos. Cogitate, neminem absolvi posse,
dixerit causam. Tu Amynta, ignosce fratri t-
hoc simpliciter etiam mihi reconciliati animi
gnus. Concione deinde dimissa, Polydama
cari jubet. Longe acceptissimus Parmenio
proximus lateri in acie stare solitus. Et qua

gentia fretus, in regiam venerat: tamen ut
est fratres suos exhibere admodum juvenes,
ei ignotos ob ætatem; fiducia in sollicitudi-
nera, trepidare cœpit: sæpius quæ nocere pos-
quam quibus eluderetur, reputans. Jam
ri, quibus imperatum erat, produxerant eos,
sanguine metu Polydamanta propius acce-
ber: submotisque omnibus; Scelere, inquit,
tionis omnes pariter appetiti sumus: maxi-
ac tu, quos amicitie specie fefellit: ad
persequendum puniendamque (vide quan-
ei tuæ credam) te ministro, uti statui. Ob-
um hoc peragis, erunt fratres tui, Pro-
in Mediam, & ad Præfectos meos litteras
mann mea perfer. Velocitate opus est qua
rem famæ antecedas. Noctu pervenire illoc
postero die quæ scripta erunt, exequi. Ad
sonem quoque epistolas feres; unam à me,
Philotæ nomine scriptam. Signum annuli
pea potestate est. Sic pater credens à filio im-
cum te viderit, nihil metuet. Polydamas,
beratus metu, impensius etiam qua exi-
promittit operam. Collaudatusque, &
oneratus, deposita veste quam habebat,
induitur. Duo Arabes, quorum interim
ac liberi, vinculum fidei, obsides apud
erant, dati comites. Per deserta etiam ob-
a loca, camelis undecima die, quo desti-
pervenit. Et prius quam ipsius nunciare-
ntus, rursus Polydamas vestem Macedoni-
nit, & in tabernaculum Cleandri (Prætor
us erat) quarta vigilia pervenit. Redditis
geris, constituerunt prima luce ad Parme-
noire. Namque ceteri quoque, quibus liti-
attulerat, ad eum venturi erant: cum
oni Polydamanta venisse nuntiaverunt;
statur adventu amici, simulque noscendi,
ageret, avidus, (quippe longa intervallo
eo epistolam acceperat) Polydamanta re-
et. Diversoria regionis illius magnos re-
sent, amœnosque nemoribus manu con-
fitis.

litis. Ea præcipue Regum Satraparumque
erat. Spatiabantur in nemore Parmenio:
inter duces, quibus erat imperatum literis
ut occiderent. Agendæ autem rei consti-
tutum tempus, cum Parmenio à Polydamante li-
teras legere cœpisset. Polydamas procul
ut à Parmenione conspectus est vultu læti-
tiam præferente, ad complectendum eum
vit: mutuaque gratulatione functi, Po-
lydamas epistolam a Rege scriptam ei tradidit. P-
olydamas epistolæ solvens quidnam Rex
requirebat. Ille, ex ipsis literis cognitum
respondit. Quibus Parmenio lectis, Rex,
expeditionem parat in Arachosios. St-
rum hominem, & nunquam cessantem. Sed
saluti suæ, tanta jam parva gloria, parce-
teram deinde epistolam Philotæ nomine
lætus, quod ex vultu notari poterat, legebat
ejus latus gladio haurit Cleander, deinde
ferit: cæteri exanimem quoque confodiunt
migeri, qui ad aditum nemoris astiterant,
cæde, cuius causa ignorabatur, in castra
nuntiant, & tumultuoso nuntio milites concit-
ant armati ad nemus, in quo perpetrata cæ-
des cœnant, & ni Polydamas, cæterique ejusd-
modi participes dedantur, murum circumdatum
eversuros denuntiant, omniumque sangui-
nem parentaturos. Cleander primores eorum i-
ubet, literasque Regis scriptas ad milites
quibus insidiæ Parmenionis in Regem,
ut ipsum vindicarent, continebantur. Ig-
nita Regis voluntate, non quidem in-
sed tamen seditio compressa est. Dilapsi
pauci remanserunt, qui saltem ut corpe-
sepelire permitterent, precabantur. Dis-
paratum est, Cleandri metu, ne offenderent
Pertinacius deinde precantibus, materiam
sternationis subtrahendam ratus, capite
truncum humare permisit. Ad Regem
sum est. Hic exitus Parmenionis fu-
domique clari viri. Multa sine Rege

de illo nihil magnæ rei gesserat. Felicissimo
 & omnia ad fortunæ suæ exigenti modum
 æt LXX. natus annos: juvenis, ducis, &
 etiam gregarii militis munia explicuit; acer
 manu strenuus, carus principibus, vulgo
 acceptior. Hæc impulerint illum ad regni
 ætem, an tantum suspectum fecerint, ambigi
 quia Philotas ultimis cruciatibus victus,
 & xerit, quæ facta probari non poterant, an
 ermentorum petierit finem, re quoque re-
 rum magis posset liquere, dubitatum est.
 der, quos mortem Parmenionis conquestos
 npererat, separandos à cætero exercitu ra-
 unnam cohortem secrevit, ducemque his
 im dedit, & ipsum Parmenioni quondam
 familiaritate conjunctum. Fere iidem erant,
 dioqui Rex habuerat invisos. Nam cum
 veller militum animos, admonuit, qui
 in Macedoniam ad suos scripsisset, iis, quos
 rebat, perlaturis cum fide, traderet. Sim-
 ad necessarios suos quisque scripserat quæ
 t. Aliis gravis erat, plerisque non ingra-
 a. Ita & agentium gratias, & querentium,
 ceptæ sunt, & qui sorte rædium laboris
 eas erant questi, hanc seorsum cohortem
 s tendere ignominia causa jubet: forti-
 furus in bello, libertatem linguæ ab auri-
 culis remoturus, & consilium temerarium
 quippe fortissimi juvenes contumelios irri-
 t. Sicut omnia aliâ felicitas Regis excipit.
 ad bella promptius fuit. Incitabat virtutem
 minia demendæ cupido, & quia fortiora fa-
 lucis latere non poterant.

ita compositis, Alexander Arianorum
 onstituto, iter pronuntiari jubet in Agrias-
 s jam nunc mutato nomine Evergetas ap-
 ex quo frigore victusque penuria Cyri
 in effectum, tectis & commeatibus juve-
 nintus dies erat ut in eam regionem per-
 cognoscit Satibarzanem, qui ad Bessum
 cum equitum manu irrupisse rursus in

Arios. Itaque Caranum & Erigynum cum
 & Andronico, & sex millibus Græcorum
 DC. equites sequebantur. Ipse sexaginta
 gentem Evergetarum ordinavit, magna pec-
 egrégiam in Cyrum fidem donata. Relictis
 qui is præset, Armenide (scriba is Darius
 Arachosios, quorum regio ad Ponticum m-
 tinet, subegit. Ibi exercitum, qui sub Pas-
 fuerat, occupavit. Sex millia Macedonum
 & CC. nobiles, & V. millia Græcorum, et
 tribus ducentis, haud dubie robor omnium
 Regis. Arachosius datus Memnon Prætor,
 millibus peditum, & DC. equitibus in p-
 relictis. Ipse Rex nationem ne finitimam
 satis notam, quippe nullo commercio
 mutuos usus, cum exercitu intravit. Pa-
 dæ appellantur, agreste hominum genus,
 Barbaros maxime inconditum: locorum
 hominum quoque ingenia duraverat. Gelia
 Septentrionis axem ex magna parte spectat
 Arjanis ad Occidentem conjuncti sunt. I-
 regio ad mare Indicum vergit. Tuguria la-
 mo struunt. Et quia Sterilis est terra ma-
 nudo etiam montis dorso usque ad summa-
 ciorum fastigium eodem laterculo utuntur
 rum structura latior ab imo, paulatim in-
 operis in arctius cogitur, ad ultimam
 maximæ modum coit. Ibi foramine re-
 perne lumen accipiunt. Ad medium
 arbores, si quæ in tanto terræ rigore de-
 tuerunt, obruunt. Penitus hyeme desolat
 Cum, nive discussa, aperiri humus co-
 solique redduntur. Cæterum adeo altæ ne-
 munt terram, gelu & perpetuo pene rigore
 etæ, ut ne avium quidem feræve ullius
 existeret. Obscura cœli verius umbra, quæ
 nocti similis, premit terram, vix ut quæ
 sunt conspici possint. In hac tamen omni
 cultus solitudine destitutus exercitus, qui
 lorum tolerari potest, pertulit: inopiam
 lassitudinem, desperationem. Multos e-

solitus nivis: multorum adussit pedes: plura oculis præcipue perniciosus fuit. fatigati in ipso gelu deficientia corpora sternebant: si moveri desissent, vis frigoris ita astringeretur ad surgendum conniti non possent. militonibus torpentes excitabantur. Neque medium erat, quam ut ingredi cogentium demum vitali calore moto, membris redibat vigor. Si qui tuguria Barbarorum tuerunt, celeriter reseci sunt. Sed tanta erat, ut ædificia nulla alia res, quam funderet. Illi, nunquam ante in terris suis viso, cum armatos repente conspicerent, rei metu, quidquid in tuguriis erat, assenti corporibus ipsorum parceretur, orantæ agmen circumibat pedes, jacentes quos agens, & alios, cum ægre sequerentur, solo corporis sui excipiens. Nunc ad priam, nunc in medium, nunc in ultimo agnensis, multiplicato labore, aderat. Tantaltiora perventum est: commeatuque largo exercitus, simul & qui consequi non potest, illa castra venerunt. Inde agmen processit, casum montem, cujus dorsum Asiam perpetuo dividit: hinc simul mare, quo Ciliciam super Caspiam fretum & amnem Araxem, aliam Scythiæ deserta spectat. Taurus secunditudinis mons committitur Caucaso: à Capite attollens Ciliciam præterit, Armeniæque à jungitur. Sic inter se tot iuga velut serie perpetuum habent dorsum; ex quo Asiae tre summa, alia in Rubram, alia in Caspæ, alia in Hyrcanum & Ponticum decit VII. dierum spatio Caucasum superavit. Rupes in eo X in circuitu stadia complectitur in altitudinem excedit: in qua vincitum nea fuisse antiquitas tradit. Condendæ in ramontis urbi sedes electa est VII. millibus a Blacedonum; & præterea militibus quora uti desisset, permissum in novam urbem. Hanc quoque Alexandriam incolæ appel-

4. At Bessus Alexandri celeritate per
 Dii patris sacrificio rite facto, sicut i
 bus mos est, cum amicis ducibusque
 inter epulas de bello consultabat. Gra
 suas vires extollere; hostium nunc ter
 nunc paucitatem, spernere. Præcipue B
 verbis, & parto per scelus regno superbo
 potens mentis, dicere: Socordia Darii ca
 stium famam. Occurisse enim in Ciliciz
 finis faucibus, cum retrocedendo posse
 re incautos in loca natura & situ invia,
 nibus objectis, tot montium latebris,
 deprehensus hostis, ne fugæ quidem,
 sistendi, occasionem fuerit habiturus. S
 in Sogdianos recedere. Oxum amnem,
 rum objectum hosti, dum ex finitima
 valida auxilia concurrerent. Venturos au
 rasmios, & Dahas, Sacasque, & Indos
 Tanaisin amnem colentes Scythas: quor
 nem adeo humilem esse, ut humeri ejus
 sent Macedonis militis verticem æquare
 mant temulenti, unam hanc sententiam
 esse: & Bessus circumferri merum largi
 debellaturus super mensa Alexandrum.
 eo convivio Cobares natione Medus, si
 artis (si modo ars est, non vanissimi cu
 dibrium) magis professione quam scientia
 alioquin moderatus, & probus. Is cum
 esset scire, servo esse utilius parere dū
 afferre consilium, cum illos qui pare
 quod ceteros maneat; qui vero suadeant
 periculum: poculum ei quod habebat in
 didit. Quo accepto Cobares, Natura, inq
 lium, hoc quoque nomine prava & finis
 test, quod in suo quisque negotio hebetior
 in alieno. Turbida facta sunt consilia e
 sibi suadent. Obstat aliis metus, aliis cupi
 nunquam naturalis eorum, quæ cogitav
 nam in te superbia non cadet. Expertus
 quemque quod ipse repererit, aut solum
 mum ducere. Magnum onus sustines capi

Hoc aut moderate perferendum est, aut
(dominor) in. rō inet. Consilio, non im-
us est. Adjicit deinde, quod apud Bactria-
no usurpabant, Canem timidum vehemen-
tare, quam morderē. Altissima quæque
minimo sono labi. Quæ inferni, ut qua-
be inter Barbaros potuit esse prudentia,
ar. In his audientium suspenderat ex-
nem sui. Tum consilium aperit, utilius
tuam gratias, in vestibulo, inquit, regie
ocissimus consistit Rex. Ante ille agmen,
mensam istam movebis: Nunc ab Tanai
en accerces, armis flumina oppones. Sci-
ma tu fugiturus es, hostis sequi non
iter utrique commune est, victori tutius.
tenuum metum putes esse, velocior ta-
x est. Quin validioris occupas gratiam,
te? Uicunque cesserit, meliorem for-
seditur, quam hostis habiturus. Alienum
regnum, quo facilius eo careas. Incipies
justus esse Rex, cum ipse fecerit, qui
are potest regnum, & eripere. Consilium
dele, quod diutius exsequi supervacaneum
bilis equus umbra quoque virgæ regitur;
ne calcari quidem concitari potest. Bessus,
tio & multo mero ferox, adeo exarsit, ut
puicis, quo minus occideret eum (nam strin-
que acinacem,) contineretur, Certe è con-
siliivit, handquaquam potens mentis. Co-
er tumultum elapsus, ad Alexandrum trans-
Dcto millia Bactrianorum habebat armata
quæ, quam diu propter cæli intemperiem
potius Macedonas petitueros crediderant, obe-
imperata fecerunt. Postquam adventare A-
m compertum est, in suos quisque vicos di-
essum reliquerunt. Ille cum clientium ma-
non mutaverant fidem, Oxo amine superato
ne navigiis, quibus transierat, ne hisdem
ateretur, novas copias in Sogdianis con-
Alexander Caucasum quidem (ut su-
um est) transierat: sed inopia frumenti
prope

prope ad famem ventum erat. Succo ex f-
 presso hand secus quam oleo, artus per-
 Sed hujus succi ducentis-quadragenis denari-
 ræ singulæ, mellis denariis trecentis nonag-
 cenis vini æstimabantur; tritici nihil, a-
 dum exiguum reperiebatur. Siros voca-
 bari: quos ita solerter abscondunt, ut, ni-
 foderunt, invenire non possint. In iis co-
 ges erant. In quarum penuria milites fluvi-
 & herbis sustinebantur. Jamque hæc ipsa
 defecerant, cum jumenta, quibus onera p-
 cedere jussi sunt: horum carne, dum in-
 nos perventum, traxere vitam. Bactri-
 ræ multiplex & varia natura est. Alibi
 bor, & vitis, largos mitesque fructus ali-
 pingue crebri fontes rigant. Quæ miti-
 frumento conferuntur. Cætera armentor-
 lo cedunt. Magnam deinde partem ejus-
 steriles arenæ tenent. Squalida siccitate
 hominem, non frugem, alit. Cum vere
 Pontico mari spirant, quicquid sabuli i-
 jacet, convertunt. Quod ubi cumulatam
 guorum collinum procul species est, omni-
 fini itineris vestigia intereunt. Itaque q-
 unt campos, navigantium modo noctu sice-
 vant, ad quorum cursum iter dirigunt: &
 dum clarius est noctis umbra, quam lux.
 terdin inuia est regio: quia nec vestigium,
 quantar, inveniunt; & nitor siderum cal-
 fcondunt. Cæterum si quos ille ventus, q-
 exoritur, deprehendit, arena obruit. Sed q-
 terra est, ingens hominum equorumque
 gignitur. Itaque Bactriani equites trigint-
 expleverant. Ipsa Bactra, regionis ejus-
 sita sunt sub monte Paropamislo. Bactre
 præterit moenia. I: urbi & regioni dedit
 Hic Regi stativa habenti nuntiatur ex
 Peloponnensium Laconumque defectio.
 enim victi erant, cum proficiscerentur
 ejus principia nuntiaturi. Et alius præ-
 tor affertur, Scythas qui ultra Tanaim

adventare, Bello ferentes opem. Eo-
re, quæ in gente Ariorum Catanus
s gesserant, perferuntur. Commisum
um inter Macedones Ariosque. Transfuga
es Barbaris præerat: qui cum pugnam
rinque æquis viribus stare vidisset, in pri-
es adequitavit, demptaque galea, inhibi-
jaciebant, si quis viritum dimicare vel-
cavit ad pugnam, nudum se caput in-
habiturum. Non tulit ferociam Barba-
rcitus Erygius, gravi quidem ætate, sed
& corporis robore nulli juvenum post-
Is galea demta canitiem ostentans: Ve-
t, dies, quo aut victoria, aut morte
ra, quales amicos & milites Alexander
tendam. Nec plura elocutus, equum
egit. Crederes imperatum, ut acies utra-
hiberent. Protinus certe cesserant, dato
tio, intenti in eventum, non duorum
etiam suæ sortis, quippe alienum dis-
cuturi. Prior Barbarus emisit hastam,
gius modica capitis declinatione vitavit,
estam sarissam, equo calcaribus concita-
tio Barbari gutture ita fixit, ut per cervi-
ret, Præcipitatus ex equo Barbarus,
en repugnabat. Sed ille extractam ex
stam rursus in os dirigit. Satibarzanesq;
nu complexus, quo maturius interiret,
s adjuvit, & Barbari duce amisso, quem
essitate quam sponte secuti erant, tunc
mores meritorum Alexandri, arma Eri-
x. Rex his quidem lætus, de Spartanis
am securus, magno tamen animo defe-
um tulit, dicens: Non ante ausos consilia
am ipsum ad fines Indiæ pervenisse co-
Ipse Bessum persequens copias movit:
spolia Barbarica, cæu opimum belli de-
ens occurrit.

Bactrianorum regione Artabazo tradita,
impedimenta ibi cum præsidio reliquit.
impedito agmine loca deserta Sustanorum
intrat,

intrat, nocturno itinere exercitum ducens
rum (ut ante dictum est) penuria, prius e-
one, quam desiderio bibendi, sitim accen-
CCCC. stadia ne modicus quidem humor ex-
renas vapor æstivi solis accendit, quæ ubi
cæperunt, haud secus quam continenti
cuncta torrentur. Caligo deinde immodico
vore excitata, lucem tegit: camporumque
quam vasti & profundi æquoris species est.
num iter tolerabile videbatur, quia rore &
no frigore corpora levabantur. Cæterum
luce æstus oritur, omnemque naturalem
humorem siccitas, ora visceraque penitus
Itaque primum animi, deinde corpora defici-
perunt. Pigebat & consistere & progredi
a peritis, regionis admoniti, præpararant.
Hæc paulisper repressit sitim. Deinde
æsta, rursus desiderium humoris accen-
Ergo quidquid vini oleique erat hominibus
batur. Tantaque dulcedo bibendi fuit, ut
sterum sitis non timeretur. Graves deinde
hausto humore, non sustinere arma, non
poterant: & feliciores videbantur quos ac-
cerat; cum ipsi sine modo infusam vomitu
tur egerere. Anxium Regem tantis in-
cumfusi amici, ut memipisset, orabant, a
magnitudinem unicum remedium deficienti-
cius esse, cum ex iis, qui præcesserant ad
dam locum castris, duo occurrant utribus
gestantes, ut filius suis, quos in eodem
esse, & egre pati sitim non ignorabant, occ-
qui cum in Regem incidissent, alter ex
resolato, vas quod simul ferebat, imple-
gens Regi: ille, percontatus quibus aquæ
tarent, filiis ferre cognoscit. Tunc pocu-
(sicut oblatum est) reddito, nec solus,
bibere sustineo, nec tam exiguum divider-
bus possum; Vos currite, & liberis vestris
propter illos attulistis, date. Tandem ad
Oxum ipse pervenit prima fere vespere. Si-
citus magna pars non potuerat consequi.

ignes jubet fieri, ut ii, qui ægre sequebantur ad procul castris se abesse cognoscerent. E-
n qui primi agminis erant, mature cibo ac
firmatos, implere alios utres, alios vasa,
um aqua possit portari, jussit, ac suis opem
sed qui intemperantius hauserant, interclu-
tu extincti sunt. Multoque major horum
is fuit, quam ullo amiserat prælio. At ille
adhuc indutus, nec aut cibo refectus an-
na veniebat exercitus, constitit. Nec ante
indum corpus recessit, quam præterierant
en sequebantur: totamque eam noctem cum
animi motu perpetuis vigiliis egit, nec po-
e lætior erat; quia nulla navigia habebat,
is erigi poterat, circumquaque amnem nu-
& materia maxime sterili. Consilium igitur
ad unum necessitas subjecerat, inquit. Utres
primos stramentis refertos dividit. His in-
transnavigare amnem: quippe primi tran-
sin statione erant, dum transirent cæteri.
do sexto demum die in ulteriore ripa to-
rcitum exposuit. Jamque ad persequendum
statuerat progredi, cum ea, quæ in Susianis
ignoscit. Spitamenes erat inter omnes ami-
pno honore cultus à Bello. Sed nullis me-
dia mitigari potest: quæ tamen jam mi-
so invisa esse poterat, quia nihil ulli nefas
Bellum interfectorem Regis sui videbatur.
facinoris speciosus præferebatur, vindicta
sed fortunam, non scelus, oderat Belli.
Alexandrum flumen Oxum superasse co-
Dataphernem & Catenem, quibus a Bello
ides habebatur, in societatem cogitata rei
Illi promptius adeunt, quam rogabantur,
que octo fortissimis juvenibus, talem dolum
et. Spitamenes pergit ad Bellum, & remo-
is comperisse ait se, insidiari ei Datapher-
Catenem, ut vivum Alexandro traderent
à semet occupatos esse, & vinctos tene-
is tanto inperito (ut credebat) obligatos,
atias agit, partim avidus explendi suppli-

eis, adduci eos jubet. Illi, manibus sua spoli-
 ligatis, à participibus consilii trahebantur;
 Bellus truci vultu intuens consurgit, manibus
 temperaturus. At illi simulatione omissa cir-
 stant eum, & frustra repugnantem vincium
 repto ex capite regni insigni: lacerataque
 quam spoliis occisi Regis induerat. Ille De-
 sceleris ultores adesse confessus, adjecit, No-
 rio iniquos fuisse, quem sic oleiscerentur: se-
 xandro propitios, cujus victoriam semper etia-
 sis adjuvisset. Multitudo an vindicatura
 fuerit, incertum est, nisi illi qui vinxerant,
 Alexandri fecisse ipsos ementiti, dubios adhuc
 mi tenuissent. In equum impositum Alex-
 tradituri ducunt. Inter hæc Rex, quibus nu-
 erat missio, electis XC. fere, equiti bina
 dedit, pediti terna denarium millia, monitos
 liberos generarent, remisit domum. Cætera
 tiæ actæ, quod ad reliqua belli navaturos
 pollicebantur. Tum Bellus perducitur. Pe-
 tum erat in parvulum oppidum; Branchida
 incolæ erant. Mileto quondam jussu Xerxis
 Græcia rediret, transferant, & in ea sede co-
 rant: quia templum, quod Didymæon appe-
 in gratiam Xerxis violaverant. Mores patri-
 dum exoleverant; sed jam bilingues erant, &
 tim à domestico exterhoque sermone dege-
 Magno igitur gaudio Regem excipiunt, urbe-
 que dedentes. Ille Milesios, qui apud ipsos
 tarant, convocari jubet: Verns odium miles-
 bat in Branchidarum gentem, proditionis
 His, siue iniuriæ, siue originis meminisse
 liberum de Branchidis permittit arbitrium.
 antibus deinde sententiis, se ipsam considerat
 quod optimum factu esset, ostendit. Postea
 occurrentibus, Branchidas secum procedere
 Camque ad urbem ventum esset, ipse cum
 ta manu portam intrat. Phalanx mœnia opp-
 cuire iussa, & dato signo diripere urbem
 rum receptaculum: ipsosque ad unum cæderet
 li inermes passim trucidantur; nec aut com-

aut supplicium velamentis precibusque in-
trudelitas potest; tandem utdejicerent, fun-
a murorum ab imo moluntur, ne quod ur-
gigium exstaret. Nec mora, lucos quoque
non credunt modo, sed etiam extirpant, ut
olitudo & sterilis humus, excussis etiam ra-
linqueretur: quæ si in ipsos proditiõis au-
cogitata essent, justa ultio esse, non crude-
deretur. Nunc culpam majorum posteri lu-
ne viderant quidem Miletum; adeo Xerxi
tuerant prodere. Inde processit ad Tanaim

Quo perductus est Bessus, non vinctus
sed etiam omni velamento corporis spolia-
tamenes eum tenebat collo inserta catena,
baris quam Macedonibus gratum spectacu-
tum Spitamenes, Et te, inquit, & Darium
icos ultus, interfectorem domini sui addu-
modo captum, cujus ipse fecit exemplum,
ad hoc spectaculum oculos Darius. Existat
is, qui illo supplicio indignus fuit, & hoc
ignus est. Alexander, multum collaudato
e, conversus ad Bessum: Cujus, inquit,
pes occupavit animum tuum, cum Regem
tunc meritum, prius vincere, deinde occi-
nuisti? Sed hujus parricidii mercedem fal-
nomine persolvisti. Ibi ille facinus pur-
ansus, Regis titulum se usurpare dixit,
an suam tradere ipsi possit: qui si cessasset,
ille regnum occupaturum. At Alexander
fratrem Darii, quem inter corporis custo-
pat, propius iussit accedere, tradique Bes-
ut cruci affixum, mutilatis auribus nari-
agittis confingerent Barbari, asservarentque
ut ne aves quidem contingerent. Oxatres
ei curæ fore pollicetur; Aves non ab alio
Catene posse prohiberi adjecit; eximiam
en capiens ostendere; namque adeo certo
nata feriebat, ut aves quoque exciperet.
forſitan sagittandi tam celebri usu mirus
s videri hæc ars possit, tamen ingens vi-
miraculum, magnoque honori Cateni fuit.

Dona deinde omnibus, qui Bessum adduxerant sunt. Ceterum supplicium ejus distulit loco, in quo Darium ipse occiderat, necaret.

6. Interea Macedones ad petendum pabulum composito agmine egressi, à Barbaris, ubi demis montibus decurrerunt, opprimuntur, que capti sunt, quam occisi. Barbari autem vos præ se agentes, rursus in montem rece-
 Viginti milia latronum erant; fundis sag-
 pugnam invadunt: quos dum obsidet Rex
 promptissimos dimicans, sagitta ictus est,
 medio crure fixa reliquerat spiculum. Illi
 dem inæsti & attoniti Macedones in castra
 bant. Sed nec Barbaros fessellit subductus
 Rex: quippe ex edito monte cuncta prosp-
 Itaque postero die misere legatos ad Regem
 ille protinus jussit admitti: solutisque fas-
 gnitudinem vulneris dissimulans, crus Bar-
 stendit. Illi jussi confidere affirmant non
 nes quam ipsos fuisse tristiores, cogito
 ipsius: cujus si autorem reperissent, dedit
 ille. Cum Dnis enim pugnare sacrilegos
 Ceterum se gentem in fidem dedere, super-
 tute illius. Rex, fide data, & captivis
 gentem in deditionem accepit. Castris in-
 lectica militari ferebatur, quam pro se qu-
 ques pedesque subire certabant. Equites,
 bus Rex prælia inire solitus erat, sui m-
 esse censebant. Pedites contra cum sauc-
 miliones ipsi gestare assuevissent, eripi sibi
 um officium, tum potissimum, cum Rex p-
 esset, querebatur. Rex in tanto utriusque
 certamine, & sibi difficilem, & præteritis
 electionem futuram ratus, invicem subire
 fit. Hinc quarto die ad urbem Maracanda-
 rum est. LXX. stadia murus urbis am-
 arx nullo cingitur muro; præsidio urbi rel-
 ximos vicos depopulatur atque urit. Leg-
 de Abiornum Scytharum superveniunt: lib-
 decesserat Cyrus, tum imperata facturi. J-
 Barbarorum constabat. Armis abstineban-

Libertatis modico & equali usu, principumiliores pares fecerunt. Hos benigne allo-
ad eos Scythas, qui Europam incolunt, Pe-
quendam misit ex amicis, qui denuntiaret
Tanaim amnem regionis injussu Registran-
Eidem mandatum, ut contemplaretur lo-
situm, & illos quoque Scythas qui super
ro incolunt, videret. Condendæ urbis sedem
ipam Tanais elegerat, claustrum etiam per-
rum, & quos deinde adire decreverat. Sed
am distulit Sogdianorum nuntiata defectione,
Bactrianos quoque traxit. Septem millia equi-
ant, quorum auctoritatem cæteri sequeban-
Alexander Spitamenem & Catenem, a quibus
ritus erat Bessus, haud dubius quin eorum
redigi possent in potestatem, coercendo qui-
rant, jussit acceriri. At illi defectionis, ad
coercendam evocabantur, autores, vulgave-
mam, Bactrianos equites à Rege omnes, ut
rentur, acceriri: idque imperatum ipsis, non
ille tamen exequi, ne inexpiabile in popula-
inus admitterent: non magis Alexandri sæ-
quam Bessi patricidium ferre potuisse. Ita-
sponte jam motos, metu pœnæ haud diffi-
concitaverunt ad arma. Alexander, transu-
defectione comperta, Craterum obsidere Cy-
jabet. Ipse aliam urbem regionis ejus-
irona capit: signoque ut puberes interfice-
dato, reliqui in prædam cessere victoris.
aruta est, ut cæteri cladis exemplo contine-
Memaceni, valida gens, obsidionem, non
estiorum modo, sed etiam ut tutiorem, ferre-
rant. Ad quorum perzinaciam mitigandam
equites præmisit, qui clementiam ipsius in-
simulque inexorabilem animum in devictos
rent. Illi nec de fide, nec de potentia Re-
s dubitare respondent, equitesque tendere
munimenta urbis jubent. Hospitaliter dein-
ptos, gravesque epulis & somno, intempe-
e adorti interfecerunt. Alexander haud se-
am par erat motus, urbem corona circum-
L 3 dedit,

dedit, munitionem quam ut primo impetu caperet. Itaque Meleagram, & Perdiccam, in unum jungit, Cyropolim (ut ante dictum est) dantes. Statuerat autem parcere urbi contra Cyro: quippe non aliam gentium illarum admiratus est, quam hunc Regem & Semiramidem in quibus & magnitudinem animi, & claritatem longe emicuisse credebat. Cæterum per oppidanorum ejus iram accendit. Itaque urbem diripere jussit delectos Macedones, haerentia infestis: & ad Meleagram & Perdiccam dicit. Sed non alia urbs fortius obsidionem quippe & militum promptissimi cecidere, Rex ad ultimum periculum venit. Namque ejus saxo ita icta est, ut oculis caligine offundebatur; ne mentis quidem compos. Ex parte certe velut erepto eo ingemuit. Sed invictus versus ea, quæ cæteros terrent, nondum per vulnere acrius obsidioni insitit: naturalem tatem ira concitante. Cuniculo ergo suffossus, ingens nudare spatium, per quod victorque urbem dirui jussit. Hinc Menecum tribus millibus peditum, & octingentis tibus, ad urbem Maracanda misit. Spitamen fugam, præsidio Macedonum inde dejecto, moribus ejus incluserat se, haud oppidanis consilii sectionis approbantibus. Sequi tamen videtur quia prohibere non poterant. Interim Alexander ad Tanaim amnem redit, & quantum soli verant castris, muro circumdedit. Sexaginta orum urbis murus fuit: hanc quoque urbem Alexandriam appellari jussit. Opus tanta celeritate factum est, ut decimo septimo die, qua murata excitata erant, tecta quoque urbis absque tur. Ingens militum certamen inter ipsos ut suum quisque munus (nam divisum eramus) ostenderet. Incolæ novæ urbi dati quos, reddito pretio dominis, liberavit: posterum nunc quoque nondum apud eos magna ætate propter memoriam Alexandri sunt.

ex Scytharum, cujus tum ultra Tanaim im-
 erat, ratns eam urbem, quam in ripa am-
 edones condiderant, suis impositam esse cer-
 fratrem, Cartagin nomine, cum magna
 manu misit ad diruendam eam, procul-
 ne submovendas Macedonum copias. Ba-
 Tanais ab Scythis, quos Europæos vocant;
 Idem Asiam & Europam finis interfluit.
 Scytharum gens haud procul Thracia si-
 Oriente ad Septentrionem se vertit, Sarmat-
 ge, ut quidam credidere, non finitima, sed
 Recta deinde regionem aliam ultra in-
 centem colit. Ultima Asiæ, quæ Bactra
 tingit: quæ Septentrioni proxima sunt, pro-
 inde sylvæ, vastæque solitudines excipiunt,
 quæ ad Tanaim & Bactra spectant, huma-
 haud disparia sunt. Primus cum hac gen-
 provisum bellum Alexander gesturus, eam
 pectu ejus obequitarer hostis, adhuc æger
 ere, præcipue voce deficiens, quam & mo-
 bus, & cervicis extenuabat dolor, amicos
 lium advocari jubet. Terrebat eum non
 ed iniquitas temporis. Bactriani defecerant,
 etiam lacescebant. Ipse non insistere in ter-
 eqno vehi, non docere, non hortari suos
 Ancipiti periculo implicitus, Deos quæ-
 sants, querebatur, se jacere segnem, cujus
 nem nemo antea valuisset effugere. Vix su-
 te, non simulari valetudinem. Itaque qui-
 rium victum ariolos & vates consulere de-
 arsus ad superstitionem, humanarum me-
 libria, revolutus, Aristandrum, cui creden-
 suam addixerat, explorare eventum rerum
 jubet. Mos erat aruspiciibus, exta sine
 ctare, & quæ portenderentur, referre. Iar-
 Rex, dum fibris pecudum explorantur e-
 tentium rerum, propius ipsum considerare
 jubet, ne contentione vocis cicatricem in-
 dhuc rumperet. Hephæstion, Craterus, &
 erant cum custodibus in tabernaculum ad-
 iscrimen, inquit, me occupavit, meliore

hostium quam meo tempore. Sed necessitas rationem est, maxime in bello, quo raro petuntur tempora eligere. Defecere Bactriani, in tuto cervicibus stamus, & quantum in nobis sit, alieno Marte experiuntur. Haud deomiserimus Scythas ultro arma inferentes, cuncti ad illos, qui defecerunt, revertemur. Si veniam transierimus, & ubique invictos esse nostrarum pernecie ac sanguine ostenderimus, dubitabit patere etiam Europam victoribus? Atque, qui terminos gloriæ nostræ metitur, quod transgredi sumus. Unus annis inter quem si trajiciamus, in Europam arma profecti. Et quanti æstimandum est, dum alium subitum in alio quodammodo orbe trophæa statuere, tam longo intervallo natura videtur diremissæ victoria subito committere? At hercule si lum cessaverimus, in tergis nostris Scythæ habent. An soli sumus qui flumina transnaremus? Multa in nosmetipsos recident, quibus vicimus. Fortuna belli artem victos quoque Utriusque annum trajiciendi exemplum fecimur; hoc ut Scythæ imitari nesciant, Bactrii cedunt. Præterea unus gentis hujus adhuc rursus venit: cæteri expectantur. Ita bellum gerimus, & quod inferre possumus, accipemur. Manifesta est consilii mei ratio. Sed missuri sint Macedones animo uti meo, quia ex quo hoc vulnus accepi, non equo sum; non pedibus ingressus. Sed si me sequeris, valeo, amici. Satis vitium est ad tolerandum. Aut si jam adest vitæ meæ finis, in quo opere melius extinguar? Hæc quæssa adhuc deficiens, vix proximis exaudientibus dixit, omnes à tam præcipiti consilio Regem deciperunt. Erigyus maxime, qui haud sanctitate proficiens apud obstinatum animum, simulationem, cujus potens non erat Rex, incutivit, dicendo, Deos quoque obstare consiliumque periculum, si flumen transisset, Intranti Erigyo tabernaculum Regis, Ar

erat, tristitia exta fuisse significans. Hæc ex
comperta Erigyus nuntiabat. Quo inhibito,
ader non ira solum, sed etiam pudore confu-
sionem superstitio, quam celaverat, detegeba-
r Aristandrum vocari jubet. Qui ut venit, in-
teritum, Non Rex, inquit, sed privatus sum.
Sed ut faceres, mandavi. Quid eo porten-
t, cur apud alium quam apud me professus
Erigyus arcana mea & secreta, te prodente,
revelavit. Quem certum mehercule habeo extor-
tere interpretem metu suo. Tibi autem sapius
potest, denuntio, ipse mihi indices quid ex
cognoveris, ne possis inficiari dixisse quæ di-
xisti. Ille ex sanguis attonitoque similis stabat, per
terram etiam voce suppressa. Tandemque eodem
stimulante, ne Regis expectationem morare-
tur, Magni, inquit, laboris, non irriti, discrimen
prædixi. Nec me mea ars quam benevo-
lentiæ magis perturbat. Infirmiorem valetudinis
meo: & quantum in uno te sit, scio. Vere-
re non præsentis fortunæ tuæ sufficere possit.
Sed illud confidere felicitati suæ remisit. Sibi
autem alia gloriam concedere Deos. Consultanti
autem eisdem, quoniam modo flumen transi-
turus pervenit Aristander, non alias lætiora ex-
isse se affirmans, utique prioribus longe di-
gitum sollicitudinis causas aperuisse, nunc pro-
prie regie litatum esse. Cæterum quæ subinde
acciderunt Regi, continuæ felicitati rerum ejus
intererant labem. Menedemum, ut supra dictum
est, præerat ad obsidendum Spitamenem Bactrianæ
regni autorem. Qui comperto hostis adven-
tibus urbis includeretur, simul fretus exci-
tus, quem venturum sciebat, consedit occultus.
Ibi iter aptum insidiis tegendis erat. Ibi Da-
dedit. Equi binos armatos vehunt, quorum
singuli repente desiliunt, equestris pugnae
turbant. Equorum velocitati par est ho-
stium pernecitas. Hos Spitamenes saltim circuire
pariter & à lateribus, & à fronte, & à ter-
ris ostendit. Menedemus undique inclusus;

ne numero quidem par, diu tamen restitit, tans, Nihil aliud superesse locorum fraude ris, quam honestæ mortis solatium ex hostiude. Ipsum prævalens equus vehebat, quo in cuneos Barbarorum effusis habenis erectus gna strage eos fuderat. Sed cum unum omterent, vulneribus exanguis, Hipsidem quenamicis hortatus est, ut in equum suum ascenderet se fuga eriperet. Hæc agentem anima & corpusque ex equo defluxit in terram. Hipsiterat equidem effugere, sed amisso amico intuit. Una erat cura, ne inultus occideret. subditis calcaribus equo, in medios hostes sessit, & memorabili edita pugna, obrutus est. Quod ubi videre qui cæde supererant, turpaulo quam cætera editiorem capiunt: quosmenes fame in deditionem subacturus obsidicidere eo prælio peditum duo millia, trecentites. Quam cladem Alexander solerti consilio morte denunciata iis qui ex prælio venerant, vulgassent.

8. Cæterum, cum animo disparem vultumferre non posset, in tabernaculum, supra ripaminis de industria locatum, secessit. Ibi singulis singula animi consulta pensando, noctemhis extraxit, sæpe pellibus tabernaculi alleva conspiceret hostium ignes, è quibus conjectaterat, quanta hominum multitudo esset. Lux appetebat, cum thoracem indutus, procmilites, tum primum post vulnus proxime accTanta erat apud eos veneratio Regis, ut facriculi, quod horrebant, cogitationem præsenexcuteret. Latī ergo, & manantibus prælacrymis, consalutant eum, & quod ante recrunt bellum, feroces deprecant. Ille se ratquitem phalangemque transportaturum esse ptiat: super utres jubet nare levius armatos. nec dici res desideravit, nec Rex dicere perdinem potuit. Cæterum tanta alacritate rates iunctæ sunt, ut in triduum ad duodecilia effectæ sint. Jamque ad transeundam om

nt, cum legati Scytharum viginti, more gen-
 er castra equis vestis, nuntiari jubent. Regi,
 ipsos ad eum mandata perferre. Admissi in
 aculum, jussique considerare, in vultu Regis
 tant oculos: credo, quia magnitudine corpo-
 rum æstimantibus, modicus haud quaquam
 par videbatur. Scyrbis autem non, ut cæte-
 rbaris, rudis & inconditus sensus est. Qui-
 orum sapientiam capere dicuntur, quantam-
 e gens capit semper armata. Sicque locutos
 ad Regem memoriæ proditum est, abhorren-
 titan moribus nostris, & tempora & ingenia
 a fortitis. Sed ut possit oratio eorum sperni,
 fides nostra non debet: quæ utcumque tra-
 nt, incorrupta perferemus. Igitur unum ex
 ximum nam ita locutum accepimus: Si Dii
 si corporis tui, aviditati animi parem esse
 nt, othis te non caperet. Altera manu Ori-
 alrera Occidentem, contingeres. Et hoc as-
 scire velles, ubi tanti numinis fulgore con-
 . Sic quoque concupiscis quæ non capis.
 opa peris Asiam: ex Asia transis in Euro-
 Deinde, si humanum genus omne superave-
 m sylvis, & nivibus, & fluminibus, ferisque
 gesturus es bellum. Quid tu? ignoras, ar-
 magnas diu crescere, unâ hora extirpari?
 est, qui fructus earum spectat, altitudinem
 xitur. Vide, ut ne, dum ad cacumen per-
 contendis, cum ipsis ramis, quos compres-
 s, decidas. Leo quoque aliquando minima-
 um pabulum fuit, & ferrum rubigo con-
 Nihil tam firmum est, cui periculum non
 m ab invalido. Quid nobis tecum est? nun-
 erram tuam attigimus. Qui sis, unde veni-
 ne ignorare in vastis sylvis viventibus? Nec
 ulli possumus, nec imperare desideramus.
 nobis data sunt, ne Scytharum gentem ig-
 uugum boum, aratrum, & sagitta, & patre-
 urimur & cum amicis, & adversus inimi-
 ruges amicis damus, bonum labore quasitas:
 cum iisdem vinum Diis libamus: immoq;

sagitta eminus, hasta cominus, petimus. Scythæ Regem, & postea Persarum, Medorum superavimus, patuitque nobis iter usque in primum. At tu, qui te gloriaris ad latrones quendos venire; omnium gentium, quas aditro es. Lydiam cepisti, Syriam occupasti, Pertenēs, Bactrianos habes in potestate, Indos Jam etiam ad pecora nostra avaras & insanas manus porrigis. Quid tibi divitiis opus est te esurire cogunt? Primus omnium satietati sti famem, ut, quo plura haberes, acrius, quod habes, cuperes. Non succurrit tibi, quam cum Bactra hæreas? Dum illos subigis, Scythæ bellare cœperunt. Bellum tibi ex victoria nati. Nam ut major fortiorque sis quam quisquam, men alienigenam dominum pati nemo vult. si modo Tanaim, scies quam late pateant, quam tamen consequeris Scythas. Pauperumstra velocior erit quam exercitus tuus, qui tot nationum vehet. Rursus, cum procul nos credes, videbis in tuis castris. Eadem erit locitate & sequimur, & fugimus. SCYTHARUM LITUDINES, Græcis etiam proverbiiis audire. Nos deserta, & humano cultu vacua, magis urbes & opulentos agros, sequimur. Pro intuitum tuam pressis manibus tene: lubrica & invita teneri potest: impone felicitati tuæ facilius illam geres; nostri SINE PEDIBUS esse FORTUNAM, quæ manus & pinnas tantum bet. Cum manus porrigit, pinnas quoque comprehendere non sinit. Denique si Deus es: Sic re mortalibus beneficia debes, non sua. Sin autem homo es: id quod es, semper es gita. Stultum est eorum meminisse proptui oblivisceris. Quibus bellum non intulenis amicis poteris uti. Nam & firmissima & pares amicitia: & videntur pares, qui norunt inter se periculum virium. Quos viceris tibi esse cave credas. Inter dominumvum nulla amicitia est etiam in pace, bellajura servantur. Jurando gratiam Scythas fac

his: colendo fidem jurant. Græcorum ista
est, qui acta consignant, & Deos invocant:
regionem in ipsa fide novimus. Qui non re-
sunt homines, fallunt Deos. Nec tibi amico
est; de cujus benevolentia dubites. Cæterum
Asiæ & Europæ custodes habebis. Bactra,
indat Tanais, contingimus. Ultra Tanaim,
ad Thraciam, colimus. Thraciæ Macedoniam
tam esse, fama est. Utrique imperio tuo si-
ne hostes an amicos velis esse, considera. Hæc

contra Rex, fortuna sua, & consiliis suorum,
cum esse respondet: Nam & fortunam cui
est, & consilium suadentium, ne quid temere
alter faciat, secuturum. Dimissisque legatis,
paratas rates exercitum imposuit. In proris
locaverat, iussos in genua subsidere, quo
essent adversus ictus sagittarum. Post hos,
menta intenderent, stabant, & ab utroque
& a fronte circumdati armatis. Reliqui, qui
menta constiterant, remigem lorica indutum
in testudine armati protegebant. Idem or-
dis quoque ratibus, quæ equitem vehebant,
est: major pars a puppe nantes equos lo-
cebat. At illos, quos utres stramento reple-
bant; objectæ rates tuebantur. Ipse Rex
electis primus ratem solvit, & in ripam diri-
git. Cui Scythæ admotos ordines equitum in
ripæ margine opponunt, ut ne applicari qui-
ræ rates possent. Cæterum præter hanc ipe-
ris præidentis exercitus, ingens navigantes
invaserat. Namque cursum gubernatores,
quo flumine impellerentur, regere non po-
vacillantesque milites, & ne excuterentur
nantiarum ministeria turbaverant. Nec te-
conati nisu vibrare poterant, cum prior
ne periculo, quam hostem incessendi cura
tormenta saluti fuerunt, quibus in confertos
se offerentes haud frustra excussa sunt re-
ari quoque ingentem vim sagittarum infu-
ebus. Vixque ullum fuit scutum, quod non plu-
pluri-

pluribus simul spiculis perforaretur. Jam
 ræ rates applicabantur, cum acies clypeata
 git, & hastas certo ictu, utpotè libero nise
 e ratibus. Et ut territos recipientesque e
 dere, alacres mutua adhortatione in terram
 re. Turbatis acriter pedem inferre cœper
 quitum deinde turmæ, quæ frænatos hab
 quos, perfringere Barbarorum aciem. Inte
 teri, agmine dimicantium recti, aptavere se
 Ipse Rex, quod vigoris ægro adhuc corpor
 animi firmitate supplebat. Vox adhortantis
 terat audiri nondum bene obducta cicatri
 pis: sed dimicantem cuncti videbant. Ita
 quidem ducum fangebantur officio: aliisq
 adhortari in hostem, salutis immemores, ru
 perunt. Tum vero non ora, non arma,
 morem hostium Barbari tolerare potuerunt,
 que effusis habenis (namque equestris aci
 capeflunt fugam: quos Rex, quanquam vex
 invalidi corporis pati non poterat, per LX
 men stadia insequi perseveravit. Jamque
 te animo suis præcepit, ut, donec lucis ali
 peresset, fugientium tergis inhærerent. I
 haustis etiam animi viribus, in castra se rec
 liquum substitit. Transierant jam Liberi Pa
 minos, quorum monumenta lapides eran
 intervallis dispositi, arboresque proceræ,
 stipites hedera contexerat. Sed Macedones
 gius provexit: quippe media fere nocte
 redierunt, multis interfectis, pluribus captis
 que MDCCC. abegere. Ceciderunt autem
 num equites LX. pedites C. fere: M. sauci.
 Hæc expeditio deficientem magna ex parte
 ma tam opportunæ victoriæ domuit. Invid
 thas esse crediderant: quibus fractis nullan
 Macedonum armis parem fore confitebantur
 que Sacæ misere legatos, qui pollicerentur
 mandata facturam. Moverat eos Regis no
 magis, quam clementia in devictos Scythas
 pe captivos omnes sine pretio remiserat,
 faceret, sibi cum ferocissimis gentium de B

de ira fuisse certamen. Benigne igitur excusarum legatis, comitem Excipinum dedit, unum juvenem, ætatis flore conciliatum sibi: in specie corporis æquaret Hephæstionem, haud sane illi par erat. Ipse, Cratero cum parte exercitus modicis itineribus sequi iussu Maracanda urbem pervenit; ex qua Spitacognito ejus adventu, Bactra perfugerat. Quatriduo Rex longum itineris spatium pervenerat in eum locum, in quo, Menece, duo millia peditum, & trecentos equos ferat. Horum ossa tumulo contegi iussit, & amore patrio dedit. Jam Craterus cum phalaribus sequi iussus, ad Regem pervenerat. Itaque omnes, qui defecerant, pariter belli clade periturus, copias dividit, urique agros, & interpres iussit.

Agdiana regio majori ex parte deserta est: ita fere stadia in latitudinem vastæ solitudinis. Ingens spatium rectæ regionis est, in amnis (Polytimeum vocant incolæ) ferrentem eum ripæ in tenuem alveum coeunda: inde caverna accipit, & sub terram rapit. Obsconditi indicium est aquæ meantis sonus, nam solum sub quo tantus amnis fluit, ne quidem resudet humore. Ex captivis Sogdianis, ad Regem triginta nobilissimi, corporum primis, perducti erant. Qui ut per interrogaverunt, iussu Regis ipsos ad supplicium: carmen letantium more canere, tripudium & lasciviori corporis motu, gaudium quodam ostentare coeperunt. Admiratus Rex, magnitudine animi oppetere mortem, revocavit, causam tam effusæ lætitiæ, cum supplicium oculos haberent, requirens. Illi, si abirentur, tristes morituros fuisse respondent: à tanto Rege, victore omnium gentibus suis redditos, honestam mortem quam voto quoque expeterent, carminibus suis lætitiæque celebrare. Tum Rex admiratus finem animi: Quæro itaque, inquit, an vivere

vere velitis non inimici mihi, cujus beneficiarii estis? Illi, nunquam se inimicos ei, et laceratos, hostes fuisse respondent. Si quod beneficio, quam injuria experiri maluisset, eos fuisse ne vincerentur officio. Interrogati quo pignore fidem obligaturi essent; Vitæ acciperent, pignori futuram esse dixerunt; eos, quodcumque repetisset. Nec promissum fellerunt. Nam qui remissi domos ierant, continere populares. Quatuor inter custodiarum retenti, nulli Macedonum in Regem cesserunt. In Sogdianis Peucolao cum tribubus peditum (neque enim majori præsidio habebatur) relicto, Bactra pervenit. Inde Bessus tana duci iussit, interfecto Dario poenas capere solviturum. Iisdem fere diebus Ptolemæus nidas peditum tria millia & equites milerunt mercede militaturos: Alexander quoque Lycia cum pari numero peditum, & quinque milibus, venit. Totidem è Syria Asclepiades sequebantur. Antipater Græcorum octo milibus, quibus quingenti equites erant, miserat. Itaque cum aucto, ad ea, quæ defectione turbata componenda processit: interfectisque consensibus auctoribus, quarto die ad flumen Oxum ventum est: hic, quia limum vehit, turbidus, & insalubris est potus. Itaque puteos digressus perat fodere. Nec tamen humo alte egressus erat humor, cum in ipso tabernaculo Regis detectus est fons; quem, quia tarde notaverant, extitisse finxerunt. Rexque ipse credi voluminum Dei id fuisse. Superatis deinde annibus & Oxo, ad urbem Marginiam pervenit. Cum sex oppidis condendis electa sedes est. Duodecim verba, quatuor spectantia Orientem, & inter se spatii distabant, ne procul repelleretur mutuum auxilium. Hæc omnia sita editis collibus tam velut fræni domitarum genunc originis suæ oblita, servi sunt quibus verunt. Et cætera quidem pacaverat.

11. Una erat Petra, quam Arimazes Scytharum

X. millibus armatorum obtinebat, alimen-
congessis, quæ tantæ multitudini, vel per
in suppetent. Petra in altitudinem XXX.
stadia circuitu C. & L. complectitur. Un-
osissima & abrupta, semita perangusta ad
medio altitudinis spatio habet specum, cu-
rctum & obscurum est; paulatim deinde
panduntur. Ultima etiam altos recessus
fontes per totum fere specum manant. Et
collatæ aquæ per prona montis flumen e-

Rex, loci difficultate spectata, statuerat
re: Cupido deinde incessit animo, naturam
fatigandi. Prius tamen quam fortunam ob-
experiretur, Cophen (Artabazi hic filius
fuit ad Barbaros, qui suaderet, ut dederent
Arimazes loco fretus, superbe multa re-

Ad ultimum, an Alexander volare possit,
at. Quæ nuntiata Regi, sic accendere ani-
ut adhibitis cum quibus consultare erat so-
dicaret insolentiam Barbari illudentis ipsos,
inas non haberent: Se autem proxima no-
turum, ut crederet, Macedones etiam vo-
recentos, inquit, perniciosissimos juvenes ex
sque copiis perducite ad me, qui per calles,
invias rupes, domi pecora agere consueve-
præstantes & levitate corporum, & ardo-
rum, strenue adducunt: quos intuens Rex,
en, inquit, ô juvenes, & mei æquales, ut-
victarum ante munimenta superavi: mon-
ga perenni nive obruta emensus sum: an-
Ciliciæ intravi: Indiæ sine lassitudine vici-
sum perpeßus. Et mei documenta vobis

vestra habeo. Petra, quam videris, unum
habet, quem Barbari obsident, cætera ne-

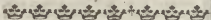
Nullæ vigiliæ sunt, nisi quæ castra nostra

Invenietis viam, si solerter rimati fueris
as ferentibus ad cacumen. Nihil tam alte
constituit, quo virtus non possit eniti. Ex-
quæ cæteri desperaverunt, Asiam habe-
potestate. Evadere in cacumen: quod cum
candidis velis signum mihi dabit: ego,

copiis

copiis admotis, hostem in nos à vobis contra.
 Præmium erit ei, qui primus occupaverit ve-
 talenta decem, Uno minus accipiet, qui post
 ei venerit: eademque ad decem homines
 tur portio. Certum habeo, vos non tam
 tatem intueri meam, quam voluntatem. I-
 mis Regem audierunt, ut jam cepisse verti-
 derentur, dimissique, ferreos cuneos, quos i-
 ra defigerent, validosque funes parabant. Et
 cumvectus Petram, qua minime asper ac præ-
 aditus videbatur, secunda vigilia (quod be-
 teret) ingredi jubet. Illi, alimentis in-
 sumptis, gladiis modo atque hastis armati
 coeperunt. Ac primo pedibus ingressi sunt
 de, ut in prærupta perventum est, alii man-
 minentia saxa complexi, levare semet, a-
 ctis sanium laqueis evasere, cum cuneos in-
 defigerent, queis gradus subinde infisterent
 inter metum laboremque consumpsérunt.
 spera enixis, duriora restabant, & crescere
 Petræ videbatur. Illa vero miserabilis erat
 cum ii, quos instabilis gradus fefellerat, ex-
 piti devolverentur: mox eadem in se patien-
 eni casus ostendebat exemplum. Per has
 difficultates enituntur in verticem montis,
 fatigatione continuati laboris affecti; quida-
 tati parte membrorum, pariterque eos &
 somnus oppressit. Stratis passim corporibus
 viis & in asperis saxorum, periculi instanti
 in lucem quieverunt: tandemque velut ex
 pore excitati, occultas subjectasque ipsis vi-
 mantes, ignari in qua parte Petræ tanta ve-
 um condita esset, fumum speculis infra seipsa
 lutum notaverunt. Ex quo intellectum est
 hostium latebram esse. Itaque hastis in-
 quod convenerat signum; totoque è numero
 & triginta in ascensu interiisse cognoscunt
 non cupidine magis potiundi loci, quam vi-
 rum, quos ad tam manifestum periculum
 sollicitus, toto die cacamina montis intue-
 tit. Noctu demum cum obscuritas conspe-

ad eam recessit, ad curandum corpus recessit. Hæc nondum satis clara luce primus vela, præpti verticis, conspexit. Sed ne falleretur orbitare cogebat varietas cœli, internitente igne conditi. Verum ut liquidior lux apælo, dubitatio exempta est. Vocatumque per quem Barbarorum animos tentaveras, eos, qui monerent, nunc saltem salubrius inirent. Sin autem fiducia loci perseverandi à tergo jussit qui ceperant verticem. Ad eos missus suadere cepit Arimazi Petram gratiam Regis inituro, si tantas res molitunius rupis obsidione hærere non cœssile, ferocius superbinsque quam antea loquere Cophen jubet. At is prehensum manu rogat, ut secum extra specum prodeat: strato juvenes in cacumine ostendit, ejusurbie haud immerito illudens, pinnas ait milites Alexandri. Jamque è Macedonum morum concentus, & totius exercitus clamebatur. Ea res, sicut pleraque belli vana Barbaros ad deditionem traxit, quippe metu, paucitatem eorum, qui à tergo emare non poterant. Itaque Cophen) nam res reliquerat) strenue revocant, & cum eo principes mittunt, qui Petram tradant, & quibus abire liceat, paciscantur. Ille, quandocebatur, ne conspecta juvenum paucitate ut eos Barbari: tamen & fortunæ suæ & Arimazi superbiæ infensus, nullam se tem deditionis accipere respondit. Arimazeratis magis quam perditis rebus, cum his nobilissimisque gentis suæ descendit in eos omneis verberibus affectos sub ipsis ræpetræ crucibus jussit affigi. Multitudo de incolis novarum urbium cum pecunia cadata est. Artabazus, in petræ regionisque sita esset ei, tutela, relictus est.

QUINTICUR

LIBER VIII.

BREVIARIUM LIB

1. **M**Assagetis, Dahis, & Sogdianis subactis
sui Regis filiam Alexandro conjugunt, qui leone interfecto, & quatuor m
rarum in venatione dejectis, Clitum so
vivio adhibitum, & liberius loquentem
cit.
2. Sera Alexandri pœnitentia, quam sequ
licæ expeditiones adversus Bactrianos
& Syfmithren: Philippiitem strenuissim
& Erigyi clarissimi ducis, obitus.
3. Spitamenis uxorem, interfecti mariti
rentem, Alexander castris excedere ju
vincias quasdam à præfectorum suorum
vindicat.
4. Frigoris nimia vi pene opprimitur ex
bazam aditurus. Alexandri constantia
gregarium militem humanitas, ejusde
Roxane matrimonium.
5. Cogitationibus in bellum Indicum ver
torum fraude, nimia superbia elatus
Jovis filius vult salutari: quod Calisth
oratione improbat.
6. Ex ignominia Hermolao nobili puero
scitur in caput Alexandri conjuratio, qu
inter auctores secleris innocens Calisth
jicitur.

lai, Calisthenem justum esse asseverantis,
 is crudelem Alexandri superbiam inve-
 dri ad Hermolai investivam responsio
 rorum item, atque innocentis Calisthenis
 um.

Gangis, Dyardenis, Indiæ, ejus incolarum,
 fluentium Regum, ac sapientum, luculen-
 ptio.

Indiæ populos mira felicitate, non tamen
 guine, Alexander subicit.

as petra & Arx inaccessa ab Alexandro op-
 ar, & ab obsessis relicta capitur.

ois Rex potentissimus se regnumque suum
 dro permittit, à quo in integrum restitui-
 de mutua dona regia.

in Regem, Omphis suasu, Alexander an-
 midem & sub initium periculosissimo ag-
 bello.

um & Macedonum insignis & cœpta
 Pori captivi magnanimitas, & Alexandri
 clementia.

ALLEXANDER majori fama quam
 gloria in dicionem redacta Petra, cum
 propter vagam hostem spargendæ ma-
 nus essent, in tres partes divisit exer-
 citum: Hephaestionem uni, Cænon al-
 teri duces dederat: ipse cæteris præ-
 non eadem mens omnibus Barbaris fuit.
 idam subacti, plures ante certamen impe-
 unt: quibus eorum, qui in defectione per-
 unt, urbes agrosque jussit attribui. At ex-
 tiani cum DCCC. equitibus Massagetarum
 vicos vastaverunt. Ad quos cœercendos
 gionis ejus Præfectus CCC. equites, infi-
 næ parabantur ignarus, eduxit. Namque
 elvis, quæ erant forte campo junctæ, arma-
 em condidit, paucis propellentibus pecora,
 fidum ad insidias præda perduceret. Ita-
 posito agmine, solutisque ordinibus, Atti-

nas prædabundus sequebatur; quem præter
sylvam, qui in ea confederant, ex improvi-
cum omnibus interemerunt. Celeriter ad
huius cladis fama perlata est, qui cum or-
tatu supervenit. Et Massagetæ quidem iac-
rant. Dæ hæ mille oppressi sunt: quorum
tius regionis finita defectio. Alexander
Sogdianis rursus subactis, Maracanda repe-
Berdes, quem ad Scythas super Bosphorus
tes miserat, cum legatis gentis occurrit.
phernes quoque, qui præerat Massagetis
regionum confinio adjunctus, miserat, qu-
rum imperata pollicerentur. Scythæ pet-
Regis sui filiam matrimonio sibi jungeret
gnaretur affinitatem, principes Macedoni-
primoribus suæ gentis connubio coire
Ipsam quoque Regem venturum ad eum pe-
tur. Utraque legatione benigne audita, Hi-
nem & Artabazum opperiens, stativa hab-
bus adjunctis, in regionem, quæ appellatur
pervenit: Barbaræ opulentia in illis locis
sunt majora indicia, quam magnis nemori-
lium ferarum greges clausi. Spatiosas ad ho-
sylvas, crebris perennium aquarum fontib-
nas. Maris nemora cinguntur, turrestque fu-
nantium receptacula. Quatuor continuis
intactum saltum fuisse constabat; quem A-
cum toto exercitu ingressus, agitari undiq-
iussit. Inter quas cum leo magnitudinis ræ
Regem invaluens incurreret, forte Ly-
qui postea regnavit, proximus Alexander
bulum objicere feræ cœperat. Quo Rex
& abire iussu, adjecit, Tam à semet uno
Lyfimacho, leonem interfici posse. Ly-
enim quondam, cum venaretur in Syria,
eximia magnitudinis feram solus, sed lævo
usque ad ossa laceratus, ad ultimum pericu-
nerat, id ipsum exprobrans ei Rex, fortis
locutus est, fecit. Nam feram non excepit
etiam uno vulnere occidit. Fabulam, qu-
ctum leoni à Rege Lyfimachum temere

(quem supra diximus) ortam esse credere-
reterum Macedones, quanquam prospero
defunctus erat Alexander, tamen scivere
de more, ne pedes venaretur sine delectis
amicorumque. Ille quatuor millibus se-
lectis, in eodem saltu cum toto exercitu
fuit. Inde Maracanda reditum est. Accep-
tis excusatione ab Artabazo, provinciam
dedit Clyto. Hic erat, qui apud Granicum
suo capite Regem dimicantem clypeo suo
Rhofacis manum capiti Regis imminen-
te amputavit; vetus Philippi miles, mul-
ticis operibus clarus. Hellanice, quæ
in educaverat, soror ejus, haud secus quam
rege diligebatur. Ob has causas validissi-
mi partem fidei ejus tutelæque commisit.
Et parare in posterum jussis solenni & tem-
perato convivio. In quo Rex cum multo
numero, immodicus æstimatur sui, celebra-
verat, cœpit: gravis etiam eorum auribus,
tant vera memorari. Silentium tamen ha-
uerunt, donec Philippi res orsus obterere,
quid Cheroneam victoriam sui operis fuisse
emptamque sibi malignitate & invidia pa-
tri gloriâ. Illum quidem, seditione in-
stans milites & Græcos mercenarios orta,
occidere, quod in ea consternatione acce-
ssisse, non alias quam simulatione mortis
ut corpus ejus protexisse clypeo suo, ru-
mori illum sua manu occisos. Quæ patrem
quo animo esse confessam, invitum filio
salutem suam. Itaque post expeditionem
fecisset ipse in Illyricos, victorem scrip-
tos fugatosque hostes, nec affuisse us-
um. Laude dignos esse, non qui Samo-
thia viserent, cum Asiam uri, vastarique
sed eos, qui magnitudine rerum fidem an-
tulerant. Hæc & his similia læti audire juvenes:
horibus erant, maxime propter Philip-
po diutius vixerant. Tum Clytus, ne ip-
sitis sobrius, ad eos, qui infra ipsum ca-
babant,

babant, conversus, Enripidis retulit carmen
sonus magis quam sermo exaudiri posset.
Quo significabatur, male instituisse Græc
trophæis Regum duntaxat nomina inscri
Alieno enim sanguine partam gloriam.
Itaque Rex cum suspicaretur malignius
esse sermonem, percontari proximos cor
ex Clyto audissent. Et illis ad silentium.
Clytus paulatim majore voce Philippi ac
que in Græcia gesta commemorat, omnia
tibus præferens. Hinc inter juniores sen
contentio est. Et Rex, velut patienter
queis Clytus obterebat laudes ejus, ingen
conceperat: Caterum cum animo videretur
turnus, si finem procaciter orto sermoni Cly
neret: nihil eorum omittente, magis exasp
Jamque Clytus etiam Parmenionem defen
bat: & Philippi de Atheniensibus victori
barum præferebat excidio, non vno modo
animi prava contentione, profectus. Ad
Si moriendum, inquit, est pro te, Clytus
At victoriæ majus præmium ferunt, qui pa
patris tui memoriæ illudunt. Sogdianam
mihi attribuis, toties rebellem, & non mod
tam, sed quæ ne subigi quidem possit. M
ras bestias; præcipitia ingenia sortitas. S
me pertinent, transeo: Philippi milites sp
tus, nisi hic Atharias senex juniores pug
clantes revocasset, adhuc nos circa Hal
hæsueros fuisse. Quomodo ergo Asiam etia
junioribus subjecisti? Verum est (ut op
avunculum tuum in Italia dixisse constat
viros incidisse, te in fœminas. Nihil ex o
consulte ac temere actis Regem magis mov
Parmenionis cum honore mentio illata;
men Rex preslit, contentus jussisse ut con
deret: nec quidquam aliud adjecit, qua
eum (si diutius locatus foret) exprobratur
isse vitam à semetipso datam: hoc enim su
jactasse. Atque illum cunctantem adhuc su
proximi ei cubuerant, injectis manibus,

que conabantur abducere. Clytus cum ab-
 ur, ad pristinam vinolentiam ira quoque ad-
 o pectore tergum illius esse defensum: nunc
 am tanti meriti præterit tempus, etiam me-
 nvisam esse, proclamat. Attali quoque cæ-
 ciebat: & ad ultimum, Jovis, quem patrum
 ander assereret, oraculum eludens, veriora
 quam Patrem ejus respondisse dicebat. Jam
 tæ conceperat Rex, quantum vix sobrius
 illet, Enimvero mero sensibus victis, ex-
 ente profiluit. Attoniti amici, ne postis
 sed abjectis poculis, consurgunt, in even-
 quam tanto impetu acturus esset, intentis
 er, rapta lancea ex manibus armigeri, Cly-
 oc eadem linguæ intemperantia furentem
 conatus, à Ptolemæo & Perdicca inhibe-
 um complexi, & oblectari perseverantem,
 ur. Lysimachus & Leonatus etiam lan-
 tulerant. Ille militum fidem implorans,
 ndi se à proximis amicorum, quod Dario
 didisset, exclamat; signumque tuba dari, ut
 armati coirent, jubet. Tum vero Ptole-
 Perdiccas genibus advoluti orant, ne in tam
 era perseveret, spatiumque potius animo
 postero die justius executurum. Sed clau-
 res, obstrepente ira. Itaque impotens ani-
 erit in regis vestibulum, & vigili excuban-
 data constitit in aditu, quo necesse erat iis,
 coenaverant, egredi. Abierant cæteri:
 nus sine lumine exhibat. Quem Rex, quis-
 interrogat, Eminébat, etiam in voce,
 od parabat, atrocitas. Et ille jam non
 Regis iræ memor, Clytum esse, & de-
 exire respondit. Hæc dicentis latus
 fixit, morientisque sanguine aspersus: I-
 ait, ad Philippum, & Parmenionem, &
 humanis ingeniis natura consuluit, quod
 non futura, sed transacta perpendimus;
 posteaquam ira mente decesserat, etiam
 cussa, magnitudinem facinoris fera æsti-
 mati-

matione perspexit. Videbat tunc immoderate abusum, sed alioqui egregium bello vix nisi erubesceret fateri, servatorem sui, Detestabile carnificis ministerium occupare verborum licentiam, quæ vino poterat in nefanda cæde ultus. Manabat toto vestibulo paulo ante convivæ: vigiles attoniti & ibus similes procul stabant, liberio remque tiam solitudo excipiebat. Ergo hastam ex jaceptis evulsam retorfit in semet: jamque rat pectori, cum advolant vigiles, & repum manibus extorquent, allevatumque in tabern deferunt. Ille humi postraverat corpus; ejulatuque miserabili tota personante regia re deinde os unguibus, & circumstantes re se tanto dedecori superstitem esse paterentur preces tota nox exacta est: scrutantemque Deorum ad tantum nefas actus esset, subversarium sacrificium Libero Patri non est tum stato tempore. Itaque inter vinum & cæde commissa, iram Dei fuisse manifestarum magis eo movebatur: quod omnium animos videbat attonitos: neminem sociare sermonem postea ausurum. Vixer in solitudine, velut feræ bestię, terrest alias timent. Prima deinde luce tabernapus, sicut adhuc cruentum erat, jussit insepulchro ante ipsum, lacrymis obortis, Hquit, nutrici meæ gratiam retuli, cujus duc Miletum pro mea gloria occubuerem mortenter, unicum orbitatis solatium, à me intercisus est. Quo nunc se conferet misera? ejus unus supersum, quem solum æquis oculis non poterit. Et ego servatorum meorum latitar in patriam, ut ne dexteram quidem in memoria calamitatis ejus offerre possim? nis lacrymis querelisque non fieret; jussu corpus ablatum est. Rex triduum jacuit. Quem ut armigeri corporisque custodes adum obstinatum esse, cognoverunt, universum naculum irrumpunt, diuque precibus ipse

egre vicerunt, ut cibum caperet. Quoque
 sedis puderet, jure interfectum Clytum Ma-
 cedernunt, sepultura quoque prohibitori,
 sumari jussisset. Igitur decem diebus maxime
 mandum pudorem apud Maracanda con-
 cum parte exercitus Hephæstionem in re-
 Bactrianam misit, commeatus in hyemem
 am. Quam Clyto autem destinaverat provin-
 tynntæ dedit. Ipse Xenippa pervenit. Scy-
 thianis est regio, habitaturque pluribus ac
 bus vicis, quia ubertas terræ non indige-
 detinet, sed etiam advenas invitat. Ba-
 m exulum, qui ab Alexandro defecerant,
 alium fuerat. Sed posteaquam Regem ad-
 compertum est, pulsī ab incolis, duo millia
 ducenti congregantur. Omnes equites
 etiam in pace latrociniiis assueti. Tum fe-
 venia non bellum modo, sed etiam veniæ
 o, efferaverat. Itaque ex improvīso ador-
 tam Prætorem Alexandri, diu anceps præ-
 rant. Ad ultimum, DCC. suorum amissis,
 CCC. hostis cepit, dedere terga victoribus,
 inulti quippe LXXX. Macedonum inter-
 præterque eos trecenti & quinquaginta
 ti sunt, veniam tamen etiam post alteram
 etiam impetraverunt. His in fidem accep-
 tionem quam Naura appellant, Rex cum
 citu venit. Satrapes erat Sysmithres,
 x sua matre filius genitis: quippe apud eos
 is stupro coire cum liberis fas est. Duobus
 armatis popularibus, fauces regionis, qua
 num cogitur, valido munimento sepserant.
 ebat torrens amnis, qui terga Petræ clau-
 sic manu perviam incolæ fecerant. Sed a-
 is accipit lucem: interiora, nisi illato lumi-
 ra sunt. Perpetuus cuniculis iter præbet in-
 notunt, nisi indigenis. At Alexander,
 angustias naturali sita munitas valida ma-
 tuebantur, tamen arietibus admotis, mu-
 quæ manu adjuncta erat, concussit, fun-
 agittis propugnantium plerosque dejecit:

quos ubi dispersos fugavit, ruinas munim-
 supergressus, ad Petram admovit exercitum
 rum interveniebat fluvius coeuntibus aquis
 riore fastigio in vallem; magnique operis
 tam vastam voraginem explere. Cædi tam-
 res, & saxa congeri, jussit. Ingensque Bar-
 vor rudes ad talia opera concussit, excita-
 lem subito cernentes. Itaque Rex ad de-
 metu posse compelli ratus, Oxartem misit
 ejusdem, sed ditionis suæ, qui suaderet
 traderet Petram. Interim ad augendam
 nem, & turrets admovebantur, & excussa
 tis tela emicabant. Itaque verticem Pet-
 alio præsidio damnato, petiverunt. At Ox-
 pidum diffidentemque rebus suis Sysmithres
 hortari, ut fidem, quam vim Macedonum
 experiri; neu moraretur festinationem vi-
 ercitus in Indiam tendentis: cui quisquis
 ferret, in suum caput alienam gladem effer-
 ram. Et ipse quidem Sysmithres de-
 annuebat: ceterum mater eademque con-
 turam se ante denuntians, quam in ullius
 potestatem, Barbari animum ad honesti-
 tutiora converterat, pudebatque, libertate
 esse apud fœminas, quam apud viros, po-
 taque dimisso internuntio pacis, obsidione
 creverat. Sed cum hostis vires, suasque
 rursus muliebris consilii, quod præceptum
 necessarium esse credebat, pœnitere eum
 Revocatoque strenue Oxarte, futurum se
 potestate respondit: unum precatus, ne vi-
 & consilium matris suæ proderet, quo fa-
 nia illi quoque impetraretur. Præmissa
 Oxartem cum matre liberisque, & totius
 nis grege, sequebatur, ne exspectato quo-
 pignore, quod Oxartes promiserat. Rex
 misso, qui reverti eos juberet, opperiri-
 tiam ipsius, supervenit, & victimis Min-
 ctoxiæ cæsis, imperium Sysmithri restituit
 joris etiam provinciæ facta, si cum fide
 ipsius coluisset. Duos illi juvenes patre

litaturos sequi iussit. Relicta deinde phalan-
 subigendos, qui defecerant, cum equite pro-
 Arduum & impeditum saxis iter primo ut-
 tolerabant. Mox equorum non ungulis mo-
 tis, sed corporibus etiam fatigatis, sequi ple-
 on poterant, & rarius subinde agmen fiebat,
 a (ut fere fit) immodico labore vincente.
 pen subinde equos mutans, sine intermissio-
 ntes insequabatur. Nobiles juvenes comi-
 soliti defecerant, præter Philippum: Lysi-
 at frater, tum primum adultus, &, quod fa-
 arceret, indolis raræ. Is pedes (incredibile
 er CC. stadia vectum Regem comitatus est,
 tum suum offerente Lysimacho; nec tamen
 deretur à Rege effici potuit, cum lorica in-
 ima gestaret. Idem, cum perventum esset
 a, in quo se Barbari abdiderant, nobilem
 agnam, Regemque cominus cum hoste di-
 m protexit. Sed posteaquam Barbari in-
 fusi deseruere sylvas, animus, qui in ar-
 enæ corpus sustentaverat, liquit, subitoque
 pus membris profuso sudore, arboris pro-
 piti se applicuit. Deinde, ne illo qui-
 piniculo sustinente, manibus Regis excep-
 inter quas collapsus, extinguitur. Mœ-
 gem alius haud lævis dolor excepit. Eri-
 ar claros duces fuerat, quem extinctum es-
 antequam reverteretur in castra, cognovit.
 e funus omni apparatu atque honore ce-
 est.

as deinde statuerat petere: ibi namque Spi-
 esse cognoverat. Sed hanc quoque expe-
 nt pleraque alia, fortuna, indulgendo ei
 fatigata, pro absente transigit. Spitame-
 s immodico amore flagrabat: quam, ægre
 nova subinde exilia tolerantem, in omne
 comitem trahebat. Illa malis fatigata,
 muliebres adhibere blanditias, ut tandem
 eret, victorisque Alexandri clementiam ex-
 caret, quem effugere non posset. Tres a-
 t liberi ex eo geniti: quos cum pectori pa-

tris admovisset, ut saltem eorum misereri videretur. Et quo efficaciores essent preces, haec erat Alexander. Ille se prodi, non moneri, formæ profecto fiducia cupere eam quam dedit Alexandro, acinacem strinxit percussurum, nisi prohibitus esset fratrum ejus occurrere abire à conspectu jubet, addito metu si se oculis ejus obtulisset: & ad desiderium dum noctes inter pellices agere coepit. Sed harenis amor, fastidio præsentium accensus, rursus uni ei deditus, orare non destitit, ut filio abstineret, patereturque sortem, quam his fortuna fecisset. Sibi mortem deditioeorem. At illa purgare se, quod quæ utilia sebat, muliebriter forsitan, sed fida tamen iuvasset: de cætero futuram in viri potestate tamenes simulato captus obsequio, de die quam apparari jubet: vinoque & epulis gravatius in cubiculum feritur. Quem ut alto somno sopitum esse sensit uxor, gladium, quod occultaverat, stringit; caputque ejus abscondere resperfa servo suo conscio facinoris tradem comitante (sicut erat cruenta veste) in novum castra pervenit, nuntiarique Alexandro esse, quæ ex ipsa deberet agnoscere. Ille Barbaram iussit admitti. Quam ut aspersa contipexit, ratus ad deplorandam contumeliam, dicere, quæ vellet, jubet. At illa, quem stare in vestibulo iusserat, introducit. Qui, quia caput Spitamenis veste tectabat, suspectus, scrutantibus quid oecoleret. Confuderat oris exsanguis notas pallor, esset, nosci satis poterat. Ergo Rex certius humanum caput affere eum, tabernaculo percontatusque quid rei sit, illo protestante. Variæ hinc cogitationes invicem animum agitantem commoverant. Meritum ingens esse credebat, quod transfuga, & proditoribus (si vixisset) injecturus moram, interisset. Contra facinus ingens averfabatur, me meritum de ipsa, communium parentum

in insidias interemisset. Vici tamen gratiam celetis atrocitas, denuntiarique jussit, ut excastris, neu licentiæ Barbaræ exemplar in mores & mitia ingenia transfertet. Deditamenis cæde comperta, Dataphernem, de ejus participem, vinctum Alexandro seque

Ille maxima præsentium curarum parte, convertit animum ad vindicandas injurias, quibus à Prætoribus suis avare ac superabatur. Ergo Phratapherni Hyrcaniam, ipsos cum Tapuris tradidit, mandavitque, ut eum, cui succedebat, ad se in custodiam mitteret. Cariæ præfecto substitutus est Stasicles in Mediam missus, ut Oxidates inde in Babylonia, mortuo Mazæo, Deditamenis est.

compositis, tertio mense ex hibernis motum; regionem, quæ Gabaza appellatur, Primus dies quietum iter præbuit, proximandum quidem procellosus & tristis, ob tamen pristino, non sine minis crescentis anno præterit. Tertio ab omni parte cœli fulgura, & nunc internitente luce, cadita, non oculos modo meantis exercitus, sed animos, terrere cœperunt. Erat prope cœli fragor, & passim cadentium fulminum visibatur: attonitisque auribus stupens nec progredi, nec confidere, andebat. Tum nimber grandinem incutiens, torrentis modum auditur. Ac primo quidem armis suis tæperant. Sed jam nec retinere arma lubricæ manus poterant, nec ipsi destinare, in regionem obverterent corpora, cum undique vis violentia major, quam vitabatur, occurreret.

Ergo ordinibus solutis, per totum salubundum agmen ferebatur, multique, prius jam labore defatigati, prostraverant humi, quanquam imbrem vis frigoris concreto erinxerat. Alii se stipitibus arborum admodum plurimis & admiculum & suffugium nec fallebat ipsos, morti locum eligere, cum

cum immobileis vitalis calor linqueret. S
erat pigritia corporum fatigatis, nec re
extingui quiescendo: quippe non vehement
sed etiam pertinax, vis mali insistebat, lu
naturale solatium, præter tempestatem hanc
rem nocti, sylvarum quoque umbræ suppre
Rex unus tanti mali patiens, circuire milite
trahere dispersos, allevare prostratos, ostend
col evolutum ex tuguriis fumum, hortari qu
xima quæque suffugia occuparent. Nec ulla
gis saluti fuit, quam quod multiplicato lab
cunctem malis, quibus ipsi cesserant, Regem
re erubescabant. Cæterum efficacior in adve
cessitas, quam ratio, frigoris remedium inve
labeis enim sylvas sternere aggressi, passim
struesque accenderunt. Continenti incendi
crederes saltum, & vix inter flammæ agm
lictum locum. Hic calor stupentia membra
vit, paulatimque spiritus, quem continen
meare libere cœpit. Excepere alios testa
rum quæ in ultimo saltu abdita necessitas in
verat. Alios castra, quæ in humido quidem
cæli mitescente sævitia, locaverunt. Mille
atque lixarum talonumque pestis illa cor
Memoriæ præditum est, quosdam applic
borum truncis, & non solum viventibus
inter se colloquentibus similes esse conspe
rante adhuc habitu, in quo mors quemque
henderat. Forte Macedo gregarius miles
& arma sustentans, tandem in castra per
Quo viso, Rex, quanquam ipse tunc max
moto igne refovebat artus, ex sella sua exil
pentemque militem, & vix compotem
demptis armis, in sua sede iussit confide
diu, nec ubi requiesceret, nec à quo effec
tus, agnovit. Tandem recepto calore vita
giam sedem, Regemque vidit, territus
Quem intuens Alexander: Ecquid intelli
les, inquit, quanto meliore sorte, quam
sub Rege vivatis? Illis enim in sella Regis
se capitale foret, tibi saluti fuit. Postero d

icis, copiarumque ducibus, pontificari ju-
m omnia quæ amissa essent, redditurum; &
fides extitit. Nam Syssimithres multa ju-
& camelorum duo millia adduxit, pecoraque
nta, quæ distributa, pariter militem & dam-
me liberaverunt. Rex gratiam sibi relatum
thre præfatus, sex dierum cocta cibaria fer-
is jussit. Sacas petens, totam hanc regionem
atus, triginta millia pecorum ex præda, Sy-
dono dat. Inde pervenit in regionem, cui
nes Sattapes nobilis præerat, qui se Regis
fideique permisit. Ille imperio ei reddito,
mplius, quam ut duo ex tribus filiis secum
at, exegit. Sattapes etiam eo, qui penes
elinqubatur, tradito, Barbara opulencia
m, quo Regem accipiebat, instruxerat. Id
ita comitate celebraret, introduci triginta
virgines jussit. Inter quas erat filia ipsius
nomine, eximia corporis specie, & decore
in Barbaris raro. Quæ, quanquam inter
processerat, omnium tamen oculos convertit
maxime Regis minus jam cupiditatibus suis
is inter obsequia fortunæ, contra quam non
ta mortalitas est. Itaque ille, qui uxorem
ui duas filias virgines, quibus formâ præter
a comparari nulla poterat, haud alio animo
erentis aspexerat, tunc in amorem virgum
e regis stirpi compararetur, ignobilis, ita
st, ut diceret ad stabiliendum regnum per-
Perias & Macedonas connubio jungi: hoc
do & pudorem victis, & superbiam victori-
rahi posse. Achillem quoque, à quo genus
luceret, cum captiva coisse. Ne inferri
pitarentur, ita matrimonii jure velle jungi.
o gaudio lætus pater, sermonem ejus exce-
Rex medio cupiditatis ardore jussit afferri
more panem (hoc erat apud Macedonas san-
in coeuntium pignus,) quem divisum
interque libabat. Credo, eos qui gentis
ondiderunt, parco & parabili victu osten-
nisse jungentibus opes, quantulo contenti
esse

esse deberent: Hoc modo Rex Afrix & introductam inter convivales ludos mibi sibi adjunxit, è captiva geniturus qui imperaret. Pudebat amicos, super vinum las sœcerum ex deditis esse electum. Sed eadem libertate sublata, vultu, qui maxime assentiebantur.

5. Cæterum Indiam, & inde Oceanum, ne quid à tergo, quod destinata impedire moveretur, ex omnibus provinciis triginta juniorum legi jussit, & ad se armata perduci simul habiturus & milites. Craterum autem sequendos Haustanem & Catenem, qui abicerant, misit, quorum Haustanes captus est in prælio occisus. Polypercon quoque regis quæ Bubacene appellatur, in deditionem. Itaque omnibus compositis, cogitationes Indicum vertit. Dives regio habebatur, modo, sed gemmis quoque margaritisque magis quam ad magnificentiam, exulta militares auro & ebore fulgere dicebantur, nec ubi vinceretur, cum cæteris præstaret, genteas laminas, equis frenos aureos additas quoque alias auro, alias argento, CXX. millia armatorum erant, quæ Regem bellum sequebantur, jamque omnibus per quod olim prava mente conceperat, tunc rum, quoniam modo cælestes honores usque perit agitare. Jovis filium non dici tantum tiam credi volebat, tanquam perinde animare posset, ac linguis. Itaque more Persæ cedonas venerabundos ipsum salutare prostrati humi corpora. Non deerat talia concupiscentiosa adulatio, perpetuum malum Regum rum opes sæpius assentatio quam hostis evadere. Macedonum hæc erat culpa: nemo enim quidquam ex patrio more labare sustinuit: Germani, qui professionem honestarum artium corruperant moribus. Agis quidam Argivum carminum post Choerilum condidit Sicilia Cleo: hic quidem, non ingenii solu-

onis, vitio adulator: & cætera urbium su-
 gamenta, quæ propinquis etiam, maximo-
 exercituum ducibus, à Rege præferébantur:
 et illi aperiebant, Herculemq; & Pa-
 trum, & cum Polluce Castorem novo no-
 ros esse jactabant. Igitur festo die omni
 convivium exornari jubet, cui non Ma-
 nodo, & Græci principes amicorum, sed
 piles, adhiberéntur. Cum quibus cum dis-
 Rex, paulisper epulatus, convivio egre-
 llo, sicut præparaverat, sermonem cum
 he laudum ejus instituit. Merita deinde
 t, quibus uno modo referri gratia posset,
 intelligerent Deum esse, confiterentur, e-
 ris impensa tanta beneficia pensaturi. Per-
 m non pie solum, sed etiam prudenter, Re-
 lantes Deos colere: Majestatem enim impe-
 esse tutelam. Ne Herculem quidem, &
 iberum, prius dicatos Deos, quam vicissent
 rentium invidiam. Tantundem quoque po-
 dere, quantum præsens ætas spondidisset.
 peteri dubitent, semetipsum, cum Rex inis-
 rium, prostraturum humi corpus, debere
 re cæteros, & in primis sapientia præditos.
 nim cultus in Regem esse prodendum ex-
 Hand perplexe in Calisthenem dirigeba-
 Gravitas viri & prompta libertas in visa
 quasi solus Macedonas paratos ad tale ob-
 moraretur. Istum silentio facto, unum
 sentibus cæteris, Si Rex, inquit, sermoni
 ter, nullius profecto vox responsuri tibi
 tur. Ipse enim peteret, ne in peregrinos
 nerare se cogeres, neu rebus felicissime
 liam tali adulatione contraheres. Sed quo-
 t, ego tibi pro illo respondeo, Nullum esse
 & diuturnum & præcoccum fructum: cæle-
 niores, non dare te regi, sed auferre. Inter-
 opus est, ut credatur Deus, semperque
 iam magnis viris posteri reddunt. Ego au-
 immortalitatem precor, Règi ut vita di-
 & æterna majestas. Hominem consequi-
 tur

tur aliquando, nunquam comitatur divinitatem modo, & Patrem Liberum, consecutus mortalitatis exempla, referebas. Credisne tuus convivii decreto Deos factos; Prius mortalium amolita natura est, quam in cœna perveneret? Scilicet ego & tu, Cleo, sumus? A nobis divinitatis suæ autoritatem peturus est Rex? Potentiam tuam experire? Fac aliquem Regem, si Deum potes facere. est imperium dare, quam cœlum. Dii pro invidia quæ Cleo dixit, audierunt, eodemque quo fluxere res, ire patiantur. Nostri mortales nos esse contentos. Non pudet patriæ sidero, ad quem modum Rex mihi colendum scire. Quos equidem victores esse confitebor illis leges, quæ vivamus, accipimus. A quibus Calisthenes, veluti vindex publicæ libertatis diebatur. Expresserat non assensionem in etiam vocem, seniorum præcipue, quibus erat inveterati moris externa mutatio. Non quam eorum quæ invicem iactata erant, Rabat, cum post aulæ, quæ lectis obduxeretur. Igitur ad Agim & Cleonem misit, ut ne finito, Barbaros tantum, cum intrasset, bere suo more paterentur. Et paulo post, et tiora quædam egisset, convivium repetit. venerantibus Pertis, Polypercon, qui culper Regem, unum ex his in mento contingendum, per ludibrium cœpit hottari, ut velut id quateret ad terram: elicuitque iram Agim, quam olim animo capere non poterat. Rex, Tu autem, inquit, veneraberis me? uni digni videmur esse ludibrio? Ille nec ludibrio, nec se contemptu dignum esse ratus. Tum detractum cum lecto Rex præcipit ram. Et, cum is pronus corruisset, Videns idem te fecisse, quod in alio paulo ante ridet, tradi eo in custodiam iussit, convivium solus Polyperconti quidem postea, castigato diu, igitur.

6. In Calisthenem olim contumacia superpervicacionis iræ fuit, cujus explendæ ma-

casio. Mos erat (ut supra dictum est) principum Macedonum, adultos liberos Regibus communia haud multum servilibus ministeriis atia. Excubabant, servatis noctium vicissimis foribus ejus ædis, in qua Rex acquiescebat. Per hos pellices introducebantur alio aditu quem armati obsidebant. Idem acceptos milibus equos, cum Rex ascensurus esset, aditum, comitabanturque & venantem, & in omnibus artibus studiorum liberalium excipiens honor habebatur, quod licebat sevesci cum Rege, castigandi verberibus eos potestas præter ipsum erat. Hæc cohors veterarium ducum præfectorumque apud Macedonum fuit. Hinc habuere posteri Reges, quorum multas ætates Romani opes ademerunt. Thermolaus, puer nobilis ex regia cohorte, cum telo occupasset, quem Rex ferire destinasset, ejus verberibus affectus est. Quam gravem ægrè ferens, desilire apud Sostratum, qui eadem cohorte erat Sostratus amore ejus: qui cum laceratum corpus, in quod dentueretur, forsitan olim ob aliam quoque legi infestus juvenem sua sponte jam mota fide acceptaque perpulit, ut occidendi consilium secum iniret. Nec puerili impetu executi sunt: quippe solerter legerunt, pietatem sceletis aspicere; Nicostратum, Asclepiodorumque: placuit & Philomachus. Per hos adjecti sunt Anticles, Elaptochymenes. Cæterum agendæ rei haud sane erat via. Opus erat eadem omnes conjungere excubare, ne ab expertibus consilii immineret; forte autem alius alia nocte excubaret in permutandis stationum vicibus, ceptatu exequendæ rei, triginta & duo capti sunt. Aderat nox, qua conjurati expectabant, mutua fide læti, cujus documens fuerant. Neminem metus ipseve mutavit. Tanta omnibus vel in Regem ira, vel in ipsos fuit. Stabant igitur ad fores ædis e-

jus in quo Rex vescebatur, ut convivio in cubiculum deducerent. Sed fortuna i mulque epulantium comitas, provexit largius vinum; ludi etiam convivales extraxerunt: nunc latis conjuratis, quod sopitum furi essent: nunc sollicitis, ne in lucem extraheretur. Quippe alios in stationem prima luce succedere, ipsorum post septem ditura vice; nec sperare poterant, in illis omnibus duraturam fidem. Cæterum, cum appeteret, & convivium solvitur, & conceperunt Regem; latis, occasionem exequi lris admotam: cum mulier attonita, ut est, mentis, conversari in regia solita, quætu videbatur futura prædicere, non occubante, sed etiam semet objecit, vultuque lis motum præferens animi, ut rediret in unum monuit: & ille per ludum, Bene Deos respondit: revocatisque amicis, in horam me secundam convivii tempus extraxit. ex cohorte in stationem successerant, antefores excubant. Adhuc tamen conjurati vice officii sui expleta. Adeo pertinax quam humane mentes, quam ingentes centiæ devoverant. Rex benignius quam locutus, discedere eos ad curanda corpora am tota nocte perstitissent, jubet: data singuaginta sesteria: collaudatiqne, quod et illis tradita vice, tamen excubare perseverant: tanta spe destituti domos abeunt: & eadem exspectabant stationis suæ noctem. Et si comitate Regis, qua ipsum inter conceperat, repente mutatus, si quia cæpobstare credebat, fratri suo Eurylocho, qui expertem esse consilii voluerat, quid pararet. Omnibus Philotæ supplicium in oculis. Itaque protinus injicit fratri manum, & in pervenit: excitatisque custodibus corporis, tem Regis pertinere, quæ afferret, affert tempus, quo venerant, & vultus hand sapiendi index, & moestitia e duobus alterius

ac Leonatum excubantes ad cubicum limen
eunt. Itaque apertis foribus, & lumine il-
luminato mero ac somno excitant Regem. Il-
lum, mente collecto, quid afferrent, inter-
fec cunctatus Eurylochus, non ex toto do-
mum aversari Deos dixit, quia frater ipsius,
tam impium facinas ausus foret; tamen &
etiam ejus ageret; & per se potissimum pro-
indiciam; in eam ipsam noctem, quæ de-
insidias comparatas fuisse. Autores scelesti
fuisse, quos minime crederet Rex. Tum E-
cuncta ordine, consciorumque nomina, ex-
calisthenem non ut participem facinoris no-
esse constabat, sed solitum puerorum ser-
vituperantium criminantiumque Regem
res præbere. Quidam adjiciunt, cum Her-
pud eum quoque verberatum se à Rege
er, dixisse Calisthenem, meminisse debere,
viros esse. Idque an ad consolandam pa-
verberum, an ad incitandum juvenum do-
ctum esset, in ambiguo fuisse. Rex animi
ac sopore discusso, cum tantæ periculi ima-
oberraret; Eurylochum quinquaginta ta-
cujusdam Tyridatis opulenti bonis donat
fratremque, antequam pro salute ejus
e, restituit. Sceleris autem autores, inter-
calisthenem, vinctos affervari jubet; qui-
etiam adductis, toto die & nocte proxima,
vigiliis gravis, acquievit. Postero autem
ens consilium adhibuit, cui pares propin-
rum, de quibus agebatur, intererant, ne
eodem salute securi: quippe Macedonum
ere debebant, omnium devotis capitibus,
sine contigissent eos. Rex introduci con-
ter Calisthenem, jussit; atque quæ agi-
sine cunctatione confessi sunt. Incre-
deinde universis eos: ipse Rex, Quo suo
atum in semet cogitassent facinus, inter-
entibus cæteris, Hermolans: Nos vero,
oniam quasi nescias, quævis, occidendi

te consilium iniuvimus, quia non ut ingen-
rare cœpisti, sed quasi in mancipia domi-
nus ex omnibus pater ipsius, Sopolis, p-
etiam patetis sui clamitans esse, confurgi-
os manu objecta, scelere & malis infan-
tra negat audiendum. Rex, inhibito patre
Hermolaum jubet, quæ ex magistro didi-
listhene. Et Hermolaus, Utor, inquit, bene
& dico quæ nostris malis didici. Quota
cedonum sævitæ tuæ superest? Quotusqu-
è vilissimo sanguine? Attalus, & Philota-
menio, & Lyncestes Alexander, & Clyt-
tum ad hostes pertinet, vivunt, stant in
clypeis suis protegunt, & pro gloria tua,
ria, vulnera accipiunt: quibus tu egregi-
am retulisti. Alius mensam tuam sanguine
perfit. Alius ne simplici quidem morte
est. Duces exercituum tuorum in equo
positi, Persis, quos vicerant, fuere spectac-
menio, indicta causa, trucidatus est: per
tulum occideras. Invicem enim misere re-
uteris manibus ad expetenda supplicia.
paulo ante ministros cædis habuisti, subin-
jubes trucidari. Obstreperant subinde canē-
lao. Pater supremum strinxerat ferrum,
rus hand dubie, ni inhibitus esset à Reg-
Hermolaum dicere iussit; petiitque, ut c-
plicii angentem, patienter audirent. A-
coërcitis, rursus Hermolaus: Quam liber-
quit, pueris rudibus ad dicendum agere
at Calisthenis vox carcere inclusa est,
potest dicere. Cur enim non producitur
am confessi audiuntur; Nempe liberam
nocentis audire metuis, ac ne vultum q-
teris. Atque nihil eum fecisse contendo.
qui mecum rem pulcherrimam cogitaver-
mo est, qui conscium fuisse nobis Calist-
cat, cum morti olim destinatus sit à justis-
tientissimo Rege. Hæc ergo sunt Macedo-
mia, quorum ut supervacuo & sordido ab-
guine. At tibi triginta millia mulorum

rehunt, cum milites nihil domum præter cicatrices relaturi sint. Quæ tamen omnia potuimus, antequam nos Barbaris dederes, more victores sub jugum mitteres. Persa vestis & disciplina delectat, patrios mores. Persarum ergo, non Macedonum Reddere volumus: & te transfugam, belli iuquimus. Tu Macedones voluisti genna tice, venerarique te ut Deum. Tu Philippum uersaris, & si quis Deorum ante Jovem haestidires etiam Jovem. Miraris si liberi superbiam tuam ferre non possumus? Quid ex te, quibus aut intontibus moriendum quod tristius morte est, in servitute vivendum quidem, si emendari potes, multum mihi. Ex me enim scire cœpisti, quid ingenui ferre non possunt. De cætero parce, quoniam senectutem suppliciiis ne oneraveris. te duci, ut quod ex tua morte petieramus, sumus ex nostra. Hæc Hermolaus.

Rex, quam falsa sint, inquit, quæ iste tragagistro suo dixit, patientia mea ostendit. Nam enim ultimum facinus, tamen ut vos non solum ipse, audiretis; expressi, non as, cum permissem huic latroni dicere, cum rabie, qua compulsus est, ut me, parentis loco colere debet, vellet occidere. Nam procacius se in venatione gessisset, moris, & ab antiquissimis Macedonia Regum, castigari eum jussit. Hoc & oportet fieri, tutoribus puerillos, à maritis uxores, à serue pueros hujus ætatis, verberari concedit. Hæc est sævitia in ipsum mea, quam impieuit ulcisci. Nam in cæteros, qui mihi peruti ingenio meo, quam mitis sim, non, & commemorare supervacuum est. Heraricidarum supplicia non probari, cum eaemeruerit, minime hercule admiror. Nam mentionem & Philotam laudat, suæ servitincestem vero Alexandrum bis infidiatum meo, à duobus judiciis liberavi. Rursum

convictum, per biennium tamen distuli, deo postularetis, ut tandem debito supplicio sceretur. Attalum, antequam Rex essem, hosti capiti fuisse meministis. Clitus utinam negasset me sibi irasci: cujus temerariam lingua dicentem mihi, & vobis, diutius tuli, quam eadem me dicentem tulisset. Regum duci clementia non in ipsorum modo, sed etiam in eorum, qui parent, ingenii sita est. Obsequantur imperia. Ubi vero reverentia excusamus, & summa imis confundimus, vi opus vim repellamus. Sed quid ego mirer istum, qui liberalitatem mihi objecisse, qui avaritiam exprobratus sit? Nolo singulos vestrum excitare, ne liberalitatem meam faciam, si pudori vestro fecero. Totum exercitum aspiciate; qui parum nihil præter arma habebat, nunc argentum lætis. Mensas auro onerant, greges servorum, spolia de hostibus sustinere non possunt enim Persæ, quos vicimus, in magno honore. Apud me quidem, moderationis meæ certum indicium est, quod ne victis quidem superbiro. Veni enim in Asiam, non ut funditus rem gentes, nec ut dimidiam partem terrarum litudinem facerem: sed ut illos quoque, qui me subegissent, victoriæ meæ non pœniteret, qui militantes vobiscum, pro imperio vestro sanguinem fundunt, qui superbe habitum rebellassent. Perpetua possessio, in quam gladio inducimur, beneficiorum gratia sempiterna est. Si habere non transire volumus, cum his communis nostræ clementia; horum fides stabile & æquum faciet imperium; & sane plus habemus quam cupimus. Infatiabilis autem avaritia est, adimplere velle, quod jam circumstuit. Veruntamen mores in Macedones transfundo. Iniquum enim gentibus esse video quæ non erubescantur; nec aliter tantum imperium apte regere quam ut quædam & tradamus illis, & a discamus. Illud pene dignum risu fuit, quod molans postulabat à me, ut aversarer Jovem

noscor. An etiam, quid Dii respondeant, potestate est? Obtulit nomen filii mihi: re-
plis rebus, quas agimus, haud alienum fu-
nam Indi quoque Deum esse me credant.
nim bella constant, & sæpe etiam quod fal-
sum est, veri vicem obtinuit. An me lu-
dulgentem putatis armæ vestra auro argen-
dornasse? Assuetis nihil vilius hac videri
volui: Macedones invictos cæteris, nec au-
tem vinci. Oculos ergo primam eorum for-
nia & humilia spectantium capiam: & do-
s non auri aut argenti cupidos, sed orbem
in subacturos venisse, quam gloriam tu par-
intercipere voluisti, & Macedones, Rege a-
devictis gentibus dedere. At nunc mone-
vestris parentibus parcam; non oportebat
vos scire, quid de his statuissem, quo tristi-
reretis, si qua vobis parentum memoria &
Sed olim istum morem occidendi cum
insontes propinquos parentesque solvi: &
t in eodem honore futuros omnes eos, in-
runt. Nam tuum Calisthenem, cui nni vir-
quia latro es, scio cur produci velis, ut co-
probra, quæ modo in me jecisti, modo au-
us quoque ore referantur. Quem, si Ma-
et, tecum introduxissem, dignissimum te
magistrum. Nunc Olynthio non idem
Post hæc consilium dimisit, tradique dam-
omnibus, qui ex eadem cohorte erant, ius-
ut fidem suam sævitia Regi approbarent,
tos necaverunt. Calisthenes quoque ante
interiit, initi consilii in caput Regis innox-
handquaquam aulæ & assentantium accom-
ingenio. Itaque nullius cædes majorem
æcos Alexandro excitavit invidiam, quam
æditum optimis moribus artibusque, à quo
as ad vitam erat, quam interfecto Clyto mo-
veraret, non tantum occiderit, sed etiam
indicta quidem causa. Quam crudelitatem
mitentia consecuta est.

9. Sed ne etiam ferendis rumoribus nateret, in Indiam movit, semper bello quam etiam gloria clarior. India tota ferme spectat Orientem in latitudinem quam recta regione flumina quæ Austrum accipiunt, in altius terræ fauces excedunt. Plana sunt cætera, multisque omnibus Caucaſo monte ortis, placidum præpositum iter præbent. Indus gelidior est, quarum aquas vehit à colore maris haud multum horrentes. Ganges omnium ab ortu maximus Meridiana regione decurrit, & magnorum fluminum juga recto alveo stringit. In eum objecti montes inclinant ad Orientem. Uterque Rubro maribus findens ripas, multasque arbores cum soli parte exsorbet; saxis quoque impedito rubro reverberatur; ubi mollius solum reperit, ignat, insulasque molitur. Accelines enim angustas decursurum in mare intercipit: magnocum amnis uterque colliditur. Quippe Gangarum os influenti objicit, nec repercussæ addant. Dyardenes minus celebris auditu est per ultima Indiæ currit. Cæterum non crebro modo, ut Nilus, sed etiam delphines, igrum aliis gentibus belluas alit. Erimanthus crebris subinde curvatus, ab accolis rigantibus pectitur. Ea causa est, cur tennes reliquias per nomine in mare emittat. Multis præter hocbus tota regio dividitur, sed ignobilibus, quæ adeo interfluunt. Cæterum quæ propiora sunt Aquilones maxime deurunt. Ii cohibiti iugum, ad interiora non penetrant, ita alendibus mites. Sed adeo in illa plaga mundi temporum vices mutat, ut cum alia fervore exæstuant, Indiam nives obruant: rursusque terra rigent, illic intolerandus æstus existat: nulli se naturæ causa ingessit. Mare certe, luitur, ne colore quidem abhorret à cæteris. Erythro Rege inditum est nomen, propter ignari rubere aquas credunt. Terra lini festis de plerisque sunt vestes. Libri arborum haud secus quam ceræ, literarum notas capiunt.

imitandum humanæ vocis sonum dociles
 animalia iausitata cæteris gentibus nisi in ve-
 nem terra & Rhinocerotas alit, non gene-
 phantorum major est vis, quam quos in
 vomitant. Et viribus magnitudo respondet.
 flumina vehunt, quæ leni modicoque lapsu
 aquas ducunt. Gemmas margaritasque ma-
 nibus infundit. Neque alia illis major op-
 tausta est: utique, postquam vitiorum com-
 muni vulgare in exteras gentes; quippe æsti-
 purgamenta æstuantis freti pretio, quod li-
 nstituit. Ingenia hominum, sicut ubique,
 los locorum quoque situs format. Corpora
 pedes carbaso velant. Soleis pedes, capita
 inciunt. Lapilli ex auribus pendent: bra-
 que, & lacertos auro colunt, quibus inter
 es aut nobilitas aut opes eminent. Capil-
 lant sæpius quam tondent. Mentum sem-
 onsum est. Reliquam oris cutem ad levita-
 equant. Regum tamen luxuria, quam ipsi
 entiam appellant, supra omnium gentium
 cum Rex se in publico conspici patitur,
 a argentea, ministri ferunt, totumque iter
 d ferri destinavit, odoribus complent. Au-
 ca margaritis circumpendentibus recubat.
 i sunt auro & purpura carbaso, quæ indu-
 lecticam sequuntur armati corporisque cu-
 Inter quos rapis aves pendent, quas can-
 rebus obstrere docuerunt. Regia auri-
 annas habet; totas eas vitis auro cæiata per-
 viumque, quarum visu maxime gaudent,
 e effigies opera distinguunt. Regia adenti-
 t. Cum capillam pectit atque ornat, tunc
 legationibus, tunc iura popularibus, red-
 aptis soleis, odoribus illinuntur pedes. Ve-
 aximus labor est, inclusa vivario animalia
 a cantusque pellicum figere. Binum cubi-
 agittæ sunt, quas emittunt maiore nixu
 fectu: quippe telum, cuius in levitate vis
 e, inhabili pondere oneratur. Breviora iti-
 o conficit. Longior ubi expeditio est, ele-
 N 5 phanti

phanti vehunt currum, & tantarum belluarepora tota contegunt auro. Ac ne quid perditibus desit, lecticis aureis pellicum longus ornatur. Separatum à Reginæ ordine agmen, quæque luxuria. Fœminæ epulas parant. dem vinum ministratur, cujus omnibus Indus est usus. Regem mero somnoque sopit. cubiculum pellices referunt, patrio carmineum invocantes Deos. Quis credat inter hæcuram esse sapientiæ? Unum agreste & hocgenus est, quos Sapientes vocant. Apud hospare fati diem pulchrum; & vivos se cremant. Quibus aut segnis ætas, aut incommoletudo est, expectatam mortem pro dedecorhabent. Nec ullus corporibus, quæ senectut, honos redditur. Inquinari putant ignem, qui spirantes recipit. Illi, qui in urbibus primoribus degunt, siderum motus scite spectantur, & futura prædicere. Nec quenkquamovere læti diem credunt, cui expectare inliceat. Deos putant quidquid colere coeperuntbores maxime, quas violare capitale est. Merquinos denos descripserunt dies. Anni plenaervant. Lunæ cursu notant tempora, nos rrique, cum orbem sidus implevit, sed cum fcare coepit in cornua: & ideirco breviores hemeses, qui spatium eorum ad hanc Lunadum dirigunt. Multa & alia traduntur, quiberrari ordinem rerum, haud sane operæ-pretiūdebatur.

10. Igitur Alexandro fines Indiæ ingresso, tium suarum Reguli occurrerunt, imperatari: illum tertium Jove genitum ad ipsos pervmemorantes. Patrem Liberum, atque Hercfama cognitos esse; ipsum coram adesse, cernRex benigne exceptos sequi iussit, iisdem itinducibus usus. Cæterum cum amplius nemcurreret, Hephæstionem & Perdiccam cum orum parte præmisit, ad subigendos, qui avertur imperium: iussitque ad flumen Indum prore, & navigia facere, quæ in ulteriora transp

posset exercitus. Illi, quia plura flumina superda erant, sic junxere naves, ut solutæ palustris si possent, rursusque conjungi. Post se Cratero in phalange jussu sequi, equitatum ac levem aruram eduxit, eosque, qui occurrerant, lævi præin urbem proximam compulit. Jamque supererat Craterus. Itaque ut principio terrorem ingeret genti nondum arma Macedonum expertæ, incipit ne cui parceretur, munimentis urbis, quam obsidebat, incensis. Cæterum dum obequitabat mœnibus, sagitta ictus est. Cepit tamen oppidum, & omnibus incolis ejus trucidatis, etiam in tecta sævit est. Inde domita ignobili gente, ad Nysam urbem pervenit. Forte castris ante mœnia ipsa sylvari loco positis, nocturnum frigus, vehementius quam alias, horrore corpora affecit, opportunum remedium ignis oblatum est. Cæsis quippe his flammam excitaverunt: quæ igni alita, oppidorum sepulchra comprehendit; Vetusta cedro erant, conceptumque ignem late fodere, domus omnia solo æquata sunt. Et ex urbe primum clamor lacratus, deinde etiam hominum fremitus auditus est. Tum & oppidani hostem, & Macedonum ipsos ad urbem venisse cognoscunt. Jamque Craterus eduxerat copias, & mœnia obsidebat, cum hostes, qui discrimen tentaverant, obruti telis sunt. Alii ergo deditionem, aliis pugnam, experiri placebat, quorum dubitatione comperta, circumfideri iussit eos, & abstineri cædibus jussit. Tandem obsidionis malis fatigati dedidere se. A Libero se conditos se esse dicebant; & vera hæc origo. Sita est sub radicibus montis, quam Meronienses appellant. Inde Græci mentiendi traxere litigiam, Jovis semine Liberum patrem esse celant. Rex situ montis cognito ex incolis, cum tot exercitu, præmissis com meatibus, verticem ejus ascendit. Multa hedera vitisque toto gignitur monte. Multæ perennes aquæ manant. Pomorum quodlibet varii salubresque succi sunt, sua sponte fortunam seminum fruges humo nutriente. Lauri, myrtæque, & multa in illis rupibus agrestis est sylva.

va. Credo equidem non divino instinctu, sed
 via esse provectos, ut passim hederæ ac vitium
 a decerperent, redimitique fronde toto nemo
 miles bacchantibus vagarentur. Vocibus ergo
 millium, præsidem nemoris ejus Denm adorant
 juga montis collesque resonabant cum orta lie
 à paucis (ut fere fit) in omnes se repente vulg
 Quippe velut in media pace, per herbas conges
 que frondem prostraverant corpora. Et Rex
 itam licentiam non averſatus, large ad epulas
 bus præbitis, per decem dies Libero patri open
 habuit exercitum. Quis neget eximiam quoque
 riam sæpius fortunæ quam virtutis esse bene
 um? quippe ne epulantes quidem & sopitos re
 aggredi ausus est hostis, hand secus bacchan
 ululantiumque fremitu perterritus, quam si
 antium clamor esset auditus. Eadem felicitas
 ceano revertentes remulentos comestantesque
 texit. Hinc ad regionem, quæ Dædala vocatur
 ventum est. Deseruerant incolæ sedes, & in
 sylvestresque montes confugerant. Ergo Ac
 tranſit, æque uſta, & destituta incolentium
 Itaque rationem belli necessitas mutavit. E
 enim copiis pluribus simul locis arma ostendit
 pressique & qui exspectaverant hostem, omni
 perdomiti sunt. Ptolemæus plurimas urbes,
 xander maximas cepit: rursusque quas distrib
 copias junxit. Superato deinde Choaspe amne,
 non in obsidione urbis opulentæ (Beziram in
 vocant) reliquit. Ipse ad Mazagas venit, &
 Assaceno (cujus regnum fuerat) demortuo.
 oni quoque urbiq; præerat mater ejus Cleo
 Tringenta millia peditum tuebantur urbem, no
 tu solum, sed etiam opere munitam. Nam qui
 stat Orientem, cingitur amne torrenti, qui p
 ptis p̄tinque rupibus aditum ad urbem imp
 Ab Occidente & à Meridie, velut de industria
 pes præaltas admolita natura est, infra quas c
 næ & voragines longa vetustate in altum ca
 jacent: quaque desinunt, fossa ingentis operi
 jecta est. Tringenta quinque stadia murus ur

ditur, cujus inferiora saxo, superiora crudo
sunt structa. Lateri vinculum lapides sunt,
interposuere ut duriori materiæ fragilis in-
ter: simulque terra humore diluta, ne tamen
confideret, interpositæ erant trabes validæ,
injecta tabulata muros & tegebant & pervi-
ant. Hæc munimenta contemplantem Ale-
xander, consilii que incertum (quia nec cavernas,
scire, poterat implere, nec tormenta aliter mu-
overe) quidam è muro sagitta percussit.
Arte in suram incidit telum, cujus spiculo e-
moveri equum jussit: quo vectus, ne obli-
videm vulnere, haud segnius destinata exse-
cit. Cæterum cum crus saucium pendcret,
vere siccato frigescens vulnus aggravaret do-
luisse fertur: Se quidem Jovis filium dici,
horis ægri vitia sentire. Non tamen ante se
in castra, quam cuncta prospexit, &, quæ
vellet, edixit; ergo sicut imperarum erat, alii
eodem tecta demoliebantur, ingentemque vim
faciendo aggeri detrahebant; alii magna-
rum stipites cumulis, ac moles saxorum
inas dejiciebant. Jamque agger æquaverat
fastigium terræ. Itaque turres erigeban-
te opera ingenti militum ardore intra no-
m absolutæ sunt. Ad ea visenda Rex, non-
ducta vulnere cicatrice, processit: laudatis-
simis, admoveri machinas jussit, è quibus
his telorum in propugnatores effusa est, præ-
cides talium operum terrebant mobiles tur-
tasque moles nulla ope, quæ cerneretur,
Deorum numine agi credebant. Pila quo-
talialia, & excussas tormentis prægraves ha-
tebant convenire mortalibus. Itaque de-
urbis tutela, concessere in arcem. Indec, quia
cessis præter deditionem placebat, legati ad-
descenderunt, veniam petitori. Qua impe-
regina cum magno nobilium sceminarum gre-
ges pateris vna libantium, processit. Ipsa
regis parvo filio admoto, non veniam mo-
etiam pristinae fortunæ impetravit decus,
quippe

quippe appellata regina est, & credidere plus formæ quam miserationi datum. Puerque cetero, postea ex ea utcumque genito, dæro fuit nomen.

11. Hinc Polypercon ad urbem Noram cito missus, inconditos oppidanos prælio vitra munimenta compulsos secutus, urbem tionem redegit. Multa ignobilia oppida d suis venire in Regis potestatem. Quorum armati, Petram Aornon nomine occupaverant ab Hercule frustra obsessam esse, terræque coactum abistere, fama vulgaverat. Inopæ filii Alexandrum, quia undique præceps & rupes erat, senior quidam peritus locorum duobus filiis adiit, si pretium operi esset, ad monstraturum esse promittens. Octoginta constituit darurum Alexander, & altero exibus, obside retento, ipsum ad exsequenda, tulerat, dimisit. Leviter armatis dux datus linus scriba Regis. Hos enim circuitu, qui rent hostem, in summum jugum placebat & Petra non ut pleræque modicis ac mollibus in sublime fastigium crescit; sed in metæ modum erecta est: cujus ima spatiosiora sumora in archius coeunt, summa in acutum exsurgunt. Radices ejus Indus amnis sub altus utrinque asperis ripis. Ab altera par ragines eluviesque præruptæ sunt; nec ali gnandi patebat via, quam ut replerentur. num sylva erat, quam Rex ita credi jussit, stipites jacerentur: quippe rami fronde vet pedissent ferentes. Ipse primus truncam a jecit, clamorque exercitus index alacritatis est, nullo detrectante munus, quod Rex occ. Intra septimum diem cavernas expleverant Rex Sagittarios & Agrianos jubet per ard Juvenisque fortissimos ex sua cohorte trig legi. Duces his dati sunt Charnus, & Ale quem Rex nominis, quod sibi cum eo ca esset, admonuit. Ac primo, quia tam mar periculum erat, ipsum Regem discrimen sub

Sed ut signum tuba datum est, vir audacissimæ, conuersus ad corporis custodes, se-
nabet, primusque invadit in rupem. Nec de-
isquam Macedonum substitit, relictisque sta-
ina sponte Regem sequebantur. Multo-
serabilis fuit cains, quos ex prærupta rupe
annis præterfluens hausit. Triste spectacu-
am non periclitantibus. Cum vero alieno
quod ipsis timendum foret, admonerentur,
in misericordia versa, non extinctos, sed se-
deslebant. Et jam eo perventum erat, un-
perniciæ, nisi victores redire non possent;
saxa in subeuntes provolventibus Barba-
perculsi, instabili & lubrico gradu præcipi-
ebant. Evaserant tamen Alexander & Cha-
us cum triginta delectis præmiserat Rex, &
quare cominus coeperant. Sed cum superne
barbari ingererent, sæpius ipsi seriebantur
anerabant. Ergo Alexander & nominis sui
issi memor dum acrius quam cautius dimi-
ssus undique obruitur. Quem ut Charus
respexit, ruere in hostem, omnium præ-
nem immemor, cœpit: Multosque hasta,
gladio interemit. Sed cum tot unum in-
manus, super amici corpus procubuit exa-
laud secus quam par erat, promptissimo-
num cæterorumque multum interitu com-
lex, signum receptum dedit. Saluti fuit,
sim & intrepidi se receperant; & Barbari
epulisse contenti, non insistere cedentibus.
Alexander cum statisset desistere ince-
pe nulla spes potiundæ Petræ offerebatur,
eciem ostendit in obsidione perseverantis.
itineræ obsideri iussit, & turres admoveri,
ris alios succedere. Cujus pertinacia eo-
di per biduum quidem ac duas noctes cum
one non fiduciæ modo, sed etiam victoriæ,
ant: tympana suo more pulsantes. Tertia
te tympanorum quidem strepitus desierat
eterum ex tertia Petra faces refulgebant,
odebant Barbari, ut tutior esset ipsis fuga
ob-

obscura nocte per invia saxa cursuris. Rex cro, qui specularetur, præmisso, cognoscit, fuga Indorum esse desertam. Tum, dato universi conclamarent, incomposite fugientium incussit, multique (tanquam adesset per lubrica saxa perque invias cotes præciderunt. Plures aliqua membrorum partem, ab integris deserti sunt. Rex locorum quam hostium victor, tamen magnæ victoriæ ficiis & cultu Deum satisfecit. Aræ in Petæ sunt Minervæ Victoriæque. Ducibus quos subire jussierat leviter armatos, et si præstiterant, pretium cum fide restitit.

12. Petæ, regionisque ei adjunctæ, Sisocela permissa. Inde processit Echolima, & congestias itineris obsideri viginti millibus armis ab Eryce quodam comperisset, gravius agminibus Cæno ducendum modicis itineribus. Ipse prægressus cum funditore ac sagittario batis qui obsederant saltum, sequentibus viam fecit. Indi, siue odio ducis, siue gratæ Regis inituri, Erycem fugientem adteremerunt, caputque ejus atque arma ad drum detulerunt. Ille facto impunitatem honorem denegavit exemplo. Hinc ad fluvium sextis decimis castris pervenit, omnia præceperat) ad trajiciendum præparata ab stione reperit. Regnabat in ea regione Cuius qui patri quoque fuerat autor dedendi regis alexandro. Et post mortem parentis legat rat, qui consulerunt eum, regnare se inter let, an privatum opperiri ejus adventum? per que ut regnaret, non tamen jus datum u sustinuit. Is benigne quidem exceperat He onem, gratuitum frumentum copias ejus ad non tamen ei occurrerat, ne fidem ullius, gis, experiretur. Itaque venienti obviam c imato exercitu egressus est. Elephantum quo modica intervalla militum agmini immixti, castellorum fecerant speciem. Ac primo A

socium, sed hostem adventare credebat. & ipse arma milites capere, & equites di-
na cornua jusserat, paratos ad pugnam. At
cognito Macedonum errore, jussis subsistere
ipse concitat equum, quo vehebatur. Idem
et quoque fecit: sive hostis, sive amicus
et, vel sua virtute, vel illius fide tutus.
quod ex utriusque vultu posset intelligi,
animis: cæterum sine interprete non poterat
sermo. Itaque adhibito eo, Barbarus occur-
xit cum exercitu, totas imperii vires pro-
diturum, nec exspectasse, dum per nuntios
fides. Corpus suum & regnum permette-
re sciret gloriæ militantis, nihil magis
timere perfidiæ. Lætus simplicitate
Rex, & dextram fidei suæ pignus dedit, &
restituit. LVI. elephantum erant, quos tra-
xandro, multaque pecora eximie magni-
Tauros ad tria millia, pretiosum in ea re-
ceptumque animis regnantium armentum.
Alexandro, plures agricultores haberet,
es: cum duobus Regibus bellanti sibi, ma-
ritum quam agrestium manu opus esse re-
Abisares & Porus erant. Sed in Poro e-
autoritas. Uterque ultra Hydaspem am-
nabat, & belli fortunam, quisquis arma in-
experiri decreverat. Omphis, permittente
ro, & regium insigne sumpsit, & more
æ nomen, quod patris fuerat: Taxilem
re populares, sequente nomine imperium,
cunque transiret. Ergo cum per triduum
ter Alexandrum accepisset, quarto die, &
frumenti copiis, quas Hephæstion duxe-
ritum à se esset, ostendit: & aureas coro-
amicisque omnibus, præter hæc signati ar-
oginta talenta, dono dedit. Qua benigni-
Alexander mire lætus, & quæ is dederat,
& mille talenta ex præda, quam vehebatur,
multaque convivalia ex auro & argento
urimum Perlicæ vestis, triginta equos ex
a iisdem insignibus queis assueverant cum
ipsum

ipsum veherent. Quæ liberalitas, sicut Bar adstrinxerat, ita amicos ipsius vehementer offendebat. E quibus Meleager super cœnam largiore usus, gratulari se Alexandro dixit, quod saltem India reperisset dignum talentis mille. Rex oblitus, quam ægre tulisset, quod Clitum quæ temeritatem occidisset, iram quidem non habebat, sed dixit, Invidios homines nihil aliud quam iram esse tormenta.

13. Postero die legati Abisartæ adiere Regem, omnia ditioni ejus, ita ut mandatum erat, præstebant, firmataque invicem fide remittuntur. Porum quoque nominis sui fama rationem deditionem posse compelli, misit ad eum Clitum, qui denuntiaret ei, ut stipendium periret, & in primo finium suorum aditu occurreret. Porus alterum ex his facturum sese respondit, intranti regnum suum præsto esset, sed arripit iam Hydaspem Alexander superare decreverat. Barzentes defectionis Arachosii autor, victus, & quinquagintaque elephantum simul capti, perducuntur opportunam adversus Indos auxilium, quippe bellis, quam in exercitu, spei ac virium illi Gamaxulque, Rex exiguae partis Indorum, quæzenti se conjunxerat, victus adductus est. Porus transfuga & Regulo in custodiam, elephantum Taxillis traditis; ad amnem Hydaspem venit. In cujus ulteriore ripa Porus confederat, situ prohibebiturus hostem. LXXXV. elephantum jecerat eximio corporum robore, utraque equorum CCC. & peditum XXX. fere millia: inter erant sagittarii (sicut ante dictum est,) gravibus telis quam ut apte exenti possent. Ipsum vero elephantum super cæteras belluas eminens; & que auro & argento distincta, corpus raræ & virtutis honestabant. Par animus robori corpori, & quanta inter rudes poterat esse sapientia. Porus non conspectus hostium solum, sed fluminis, quod transeundum erat, magnitudo terrebat. Quatuor in latitudinem stadia de profundo alveo & nusquam vada aperiente,

maris fecerat. Nec pro spatio aquarum
nantium impetum coercerat, sed quasi in
pœuntibus ripis torrens & elisus ferebatur,
se saxa inesse ostendebant pluribus locis
perculsæ. Terribilior erat facies ripæ, quam
que compleverant. Stabant ingentes va-
porum moles, & de industria irritatæ
stridore aures fatigabant. Hinc hostis,
ais, capacia quidem bonæ spei pectora, &
perta, improvise tamen pavore percusse-
ippe instabiles rates, nec dirigi ad ripam,
applicari posse credebant. Erant in medio
dulæ crebræ, in quas Indi & Macedones
evatis super capita armis, transibant. Ibi
elia conferebantur, & uterque Rex parvæ
mine, summæ experiebatur eventum. Cæ-
Macedonum exercitu temeritate atque au-
gnes fuere Symmachus & Nicanor, nobi-
es, & perpetua partium felicitate ad sper-
omne periculum accensi. Quois ducibus
limi juvenum lanceis modo armati trans-
insulam, quam frequens hostis tenebat,
Indorum nulla re magis quam audacia
ateremerunt. Abire cum gloria poterant,
m temeritas felix inveniret modum. Sed
ervenientes contemptum & superbe quo-
ectant, circumventi ab his qui occulti ena-
eminus obruti telis sunt. Qui effugerunt
aut impetu amnis ablati sunt, aut vortici-
citi. Eaque pugna multum fiduciam Po-
cuncta cernentis è ripa. Alexander inops
randem ad fallendum hostem talem dolum
Erat insula in flumine amplior cæteris,
eadem, & regendis insidiis apta. Fossa
bræalta hand procul à ripa, quam tenebat
pedites modo, sed etiam cum equis viros
abscondere. Ut igitur à custodia hujus op-
axis oculos hostium averteret, Ptolemæum
tribus turmis obequitare jussit procul insu-
inde Indos clamore terrere, quasi flumen
us foret. Per complures dies Ptolemæus
id

id fecit, eoque consilio Porum agmenque parti, quam se petere simulabat, coegit ad. Jam extra conspectum hostis insula erat. der in diversa parte ripæ statui suum tabernaculum, alinetamque comitari ipsum cohortes id tabernaculum stare: & omnem apparatus magnificentiæ hostium oculis de industria. Attalum etiam æqualem sibi; & hand dispa- bitu oris & corporis, utique cum procul veste regia exornat, præbiturum speciem Regem illi ripæ præsidere, nec agitare de. Hujus consilii effectum primo morata tempo- mox adjuvit, incommoda quoque ad bonos- vertente fortuna. Trajicere amnem cum- copiis in regionem insulæ (de qua ante dict- parabat; aversio hoste in eos qui cum Ptole- feriolem obsederant ripam, cum procella- vix sub tectis tolerabilem effudit, obrutique- nimbo, in terram refugerunt, navigius rati- desertis. Sed tumultuantium fremitus, ob- tibus ripis, ab hoste non poterat audiri. momento temporis repressus est imber. C- adeo spissæ intendere se nubes, ut conderet- vixque colloquentium inter ipsos facies ne- tur. Terruisset alium obducta nox cælo, ce- to amne navigandum esset, forsitan hoste- sam ripam, quam cæci atque improvidi, & riculo gloriam accersentes, petebant, oco- obscuritatem, quæ cæteros terrebat, suam- nem ratus, dato signo ut omnes silentio- rent in rates, eam, qua ipse vehabatur, iussit expelli. Vacua erat ab hostibus ripa, tebatur, quippe adhuc Porus Ptolemæum- intuebatur. Una ergo navi, quam petra- illiferat, hærente, cæteræ evadunt: armaque re milites, & ire in ordinem iussit.

15. Jamque agmen in cornua divisum ip- bat, cum Foro nuntiatur, armis virisque ri- tineri, & rerum adesse discrimen. Ac pri- mani ingenii vitio spei suæ indulgens, A- belli socium (& ita convenerat) adventare co-

radiore luce aperiente hostem, centum quatuor millia equitum venienti agmini objecit. Dux erat copiarum, quas præmisit, rater ipsius. Summa virium in curribus, ros singuli vehébant, duos elypeatos, duos os ab atroque latere dispositos. Cæteri autem haud sane inermes: quippe jacula comibi cominus præliandum erat, omisissis habebant hostem ingerebant. Cæterum vix ullus usus auxilii eo die fuit. Namque, (ut supra dictum) imber violentius quam alias fusus, camillos, & inequitabiles fecerat, gravesque & odum immobiles currus illuvie & voraginicebant. Contra Alexander, expedito ac leone strenue investus est. Scythæ & Dahæ annium invasere Indos. Perdiccam deinde viribus in dextrum cornu hostium emisit. Alique pugna se moverat, cum ii, qui curabant, illud ultimum auxilium suorum rati, tabenis in medium discrimen ruere cœperant. Anceps id malum utrisque erat. Nam & cum pedites primo impetu obterebantur, & trica atque invia immissi currus excutiebant quibus regebantur. Aliorum turbati equi voragines modo lacunasque, sed etiam in præcipitavere curricula. Pauci tamen homines exacti penetravere ad Porum, acerrime cientem. Is ut dissipatos tota acie currus sine rectoribus vidit, proximis apicorum dilephantos. Post eos posuerat pedites, ac eos tympana pulsare solitos. Id pro cantu a Indis erat; nec strepitum eorum movebant ad notum sonum auribus mitigatis. Heremulachrum agmini pedum præferebatur. Unum erat bellantibus incitamentum: & degestantes militare flagitium habebatur. Cuius sanxerant poenam his, qui ex acie non erant; metu, quem ex illo hoste quondam erant, etiam in religionem venerationem diverso. Macedones non belluarum modo, sed ipsius Regis aspectus parumper inhibuit.

Belluæ dispositæ inter armatos, speciem
 procul fecerant. Ipse Porus humanæ ma-
 nis propemodum excesserat formam. Mag-
 nificere videbatur bellua, qua vehebatur,
 inter cæteras eminens, quantum aliis ipsa
 bat. Itaque Alexander contemplatus & Re-
 agmen Indorum, Tandem, inquit, par an-
 periculum video. Cum bestiis simul : cu-
 gnis viris res est. Intuensque Cœnum : C-
 inquit, Ptolemæo, Perdiccaque & Hephæsto-
 mitatus, in lævum hostium cornu impetu-
 ro, viderisne me in medio ardore certaminis
 dextrum move, & turbabis signa infer. Ti-
 tigone, & tu, Leonate, & Tauron, in-
 non in mediam aciem, sed urgebitis fronte-
 stæ nostræ prælongæ & validæ, non alia
 quam adversus belluas rectoresque earum
 poterunt. Deturbate eos, qui vehuntur,
 confodite. Anceps genus auxilii est, &
 acrius furit. In hostem enim imperio, in
 vore, agitur. Hæc elocutus, concitat equi-
 mus. Jamque (ut destinatum erat) invaser-
 nes hostium, cum Cœnus ingenti vi in lævum
 neve invehitur. Phalanx quoque in median-
 rum aciem uno impetu prorupit. At Por-
 equitem invchi senserat, belluas agi jussit. S-
 dum, & pene immobile animal, equorum vi-
 tem æquare non poterat. Nec sagittarum
 ullus erat Barbaris usus. Quippe longas &
 ves, nisi prius in terra statuerent arcum, ha-
 tis apte & commode imponent : tam humi-
 ca & ob id impediende conatum, molientes
 celeritate hostium occupabantur. Ergo spre-
 gis imperio (quod fere fit, ubi turbatis ac-
 ritus quam dux imperare cœpit) totidem er-
 peratores, quot agmina errabant. Alius jura-
 ciem, alius dividere ; stare quidam, & non
 cumvchi terga hostium jubebant. Nil in-
 um consulebatur. Porus tamen cum pauci-
 bus metu potior fuerat pudor, colligere dis-
 obviis hosti ire pergit, elephantosque ante

agi jubet. Magnum belluæ injecere ter-
ribilisque stridor non equos modo, tam
ad omnia animal, sed viros quoque ordi-
nabaverat. Jam fugæ circumspiciebant lo-
co ante victores, cum Alexander Agria-
thracas leviter armatos, meliorem concur-
tiam cominus militem, emisit in belluas.
a ii vim telorum injecere & elephantis &
et eos. Phalanx quoque instare constanter
cepit. Sed quidam avidius persecuti bel-
læmet irritavere vulneribus. Obtriti ergo
arum, cæteris, ut parcius instarent, fuere
rum. Præcipue terribilis illa facies erat,
su arma virosque corripere, & super se
s traderent. Anceps ergo pugna, nunc
m, nunc fugientium elephantos, in mul-
varium certamen extraxit, donec securi-
namque genus auxilii præparatum erat)
putare cœperunt. Copidas vocant gladios
curvatos falcibus similes, quæis appetebant
a manus. Nec quidquam inexpertum, non
modo, sed etiam in ipsa morte novi suppli-
omittebat. Ergo Elephantis vulneribus
stigati, suos impetu sternunt, & qui rexe-
præcipitati in terram ab ipsis obtereban-
ne pécorum modo magis pavidus quam in-
aciem exigebantur, cum Porus destitu-
tribus tela multo ante præparata, in cir-
ex elephanto suo cœpit ingerere, mul-
anus vulneratis, expositus ipse ad ictus
etebatur. Novem jam vulnera hinc ter-
pectore, exceperat: multoque sanguine
anguidis manibus magis elapsa quam ex-
mittebat. Nec segnius bellua instincta ra-
pm fancia, invehebatur ordinibus, donec
uæ Regem conspexit fluentibus membris,
armis vix compotem mentis. Tum bel-
gam concitat, sequente Alexandro. Sed
multis vulneribus confossus deficiensque
posito magis Rege, quam effuso. Ita-
quum mutat, tardius insecutus est. In-
terim

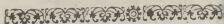
terim frater Taxilis Regis Indorum præ Alexandro, monere cœpit Porum, ne ultirari perseveraret, dederetque se victori. quanquam exhauriæ erant vires, deficiebat, tamen ad notum vocem excitatus: inquit, Taxilis fratrem, imperii regniq; ditorem; & telum, quod unum forte norat, contorsit in eum; quod per medium penetrauit ad tergum. Hoc ultimo virtutis cuncto, fugere acius cœpit. Sed elephante, qui multa exceperat tela, deficiebat. Ita fugam, peditemque sequenti hosti objecit. Alexander consecutus erat; & pertinacia Porum, vetabat resistantibus parci. Ergo undique pedites, & in ipsum Porum, tela congeriens tandem gravatus, labi ex bellua condus, qui elephantum regebat, descendere, more solito elephantum procumbere genua, qui ut se submisit, ceteri quoque instituti erant) demisere corpora in terram. & Porum & ceteros victoribus tradidit. liari corpus Pori, interemptum esse credens, & qui detraherent lorica vestemque, cum bellua dominum tueri, & spoliantes cœperet, levatumque corpus ejus rursus imponerent. Ergo telis undique obruitur, que eo, in vehiculum Porus imponitur. Rex ut videt allevantem oculos, non odiosatione commotus, Quæ malum, inquit, te cœgit, rerum mearum cognita fama, tunam experiri, cum Taxilis esset in decem mentis meæ iam propinquum tibi exemplum ille, Quoniam, inquit, percontaris, respondere libertate, quam interrogando fecisti. Nemini fortiozem esse censebam. Meas enim novæ res, nondum expertus tuas: fortiozem esse docuit eventus. Sed ne sic quidem parvum, secundus tibi. Rursus interrogatus, se victorem statuere debere censeret: Quoniam, inquit, dies tibi suadet, quo expertus es, quæ ea felicitas esset. Plus monendo profecit,

esset. Quippe magnitudinem animi ejus
am, ac ne fortuna quidem infractam, non
ordia modo, sed etiam honore, excipere di-
cunt. Aegrum curavit haud secus quam si
pugnasset. Confirmatum, contra spem o-
mni in amicorum numerum recepit. Mox do-
minatore regno quam tenuit. Nec sane quic-
quam ejus solidius aut constantius habu-
it admirationem veræ laudis & gloriæ. Sim-
iliter famam æstimabat in hoste, quam in
suis à suis credebat magnitudinem suam
posse: eandem clariorem fore, quo majores
quos ipse vicisset.

O

QUIN-

Q U I N T I C U R T

L I B E R I X.

B R E V I A R I U M L I B R I

1. **D**E victo Poro, in Indiam penetrat Alexander, variasque gentes & urbes, quarum defangaridas sibi subiecit. Aggressurus, & tigatos & bellum detrectantes prolixa oratione perseverantiam hortatur.
2. Coenus, trinitum nomine, Alexandro regi & paulo post morbo extinguitur.
3. Sobiis, & aliis expugnatis, regionem Oromorum & Mallorum ingreditur. Orationes habita, Barbaros fugat, eorumque contempto Demophoonte vate obsidet.
4. Præcipiti saltu in Oxydracaram oppidum mittens, graviter vulneratur, & fortissimè bucidam ducibus desideratis, oppidoque quot dies expugnato, sibi suisque restituitur.
5. Ab amicis rogatus, ut salutis suæ publicæ ceret, generosè respondit, in instituto summo orbe perseverans.
6. Græcorum quorundam in Bactris defecta. Dum Indorum legatos convivio exoraxander, inter Horratham & Dioxippum, dem imparibus armis duello certant, rix Paulo post Dioxippus, inimicorum calumnia modum irritatus, seipsum interemit.

à legatis Indorum acceptis, Sabracas, Mus, Præstos, aliosque populos debellat; Pro-
venenata plaga accepta curato, ope cujus-
herbæ, cujus species in somnis Alexandro
lara.

Sine visendi Oceani correptus, non sine pe-
propter nantarum imperitiam, tandem vo-
compos redditur.

Oceano in Arabitarum, Gedrosiorum & In-
regiones revertitur: ubi cum fame & pe-
ia luctatur exercitus, deinde liberatur, pla-
restituitur. Unde sequutus est probrosus
antium lusus, supplicio Aspastis Satrapis cru-
s.

ALXANDER tam memorabili vi-
ctoria lætus qua sibi Orientis fines a-
pertos esse censebat, Soli victimis cæ-
lis, milites quoque, quo promptiori-
bus animis reliqua belli munia obi-
rent, pro concione laudatos docuit,
Indis virium fuisset, illa dimicatione pro-
cæteram opimam prædam fore, celebra-
es in ea regione eminere, quam peterent.
iam vilia & obsoleta esse spolia de Persis:
margaritisque, & auro atque ebore Mace-
Græciamque, non suis tantum domos re-
Avidi milites & pecuniæ & gloriæ, si-
nunquam affirmatio ejus fefellerat eos,
operam: dimissisque cum bona spe na-
ficari jubet, ut cum totam Asiam percur-
nem terrarum mare inviseret. Multa ma-
tilis in proximis montibus erat, quam cæ-
cessi, magnitudinis inusitatæ reperere ser-
hinocerotes quoque, rarum alibi animal,
montibus erant. Cæterum hoc nomen bel-
ditum à Græcis, sermonis ejus ignari ali-
sua usarpant. Rex duabus urbibus con-
traque fluminis, quod superaverat, ripa,
duces coronis & mille aureis singulos do-
ris quoque proportionem aut gradu, quem

in militia obtinebant, aut navatæ operæ habitus est. Abisares, qui prius quam cum micaretur, legatos ad Alexandrum miserat alios misit, pollicentes omnia facturum quærasset, modo ne cogeretur corpus suum deducere enim sine regio imperio victurum, auturum esse captivum. Cui Alexander nuntiavit, si gravaretur ad se venire, ipsum ad venturum. Hinc Poro, amneque superato teriora Indiæ processit. Sylvæ erant prope mensum spatium diffusæ, procerisque & iam altitudinem editis arboribus umbrosæ. rami instar ingentium stipitum flexi in rursus, qua se curvaverant, erigebantur, species esset non rami resurgentis, sed a sua radice generatæ. Cœli temperies salubripes & vim solis umbræ levant, & aquæ largiuntur fontibus. Cæterum hinc quoque serpentina vis erat, squamis fulgorem auri reddens. Virus haud ullum magis noxium est: quicquid præsens mors sequebatur: donec ab ipso medium oblatum est. Hinc per deserta venit ad flumen Hyraoten. Iunctum erat flumini opacum arboribus alibi inusitatis agrestium fructuum multitudine frequens. Castris in oppidum haud procul positum corona capitebusque acceptis, stipendium imponit. Addeinde (ut in ea regione) urbem pervenit, non solum, sed etiam palude, munitam. Barbari vehiculis inter se iunctis dimicaverunt. Aliis tela, aliis hastæ, aliis secures transiliebantque in vehicula strenuo saltu, currere laborantibus suis vellent. Ac prælitum genus pugnæ Macedones terruit, minus vulnerarentur. Deinde spreto tam agmine, ab utroque latere vehiculis circumpugnantes fodere cœperunt. Et vincula, si ferta erant, iussit incidi, quo facilius succumvenirentur. Itaque octingentis suorum in oppidum refugerunt. Postero die scalis admotis, muri occupantur. Paucis per-

qui cognito urbis excidio, paludem trans-
in vicina oppida ingentem intulere terro-
rictum exercitum, & Deorum profecto, ad-
memorantes. Alexander ad vastandam eam
in Perdicca cum expedita manu misso, par-
arum Eumeni tradit, ut is quoque Barba-
ditionem compelleret. Ipse ceteros ad ur-
dam, in quam aliarum quoque confuge-
olæ, induxit. Oppidani missis qui Regem
entur, nihilominus bellum parabant: quip-
editio in diversa consilia diduxerat vulgum.
ia deditione potiora; quidam nullam opem
fle ducebant. Sed dum nihil in commune
r, qui deditioni imminebant, apertis por-
m recipiunt. Alexander, quanquam belli
is jure poterat irasci, tamen omnibus ve-
& obsidibus acceptis, ad proximam dein-
a castra movit. Obsides ducebantur ante
quos cum è muris agnovissent, utpote gen-
em, in colloquium convocaverunt. Illicle-
Regis simulque vim commemorando ad
an eos compulere: ceterasque urbes simi-
lleditas in fidem accepit. Hinc in Regnum
erventum est. Gens, ut Barbari, sapien-
t, bonisque moribus regitur. Genitos li-
a parentum arbitrio tollunt aluntque: sed
quibus spectandi infantium habitum cura
est. Si quos segnes aut aliqua membro-
e inutiles notaverunt, necari jubent. Nu-
nt, non genere ac nobilitate conjunctis,
corporum specie: quia eadem æstimatur
Hujus gentis oppidum, cui Alexander
x copias, ab ipso Sophite obtinebatur.
ant portæ, sed nulli in muris turribusque
ostendebant: dubitabantque Macedones,
etne urbem incolæ, an fraude se occule-
n subito patefacta porta, Rex Indus cum
cultis filiis accurrit, multum inter omnes
eminens corporis specie. Vestis erat auro
e distincta, quæ etiam crura velabat. An-
insuerat gemmas. Lacerti quoque & bra-
O 3 chia

chia margaritis ornata erant. Pendebant e-
 bus insignes candore & magnitudine lapilli
 lum aureum berylli distinguebant. Quo trad-
 catus, ut sospes acciperet, se, liberosque,
 tem suam dedit. Nobiles ad venandum
 ea regione sunt. Latratu abstinere dicuntur
 videre feram: leonibus maxime infesti. Horum
 ut ostenderet Alexandro, in conspectu leonem
 miæ magnitudinis iussit emitti: & quatuor
 admovent canes; qui celeriter occupaverunt
 cum ex iis qui assueverant talibus ministeriis
 canis leoni cum aliis inhaerentis crus avelli-
 quia non sequebatur, ferro amputare coepit
 sic quidem pertinacia victa, rursus aliam par-
 tem care institit: & inde non segnus inhaerente
 ro subinde cadebat. Ille in vulnere feræ
 moribundus quoque infixerat. Tantam in
 animalibus ad venandum cupiditatem ingen-
 tituram, memoriæ proditum est. Equidem
 transcribo, quam credo. Nam nec affirmare
 neo, de quibus dubito: nec subducere, quæ
 Relicto igitur Sophite in suo regno, ad
 Hypasin processit, Hephæstione, qui diversarum
 onem subegerat, conjuncto. Phlegelas erat
 proximæ Rex; qui popularibus suis colere
 (ut assueverant) iussis, Alexandro cum do-
 currit. Nihil quod imperaret detrectans, e-
 apud eum substitit.

2. Rex tertio die amnem superare docet
 transitu difficilem, non spatio solum aquarum
 etiam saxis impeditum. Percontatus igitur
 lam, quæ noscenda erant, undecim dierum vi-
 men per vastas solitudines iter esse cognoscit
 pere deinde Gangem maximum totius Indiae
 num. Ulteriorem ripam colere gentes Gangæ
 & Pharrasios, eorumque Regem esse Aggrat
 viginti millibus equitum, ducentisque pedes
 sidentem vias. Ad hæc quadrigarum duc-
 trahere, & præcipuum terrorem elephantos
 trium millium numerum explere dicebat,
 dibilia Regi omnia videbantur. Igitur Porus

erat) percunctatur, an vera essent, quæ
sur. Ille vires quidem gentis & regni haud
stari affirmat. Cæterum qui regnaret, non
nobilem esse, sed etiam ultimæ sortis: quip-
em ejus, conserem, vix diurno quæsta pro-
famem, propter habitum haud indeco-
di fuisse Reginæ. Ab ea in propiorem e-
tum regnasset, amicitia locum admotum,
eo eo per insidias, sub specie tutelæ liberum,
assisse regnum, necatisque pueris, hunc qui
gnat, generasse, invisum vilemque popula-
lagis paternæ fortunæ quam suæ memorem.
Pori multiplicem animo Regis injecerat
hostem belluasque spernebat, situm loco-
vim fluminum extimescebat. Relegatos in
pene rerum humanarum persequi termi-
eruere, arduum videbatur. Rursus avari-
& insatiabilis cupido famæ, nihil invi-
al remotum videri sinebat. Et interdum
er, an Macedones tot emensi spatia terra-
acie, & in castris senes facti, per objecta
per tot naturæ obstantes difficultates, se-
scent. Abundantes onustosque præda, ma-
frui velle, quam acquirenda fatigari. Non
& militibus animi esse. Se totius orbis
mente complexum, adhuc in operum su-
mordio stare. Militem labore defatigatum,
in quemque fructum, finito tandem peri-
spectare. Vicit ergo cupido rationem, & ad
m vocatis militibus, ad hunc maxime mo-
eruit: Non ignoro, milites, multa, quæ
pos possent, ab incolis Indiæ per hos dies
ria esse jactata. Sed non est improvisa no-
scientiam vanitas. Sic Ciliciæ fauces, sic
niæ campos, Tigrim & Euphratem, quo-
rum vado transivimus, alterum pontem, ter-
ecerant Persæ. Nunquam ad liquidum fa-
citur: omnia, illa tradente, majora sunt
stra quoque gloria cum sit ex solido, plus
bet nominis quam operis. Modo quis bel-
entes moenium speciem, quis Hydaspem

annem, quis cætera auditu majora quam ve-
stinere posse credebat? olim hercule fugisse
Asia, si nos fabulæ debellar: potuissent. Ci-
ne elephantorum greges majores esse quam u-
armentorum sunt cum & rarum sit animal,
cile capiatur, multoque difficilior mitigeretur.
eadem vanitas copias peditum equitumque
ravit. Nam flumen quo latius fusus est, he-
cidius stagnat, quippe angustis ripis coercita
angustior alveum elisa, torrentes aquas
hunt: contra spatio alvei tegrior cursus est.
terea, in ripa omne periculum est, ubi appli-
navigia hostis expectat. Ita quantumcumque
men intervenit, idem futurum discrimen e-
dentium in terram. Sed omnia ista vera e-
gamus. Utrumne vos magnitudo belluarum
multitudo hostium terret? Quod pertinet
phantos, præsens habemus exemplum: in se-
hementius, quam in nos incurrerunt. Tan-
corpora securibus falcibusque mutilata sunt.
autem interest, totidem sint, quot Porus
an tria millia, cum, uno aut altero vulnerat-
teros in fugam declinare videamus? Deinde
quoque incommode regunt: congregata vo-
millia ipsa se elidunt, ubi nec stare nec fuge-
tuerint inhabiles vastorum corporum moles.
dem sic animalia ista contempni, ut, cum ha-
ipse non opposuerim: satis ignarus, plus suis
hostibus periculi inferre. At enim equitum
tumque multitudo vos commoveret? Cum pa-
nim pugnare soliti estis, & nunc primum in
tam sustinebitis turbam. Testis adversus ma-
dinem invicti Macedonum roboris Granicus
& Cilicia inundata cruore Persarum, & A-
cujus campi devictorum à nobis ossibus strag-
Sero hostium legiones numerare cœpistis,
quam solitudine in Asia vincendo fecistis.
per Hellespontum navigaremus, de paucitate
cogitandum fuit. Nunc nos Scythæ sequuntur
Æriana auxilia præsto sunt. Dahæ, Sogdiani
ter nos militant. Nec tamen illi turbæ e-

manus intueor, vestram virtutem, rerum,
curusum, vadem prædemque habeo. Quam
scum in acie stabo, nec meos nec hostiam
numeravero. Vos modo animos mihi ple-
ritatis ac fiduciæ adhibete. Non in limine
laborumque nostrorum, sed in exitu sta-
vernimus ad Solis ortum, & Oceanum,
trignavia: inde victores, perdomito sine ter-
revertetur in patriam. Nolite (quod pi-
colæ faciunt) maturos fructus per inertiam
è manibus. Majora sunt periculis præmia,
sem & imbellis est regio. Itaque non tam
am vos duco, quam ad prædam. Digni estis,
quas illud mare littoribus invehit, refe-
patriam. Digni, qui nihil inexpertum, ni-
omissum, relinquatis. Per vos, gloriam-
gram, qua humanum fastigium exceditis,
& mea in vos & in me vestra merita, qui-
cti contendimus, oro, quæsoque, ne huma-
erum terminos adeuntem, alumnum com-
mque vestram, ne dicam Regem, deseratis.
vobis imperavi, hoc unum debiturus sum.
os rogo, qui nihil unquam vobis præcepi,
unus me periculis obtulerim, qui sæpe aci-
eo meo texi, ne infringeretis in manibus
nam, qua Herculem, Liberumque Patrem,
abfuerit, æquabo. Dare hoc precibus me-
ndem obstinatum silentium rumpite. Ubi
amor, alacritatis vestræ index? Ubi est ille
Macedonum vultus? non agnosco vos mi-
c agnosci videor à vobis. Surdas jam du-
es pulso. Aversos animos & infractos ex-
nor. Cumque illi in terram demissis capi-
tere perseverarent; Nescio quid, inquit,
ns in vos deliqui, quod me ne intueri qui-
tis. In solitudine mihi videor esse. Nemo
g, nemo saltem negat. Quos alloquor?
gem postulo? vestram gloriam & magnitu-
indicamus. Ubi sunt illi, quorum certa-
lo ante vidi contendendum, qui potissimum
Regis corpus exciperent? Desertus, desti-
tutus

entus sum, hostibus deditus. Sed solus qui perseverabo. Obijcite me fluminibus & bellis gentibus, quarum nomina horretis. Illi qui desertum à vobis sequantur. Scythæ, nique erunt mecum, hostes paulo ante, nunc nostri. Mori præstat, quam precario iterum esse. Ite reduces domos, ite desertorantes. Ergo hic à vobis desperatæ victoriæ nostræ morti locum inveniam.

3. Nec sic quidem ulli militum vox exprobat. Expectabant ut duces principesque gem perferrent, vulneribus & continuo lassitudinis fatigatos non detrectare munia, sed non posse. Cæterum illi metu attoniti iam ora defixerant. Igitur primo fremitus suus deinde gemitus quoque oritur, paulatimque dolor erigi cœpit, manantibus lacrymis. Rex, ira in misericordiam versa, ne ipse quanquam cuperet, temperare oculis potuerat. Cum universa concione effusius fiente, Confusus est, cunctantibus cæteris, propius tribuere, significans se loqui velle. Quem milites detrahentem galeam capiti (ita enim alloqui mos est,) hortari cœperant, ut cunctis exercitus ageret. Tum Cœnus: Dû prohibeo, à nobis impias mentes, & profectabent. Idem animus est tuus, qui fuit semper quo jussis, pugnare, periclitari, sanguinem commendare posteritati tuum nomen. Perseveras, inermes quo me, & nudi, & ex utroque tibi cordi est, sequimur, velantes. Sed si audire vis non fictas tuorum militum rerum necessitate ultima expressas, præbe propitias aures, imperium atque auspiciis constantissimè secutis, & quocunque pergitur. Vicisti, Rex, magnitudine rerum superstes modo, sed etiam milites. Quicquid nec capere poterat, implevimus. Emenis mare, que, melius nobis, quam incolis, omnia nunc. Bene in ultimo mundi fine consistimus: orbem paras ire, & Indiam quæris, India

Inter feras serpentesque degentes ernere
his & cubilibus suis expetis, ut plura quam
victoria lustres. Digna prorsus cogita-
tio tuo, sed altior nostro. Virtus enim tua
non incremento erit, nostra vis in fine jam
tere corpora exanguia, tot perfossa vulne-
ra cicatricibus putria. Jam tela hebetia sunt,
astra deficient. Vestem Persicam induimus,
vestica subvehi non potest. In externum
sumus cultum. Quoto cuique lorica est?
quam habet? Jube quæri, quam multos ser-
vum persecuti sunt, quid cuique supersit ex
Omnium victores, omnium inopes sumus.
Materia laboramus, sed bello. Instrumenta bel-
lissimi. Hunc tu pulcherrimum exerci-
tium objicies belluis? Quarum ut multitu-
do ageant de industria Barbari, magnum ta-
men numerum etiam ex mendacio intelligo.
Adhuc penetrare in Indiam certum est, re-
gionis minis vasta est. Qua subacta, lice-
ret in illud mare, quod rebus humanis
non voluit esse natura. Cur circuitu petis
quæ ad manum posita est? Hic quoque o-
ceanus. Nisi mavis errare, pervenimus, quo
una ducit. Hæc tecum, quam sine te cum
si malui: non ut inirem circumstantis e-
gratiam, sed ut vocem loquentium potius
gemitum murmurantium audires. Ut si-
moni Cæsus imposuit, clamor undique cum
eritur, Regem patrem, dominum, confusis
eum vocibus. Jamque & alii duces præci-
piuntiores, quæ ob ætatem & excusatio ho-
noris, & auctoritas major, eadem precaban-
tur, nec castigare obstinatos, nec mitigare po-
tuerunt. Itaque inops consilii desilivit e tribu-
naque regiam jussit, omnibus, præter as-
sistere prohibitis. Biduum ire datum est,
processit: erigique duodecim aras ex qua-
bus, monumentum expeditionis suæ; muni-
tioneque castrorum jussit extendi, cubiliaque
formæ, quam pro corporum habitu, re-
linqui.

lingui, ut speciem omnium augetet, postea
 lax miraculum præparans. Hinc repeten-
 mensus erat, ad flumen Acesinem locat ca-
 forte Cœnus morbo extinctus est, cuius
 genuit Rex quidem: adjecit tamen, pro-
 cos dies longam orationem eum exorsum,
 solus Macedoniam visurus esset. Jam in æ-
 fis, quam ædificari jusserat, stabat. Inter hæc
 non ex Thracia in supplementum equo-
 millia præter eos ab Harpalo peditum VI
 adduxerat, armaque viginti quinque mi-
 & argento celata pertulerat: queis distri-
 tera ctemari jussit, mille navigiis aditurus C
 discordes & vetera odia retractantes Poru-
 xilem, Indiæ Reges, firmata per affinitates
 reliquit in suis regnis, summo in ædificatio-
 amborum studio usus. Oppida quoque du-
 dit, quorum alterum Nicæam appellavit,
 Bucephalon, equi, quem amiserat, memor-
 mini dedicans urbem. Elephantis deinde
 dimentis terra sequi jussis, secundo amne
 quadraginta ferme stadia singulis diebus pro-
 ut opportunis locis exponi subinde copiarum

4. Perventum erat in regionem, in qua
 spes amnis Acesini committitur. Hinc de
 fines Sobiorum. Hi de exercitu Herculis
 suos esse commemorant: agros relictos esse
 se sedem, quam ipsi obtinebant. Pelles fere
 veste, clavæ pro telo erant. Multaque, etiam
 Græci mores exolevissent, stirpis ostendeba-
 gia. Hic exscensione facta, CCL. stadia
 Depopulatusque regionem, oppidum caput
 rona cepit. XL. peditum millia alia gen-
 fluminum opposuerat, quæ, amne superato
 gam compulit, inclusosque mœnibus expog-
 beres interfecti sunt, cæteri venierunt.
 deinde urbem expugnare adortus, magna-
 fendentium pulsus, multos Macedonum ami-
 cum in obsidione perseverasset, oppidani
 saltim ignem subjecere tectis, se quoque,
 ros, conjugesque, incendio cremant. Quod

rent, hostes extinguerent, nova forma pu-
 nt. Delebant incolæ urbem, hostes defende-
 deo etiam naturæ jura bellum in contrari-
 tat. Arx erat oppidi intacta, in qua præsi-
 reliquit. Ipse navigio circumvectus est ar-
 ippe tria flumina tota India præter Gan-
 kima, munimento arcis applicant undas. A
 done Indus alluit, à Meridie Acesines Hy-
 pfunditur. Cæterum amnium coëctus ma-
 miles fluctus movet, multoque ac turbido
 quod aquarum concursu subinde turbatur,
 meant navigia, in tenuem alveum cogitur.
 tum crebri fluctus se inveherent, & navi-
 et proras, hinc latera pulsarent, subducere
 ceperunt. Sed ministeria eorum hinc me-
 prærapida celeritate fluminum occupan-
 oculis duo majora omnium navigia sub-
 int: leviora, cum & ipsa nequirent regi, in
 men innoxia expulsa sunt. Ipse Rex in
 uos vortices incidit: quibus intorta navis
 & gubernaculi impatiens, agebatur. Jam
 retraxerat corpori, projecturus semet in flu-
 dicique ut exciperent eum, haud procul na-
 apparebatque anceps periculum, tam nata-
 rum navigare perseverantis. Ergo ingenti
 se concitant remos, quantaque vis humana
 stat, admota est, ut fluctus, qui se invehe-
 derberarentur. Findi crederes undas & re-
 ces cedere. Quibus tandem navis erepta,
 non ripæ applicabatur, sed in proximum
 liditur. Cum amne bellum fuisse crede-
 o aris pro numero fluminum positus, sa-
 te facta, triginta stadia processit. Inde ven-
 in regionem Oxydracarum Mallorumque;
 bellare inter se solitos, tunc periculi so-
 xerat. Nonaginta millia juniorum pedi-
 armis erant, præter hos equitum decem
 gentæque quadrigæ. At Macedones, qui
 crimine jam defunctos se esse crediderant,
 an integrum bellum cum ferocissimis In-
 bus superesse cognoverunt, improvise me-

tu territi, rursus seditiosis vocibus Regem
 parere cœperunt, Gangem amnem, & quæ in-
 sent, coactos transmittere, non tamen fini-
 mutasse bellum: indomitæ gentibus se obje-
 sanguine suo aperirent ei Oceanum. Tales
 sidera & solem, cogique adire quæ mortalium
 natura subduxerit. Novis identidem ar-
 vos hostes existere. Quos ut omnes funde-
 gentque, quod præmium ipsos manere? cap-
 ac tenebras, & perpetuam noctem profunda-
 bantem, repletum immanium belluarum ge-
 fretum, immobiles undas, in quibus emor-
 tura defecerit. Rex non sua, sed militum
 tudine anxius, concione advocata docet, in-
 esse, quos metuant. Nihil deinde præter ho-
 tes obstare, quo minus terrarum spatia emen-
 finem simul mundi laborumque perveniant:
 se illis metuentibus Gangem: & multitudi-
 tionum, quæ ultra amnem essent, declinasse
 ubi par gloria, minus periculum esset. Jam
 spicere se Oceanum: jam perficere ad ipsos
 maris: ne inviderent sibi laudem quam
 Herculis & Liberi patris terminos transiture
 Regi suo parvo impendio immortalitatem fa-
 tuos. Paterentur se ex India redire, non
 Omnis multitudo, & maxime militaris, mo-
 petu fertur. Ita seditionis non remedia, quan-
 cipia, majora sunt. Non alia, tam alacer clas-
 exercitu est redditus, jubentium duceret
 cundis, æquaret gloria quos æmularetur.
 his acclamationibus ad hostes protinus casti-
 vit. Validissimæ Indorum gentes erant, &
 impigre parabant, ducemque ex natione Ca-
 carum spectatæ virtutis elegerant, qui sub
 bus montis castra posuit, lateque ignes, ut
 multitudinis angere, ostendit; clamore quo-
 sui moris ululatu identidem acquiescentes
 nas frustra terrere conatus. Jam lux app-
 cum Rex fiducia ac spei plenus, alacres mili-
 ma capere, & exire in aciem jubet. Sed
 an seditione oborta inter ipsos, subito profus-

i. Certe avios montes & impeditos occupavit. Quorum agmen Rex frustra persecutus, menta cepit. Perventum deinde est ad oppidum Hydracaram, in quod plerique confugerant, majore fiducia mœnium quam armorum. Jam agebat Rex, cum vates monere eum cœpit, ne periret, aut certe differret obsidionem: vitæ periculum ostendi. Rex Demophoonta (is naves erat) intuens, Si quis, inquit, te artum & extra spectantem sic interpellet, non quia quin incommodus ac molestus videri tibi. Et cum ille ita prorsus futurum respondisset, inquit, tantas res, non pecudam fronte oculos habenti, ullum esse majus impedimentum, quam vatem superstitione captum? Nec quam respondit moratus, admoventi jubet cunctantibusque cæteris, evadit in murum. Muri corona erat: Non pinnae, sicut alii gladium ejus distinxerant, sed perpetua lorica transitum sepebat. Itaque Rex hærebat, nam stabat in margine, clypeo undique intela propulsans. Nam undique eminus expetebatur. Nec subire milites poterant, perne vi telorum obruebantur. Tandem edinem periculi pudor vicit: quippe cernebatatione sua dedi hostibus Regem. Sed femorabantur auxilia. Nam dum pro se certat evadere, oneravere scalas: queis non libus, devoluti, unicam spem Regis fefel. Stabat enim in conspectu tanti exercitus, solitudine destitutus.

que lævam, qua clypeum ad ictus circumlassaverat, clamantibus amicis, ut ad ipsos stabantque excepturi: cum ille rem ausus nem atque inauditam, multoque magis ad emeritatis quam gloriæ insignem. Nam urbem hostium plenam præcipiti saltu se immisit: cum vix sperare posset, dimicante & non inultum esse moriturum; quippe non assurgeret, opprimi poterat, & capi vi forte ita libraverat corpus, ut se pedibus

exciperet. Itaque stans init pugnam, & ne
iri posset, fortuna providerat. Vetusta arbor
procul muro ramos multa fronde vestitos, v
industria Regem protegentes, objecerat. Hui
tioso stipiti corpus, ne circumiri posset, ap
clypeo tela, quæ ex adverso ingerebantur,
ens. Nam cum unum procul tot manus pe
nemo tamen audebat propius accedere. Miss
mis plura quam clypeo ineidebant. Pugna
Rege primum celebrati nominis fama: deir
speratio, magnum ad honeste moriendum
mentum: sed cum subinde hostis afflueret, j
gentem vim telorum exceperat clypeo, jam
am saxa perfregerant, jam continuo labore
genua succiderant. Itaque contemptim & in
qui proximi steterant, incurrerant, è quibus
gladio ita excepit, ut ante ipsum exanimis p
berent. Nec cuiquam deinde propius inces
sum animos fuit; procul jacula sagittasque
bant. Ille ad omnes ictus expositus, ægre p
ceptum poplitibus corpus tuebatur, donec
duorum cubitorum sagittam (namque Indis
te diximus, hujus magnitudinis sagittæ era
excussit, ut per thoracem paulum super lat
terum infingeretur. Quo vulnere affictus,
vi sanguinis emanante, remisit arma moribu
milis, adeoque resolutus, ut ne ad vellendu
dem telum sufficeret dextra. Itaque ad ex
dum corpus qui vulneraverat, alacer gaudi
rit. Quem ubi injicere corpori suo manus
credo, ultimi dedecoris indignitate commot
quentem revocavit animum, & nudum host
subjecto mucrone hausit. Jacebant circa Reg
corpora, procul stupentibus cæteris. Ille,
tequam ultimus spiritus deficeret, dimicans
tingueretur, clypeo se allevare conatus est
steaquam ad connitendum nihil supererat
dextera impendentes ramos complexus, ten
surgere. Sed ne sic quidem potens corporis
in genua procumbit, manu provocans ho
quis congrédi auderet. Tandem Peucestes

pidi partem, deturbatis propugnatoribus,
 restigia persequens, Regi supervenit. Quo
 Alexander, jam non vitæ suæ sed mor-
 tuium supervenisse ratus: clypeo fatigatum
 excepit. Subit inde Timæus, & paulo post
 ens, huic Aristonus supervenit. Indi quo-
 rum intra mœnia Regem esse comperissent,
 cæteris illuc concurrerunt, urgebantque pro-
 pos. Ex quibus Timæus multis adverso cor-
 poribus acceptis, egregiaque edita pugna,
 Peucestes quoque tribus jaculis confossus,
 tamen scuto, sed Regem tuebatur. Leo-
 dum avide ruentes Barbaros submover, cer-
 vaviter icta, semianimis procubuit ante Re-
 ges. Jam & Peucestes vulneribus fatigatus
 erat clypeum. In Aristono spes ultima hæ-
 hic quoque graviter sancius, tantam vim
 ultra sustinere non poterat. Inter hæc ad-
 mas, Regem cecidisse, fama perlata est. Ter-
 rillos, quod illos incitavit. Namque pericu-
 lus immemores, dolabris perfregere murum,
 moliti erant aditam, irrupere in urbem. In-
 volures fugientes, quam congregi ausos, ce-
 Non senibus, non fœminis, non infanti-
 citur. Quisquis occurrerat, ab illo vulne-
 Regem esse credebant. Tandemque inter-
 hostium justæ iræ parentatum est. Ptole-
 qui postea regnavit, huic pugnae affuisse
 & Clitarchus, & Timagenes. Sed ipse sci-
 riz suæ non refragatus, abfuisse se missum
 nationem, memoriæ tradidit. Tanta compo-
 vetusta rerum monumenta vel securitas
 huic vitium, credulitas fuit. Rege in ta-
 relato, medici lignum hastæ corpori in-
 ta ne speculum moveretur, abscindunt.
 deinde nudato animadvertunt hamos ines-
 nec aliter id sine pernicie corporis extrahi
 am ut secundo vulnus angerent. Cæterum
 res profluvium sanguinis occuparet, vere-
 quippe ingens telum adactum erat, & pe-
 en viscera videbatur. Critobulus inter me-

dicos artis eximiam, sed in tanto periculo te manus admoveere metuebat, ne in ipsius caput rum prosperæ curationis recideret eventus. Iam tantum eum, ac metuentem, & sollicitudine pemo- dum exanguem Rex conspexerat. Quic- quit, quodve tempus expectas, & non quomum hoc dolore me saltē moriturum li- An times, ne reus sis, cum insanabile vuln- ceperim? At Critobulus tandem vel finito vel mulato metu hortari eum cœpit, ut se con- dum præberet, dum spiculum evelleret. Etia- vem corporis motum noxium fore. Rex, cu- firmasset nihil opus esse iis, qui semet contin- sicut præceptum erat, sine motu præbuit co- Igitur patefacto latius vulnere, & spiculo e- ingens vis sanguinis manare cœpit, linquiqu- mo Rex, & caligine oculis offusa, veluti mor- dus extendi. Cumque profluvium medicamen- tra inhiberent, clamor simul atque ploratu- corum oritur, Regem expirasse credentium. de- dem constitit sanguis, paulatimque animump- pit, & circumstantes cœpit agnoscere. Toto ac nocte, quæ secuta est, armatus exercitus re- obsedit, confusus omnes unius spiritu vivere prius recesserunt, quam compertum est, somni- lisper acquiescere. Hinc certio- rem spem salutis in castra retulerant.

6. Rex septem diebus curato vulnere, non obducta cicatrice, cum audisset convaluisset Barbaros famam mortis suæ, duobus navigi- etis statui in medium undique conspicuum naculum iussit, ex quo se ostenderet perit- dentibus: conspectusque ab incolis, spem he- falso nuntio conceptam inhibuit. Secundo- anne defluxit, aliquantum intervalli à cæter- præcipiens, ne quies, corpori invalido adhuc- saria, pulsus remorum impediretur. Quarto- aquam navigare cœperat die, pervenit in reg- desertam quidem ab incolis, sed frumento & ribus abundantem. Placuit is locus, & ad- & ad militum requiem. Mos erat princip-

m & custodibus corporis, excubare ante præ-
 quoties Regis adversa valetudo incidisset.
 m more quoque servato, universi cubiculum
 rant. Ille sollicitus ne quid novi afferrent,
 nul venerant, percontatur, nam hostium re-
 ntiaaretur adventis. At Craterus, cui man-
 erat, ut amicorum preces perferret ad eum:
 e, inquit, adventu magis hostium, ut jam
 o confisterent, quam cura salutis tuæ, ut
 tibi vilis, nos esse sollicitos? Quantalibet
 um gentium conspiret in nos, impleat ar-
 que totum orbem, classibus maria conster-
 litatas belluas inducat, tu nos præstabis in-
 Sed quis Deorum hoc Macedoniæ columen
 diuturnum fore polliceri potest? cum tam
 anifestis periculis offeras corpus, oblitus tot
 animas trahere te in casum? Quis enim ti-
 stes aut optat esse, aut potest? Eo perveni-
 aspiciam atque imperium secuti tuum, un-
 te reduce, nulli ad penates suos iter est.
 adhuc de Persidis regno cum Dario dimica-
 nemo vellet, tamen ne admirari quidem
 am promptæ esse te ad omne discrimen au-
 sam ubi paria sunt periculum ac præmium,
 ndis rebus amplior fructus est, & adversis
 majus. Tuo vero capite ignobilem vicum
 is ferat, non tuorum modo militum, sed
 etiam gentis barbaræ, qui tuam magnitudi-
 vit? Horret animus cogitatione rei, quam
 ante vidimus. Eloqui timeo, invicti corpo-
 is inertissimos manus fuisse injecturos, nisi
 ceptum misericors in nos fortuna servasset.
 a proditores, totidem desertores sumus, quod
 potuimus persequi. Universos licet milites
 ia notos, nemo recusabit luere id, quod ne-
 t, præstare non potuit. Patere, nos, quæ-
 modo esse viles tibi. Quocunque jusseris,
 obscura bella, & ignobiles pugnas nobis
 aus. Temetipsum ad ea serva quæ ma-
 gem tuam capiunt. Cito gloria obsolescit
 dis hostibus. Nec quidquam indignius est,

quam consumi eam, ubi non possit ostend-
dem fere Ptolemæus, & similia iis cæteri. J
confusis vocibus flentes eum orabant ut
exsatiatæ laudi modum faceret, ac salutis f
est, publicæ parceret. Grata erat Regi pietat
corum. Itaque singulos familiariter amplexu
fidere jubet, altiusque sermone repetito, Vol
dem, inquit, ô fidissimi, piissimique civium
amicorum, grates ago, habeoque non solum
mine, quod hodie salutem meam vestræ pr
tis, sed quod à primordiis belli, nullum ex
benevolentia pignus atque indicium omisitistis
ut confidendum sit, nunquam mihi vitam
fuisse tam caram, quam esse cœpit, ut vo
frui possim. Cæterum non eadem est cogita
rum qui pro me mori optant, & mea; qu
dem hanc benevolentiam vestram virtute m
se me iudico. Vos enim diuturnum fructu
me, forsitan etiam perpetuum, percipere
Ego me metior non ætatis spatio, sed gloria
cui paternis opibus contento, intra Macedon
minos per otium corporis expectate obscur
ignobilem senectutem. Quanquam ne pigri
fata disponunt, sed unicum bonum diuturnu
tam æstimantes sæpe acerbam mors occupat.
ego, qui non annos meos sed victorias num
munera fortunæ bene computo, diu vixi. C
Macedonia imperium, Græciam teneo: Th
& Illyricos subegi: Triballis, Medisque im
Asiam qua Hellesponto, quæ Rubro mari al
possideo. Jamque haud procul absum à fine
di. Quem egressus, aliam naturam, alium
aperire mihi statui. Ex Asia in Europæ re
momento unius horæ transivi. Victor utriusq
gionis post nonum regni mei, post XXVIII
annum, videor ne vobis in excolenda gloria,
uni devovi, posse cessare? Ego vero non de
ubicunque pugnabo, in theatro terrarum op
se me credam. Dabo nobilitatem ignobilibus
Aperiam cunctis gentibus terras, quas natu
ge submoverat. In his operibus extingui

ea foret). pulchrum est. Ea stirpe sum genit-
at multam prius quam longam vitam debeam.
Obsecro vos, cogitate nos pervenisse in ter-
ribus fœminæ ob virtutem celeberrimum no-
est. Quas urbes Semiramis condidit? quas
redegit in potestatem? quanta opera molita
nondum fœminam æquavimus gloria, & jam
ludis satietas cepit. Dii faveant, majora ad-
stant. Sed ita nostra erunt quæ nondum at-
is, si nihil parvum duxerimus in quo magnæ
locus est. Vos modo me ab intestina fraude
pesticorum insidiis præstate securum. Belli
que discrimen impavidus subibo. Philippus
tutior quam in theatro fuit, hostium manus
vitavit, suorum effugere non valuit. Aliorum
Regum exitus si reputaveritis, plures à su-
am ab hoste interemptos numerabitis. Cæ-
quoniam olim rei agitatæ in animo meo,
promendæ occasio oblata est: mihi maximus
atque operum meorum erit fructus, si O-
mater immortalitati consecretur, quando-
excesserit vita. Hoc, si licuerit, ipse præ-
si me præceperit fatum, vobis mandasse me-
e. Ac tum quidem amicos dimisit. Cæte-
complures dies ibi stativa habuit.
Nec dum in India gerantur, Græci milites,
in colonias à Rege deducti Carabactra, orta
seditione, defecerant, non tam Alexan-
tensi, quam metu supplicii: quippe occisis
tam popularium, qui validiores erant, arma
corporant. Et Bactriana arce, quæ quasi
minus asservata erat, occupata, Barbaros quo-
societatem defectionis impulerant. Atheno-
rat princeps eorum, qui Regis quoque no-
amplerat, non tam imperii cupidine, quam
tam revertendi cum his qui auctoritatem ipsi-
ebantur. Huic Bicon quidam nationis ejus-
ed ob æmulationem infestus, comparavit in-
vitatumque ad epùlas, per Boxum quen-
cerianum in convivio occidit. Postero die
advocata, Bicon ultra insidiatam sibi A-
the-

thenodorum plerisque persuaserat. Sed aliis
 éta fraus erat Biconis, & paulatim in plures
 manare suspicio. Itaque Græci milites arma-
 unt, occisuri Biconem, si daretur occasio. C-
 principes eorum iram multitudinis mitigave-
 Præter spem suam Bicon præsentî periculo ere-
 paulo post insidiatus autoribus salutis suæ est
 jus dolo cognito, & ipsum comprehenderunt
 Boxum. Cæterum Boxum protinus placuit
 fici, Biconem etiam per cruciatum necari. Ja-
 corpori tormenta admovebantur, cum Græci
 tes, incertum ob quam causam, lymphatis si-
 ad arma discurrunt; quorum fremitu exaudite
 torquere Biconem jussierant, omisere, veriti
 facere tumultuantium vociferatione prohibere
 Ille, sicut nudatus erat, pervenit ad Græcos
 miserabilis facies supplicio destinati in diversi-
 nimos repente mutavit, dimitti que eum jussit
 Hoc modo pœna bis liberatus, cum cæteris, q-
 lonias à Rege attributas reliquerunt, rever-
 patriam. Hæc circa Bactra & Scytharum ter-
 gesta. Interim Regem duarum gentium (de-
 bus ante dictum est) centum legati adeunt. C-
 curru vehabantur, eximia magnitudine corp-
 decoro habitu, lineæ vestes intextæ auro pur-
 que distinctæ. Ei se dedere ipsos, urbes, agre-
 referebant; per tot ætates inviolatam libertat-
 lius primum fidei ditionique permissuros. De-
 bi deditionis auctores, non metum: quippe in-
 viribus jugum excipere Rex, consilio habito,
 tos in fidem accipit, stipendio, quod Arachos-
 traque natio pensabat, imposito. Præterea
 millia & D. equites imperati: & omnia obedi-
 à Barbaris facta. Invitatis deinde ad epulas
 gentium, regulisque, exornari convivium jussit
 tum aurei lecti modicis intervallis positi erant
 ctos circumdederant aulæa, purpura auroque
 gentia; quicquid aut apud Persas vetere lux-
 apud Macedonas nova immutatione corrupt-
 rat, confusis utriusque gentis vitiis in illo co-
 ostendens. Intererat epulis Dioxippus Athen-

nobilis, & ob eximiam virtutem virium jam
pernotus & gratus. Invidi malignique incre-
pit per seria & ludum, saginati corporis sequi
rem belluam, cum ipsi prælium inirent, oleo
intem præparare ventrem epulis. Eadem igitur
in vivo Horratus Macedo jam temulentus ex-
are ei cœpit, & postulare, ut si vir esset, po-
die secum ferro decerneret: Regem tandem
sua temeritate, vel de illius ignavia judica-
o. Et à Dioxippo contemptim militarem elu-
ferociam, accepta conditio est: Ac postero di-
e, cum etiam acrius certamen exposcerent,
deterrere non poterat, destinata exsequi passus
agens hic militum, inter quos erant Græci,
Dioxippo studebant, convenerat multitudo. Ma-
iusta arma sumpserat; arcum clypeum, ha-
quàm sarissam vocant, læva tenens: dexterâ
gladioque cinctus, velut cum pluribus si-
mificaturus. Dioxippus oleo nitens, & coro-
læva puniceum amiculum, dextra validum
stipitem præferebat. Ea ipsa res om-
animos expectatione suspenderat: quippe ar-
congradi nudum, dementia, non temeritas,
tur. Igitur Macedo, haud dubius eminus in-
posse, lanceam emisit: quam Dioxippus cum
corporis declinatione vitasset, antequam il-
eam transferret in dextram, assiluit, & stipite
eam fregit. Amisso utroque telo, Macedo
m cœperat stringere: quem occupatum com-
pedibus repente subductis, Dioxippus arieta-
terram: ereptoque gladio pedem super cer-
jacentis imposuit, stipitem intentans, elisu-
eo victum, ni prohibitus esset à Rege. Tri-
æctaculi eventus non Macedonibus modo, sed
Alexandro fuit, maxime quia Barbari affue-
quippe celebratam Macedonum fortitudinem
librium reaidisse. Hinc ad criminationem in-
am adapertæ sunt aures Regis. Et post pau-
es inter epulas aureum poculum ex composi-
ducitur: ministrique quasi amisissent quod a-
rant, Regem adeunt. Sæpe minus est con-

stantiæ in rubore, quam in culpa. Conjectum
lorum, quibus ut fur destinabatur, Dioxippus
re non potuit. Et cum excessisset convivio, li-
conscriptis, quæ Regi redderentur, ferro se in-
mit. Graviter mortem ejus tulit Rex, existi-
indignationis esse, non poenitentiae testem, ut
posteaquam falso inimicatum eum, nimium
dorum gaudium ostendit.

8. Indorum legati dimissi domos, paucis po-
ebus cum donis revertuntur: CCC. erant
MXXX. currus, quos quadrijugi ducebant: I-
vestis aliquantum, mille scuta Indica, & ferri
didi talenta centum, leonesque raræ magnitudinis
& tigrides, utrumque animal, ad mansuetudo-
domitum. Lacertarum quoque ingentium pell-
dorsa testudinum. Cratæro deinde imperat Rex
procul amne, per quem erat ipse navigaturus,
pias duceret. Eos autem, qui comitari eum
bant, imponit in naves, & in fines Mallorum
cundo amne devehitur. Inde Sabracas adiit,
dam Indiæ gentem, quæ populi, non Regum
perio regebatur. Sex millia peditum habebat
quitum octo millia: has copias currus D. sequi-
tur. Tres duces spectatos virtute bellica elegit.
At qui in apris erant proximi flumini (frequen-
tibus autem vicis maxime in ripa habebant) ut v-
totum amnem, qua prospici poterat, navigiis
stratum, & tot militum arma fulgentia, terri-
va facie, Deorum exercitum, & alium Lib-
Patrem, celebre in illis gentibus nomen, ad-
re credebant. Hinc militum clamor, hinc rem-
pulsus, variæque nautarum voces hortantium
vidas aures impleverant. Ergo universi ad eo-
in armis erant, currunt, furere clamitantes, &
Diis prælium inituros. Navigia non posse nu-
ri, quæ invictos veherent. Tantumque in e-
tum suorum intulere terroris, ut legatos mitte-
gentem dedituros. His In fidem acceptis, ad
deinde gentes quarto die pervenit. Nihil pluri-
mi his fuit, quam cæteris fuerat. Itaque oppo-
condito, quod Alexandriam appellari jussierat,

qui Musicani appellantur, intravit. Hic de
 te Satrape, quem Pāripamisādis præfecerat,
 arguentibus, cognovit: multaue ayare ac
 se fecisse convictum, interfici iussit. Oxyatres
 Bactrianorum non absolutus modo, sed eti-
 ve amplioris imperii donatus est. Finibus Mu-
 deinde in ditionem redactis, urbi eorum im-
 imposuit. Inde Præstos, & ipsam Indiæ
 perventum est. Oxycanus Rex erat, qui
 pitæ urbi cum magna manu popularium in-
 sit. Hanc Alexander, tertio die quam cœpe-
 dere, expugnavit. Et Oxycanus cum in ar-
 confugisset, legatos de conditione deditio-
 ad Regem. Sed antequam adirent eum, duæ
 cum ingenti fragore prociderant, per qua-
 tinas Macedones evasere in arcem: qua ca-
 Oxycanus cum paucis repugnans occiditur.
 igitur arce, & omnibus captivis venundatis,
 regis fines ingressus est. Multisque oppidis in-
 acceptis, validissimam gentis urbem cuniculo
 Barbaris simile monstri visum est, rudibus
 operam, quippe in media ferme urbe è
 existebant, nullo suffossi specus ante vestigio
 Octoginta millia Indorum in ea regione car-
 archus est autor, multosque captivos sub co-
 enisse. Rursum Musicani defecerunt, ad quos
 endos missus est Pithon; qui captum prin-
 gentis, eundemque defectionis autorem, ad-
 ad Regem. Quo Alexander in cruce sub-
 rursus amnem, in quo classem expectare se
 repetit. Quarto deinde die secundo amne
 ad oppidum qua iter in regnum erat Sabi-
 se ille dediderat, sed oppidani detrectabant
 um, & claudserant portas. Quorum paucitate
 pta, Rex D. Agrianos mœnia subire jussit.
 sensim recedentes elicere extra muros ho-
 cuturum profecto, si fugere eos crederet.
 (sicut imperatum erat) lacessito hoste subi-
 verterunt: quos Barbari effuse sequentes,
 inter quos ipse Rex erat, incidunt. Reno-
 go prælio, ex tribus millibus Barbarorum
 sex-

sexcenti cæsi sunt, mille capti, cæteri mœnibus inclusi. Sed non ut prima specie læta victa ita eventus quoque fuit: quippe Barbari vetinxerant gladios. Itaque saucii subinde exiebant. Nec causa tam strenuæ mortis excogitabat à medicis, cum etiam leves plagæ insanae essent. Barbari autem speraverant, incautum temerarium Regem excipi posse, & forte inter peritissimos dimicans, intactus evaserat. Præcipue lemæus lævo humero leviter quidem saucius majore periculo quam vulnere affectus, Regis citudinem in se converterat. Sanguine conjugerat, & quidam Philippo genitum esse credere certe pellice ejus ortum constabat. Idem custos, promptissimusque bellator, & pacis atquàm militiæ major & clarior, modico civiliquetu, liberalis imprimis adituque facilis, nihil estu regio assumpserat. Ob hæc Regi an populus carior esset, dubitari poterat: tum certum expertus suorum animos, adeo ut fortu in quam postea ascendit, in illo periculo Manes ominati esse videantur. Quippe non levis Ptolemæi fuit cura, quam Regis, qui & p & sollicitudinē fatigatus cum Ptolemæo allectum, in quo ipse acquiesceret, iussit inferri quem ut se recepit, protinus altior insecutus somnus. Ex quo excitatus, per quietem videt exponit speciem draconis oblatam herbam ferore, quam veneni remedium esse monstrasset. Iorem quoque herbæ referebat, agniturum, si reperisset, affirmans; inventamque deinde, & à multis erat requisita, vulneri imposuit: protique dolore finito, intra breve spatium cicatrice obducta est. Barbaros ut prima spes sese seipsos urbemque dediderunt. Hinc in proxigentem Pathalyam perventum est. Rex erat aris, qui urbe deserta in montes profugerat. Alexander oppido potitur, agrosque populatur, gnae inde prædæ actæ sunt pecorum armentaque, magna vis reperta frumenti. Ducibus

aptis annis peritis, defluxit ad insulam me-
me alveo enatam.

Ibi diutius subsistere coactus, quia duces so-
as asservati profugerant, misit qui conquire-
lios: nec repertis, pervicax cupido incessit vi-
Oceanum, ad eundique terminos mundi sine
is peritis flumini ignoto caput suum totque
morum virorum salutem permittere. Naviga-
ergo, omnium, per quæ ferebantur, ignari;
am inde abesset mare, quæ gentes colerent,
placidum amnis os, quam patiens longarum
m esset, anceps & cæca æstimatio auguraba-
num erat temeritatis solatium, perpetua fe-

Jam CCC. stadia processerant, cum guber-
as agnoscere ipsos auram maris, & haud pro-
leri sibi Oceanum abesse, indicant Regi. Læ-
te hortari nauticos cœpit, incumberent remis,
finem laboris omnibus votis expetitur. Jam
gloriæ deesse, nihil ob stare virtuti. Sine ullo
discrimine, sine sanguine orbem terræ ab il-
li. Ne naturam quidem longius posse proce-
Brevi incognita, nisi immortalibus, esse vi-

Paucos tamen navigio emisit in ripam, qui
s vagos exciperent, è quibus certiora nosci
perabat. Illi scrutati omnia tuguria, tandem
es reperere. Qui interrogati quam procul
mare, responderunt nullam ipsos mare ne
quidem accepisse. Cæterum tertio die perve-
sse ad aquam amaram, quæ corrumpet dul-
Intellectum est mare destinari ab ignaris na-
tius. Itaque ingenti alacritate nautici remi-
& proximo quoque die, quo propius spes ad-
atur, crescebat ardor animorum. Tertio jam
xtum flumini subibat mare, leni adhuc æstu
dente dispares undas. Tum aliam insulam
amni sitam evecti paulo lenius, quia cursus
everberabatur, applicant classẽ, & ad com-
petendos discurrunt, securi casus ejus, qui
ignit ignaris. Tertia ferme hora erat, cum
vice Oceanus exæstuans invehì cœpit, &
flumen urgere. Quod primo coercitum, de-
inde

inde vehementius pulsum, majore impetu ad-
agebatur, quam torrentia præcipiti alveo incur-
Ignota vulgo freti natura erat, monstraque,
Deum indicia cernere videbantur. Identidem
mescens mare, & in campos paulo ante sicce-
scendere superfusum. Jamque levatis navigiis
tota classe dispersa, qui expositi erant, undique
naves trepidi, & improvise malo attoniti recu-
Sed in tumultu festinatio quoque tarda est. Hi
tis navigia appellebant, hi dum remos aptar-
hibebant, confederant. Quidam enavigare p-
rantes, sed non expectatis qui simul esse debe-
clanda & inhabilia navigia languide molieba-
Aliæ navium inconsulte ruentes non receper-
pariterque & multitudo & paucitas festinante
rabatur. Clamor hinc expectare, hinc ire iu-
um, dissonæque voces nusquam idem ac unum
dentium, non oculorum modo usum, sed etiam
rium abstulerant. Ne in gubernatoribus qui
quidquam opis erat, quorum nec exaudiri vox
multuantibus poterat, nec imperium à terris
compositisque servari. Ergo collidi inter se
abstergerique invicem remi, & alii aliorum na-
urgere cœperunt. Crederes non unius ex-
classem vehi, sed duorum navale insisse cert-
Incutiebantur puppibus proræ, premebantur
quentibus, qui antecedentes turbaverant. Ju-
tium irâ perveniebat etiam ad manus. Jamque
totos circa flumen campos inundaverat, tot
duntaxat eminentibus, velut insulis parvis, im-
plerique trepidi, amissis navigiis enare cœpe-
Dispersa classis partim in præalta aqua stabat
subsiderant valles, partim in vado hærebat, ut
que inæquale terræ fastigium occupaverant
cum subito novus & pristino major terror in-
tur. Reciprocare cœpit mare, magno tractu
in suum fretum recurrentibus: reddebatque
paulo ante profundo salo mersas. Igitur de-
navigia, alia præcipitantur in proras; alia in-
procumbunt. Strati erant campi sarcinis, ar-
vulsarum tabularum remorumque fragmentis.

egredi in terram, nec in naves subsistere
identidem præsentibus graviora quæ se-
tur expectans. Vix quæ perpetiebantur, vi-
sos credebant: in sicco naufragia, in amni
nec finis malorum. Quippe æstum paulo post
elaturum, quo navigia allevarentur, ignari,
& ultima sibi met ominabantur. Bellæ quo-
que destitutæ, terribiles vagabantur. Jam-
ex appetebat, & Regem quoque desperatio
degritudine affecerat. Non tamen invictum
curæ obruunt, quin tota nocte præsideret
malis, equitesque præmitteret ad os amnis, ut
are rursus exæstuarē sensissent, procederent.
quoque lacerata refici, & eversa fluctibus
bet, paratosque esse & intentos cum rursus
iras inundasset. Tota ea nocte inter vigili-
ortationesque consumpta, celeriter equites
cursu refugere, & sequutus est æstus. Qui
aquis leni tractu subeuntibus, cœpit levare
mox totis campis inundans, etiam impulit
plaususque militum nauticarumque, inspe-
salutem immodico celebrantium gaudio lit-
ripisque resonabat. Unde tantum redisset
mare, quo pridie refugisset, quænam esset e-
elementi natura, modo discors, modo impe-
orum obnoxia, mirabundi requirebant. Rex
eo, quod acciderat, conjectaret, post solis
statum tempus esse, media nocte, ut æstum
et, cum paucis navigiis secundo amne de-
vectusque os ejus, CCCC. stadia processit
tandem voti sui compos, præsidibusque ma-
corum Diis sacrificio factō, ad classem rediit.
hinc aversum flumen subiit classis, & altero
balsa est haud procul lacu falso; cujus igno-
ra plerosque decepit temere ingressos aquam;
scabies corpora invasit, & contagium mor-
in alios vulgatum est. Oleum remedio fu-
gnato deinde præmissō, ut pateos foderet,
restri itinere ducturus exercitum videbatur
sicca erat regio) ipse cum copiis substitit,
tempus expectans. Interim & urbes ple-
raque

rāsque condidit. Nearchō atque Onesecrito, i-
 cæ rei peritis, imperavit, ut validissimas navis
 ducerent in Oceanum, progressique quoad tute-
 sent, naturam maris noscerent: vel eodem a-
 vel Euphrate, subire eos posse, cum revertis-
 vellent. Jamque mitigata hyeme, & navibus,
 inutiles videbantur, crematis, terrâ ducebat
 citum. Nonis castris in regionem Arabitarum
 de totidem diebus in Gedrosiorum regionem
 ventum est. Liber hic populus, concilio hæ-
 dedidit se, necquidquam deditis præter comm-
 imperatum est. Quinto hinc die venit ad flum-
 Arabon incolæ appellant, Regio deserta, & a-
 rum inops excipit, quam emensus in Horitas
 sit. Ibi majorem exercitus partem Hephæstion
 didit: levem armaturam cum Ptolemæo Leo-
 que partitus est. Tria simul agmina populaba-
 Indos, magnæque prædæ actæ sunt. Maritimos
 lemæus, cæteros ipse Rex, & ab alia parte L-
 tus, urebant. In hac quoque regione urbem
 didit, deductique sunt in eam Arachosii. Hinc
 venit ad maritimos Indos, desertam vastamque
 gionem late tenent, ac ne cum finitimis quide-
 lo commercii jure miscentur. Ipsa solitudo ne-
 quoque immitia efferavit ingenia. Prominen-
 gues nunquam recisi. Comæ hirsutæ, & in-
 sunt. Tuguria conchis & cæteris purgamentis
 ris strunt. Ferarum pellibus tecti, piscibus
 duratis, & majorum quoque belluarum, qua-
 ctos ejicit, carne vescuntur. Consumptis igitur
 limentis, Macedones primo inopiam, deinde a-
 timum famem sentire cœperunt, radices palmæ
 (namque sola ea arbor gignitur) ubique rimæ.
 Sed cum hæc quoque alimenta defecerant, ju-
 ta cædere aggressi, ne quis quidem abstinere
 & cum decissent quæ sarcinas veherent, spoli-
 hostibus, propter quæ ultima Orientis perag-
 rant, cremabant incendio. Famem deinde pesti-
 tia secuta est, quippe insalubrium ciborum novi-
 ci, ad hoc itineris labor, & ægritudo animi, ve-
 verant morbos, &, nec manere sine clade, nec

perant. Manentes fames, progressos acrior
urgebat. Ergo strati erant campi pene
semivivis quam cadaveribus. Ac ne levius
egri sequi poterant, quippe agmen raptim
tantum singulis ad spem salutis ipsos pro-
cedentibus, quantum itineris festinando præ-
cedit. Igitur qui defecerant, notos ignotosque,
parentur, orabant. Sed nec jumenta erant,
excipi possent, & miles vix arma portabat,
lotisque etiam ipsis facies mali ante oculos
ergo sæpius revocati ne respicere quidem su-
debant, misericordia in formidinem versa.
Isti, Deos testes, sacra communia, Regisque
abant opem; cumque frustra surdas aures fa-
ciunt, in rabiem desperatione versi, parem suo
similesque ipsis amicos & contubernales
antur. Rex dolore simul & pudore anxius,
tanta tantæ cladis ipse esset, ad Phrataphernem
orum Satrapem misit, qui juberet camelis
aria afferre. Alios quoque finitimarum re-
Præfectos; certiores necessitatis suæ fecit:
tum est ab his. Itaque fame duntaxat vin-
exercitus, tandem in Gedrosiæ fines perdu-
annium rerum sola fertilis regio est, in qua
habuit, ut vexatos milites quiete firmaret.
nati litteras accipit, confluisse ipsum cum
libus peditum, & quingentis equitibus Ho-
prospero eventu. A Cratero quoque nun-
it, Ozinem & Zariaspem nobiles Persas de-
m molientes, oppressos à se, in vinculis es-
posito igitur regioni Siburtio (namque
Præfectus ejus nuper interierat morbo)
uaniam ipse processit. Aspastes erat Satrapes
suspectus res novare voluisse, dum in India
et. Quem occurrentem, dissimulata ira, co-
locutus, dum exploraret quæ delata erant,
en honore habuit: cum Indiæ Præfecti (si-
eratum erat) equorum, jumentorum, juga-
vim ingentem, ex omni, quæ sub imperio
gione misissent, quibus deerant impedimen-
tuit. Arma quoque ad pristinum refecta
sunt

sunt cultum: quippe haud procul à Persis
 rant, non pacata modo, sed etiam opulenti-
 tur (ut supra dictum est) æmulatus Patriæ
 non gloriam solum, quam ex illis gentibus
 taverat, sed etiam famam; sive illud triumphum
 it ab eo primum institutus, sive bacchantius
 statuit imitari, animo super humanum fastig-
 lato. Vicos, per quos iter erat, floribus
 que sterni jubet. Liminibus ædium crateres
 repletas, & alia eximie magnitudinis vasa
 Vehicula deinde constrata, ut plures capere
 possent, in tabernaculorum modum ornari, a-
 didis velis, alia veste pretiosa. Primi ibant
 & cohors regia, variis redimita floribus coro-
 Alibi tubicinum cantus, alibi lyræ sonus au-
 tur: item in vehiculis pro copia cujusque ar-
 tis, comessabundus exercitus, armis quæ
 decora erant, circumpendentibus, ipsum co-
 que currus vehebat, crateris aureis ejusdem
 teris ingentibus poculis prægravis, Hoc mo-
 dies septem bacchabundum agmen incessit.
 præda, si quid victis saltem adversus comessa-
 nimi fuisset, mille hercule viri, modo & sob-
 ptem dierum crapula graves in suo triumpho
 re potuerunt. Sed fortuna, quæ rebus fama-
 tumque constituit, hic quoque militis præ-
 vertit in gloriam. Et præsens ætas, & po-
 deinde, mirata est, per gentes nondum satis-
 tas incessisse temulentos, Barbaris, quod ter-
 erat, fiduciam esse credentibus. Hunc appa-
 carnifex sequebatur. Quippe Satrapes Aspas-
 quo ante dictum est) interfici jussus est, ad
 luxuriæ quidquam crudelitas, nec crudelitati
 ria obstat.

VINTI CURTII

LIBER X.

REVIARIUM LIBRI.

ander & alii duces delictorum veniam impetrant, dum nonnulli minus facinorosi puniunt. Alexandri consilium de Occidentali Europæ perlustranda: liberalitas erga Abisaris filium in Orsidem nobilissimum Satrapam cruc-

turbatum Græciæ statum pacare, & ex mi-
(ære alieno liberatis alios remittere do-
alios retinere cogitat, in castris oritur se-
quam gravi oratione & regia auctoritate
scit.

osis supplicio affectis, totius exercitus dis-
onsilia, & Persis credit corporis sui custo-

o Macedonis militis vincti. Conjunctio in-
ndrum: qui veneno extinguitur.

& gesta ejusdem ante obitum: quantum à
merit desideratus: præcipue vero à Darii
quæ dolori succumbens, paulo post extin-
Alexandri elogium.

ccessore Alexandri inter magnates consul-
& variæ sententiæ.

eus, Philippo genitus, Meleagro promo-
à quibusdam rex salutatur. Unde civilis
semina.

arii duces Meleagri artibus occurrunt. A-
ridæus

ridæus autem, pacis studiosus, tumultum
nere media quadam ratione conatur.

9. Perdiccas Meleagrum & trecentos fere a
eum secuti fuerant, dolo opprimit.

10. Alexandri imperium in partes divisum
summa Aridæo tributa: Provinciæ autem
tribus. Defuncti corpus ab amicis curatum
dem Alexandriam Ægypti translatum est.

IS D E M fere diebus Cleander
ces, & cum Agathone Heraco
veniunt, qui Parmenionem ju
occiderant: quinque millia
cum equitibus mille. Sed & a
res eos è provincia, cui præ
sequebantur: nec tot facinora, quot amiserat
pensare poterant cædis perquam gratæ Reg
sterio. Quippe cum omnia profana spoliata
sacris quidem abstinuerant: virginesque &
pes fœminarum stupra perpeßæ, corporum
bria deflebant: invisum Macedonum nomi
ritia eorum ac libido Barbaris fecerat. In
nes tamen eminebat Cleandri furor, qui
virginem constupratam servo suo pellicem
Plerique amicorum Alexandri, non tam cri
quæ palam objiciebantur, atrocitatem, quam
riam occisi per eos Parmenionis, quod tacite
desse eis apud Regem poterat, intuebantur,
cidisse iram in iræ ministros, nec ullam pos
scelere quæsitam cuiquam esse diturnam. Re
gnita causa pronuntiavit, ab accusatoribus vi
id maximum crimen esse præteritum, despera
salutis suæ. Nunquam enim talia ausuros, qui
ex India sospitem aut optassent reverti, aut es
sent reversurum. Igitur hos quidem vinctis
autem militum, qui lævitæ eorum ministri fu
interfici iussit. Eodem die sumptum est sup
de his quoque, quos autores defectionis Per
Crateros adduxerat. Haud multo post Near
Onesicritus, quos longius in Oceanum pro
jusserat, superveniunt. Nuntiabant autem q

alia comperta. Insulam ostio amnis subje-
 to abundare, inopem equorum esse: singulos
 iis, qui ex continenti trajicere auderent,
 valentis emi. Plenum esse belluarum mare,
 tendo eas ferri, magnarum navium corpora
 truci cantu deterritas sequi classem, cum
 equoris strepitu, velut demersa navigia,
 quas. Cætera incolis crediderant: inter quæ
 mare, non à colore undarum, ut plerique
 erant, sed ab Erythro Rege appellari. Esse
 à continenti insulam palmetis frequen-
 titam, & in medio ferè nemore columnam
 Erythri Regis monumentum, litteris gentis
 notam. Adjiciebant, navigia quæ lixas mer-
 cibus vexissent, famam auri secutis guberna-
 tionem in insulam esse transmissa; nec deinde ab
 illa visa. Rex cognoscendi plura cupidine ac-
 cersurus eos terram legere jubet, donec ad
 eam appellerent classem; inde adverso an-
 te eam subituros. Ipse animo infinita complex-
 erat, omni ad Orientem maritima regione
 sua, ex Syria petere Africam, Carthagini in-
 de Numidiæ solitudinibus peragrat, cur-
 sis dirigere. Ibi namque columnas Herculis
 esse vulgaverat. Hispanias deinde, quas Ibe-
 rici à flumine Ibero vocabant, adire, &
 Alpes, Italiæque oram, unde in Epirum
 accessus est. Igitur Mesopotamiæ Prætoribus
 materiam in Libano monte cæsa, devec-
 ta urbem Syriæ Capiagas, ingentium carinas
 componere, septiremes omnes esse, deducique
 in. Cypriorum Regibus imperatum, ut æs,
 & vela, præberent. Hæc agenti, Pori &
 regum litteræ traduntur, Abisarem morbo,
 præfectum ipsius, ex vulnere interiisse,
 hæc qui vulnerassent eum. Igitur Philippo
 Endæmonem, dux erat Thracum. Abisaris
 filio ejus attribuit. Ventum deinde Pasatga-
 ra est gens, cujus Sattapes Orsines erat, no-
 titus divitiis inter omnes Barbaros eminens.
 Cecebat à Cyro, quondam Rege Persarum.

Opes

Opes & à majoribus traditas habebat, & ipsi imperii possessione cumulaverat. Is Regi cum generis donis, non ipsi modo ea, sed etiam ejus daturus, occurrit. Equorum domiti græquebantur, currusque argento & auro adornatiosa suppellex, nobiles gemmæ, aurea magnis vasa, vestesque purpureæ, & signati argentum quatuor millia. Cæterum tanta bene Barbaro causa mortis fuit. Nam cum omnes Regis donis super ipsorum vota coluisset, spadoni, qui Alexandrum obsequio corporis xerat sibi, nullum honorem habuit: admonitum à quibusdam, quam Alexandro cordi esset, restitit amicos Regis, non scorta, se colore; nec in Persis, mares ducere, qui stupro effemina. His auditis, spado potentiam, flagitio & de quaesitam, in caput nobilissimi & infantis exivit. Namque gentis ejusdem levissimos falsis criminibus astruxit monitos, tum demum ea deferre cui jussisset. Interim, quoties sine arbitris erat, las Regis aures implebat, dissimulans causa quo gravior criminantis autoritas esset. Nihil suspectus erat Orsines: jam tamen vilior. enim in secreto agebatur, latentis periculi ignis & importunissimum scortum, ne in stupro & dedecoris patientia fraudis oblitum, quoties rem regis in se accenderat, Orsinem, modestiæ, interdum etiam defectionis, arguebat. matura erant in perniciem innocentis mei & fatum, cujus inevitabilis fors est, appropinquavit. Forte enim sepulchrum Cyri Alexander jurari, in quo erat conditum ejus corpus, circumvolebat inferias. Auro argentoque repletum ostendiderat: quippe ita fama Persarum vulgaverant. Super clypeum ejus putrem, & arcus duos Scythici & acinacem, nihil reperit. Cæterum coronam imposita, amiculo cui assueverat ipse, solique quo corpus jacebat, velavit: miratus, tantis Regem, tantis præditum opibus, haud minus sepultum esse, quam si fuisset e plebe. Prætererat lateri spado, qui Regem intuens, Quo-

inquit, est, inania sepulchra esse Regum, extraparum domus aurum inde egestum capere possint? Quod ad me attinet, ipse hoc bustum non videram, sed ex Dario ita accepi, tria talentum condita esse cum Cyro. Hinc illa stas in te, ut, quod impune habere non posses, donando etiam gratiam iniret. Constat jam animum in iram, cum ii, quibus ne idem dederat, superveniunt. Hinc Bagoas, eo subornati, fallis criminibus occupant auctorem, nequam accusari se suspicaretur Orsines, in traditus est. Non contentus supplicio inopado, ipse morituro manus iniecit. Quem intuens, Audieram, inquit, in Asiæ olim scæminas: hoc vero novum est, regnare fem. Hinc fuit exitus nobilissimi Persarum, fontis modo, sed eximie quoque benignitatis sem. Eodem tempore Phradates regnum assuspectus occiditur. Cœperat esse præceps præsentanda supplicia; idem, ad deteriora. Sic scilicet res secundæ valent commaturam: & raro quisquam erga bona sua stus est. Idem enim paulo Lyncestem Aleandro, delatum à duobus indicibus, damnare cinnuerat. Humiliores quoque reos, contra voluntatem, quia cæteris videbantur insontes, dissolvi, hostibus victis regna reduxerat. Ad hunc à semetipso degeneravit usque adeo, ut libidinem animi, arbitrio scorti aliis rebus, aliis adimeret vitam. Iisdem fere diebus in Cæno accepit de rebus in Europa gestis, in Indiam subigit. Zopyrio Thraciæ præcedam expeditionem in Getas faceret, tempestas procellisque subito coortis, cum toto oppressus erat. Qua cognita clade, Seuerus populos suos ad defectionem commovit. Amissa propemodum Thracia, ne Græcia

per triginta navibus Sunium transmittunt, periculum est Atticæ terræ, unde portam urbis creverant. His cognitis, Rex Arpalo Atheni-

theniensibusque juxta infestus, classem parari Athenas protinus petiturus: Quod consilium agitat, clam litteræ ei redduntur, Arpalum in quidem Athenas, pecunia conciliasse sibi pacem animos: mox consilio plebis habito, urbe excedere, ad Græcos milites pervenisse, bus interceptum & trucidatum à quodam viato insidias. His latus in Europam trajiciendum omisit. Sed exules, præter eos qui civili facine aspersi erant, recipi ab omnibus Græcorum civitatibus, quæis pulsi erant, jussit. Et Græci ausi imperium aspernari, quanquam solvendi legum id principium esse censebant, bona quæ extarent, restituere damnatis. Soli Athenes, non suæ modo, sed etiam publicæ vindictæ, colluvionem hominum, quia ægebant, non regio imperio, sed legibus moribus patriis regi assueri, prohibuere finibus. Igitor les ejiciunt; omnia potius toleraturi, quamamenta quondam urbis suæ, tunc etiam exilium mitterent. Alexander senioribus militum trium remissis, tredecem millia peditum, & millia equitum, quæ in Asia retineret, eligi existimans, modico exercitu contineri posse, quia pluribus locis præsidia disposuisset; nupconditas urbes, quas colonis repleisset, reservare cupientibus obstare. Cæterum, prius excerneret quos erat retenturus, edixit, omnes milites æs alienum profiterentur. Gravisque esse compererat. Et quanquam ipsorum contractum erat, dissolvere tamen ipse deerat. Illi tentari ipsos rati, quo facilius ab insumptuosos discerneret, prolatando aliquam extraxerant temporis. Et Rex satis gnarus, fessione æris pudorem, non contumaciam ostensas totis castris poni jussit, & decem millientorum proferri. Tum demum fide facti fessi sunt. Nec amplius ex tanta pecunia C. & XXX. talenta superfuere. Adeo ille victus, tot ditissimarum gentium victor, plus victoriæ quam prædæ deportavit ex Asia.

ut cognitum est, alios remitti domum, alios
 i, perpetuam cum regni sedem in Asia, habi-
 rati, vecordes, & disciplinæ militaris imme-
 seditiosis vocibus castra complent. Regem
 rocius quam alias adorti, omnes simul missio-
 ostulare cœperunt, deformia ora cicatricibus,
 anque caput ostentantes. Nec aut præfe-
 castigatione, aut verecundia Regis deter-
 multuoso clamore & militari violentia vo-
 loqui inhibebant; palam professi, nusquam
 si in patriam vestigium esse moturos. Tan-
 dentio facto, magis quia motum esse cre-
 quam quia ipsi moveri poterant, quidnam
 esset exspectabant. Ille, quid hæc, inquit,
 consternatio, & tam procax atque effusa
 denuntiat? Eloqui timeo: palam certe
 imperium, & precario Rex sum, cui non
 endi, non noscendi monendique aut intuen-
 jus reliquistis. Equidem cum alios demittere
 iam, alios mecum paulo post deportare sta-
 ram illos acclamantes video qui abituri sunt,
 hos cum quibus præmissos subsequi statui.
 hoc est rei? Dispari in causa idem omnium
 est. Pervelim scire, utrum qui discedunt,
 retinentur, de me querantur. Crederes uno
 nes sustulisse clamorem; ita pariter ex tota
 re responsum est, omnes queri. Tum ille,
 hercule, inquit potest fieri, ut adducar, que-
 mul omnibus hanc causam esse, quam osten-
 qua major pars exercitus non est, utpote
 res dimiserim, quam retenturus sum. Subest
 m altius malum, quod omnes avertit à me.
 o enim Regem universus exercitus deseruit?
 quidem uno grege profugiant dominos: sed
 dam in illis pudor, à cæteris destitutos relin-
 Verum ego tam furiosæ consternationis ob-
 media insanabilibus conor adhibere. Omnem
 spem, quam ex vobis conceperam, damno,
 cum militibus meis (jam enim esse destiti-
 ed ut cum ingratis oportet, agere de-
 Secundis rebus, quæ circumfluunt vos, insa-

mire cœpistis: obliti status ejus, quem benefici-
 stis meo. Digni hercule qui in eodem consensu
 quoniam facilius est vobis adversam quam secu-
 regere fortunam. En tandem! Illyriorum pau-
 te & Persarum tributariis Asiæ & tot gentium
 lia fastidio sunt. Modo sub Philippo seminum
 micula ex purpura sordent. Aurum & argen-
 tū oculi ferre non possunt. Lignea enim vasa
 erant, & ex cratibus scuta, rubiginemque ge-
 runt. Hoc cultu nitentes vos accepi, & quid
 talenta æris alieni, cum omnis regia supellex
 amplius quam sexaginta talentorum esset, me
 operum fundamenta; quibus tamen (absit ira)
 imperium maximæ terrarum partis imposui. A-
 pertæsum est, quæ vos gloria rerum gestarum
 pares fecit? In Europam ire properatis, Rege
 to, cum pluribus vestram defutarum viaticum
 rit, ni æs alienum luissem, nempe in Asiaticam
 da. Nec pudet profundo ventre divictarum
 tum spolia circumferentes reverti velle ad
 conjugesque, quibus pauci præmia victoriæ
 ostendere. Nam cæterorum, dum etiam spei
 obviam istis, arma quoque pignori sunt. Bon-
 ro militibus cariturus sum, pellicam suarum
 binis, quibus hoc solum ex tantis opibus su-
 quod impenditur. Proinde fugientibus pate-
 mites: facecite hinc ocus. Ego cum Persis
 tiam terga tutabor. Neminem teneo: liberan-
 los meos, ingratisissimi ciyes. Læti vos ex-
 parentes liberique, sine vestro Rege rede-
 obviam ibunt desertoribus transfugasque! Di-
 phabo mehercule de fuga vestra, & ubicun-
 ro, expectam pœnas, hos, cum quibus me
 quitis, solendo, præferendoque vobis. Jam
 scietis, & quantum sine Rege valeat ex-
 & quid opis in me uno sit. Desiluit deinde
 dens de tribunali, & in medium armatorum
 men se immisit; notatos quoque, qui fero-
 oblocuti erant, singulos manu corripuit. Ne-
 sos repugnare, tredecim asservandos custodibus
 poris tradidit.

quis crederet scævam paulo ante concionem ob-
 stitisse subito metu? &c, cum ad supplicium vidē-
 di, nihil ausos graviora quam cæteros? *tam-
 en antea licentiam, atque seditiosam militum
 animam ita compressam, ut non modo nullus ex
 eis irruenti Regi restiterit, verum etiam cuncti
 sunt exanimati, attonitis similes, quid de ipsis
 Rex statuendum censeret, suspensa mente
 starent! Itaque* siue nominis, quod gentes
 ab regibus sunt, inter Deos colunt, siue propria
 veneratio, siue fiducia tanta vi exercentis im-
 paret, contruenteos. Singulare certe ediderunt
 militum exemplum: adeoque non sunt accensi
 odio commilitonum, cum sub noctem inter-
 esse nosset, ut nihil omiserint quod singuli
 obedienter ac pie facerent. Nam cum poste-
 rior prohibiti aditu venissent, Asiaticis modo
 prius admissis, Ingubrem totis castris edidere
 iram, denuntiantes, protinus esse morituros,
 ut perseveraret irasci. At ille pervicacis ad
 id quæ agitasset animi, peregrinorum militum
 consilium advocari jubet, Macedonibus intra ca-
 ptohibitis: & cum frequentes coissent, adhi-
 beret interprete, talem orationem habuit: Cum ex
 Asia trajicerem in Asiam, multas nobiles gen-
 tium vim hominum imperio meo me ad-
 id esse sperabam. Nec deceptus sum, quod
 credidi famæ. Sed ad illa hoc quoque ac-
 quod video fortes viros erga Reges suos pie-
 nivi. Luxu omnia finire credideram, &
 felicitate mergi in voluptates: At hercule
 militum hoc animorum corporumque robore
 ferre toleratis: & cum fortes viri sitis, non for-
 tem magis quam fidem colitis. Hoc ego non
 primum profiteor, sed olim scio. Itaque &
 cum è vobis juniorum habui, & vos meorum
 in corpori immiscui. Idem habitus, eadem
 sunt vobis. Obsequium vero & patientia im-
 pinge præstantior est quam ceteris. Ergo ipse
 Persæ filiam mecum in matrimonio junxi,
 indignatus ex captiva liberos tollere. Mox de-

inde cum stirpem generis mei latius propagarem, uxorem Darii filiam duxi: proximitas micorum autor fui, ex captivis generandi liberos: hoc sacro fœdere omne discrimen victi & vinci excluderem. Proinde genitos esse vos mihi ascriptos, milites, credite. Asiæ & Europæ unumque idem regnum est. Macedonum vobis arce. Inveteravi peregrinam novitatem: & cives mei & milites. Omnia eundem ducunt colorem. Neque si Macedonum mores adumbrare, nec Macedonibus Persarum imitari indecorum est. Ejusdem esse debent, qui sub eodem Rege victuri sunt. In oratione habita, Persis corporis sui custodiam prædidit, Persas satellites, Persas apparitores fecit, quos cum Macedones, qui huic seditioni occasionem dedissent, victi ad supplicia traherentur, unum ex iis, auctoritate & ætate gravem, ad Persas ita locutum ferunt.

4. * Quousque, inquit, animo tuo, etiam supplicia, & quidem externi moris, obsequi? Milites tui, cives tui, incognita causa, casus ducentibus, trahuntur ad pœnam. Si memnisset judicas, saltem ministros supplicii. Amico animo, si veri patiens fuisset, admoneret. Sed in rabiem ira pervenerat. Itaque rursus parumper, quibus imperatum erat, dubitavit mergi in amnem, sicut victi erant, iussit. Hoc quidem supplicium seditionem militum. Namque copiarum duces atque amicos ejus populi adeunt; petentes, ut, si quos adhuc pœnoxia judicaret esse contactos, juberet interficere. Offerre se corpora iræ, trucidaret. * Post vero cognitum est, Persis ducatus datos, Bactrianos in varios ordines distributos, atque Macedonibus imposita nomina, se vero ignominiose penitus reiectos esse, non jam amplius conceptum animum colorem perferre potuerunt. Sed concursu in armis facto, interiori duntaxat retenta tunica, armis januam, pœnitentiæ signum, projeccerunt, & foribus stantes intromitti se, sibi ignoscere preciter atque sientes orabant, utque Rex super

otius saturret se, quam contumeliis; ipsos
nia impetrata non discessuros. Quæ cum
andro nuntiata essent, apertis regis foribus
os est egressus. Postquam vero ipsorum eju-
atque poenitentiam, nec non miserandum
afflictum habitum vidisset, diu quoque col-
atus est, eaque modestia, ut ipsis ignosce-
retinuerunt. Eis deinde nunc modeste incu-
nunc comiter appellatis, complures bello
exautoravit, magnificentissimeque donatos

Scribens quoque ad Antipatrum, Mace-
dona factum, eis ad spectanda certamina prio-
theatro sedes assignari, coronatosque sedere
Defunctorum quoque liberos papillos pa-
contrahere stipendia voluit. Cratero iis præ-
quem etiam Antipatri loco, Macedonibus,
is, Thracibusque præesse iussit. Antipa-
re cum supplemento tyronum in Crateri lo-
cavit. Jam pridem quidem Alexandro litteræ,
Olympiade matre, & ab Antipatro redditæ
ex quibus mutuam inter ipsos similitudinem
erat. Mater Antipatrum affectati regni in-
at. Antipater Olympiadem multa præter ip-
corum gerere scripserat; itaque evocari se
niquo ferens animo, Alexandrum veneno
ere statuit. Peractis his rebus omnibus,
ter ad Ecbatana Mediæ profectus, regni
ia disposuit, spectacula denuo & solennes
dies. Illis forte diebus Hephæstion, quem
lice ac fratris loco diligebat, febricitans
Ex quo Alexander incredibili affectus
multa quæ regiam maiestatem minime
t, admisisse dicitur. Misèrum quippe me-
tanquam in curando negligenter fuisse,
i iussit. Super amici corpus exanime eju-
ocubuit; vixque inde ab amicis abstractus
um atque noctem luctum continuavit. Alia-
nulla feruntur, quæ quidem ego minime
Illud ramen verum est, quod Alexander
ioni, tanquam Heroi, sacrificari iussit.
as atque monumentum ei faciendum plus-
quam

quam duodecim millia talentorum impensa Revertenti Babylonem Chaldæi vates occurrerunt monentes, ne Babylonem ingrederetur, propterea enim ejus per id tempus, vitæ periculum portendere. Quibus spreto, quo destinaverat, pergit. Nunciabatur enim ei, legatos ex omnibus terrarum orbis partibus undique Babylonem fluxisse, ejusque adventum expectare. Ad hoc orbem nominis ejus terror invaserat, ut omnes gentes, velut destinato sibi Regi adularentur, tanquam conventum universi orbis actum Babylonem pervenire festinabat. Quo cum venisset, legatos omnes benigne susceptos domum remissos, fere diebus convivium apud Thessalium institutum est. Ad quod Rex quoque curiis vocatus venit. Ibi nondum Hercules epoto, repente, velut telo confixus, ingemuit. Et convivio semianimis, tanto dolore cruciatur, ut ferrum in remedia posceret. Amici, causam sibi, intemperiem ebrietatis, divulgant. Revertentem insidiæ fuerunt, quarum infamiam successu potentia oppressit. Antipater enim præparatum venenum Cassandro filio, qui cum fratribus Antipatro & Jolla Regi ministrare solebat, dederat, monito eo, ne aliis quam Thessalo & fratribus daret. Philippus itaque & Jollas, potum Regi gustare soliti, in aqua frigida venenum hanc eam prægustatæ potioni Regis supermiserunt. Et toto deinde die, cum milites partim mortui, carentur, idque celari crederent, partim confiderium ferre non possent, mæsti sese in contulerunt, ut sibi Regis videndi copiam orantes, atque à custodibus ex mandato Retromissi sunt.

5. * Intuentibus lacrymæ obortæ præbuerunt, jam non regem, sed funus ejus, et exercitus. Mæror tamen circumstantium eminebat, quos ut Rex aspexit: Inveniens, cum excessero, dignum talibus viris. Incredibile dictu, auditumque, in eodem corporis, in quem se composuerat, cum a

lites esset, durasse, donec à toto exercitu ultimum perſalutatus eſt, diſmiſſoque vulgo, omne vitæ debito liberatus, fatigata membra propiusque adire juſſis amicis (nam & vox jam coeperat), detractum annulum digito tradidit, adjectis mandatis, ut corpus Hammonem ferri juberet. Quærentibusque relinqueret regnum, reſpondit, Ei qui optimus; cæterum prævidere jam, ob id en magnos funebres ludos parari ſibi. Rurſus dicca interrogante, Quando cæleſtes haberi ſibi vellet: dixit, Tum velle, cum ipſi eſſent. Suprema hæc vox fuit Regis, & pau- extinguitur. Ac primo ploratu, lamentisque ſtibus tota regia perſonabat. Mox, velut in ſtitudine, omnia trifti ſilentio muta torpebant; cationes, quid deinde futurum eſſet, dolore o. Nobiles pueri cuſtodie corporis ejus aſſue- loloris magnitudinem capere, nec ſeipſos in- ſibulum regie retinere potuerunt: vagique atibus ſimiles, totam urbem luctu ac mæro- leverant, nullis queſtibus omiſſis, quos in tali or ſuggerit. Ergo qui extra regiam aſtiterant, nes pariter Barbarique concurrunt, nec po- ſſiti a victoribus in communi dolore diſcerni. ſtiſſimum ac miſiſſimum dominum; Mace- ptimum ac fortiſſimum Regem invocantes, en quoddam mæroris edebant. Nec mæſto- um, ſed etiam indignantium voces exau- , tam viridem, & in flore ætatis fortu- invidia Deum ereptum eſſe rebus humanis. ſus, & vultus educantis in prælium milites, ſus urbes, evadentis in muros, fortes viros cione donantis, occurrebant oculis. Tum ſes divinos honores negaſſe ei poenitebat, ne & ingratos fuiſſe ſe conſitebantur, res ejus debita appellatione fraudaſſent. diu, nunc in veneratione, nunc in de- Regis hæſſent, in ipſos verſa miſeratio cædonia proſecti ultra Euphratem, mediis novum imperium aſpernantibus; deſtitu- tos

tos se esse cernebant: sine certo Regis ha-
 sine hærede regni, publicas vires ad se que-
 tracturum. Bella deinde civilia, quæ secuta
 mentibus angurabantur. Iterum non de regi-
 siz, sed de Rege, ipsis sanguinem esse funden-
 Novis vulneribus veteres rumpendas cic-
 Senes debiles modo petita missione à jussu
 nunc morituros pro potentia forsitan satelliti-
 cujus ignobilis. Has cogitationes volventibus
 supervenit, terroremque auxit. Milites in armi-
 labant, Babylonii alius è muris, alius è culmi-
 quisque tecti prospectabant, quasi certiora
 Nec quisquam lumina audebat accendere. E-
 oculorum cessabat usus, fremitus vocesque ac-
 captabant. Ac plerumque vano metu territ-
 obscuras semitas alius alii occurrentes, invice-
 pecti & solliciti ferebantur. Persæ comis suo
 detonsis, in lugubri veste cum conjugibus, ac-
 ris, non ut victorem, & modo hostem; sed ut
 tis suæ justissimum Regem, vero desiderio luge-
 Assueti sub Rege vivere, non alium, qui imp-
 ipsis, digniorem fuisse consistebantur. Nec
 urbis luctus continebatur, sed proximam regi-
 ab ea, deinde magnam partem Asiæ cis Euphr-
 tanti mali fama pervaserat. Ad Darii quoque
 trem celeriter perlata est. Abscissa ergo veste
 induta erat, lugubrem sumpsit: laceratisque
 bus, hami corpus abjecit. Affidebat ei al-
 neptibus, nuper amissum Hephæstionem, co-
 pserat, Ingens: propriasque causas doloris in-
 muni moestitia retractabat. Sed omnium sa-
 mala Sysigambis una capiebat. Illa suam, ille
 tiam, vicem flebat. Recens dolor etiam præ-
 revocaverat. Crederes modo amissum Da-
 & pariter miseræ duorum filiorum exsequia
 ducendas; flebat mortuos simul vivosque.
 enim puellarum acturum esse curam? Quem
 futurum Alexandrum? Iterum esse se capti-
 rum excidisse regno: Qui mortuo Dario ipsa-
 retur, reperisset: qui post Alexandrum respu-
 utique non reperturas. Subibat inter hæc ani-

fratres suos eodem die ab Ocho fœvissimo
trucidatos, adjectumque stragi tot filiorum.

E septem liberis quos genuisset ipsa,
peresce. Ipsum Darium floruisse paulisper,
elius posset extinguï. Ad ultimum dolori
pit, obvolutoque capite assidentes genibus
item nepotemque averſata, cibo pariter ab-
& luce. Quinto, postquam mori statuerat,
incta est. Magnum profecto Alexandri
ntiæ in eam, justitiæque in omnes capti-
umentum est mors hujus: quæ cum susti-
post Darium vivere, Alexandro esse su-
rubnit. Et hercule juste æstimantibus Re-
et, bona naturæ ejus fuisse, vitia vel for-
atatis. Vis incredibilis animi, laboris, pa-
propemodum nimia, fortitudo non inter
modo excellens, sed inter illos quoque,
hæc sola virtus fuit: liberalitas sæpe majora
is, quam à Diis petuntur: clementia in de-
tot regna aut reddita, quibus ea dempse-
ant dono data: mortis, cujus metus cæte-
timat, perpetua contemptio: gloriæ laudis-
isto major cupido, ita ut juveni& in tantis
da rebus: jam pietas erga parentes, quo-
mpiada immortalitati consecrare decreve-
ppum ultus erat. Jam in omnes fere amicos
as, erga milites benevolentia: consilium
mitudini animi, & quantam vix poterat
capere, solertia: modus immodicarum
um: veneris intra naturale desiderium usus;
nisi ex pmissio, voluptas, ingentes pro-
es erant. Illa fortunæ, Diis æquare se, &
honores accerscere, & talia suadentibus ora-
lere, &, dedignantibus venerari ipsum, ve-
as, quam par esset, irasci: in externum ha-
tare corporis cultum: imitari devictarum
enores, quas ante victoriam spreverat. Nam
um & cupidinem vini sicut juvenitas irrita-
senectus mitigare potuisset. Fatendum
ri, cum plurimum virtuti debuerit, plus
fortunæ, quam solus omnium mortalium

in potestate habuit. Quoties illum à morte revere
quoties temere in pericula vectum perpetua fi
te protexit? Vitæ quoque finem eundem illi,
gloriæ, statuit. Expectavere eum fata, dur
ente perdomito, aditoque Oceano, quidquid
litas capiebat, impleret. Huic Regi Duciqu
cessor quærebatur. Sed major moles erat,
ut unus subire eam posset. Itaque nomen q
ejus, & fama rerum, in totum propemodum
Reges ac regna diffudit: clarissimique sunt
ti, qui etiam minimæ parti tantæ fortunæ ac
runt.

6. Cæterum Babylone (inde enim divertit c
corporis ejus custodes, in regiam principes a
rum, ducesque copiarum advocavere: secuta e
litum turba, cupientium scire in quem Alex
fortuna esset transitura. Multi duces, frequen
litum exclusi, regiam intrare non poterant; cur
co, exceptis qui nominatim citarentur, adire
buit. Sed precarium spernebatur imperium. A
mum ejulatus ingens ploratusque renovatus est
inde futuri expectatio inhibitis lacrymis silenti
cit. Tunc Perdicca, Regia sella in conspectu
gi data in qua diadema vestisque Alexandri co
mis erant, annulum, sibi pridie traditum à Re
eadem sede posuit: quorum aspectu rursus o
omnibus lacrymæ integrare luctum. Et Per
Ego quidem, inquit, annulum, quo ille regni
imperii vires obsignare erat solitus, traditum a
mihî, reddo vobis. Cæterum quanquam null
des huic, qua affecti sumus, par ab iratis Diis
gitari potest: tamen magnitudinem rerum, qua
intuentibus, credere licet, tantum virum De
commodasse rebus humanis: quarum sorte com
cito repeterent eum suæ stirpi. Proinde qua
nihil aliud ex eo superest, quam quod semper i
mortalitate subducitur, corpori nominique q
primum justa solvamus, haud obliti in qua urbe
quos simus, quali Rege ac Præsidente spoliati.
ctandum est, commulitones, cogitandumque
victoriam partam inter hos, de quibus parta

re possimus. Capite opus est. Hocne uno, an
us, in vestra potestate est. Illud scire debe-
ilitarem sine duce turbam corpus esse sine
. Sextus mensis est, ex quo Roxane præ-
est. Optamus ut marem enitatur: cujus re-
Diis approbantibus futurum, quandoque a-
rit. Interim a quibus regi velitis, destinate.
Perdicca. Tum Nearchus: Alexandri sangui-
c stirpem regie majestati convenire, nemi-
nit, posse mirari: cæterum expectari nondum
Regem, &, qui jam sit præteriri, nec animis
onum convenire, nec tempori rerum. Esse è
e filiam Regis, huic diadema dandum. Nulli
at oratio. Itaque suo more hastis scuta qua-
, obstrepere perseverabant. Jamque prope
nem pervenerant, Nearchus perveracius tuen-
tentiam. Tum Ptolemæus: Digna prorsus est
, inquit, quæ Macedonum imperet genti,
us vel Barsines filius, cujus nomen quoque
um dicere pigebit, majore ex parte captivi.
arsas vicerimus, ut stirpi eorum serviamus?
hasti illi Reges Darius & Xerxes tot milliam
opus tantisque classibus nequicquam petive-
Mea sententia hæc est, ut sede Alexandri in-
hosta, qui consiliis ejus adhibebantur, coë-
oties in commune consulto opus fuerit: eo-
mod major pars eorum decreverit, stetur.
træfectique copiarum his pareant. Ptolemæo
potiores Perdiccæ assentiebantur. Tum
us orsus est dicere, Alexandrum consultam,
uqueret regnum, voluisse optimum deligi.
um autem ab ipso optimum, Perdiccam, cui
a tradidisset. Neque enim unum cum asse-
nienti, sed circumferentem oculos ex turba
m delegisse cui traderet. Placere igitur,
a imperii ad Perdiccam deferri. Nec dubi-
uin vera censeret. Itaque universi proce-
medium Perdiccam, & Regis annulam tol-
abant. Hærebat inter cupiditatem, pudor
& quo modestius quod appetebat expecta-
ticius oblaturus esse credebatur. Itaque cun-

status, diuque quid ageret incertus, ad ultimum
 men recessit, & post eos, qui sederant prox
 constitit. At Meleager unus è ducibus confir
 animo, quem Perdiccæ cunctatio erexerat, Nec
 siverint, inquit, ut Alexandri fortuna, tant
 regni fastigium in istos humeros ruat, hom
 certe non ferent. Nihil dico de nobilioribus q
 hic est, sed de viris tantum, quibus in visis nihil
 peti necesse est. Nec vero interest, Roxanes fili
 quoadocumque pepitus erit, an Perdiccam Re
 habeatis, cum isto sub tutela specie regnum op
 paturus sit. Itaque nemo ei Rex placet, nisi
 nondum natus est, & in tanta omnium festin
 ne, non iusta modo, sed etiam necessaria, ex
 menses solus expectat, & jam divinat marem
 conceptum, quem vos dubitatis paratam esse
 subdere. Si Mediuschidus Alexander hunc
 Regem pro se reliquisset, id solum ex his, qua
 perasset, non faciendum esse conferem. Quin i
 ad dissipandos thesauros discerpitis? harum
 opum regiarum utique populus est heres. H
 locutus, per medios armatos erupit. Et qui ab
 ti viam dederant, ipsam ad pronuntiatam pro
 sequebantur.

7. Jamque armatorum circa Meleagrum frequ
 globus erat, in seditionem ac discordiam versa
 cione: cum quidam plerisque Macedonum ign
 ex infima plebe, Quid opus est, inquit, arma
 vilique bello, habentibus Regem, quem quon
 Aridæus Philippo genitus, Alexandri paulo
 Regis frater, sacrorum caeremoniarumque eo
 modo, nunc solus heres, præteritur à vobis.
 morte suo? quidre fecit, cur etiam gentium
 munus jure standetur? Si Alexandro similem q
 tis, nunquam reperiretur. Si proximam, hic
 est. His auditis, concio primo silentioq
 habuit. Conclamant deinde pariter, Aridæus
 cadens esse, mortemque meritos, qui cond
 hoc eo habuissent. Tum Pithon, plenus lac
 rum, ordinat dicere. Nunc vel maxime iust
 lem esse Alexandrum, qui tam bonorum civis

neque fractu & præsentiâ fraudatus esset: no-
 enim memoriamque Regis sui tantum intue-
 ad cætera caligare eos. Haud ambigue in ju-
 um, cui regnum destinabatur, impenia probra,
 * magis ipsi odium, quam Aridæo contemptum
 lerunt, quippe dum miserentur, etiam favere
 erunt. Igitur non alium se, quam eum, qui ad
 spem genitus esset, regnare passuros, pertinaci
 matione declarant, vocarique Aridæum jubent.
 m Meleager infestus invisusque Perdiccæ, stre-
 perducit in Regiam, milites Philippum consa-
 um Regem appellant. Cæterum hæc vulgi erat
 principum alia sententia. E quibus Pithon
 illum Perdiccæ exequi cœpit, tutioresque desti-
 filio ex Roxane futuro, Perdiccam & Leônæ-
 Rirpe regia genitos. Adjecit, ut in Europa
 erus & Antipater res administrarent. Tum ju-
 idam à singulis exactum, futuros in potestate
 s geniti Alexandro. Meleager haud injuria me-
 supplicii territus, cum suis recesserat. Rursus
 pum trahens secum, irrupit in regiam, clam-
 suffragati Reipub. de novo Rege paulo an-
 cepto: robur ætatis experirentur, modo stir-
 Philippi, & filium ac fratrem Regum duorum
 acris potissimum crederent. Nullum profan-
 mare, nullum vastum fretum, & procellosum,
 os eiet fluctus, quantos multitudo motus habet,
 que si nova & brevi duratura libertate luxuriat.
 i Perdiccæ modo electo, plures Philippo quam
 verat, imperium dabant. Nec velle, nec nolle
 quam diu poterant, pœnitebatque modo con-
 modo pœnitentiæ ipsius: ad ultimum tamen
 irpem regiam inclinavere studiis. Cesserat ex-
 sione Aridæus principum auctoritate conterritus:
 abeunte illo conticuerat magis quam languerat
 tris favor. Itaque revocatus, vestem fratris,
 ipsam, quæ in sella posita fuerat, induit. Et
 rager thorace sumpto, capit arma, novique Re-
 ratelles: sequitur phalanx hastis clypeos quati-
 explectura se sanguine illorum, qui affectave-
 nihil ad ipsos pertinens regnum: in eadem do-

mo familiaque imperii vires remansuras esse debant: hereditarium imperium stirpem regiam, dicaturam, assuetos esse nomen ipsum colere varique, nec quenquam id capere, nisi genitus regnaret. Igitur Perdicca territus, conclave in Alexandri corpus jacebat, obserari jubet. Sex cum ipso erant spectatæ virtutis. Ptolemæus quoque se adjunxerat ei, puerorumque regia cohæret. Cæterum hand difficulter à tot millibus armatorum claustra perfracta sunt. Et Rex quoque irruperat patris satellitum turba, quorum princeps erat leager. Iratusque Perdicca, hos qui Alexandri corpus tueri vellent, se vocat: sed qui irruperant minus tela in ipsum jaciebant, multisque vultibus, tandem seniores, demptis galeis quo facilius nosci possent, precari qui cum Perdicca erant, ut pater, ut abstinerent bello: Regique & pluribus precantur. Primus Perdicca arma deposuit, cæteri idem fecere. Meleagro deinde suadente ne à corpore Alexandri discederent, insidiis locum querati, diversa regis parte ad Euphratem fugam tendunt. Equitatus, qui ex nobilissimis juvenibus constabat, Perdiccam & Leonatum frequenterquebatur, placebatque excedere urbe, & tendere campos. Sed Perdicca ne pedites quidem securos ipsum desperabat. Itaque, ne abducendo eum res abruptis à cætero exercitu videretur, in eum substitit.

8. At Meleager Regem monere non destitit, imperii Perdiccæ morte sanciendum esse, ne optetur impotens animus rerum novarum: meminerit enim, quid de Rege meruisset. Neminem autem satis fidum esse quem metuat. Rex patiebatur, quæquam assentiebatur. Itaque Meleager silentio pro imperio habuit: misitque Regis nomine Perdiccam accerferent. Iisdem mandatum, ut cederent, si venire dubitaret. Perdicca nuntiatum satellitum adventu, sedecim omnino pueris regis hortis comitatus, in limine domus suæ constitit. Stigatosque, & Meleagri mancipia identidem appellans, sic animi vultusque constantia terruit, ut

his compotes fugerent. Perdicea pueros iussit
 conscendere: & cum paucis amicorum ad
 urbem pervenit, iam firmiore presidio vni-
 versatus, si quis inferret. Postero die indi-
 ca res Macedonibus videbatur, Perdiccam ad
 illi periculum adductum: & Meleagri temerita-
 tem ultionem ire deceterant. Atque illi cum
 iam adissent, interrogare eum coepere, an Per-
 diccam comprehendi ipse iussisset. Ille, Meleagri in-
 tu se iussisse, respondit. Ceterum non debere
 altuari eos: Perdiccam enim vivere. Igitur con-
 silia dimissa, Meleager equitum maxime defectione
 irritus, inopisque consilii (quippe in ipsam pe-
 ricula reciderat, quod inimico paulo ante inten-
 dit) triduum fere consumpsit incerta consilia vol-
 vens. Et pristina quidem regie species manebat.
 & legati gentium Regem adibant: & copia-
 duces aderant, & vestibulum satellites armati
 compleverant: Sed ingens sua sponte tristitia
 hanc desperationis index erat; suspensique invi-
 ci non adire propius, non colloqui ardebant:
 suas cogitationes intra se quoque volventes: &
 comparatione Regis novi desiderium excitabatur
 illi, ubi ille esset, cujus imperium, cuius auspici-
 bus secuti erant, requirebant. Destitutos se inter
 suas indomitasque gentes, expetitas tot clad-
 um pœnas quandocunque oblata esset occa-
 sionis cogitationibus animos exedebant, cum an-
 ticipatur, equites qui sub Perdicca essent, occupa-
 tura Babylonem campis, frumentum, quod in
 illis invehebatur, retinuisse. Itaque inopia pri-
 mo, deinde fames esse coepit. Et qui in urbe es-
 sent, aut reconciliandam gratiam cum Perdicca, aut
 certandum esse censebant. Porro acciderat,
 qui in agris erant, populationem villarum vicor-
 umque ventu, confugerent in urbem: oppidani,
 ipsos alimenta deficerent, urbe excederent, &
 sine generi tutior aliena sedes quam sua vide-
 retur. Quorum consternationem Macedones ventu,
 agrum coeunt, quoque ipsorum sententia esset,
 audiunt. Placebat autem legatos ad equites mit-

ti, de finienda discordia, armisque ponendis. Porro à Rege legatur Pafas Theſſalus, & Amiffa galopolitannus, & Perilaus, qui cum mandata edidiſſent, non aliter poſituros arma equites, ſi Rex discordiæ autores dedidiſſet, tulere reſuſum. His renuntiatis, ſua ſponte milites arripunt, quorum tumultu è regia Philippus exit. Nihil, inquit, ſeditione eſt opus: nam inter ſtantium præmia, qui quieverint, occupabunt. mal mementote rem eſſe cum civibus, quibus gratiæ cito abrumperet ad bellum civile propertium eſt. Altera legatione, an mitigari poſſint, periamur: & credo nondum Regis corpore ſe ad præſtanda ei juſta omnes eſſe coituros. Quod me attinet, reddere hoc imperium malo, quam exercere civium ſanguine. Et, ſi nulla alia concordia ſpes eſt, oro, quæſoque, eligite potiorem. Cuius deinde lacrymis, diadema detrahit capiti, ſtram, qua id tenebat, protendens, ut, ſi quis igniorem profiteretur, acciperet. Ingentem indolis ante eum diem fratris claritate ſuppreſſa moderata excitavit oratio. Itaque cuncti ire cœperunt, ut quæ agitaveſſet, exequi vellet. Item rursus legat, petituros ut Meleagrum nomen ducem acciperent. Haud ægre id impetratum eſt. Nam & abducere Meleagrum Perdicca àge cupiebat, & nomen duobus imparem futurum ſe cenſebat. Igitur Meleagro cum phalange etiam egreſſo, Perdicca equitum turmas antecœperunt. Utrumque agmen mutua ſalutatione cœta, coit, in perpetuum (ut arbitrabantur) concordia & pace firmata.

9. Sed jam ſatis admovebantur Macedonum bella civilia. Nam & inſociabile eſt regnum à pluribus expetebatur. Primum ergo collegere: dein diſperſerunt, &, cum pluribus coram capiebat, oneraſſent, cætera membra debecœperunt: quodque imperium ſub uno ſtare poſſet, dum à pluribus ſuſtinetur, ruit. Proinde meritoque populus Romanus ſalutem ſe principi debere proſtitetur; cui noſtis, quam ſupremam

us, novum sidus illuxit. Hujus hercule, non ortus, lucem caliganti reddidit mundo, cum quo capite discordia membra trepidarent. Quot enim extinxit faces? quot condidit gladios? quantempestatem subita serenitate discessit? Non revirescit solum, sed etiam floret imperium. modo invidia, excipiet hujus seculi tempora nam domus utinam perpetua! certe diuturna potest. Cæteram, ut ad Ordinem, à quo me conatio publicæ felicitatis averterat, redeam; Perdiccam spem salutis suæ in Meleagri morte deponat: vanum eundem & infidum celeriterque resursum, & sibi maxime infestum, occupandum sed alta dissimulatione consilium premebat, ut crederet incautum. Ergo clam quosdam ex copiis, præerat, subornavit, ut quasi ignoraret ipse, crederentur palam, Meleagrum æquatam esse cæ. Quorum sermone Meleager ad se relato, Perdiccæ, quæ comperisset, exponit. Ille vera re exterritus, admirari, queri, dolentisque ostentare ei cœpit. Ad ultimum convenit, apprehenderentur tam seditiosæ vocis auctores. Meleager gratias, amplexusque Perdiccam, si quis in se ac benevolentiam collandat. Tum uni consilio rationem opprimendi noxios in-Placet exercitum patrio more lustrari: & his causa videbatur, præterita discordia. Magni Reges ita lustrare soliti erant milites, ut canis viscera ultima in campo, in quem deducitur exercitus, ab utraq; abjicerentur parte. ad spatium armati omnes starent, hinc equine phalanx. Itaque eo die, quem hinc sanaverant, Rex cum equitibus elephantisque erat contra pedites, quæ Meleager præerat. quæstre agmen movebatur, & pedites subita hæc ob recentem discordiam, hand sane parumquam expectantes, parumper addubitaverant urbem inducerent copias: quippe pro planities erat. Cæteram veriti, ne temerum militum fidem damnarent, substitere, præbad dimicandum animis, si quis vim infer-

ret. Jam agmina coeant, parvumque intervallum erat, quod aciem utramque divideret. Itaque cum una ala obsequitare pedibus coepit, disci-
 autores, quos caeri ipse debebat, instinctu Perdicæ ad supplicia deposcens: minabaturque, o-
 turmas cum elephantis inductarum se in recessu
 stupebantque improvise malo pedites. Nec pl-
 ipso Meleagro erat aut consilii aut animi. Te-
 mum ex presentibus videbatur expectare p-
 quam movere fortunam. Tum Perdica, ut ro-
 tes & obnoxios vidit, trecentos fere, qui Me-
 gram erampentem ex concione, quæ prima h-
 est post mortem Alexandri, secuti erant, à co-
 discretos, elephantis in conspectu totius exerc-
 obicit: omnesque belluarum pedibus obtrist-
 nec prohibente Philippo, nec autore; appar-
 que, id modo pro suo vindicaturum, quod co-
 basset eventus. Hæc bellorum civilium Macedon-
 & omni, & principium fuit. Meleager sero
 lecta fraude Perdicæ, tum quidem quia ipsius
 pori vis non afferebatur, agmine quietus stetit
 mox, damnata spe salutis, cum ejus nomine, qui
 ipse fecerat Regem, in perniciem suam ab-
 videret inimicos, confugit in templum. Ac ne-
 quidem religione defensus, occiditur.

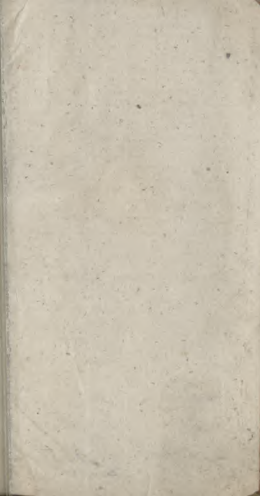
10. Perdica, perducto in urbem exercitu, co-
 llium principum virorum habuit, in quo impo-
 ita dividi placuit, ut Rex quidem summam ejus
 tineret: Satrapes Ptolemæus, Ægypti & A-
 gentium, quæ in ditione erant. Laomedone-
 ria cum Phoenice data est: Philote Cilicia do-
 ta: Lyciam cum Pamphylia & majore Phrygia
 tinere jussus Antigonus. In Cariam Cassius
 Menander in Lydiam missi. Phrygiam missi
 Hellesponto adjunctam, Leonati Provincie
 jusserunt. Cappadocia Eumeni cum Paphla-
 cessit. Præceptum est, ut regionem eam usque
 Trapezunta defendit, bellum cum Arbace
 ret. Solus hic detractabat imperiam. Pytho-
 diam, Lysimachus Thraciam, appositasque Th-
 Ponticas gentes obtinere jussi. Qui Indis, qui

& Sogdianis, cæterisque, aut Oceani aut maris, accolis præerant, quibus quisque habuisset, imperii etiam jus obtineret. Deest, ut Perdicca cum Rege esset, copiisque et, quæ Regem sequebantur. Credidere qui-testamento Alexandri distributas esse Provinces famam ejus rei (quanquam ab autoribus est) vanam fuisse comperimus. Et quidem quisque opes, divisas imperii partibus, tuebantur quas ipsi fundaverant, si unquam adversus casus cupiditates terminus staret, quippe paulo Regis ministri, specie imperii alieni procurandi, ingentia invaluerant regna, sublatis certaminibus cum & omnes ejusdem gentis essent, & suis sui quisque imperii regione discreti. Sed erat eo contentos esse quod obtulerat occipere sordent prima, cum majora quæquo spectarent. Itaque omnibus expeditius videbatur angelia, quam fuisset accipere. Septimus dies erat, corpus Regis jacebat in solio: curis omnium mandum publicum statum à tam solemnium muneris. Et non aliis quam Mesopotamiæ regionis aridior æstus existit: adeo ut pleraque animalia in nudo solo deprehendit, extinguat. Tan-ti vapor solis, & coeli, quo cuncta velut igne arserunt. Fontes aquarum & rari sunt, & inco-mmoda fraude celantur, ipsis usus paret, ignotus est. Ut tandem curare corpus exanimum amittit, nulla tæbe, ne minimo quidem livore tum videre qui intraverant. Vigor quoque, consistat ex spiritu, non destituerat. Itaque Alexander & haldæique jussi corpus suo more curare, prius sunt ausi admove, velut spiranti, manus: precari, ut jus fasque esset mortalibus attrectum, purgare corpus, repletumque est odoribus. Aureum solium, & capiti adjecta fortunæ e-rogia. Veneno necatum esse credidere. Plebiscitum Antipatri inter ministros, Jollam nomi-nis jussu dedisse. Sæpe certe audita erat vox Antipatri, Antipatrum regum affectare fastigium, tanque esse præfecti opibus, ac titulo Spartanæ Victo-

Victoriæ inflatum, omnia à se data afferentem
 Credebant etiam, Craterum cum veterum mi-
 manu ad interficiendum eum missum. Vim æ-
 veneni, quod in Macedonia gignitur, talem
 constat, ut ferrum quoque exurat, ungula
 monti dustavit patiens esse constat. Scygem
 pellant fontem, ex quo pestiferam virus edi-
 Hoc per Cassandrum allatum traditamque frat-
 le, & ab eo supremæ Regis potioni iudicium. I-
 utrumque sunt tradita, eorum, quos rumor as-
 rat, mox potentia extinxit. Regnum Maced-
 Antipater, & Græciam quoque invasit. Sobole
 inde excepit, interfectis omnibus quicumque
 andrum etiam longinqua cognatione contige-
 Craterum corpus ejus à Ptolemæo, cui Æg-
 cesserat, Memphim, & inde paucis post annis
 andriam translatum est, omnisque memoriz æ-
 mini honos habetur.

F I N I S.

16-11-92

